

De gemeentelijke monumenten van Oosterhout en de kerkdorpen: Den Hout, Dorst en Oosteind

Door Anne-Mieke van Gils - van Dongen

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	3
De historie van de monumentencommissie	4
Krantenknipsel: Grote braak, Kleine braak en Doelen	5
Gemeentelijke monumentenomschrijving: centrum	8
Inleiding: kerkdorp Den Hout	210
Gemeentelijke monumentenomschrijving: Den Hout	212
Inleiding: kerkdorp Dorst	254
Gemeentelijke monumentenomschrijving: Dorst	255
Leerlooierijen: kerkdorp Oosteind	269
Gemeentelijke monumentenomschrijving: Oosteind	271
Bouwkundige begrippen	321
beschrijving blauwdruk en beschermtegel	
Bronnen	334

VOORWOORD

Wat zijn gemeentelijke monumenten?

Een gemeente kan besluiten een bijzonder pand op de gemeentelijke monumentenlijst te zetten. Dit gebeurt als een pand geen nationale betekenis heeft, maar wel van plaatselijk of regionaal belang is. De gemeente legt haar monumentenbeleid vast in de gemeentelijke monumentenverordening.

Er is al veel geschreven over de oude panden, straten en historie van Oosterhout, maar de monumenten hadden tot op de dag van vandaag, nog geen vermelding gekregen in een apart boek. De belangstelling om de monumenten te gaan beschrijven is geboren op de dag dat al de bewoners/eigenaren van deze panden en/of objecten op 11 september 2009 een schildje kregen uitgereikt i.v.m. het 200 jaar bestaan van Oosterhout. Mijn interesse werd gewekt door het feit dat ik in het geheel niet op de hoogte was van wie er nog meer in een monumentaal pand zouden wonen en welke panden hiervoor in aanmerking kwamen. Op het gemeentehuis heb ik de lijst aangevraagd en ben daarmee aan het werk gegaan. Ik dacht; dat doe ik wel even, nou geloof me, niets is er zo moeilijk als het nagaan van de historie van een pand of object. Na vele mails, telefoontjes en bezoeken bij desbetreffende eigenaren en bewoners heb ik zo goed als en zoveel mogelijk, alles verzamelt. Wellicht is er nog veel meer te vinden, maar helaas op een bepaald moment moet je gewoon stoppen en dan alles wat je hebt, zo goed mogelijk in een leuk verhaaltje plaatsen. Als U na het lezen nog meer informatie hebt gevonden over de historie en/of aanvullingen hebt, laat het mij dan maar weten, zo dat het nog completer kan worden. De aanvullingen kunnen dan nagestuurd worden.

Ik wil dan ook heel graag alle mensen, die mij in deze moeilijke en lange zoektocht hebben geholpen bedanken. Alle bewoners en/of eigenaren van de gemeentelijke monumenten zijn persoonlijk aangeschreven en velen hebben hier gehoor aan gegeven. Jammer dat er enkelen geen documentatie hebben van hun pand. De zoektocht werd daardoor moeilijker, maar ook interessanter als er toch iets gevonden werd.

De bouwkundige begrippen die worden beschreven in de monumentenstatus zijn achter in het boek voor iedereen toegelicht, zodat de termen die niet voor iedereen vanzelfsprekend zijn, toch begrijpend worden.

Veel leesplezier: Anne-Mieke van Gils.

De historie van de monumentencommissie:

In 1991 vangt de Oosterhoutse monumentencommissie haar werkzaamheden aan met de inventarisatie en aanwijzing van gemeentelijke monumenten.

In 1995 zijn de eerste 18 monumenten aangewezen en uiteindelijk werden het er 184.

In 1999 komt de eerste monumentenverordening tot stand en treedt een nieuwe monumentencommissie aan, nu bestaande uit onafhankelijke leden. Ook in de kerkdorpen worden vervolgens de gemeentelijke monumenten aangewezen.

In 2006, 19 januari heft de gemeente de monumentencommissie weer op, formeel uit bezuinigingsoverwegingen.

Staat een pand onherroepelijk op de monumentenlijst, dan is sloop, verplaatsing of wijziging slechts mogelijk met een vergunning van het college van B en W.

Monumenten aanwijzing:

U kunt een gebouw of terrein laten aanwijzen als gemeentelijk monument, als het van algemeen belang is wegens de schoonheid, de betekenis voor de wetenschap of vanwege de cultuurhistorische waarde. De aanwijzing tot gemeentelijk monument heeft tot gevolg dat er strengere regels gelden. Het monument mag bijvoorbeeld alleen gewijzigd of gesloopt worden als er bouw, sloop- en monumentenvergunningen zijn afgegeven voor de werkzaamheden aan het monument. Bij de gemeente is een overzicht te verkrijgen van de gebouwen en terreinen die zijn aangewezen als gemeentelijke monument.

U kunt een verzoek tot aanwijzing van een gemeentelijk monument indienen bij de gemeente. In uw verzoek vermeldt u om welk gebouw of terrein het gaat en waarom dat als beschermd monument aangewezen zou moeten worden.

Naast de 62 rijksmonumenten zijn er ook 184 gemeentelijke monumenten. In totaal zijn er nu in Oosterhout dus 246 monumenten. Er zijn 153 beschrijvingen omdat er ook monumenten vallen in één complex en daarom samen gevoegd. Voorbeeld is Laan 9 t/m 17, dit is 1 complex, maar 5 woningen. Ridderstraat 74 t/m 78 is 1 complex, maar 3 woningen.

De koptekst in De Stem 'Stad en Streek' op zaterdag 2 april 1988.

BRAAK EN DOELLEN VOORGOED VOORBIJ

Oud Oosterhout gaat verloren

Tekst: Frans van Dongen. Foto's: Harrie Tielemans.

Terugblik

Doelen, Koestraat, Eerste en Tweede Kegelstraat. Straatjes in het oude centrum van Oosterhout die er niet meer zijn. Ze hebben plaatsgemaakt voor De Vooruitgang. Binnenkort valt ook het doek voor de Grote en de Kleine Braak.

De nieuwbouwplannen van de Grote Braak zijn financieel rond, van de provincie krijgt Oosterhout een dikke twee miljoen gulden. Niets staat dus meer de afbraak in de weg. Frans van Dongen, die al een mensenleven lang door Oosterhout wandelt, vroegen we om, in gedachten, nog eens door het centrum van toen te lopen. Harrie Tielemans dook in zijn omvangrijke foto-archief en leverde bijpassend illustratie-materiaal.

Met de sloop van het laatste stukje Kleine Braak gaat weer een deel van oud Oosterhout verloren. De vooruitgang? Het zal wel. Wij offeren alles op aan de veranderingen die men 'vooruitgang' noemt. De jongere ècht-Oosterhouters kennen deze stad alleen nog via overlevering. Oosterhout is Oosterhout niet meer. En ook dáár kun je niet aan voorbij. De Kleine Braak die steeds wordt weggevaagd, wordt voor iedereen onherkenbaar. Dan zijn de Grote Braak, Kleine Braak en Doelen voorgoed voorbij. De ouderen missen straks een der allerlaatste stukjes Oosterhout die ons nog restten. De meeste bewoners van de Kleine Braak 'braken' van het idee om straks ontheemd te worden.

Wandeling: *het is misschien toch interessant om samen even door het geteisterde en nog weg te vagen gedeelte van dit stukje Oosterhout te wandelen. Daar zijn straks dan in totaal 24 neringdoenden weg. Wij starten vanaf de statige heuvel, met toen nog alleen gezonde oude bomen. Op de hoek van de Grote Braak staat sinds mensenheugenis café-restaurant Flora. Voordat de familie Van Bekhoven met vader Adriaan en later Jos goede zaken deden, was de uitbater Piet Arnold. In het woonhuis er tegenover grossierde de familie Van Riel in zoetwaren. Daaraan grensde het kleinere huisje van huisschilder Kops. Naast de uitbouw van Flora woonde de schoenmakersfamilie P. Korthout. Omdat in vroege jaren niet één schoenmaker met zolen lappen zijn kost wist te verdienen, werd er behalve telegrambestellen ook nog geoberd bij Flora, om de nodige stuivers bijeen te garen voor onderhoud van het gezin. Buurman en broer Jan was misschien iets beter af en wist zijn kroost in het leven te houden met naald en draad. Overspringend naar de volgende buur komen we bij begrafenisonderneming Piet Poppelier. Een fraai gebouw voor die tijd, het mooiste dat de Grote Braak rijk was. In een halve cirkel boven de voordeur stond in strak geschilderde zwarte hoofdletters 'GEMEENTELIJKE AVOND TEKENSCHOOL'. Politie-man Akkermans heeft er voorheen lange tijd met zijn familie vertoefd. Hij was toen een derde van de politiemacht in Oosterhout-stad. We hadden ook nog inspecteur Nota en 'Evertje'. Door eerdere publicaties over Oosterhout is van dit fraaie pand ook nog bekend dat het als marechausseekazerne diende. Fotograaf en tekenmeester B. Weingärtner richtte na de eerste helft van de vorige eeuw een tekenschool op. Met ietwat cursieve zwarte letters van ongeveer dertig cm. Hoogte was deze reclame vanaf het begin van de Grote Braak goed te zien. Vast daarnaast kwam veel later de Protestante school, bevolkt door zeer weinig leerlingen omdat onze oude stad nog praktisch helemaal katholiek was.*

De Coöperatieve bakkerij, links op de foto, was een noodzakelijke activiteit in die tijd van de vroegere Werkliedenvereniging. Deze bakte niet alleen brood, maar had in hetzelfde pand ook nog een kolenafdeling. De slechte crisisjaren met heel veel werkloosheid boden de arbeiders ongekende voordelen.

Er stonden twee caf  kes in de Grote Braak: 't Helleke en 't Hemeltje. In het eerstgenoemde huisde eerst Janus Koreman. En zoals in bijna alle kroegjes was ook daar een 'duivenclub' thuis. Later runde Anton Kivits met zijn vrouw Clara deze kroeg. Het tweede caf  ke werd gedreven door Th. Simonse, alias 'De Stiffel'. Heel lang bekend in Oosterhout en later uitgebaat door Henk Vollebregt, zijn schoonzoon. Als we de al zwaar gehavende Grote Braak uitstappen en links de Kleine braak induiken, vonden we op de hoek pienter 'Pauwelientje' (P. Meeusen-Severins), die met klompenverkoop haar kostje wilden verdienen. Dit hoekpand werd later bewoond door familie Van de Weegen. Ook als bijverdienste een winkeltje in kruidenierswaren. Bijna op het eind van deze steeg dreef familie v.d. Ven een handeltje in bier en limonades. Later nam Jan Sestig bezit van het woninkje en runde er met zijn vrouw een goed lopende tabakszaak. Op de hoek van de Kleine Braak hield de familie Rabiej-Beesems zich bezig met het verzorgen van de dames die hun haar netjes in de plooi wilden. Het allergrootste deel van de Kleine Braak werd opgeslokt door A. Smits-van Gils, die drop en andere snoepwaren fabriceerde. De buurman van de snoepfabriek was bakker Van Heeswijk, met een goed lopende winkel en twee man op de baan. Later kwam Jan de Koning, die in het bakkerspand zijn vishandel uit Volendam ging voortzetten. We zitten nu in het langste gedeelte van de Kleine Braak, waar aan de oostkant geen steen op de andere is gebleven. De nieuwbouw stond er al en loopt gedeeltelijk door in de Doelen. Naast het woonhuis van Henk Vollebregt, waar twee grote ramen een woninkje sierde, handelde het echtpaar Beezems daar in kaas en aanverwante artikelen. Slager Cornelissen grensde weer bijna aan de kaasboer en had achter zijn woning een 'schuur' waar het vee netjes werd geslacht. Met een poort er tussen, sleet 'n bakkerke zijn karig bestaan (vermoedelijk Jantje Rijnen). Later werd dit overgenomen door bakker Nederend en nam zijn zoon Gerrit dit later weer over van hem. Daarnaast zat Bart v.d. Noort, later opgevolgd door zijn zoon Theo, beiden bedreven het vak van herenkapper. De distilleerderij van Jantje van Riel grensde aan de herenkapsalon, van dat leuke witte huisje was al snel niets meer over vanwege de nieuwbouw. Paul van Vugt, die aan de bottelarij zat vastgebakken, zat als laatste woning

aan de Kleine Braak. Dit huis had een riant uitzicht op de Kastanjedreef. Voorheen was dit eigendom van de fietsenlapper Piet Meurs.

Rechts en links van de Kastanjedreef, met de ingang in de Doelen, had Bartje van Roosmalen, dat men tegenwoordig noemt, zijn tuincentrum. Hier ook werd zoon Gerard de opvolger. De Doelen was het kleinste straatje van de totaal geteisterde omgeving. Op de hoek aan de andere kant dreven de gezusters v.d. Made een kruidenierswinkeltje, met ook snoep natuurlijk. De beide poortjes als achteruitgang, zowel links als rechts van de Doelen, hadden hun voordeur aan de keiweg. Op het eerste hoekhuis was architect Krijnen gehuisvest, aan de overzijde het schildersbedrijf annex winkeltje met levend gevogelte en alle soorten vogelbenodigdheden van de familie Willart.

In het krantenverslag staat beschreven dat er 2 cafés waren in de Grote Braak: 't "Hemeltje" en 't "Helleke", maar uit verder onderzoek blijkt dat het derde café er ook moet zijn geweest: genaamd 't "Vagevuur", met als laatste kastelein Th. Van Balkom-

Huigen. Achtereenvolgens stonden hier van af 1900; Antoon Jansen, H. Stallen, Janus Koreman, W. Kops-Pijnenburg en Kees Broeders-Franken tot 1968 achter de tap. Foto 1977.

Arendstraat 13 b

Dit pand werd in de tweede helft van de 19de eeuw gebouwd en zag er tot 1978 zo uit. Voor die tijd was het akkerbouwland. Hardstenen paaltjes en een gesmeed hek aan de voorkant en onder de volle breedte van het huis een kelder, waardoor de begane grond van het woonhuis wat boven het straatniveau lag. Aan de deur naar de berging, aan de linkerkant van het pand is te zien dat daar de kelder ophield.

De eerste bewoner was Adriaan Wel, winkelier. In 1890 woonden er de dames Robert uit Juthphaes. In 1921 Gez. Van de Pol en tot juli 1929 Johannes Simons van de gelijknamige emballagefabriek. In de oorlogsjaren hebben de bezetters de woning beschikbaar gesteld aan burgemeester Mertens. Na de bevrijding op 30-10-1944, was er gedurende een half jaar het 'Civiel Affaires Bevrijdingscommando' gehuisvest. Van 1945 tot 1969 woonde hier de familie P. Fick- Van der AA en plaatsten er een betonnen schutting. Het pand was eigendom van J. Oomen-van Haperen (loodgieter/koperslager) In de periode van half 1969 t/m half 1981 heeft de familie Spitters hier gewoond. In de jaren zeventig was er tevens ook het Economisch Advies bureau Drs. T. Don gevestigd.

In 1986 is het pand waar tot voor kort het accountantskantoor Kramer & Co was gevestigd, verkocht via de plaatselijke makelaar Van de Water en is in handen gekomen van juweliersbedrijf 'Segers-Jonkers'.

Rond 1987-1988 heeft de woning ongeveer 2 jaar leeggestaan, waardoor er intern veel werd gesloopt, mede door een klein brandje heeft de toenmalige eigenaar alsnog een vergunning gekregen van de gemeente om er winkels te bouwen.

Beschermd wordt de gehele voorgevel inclusief de kap aan de straatzijde.

Het pand werd van de Rijksmonumentenlijst afgevoerd en degradeerde naar de lokale lijst. In 1988 werd de woning gesloopt, de kelder werd volgestort en alleen de voorgevel bleef overeind. Vanwege het volstorten van de kelder kwam het huis weer op straatniveau en de begane grond gelijk met de rijweg. Ramen en deuren werden langer gemaakt en achter de gevel kwamen 2 winkelpanden. In dec.

1995 werd het opgenomen in de gemeentelijke monumenten lijst, hoewel er begin 1996 de voorpui nog onderhanden werd genomen. Momenteel is er eigenlijk niets meer over van het oorspronkelijke pand. De bovenetage 13b heeft nog de authentieke uitstraling en is monumentaal. Foto: Wim Vermeeren.

Redengevende omschrijving van het monument: 19 december 1995

Het pand met rechthoekige plattegrond, dat uit een begane grond, een verdieping en een zolder bestaat met een wit geschilderde, gepleisterde gevel, schijnvoegen, een donkergrijs gestuukte plint en een zadeldak waarvan de nok evenwijdig aan de straat loopt, met rode verbeterde Hollandse pannen. De gevel is aan de bovenzijde afgesloten door een eenvoudig hoofdgewel, waarvan het fries rechthoekig velden heeft. Links heeft de oorspronkelijke inpandige doorgang zich bevonden. Het pand is inwendig geheel verminkt en aan de achterzijde drastisch vergroot. Voor de huidige functie is de onderdorpel van de middendeur tot straatniveau

verlaagd en de ramen in de voorgevel verlaagd en vergroot van een negen- naar een twaalfruits venster. Het linker deurkozijn heeft een recent aangebrachte deur met bovenlicht, geprofileerd kalf en snijraam. Het rechter deurkozijn is aan weerszijden voorzien van een pilaster met kapiteel in de compositie orde en wordt bekroond

door een eenvoudig hoofdgewel. Deze kozijn zijn crème geschilderd. Alle vensters op de begane grond hebben twaalfruits roeden verdeling en een geprofileerd onderdorpel. De vensters op de verdieping, behalve het cirkelvormige snijraam boven het linkerdeur kozijn, hebben zesruits roeden verdeling horizontaal geplaatst, met sterk geprofileerde onderdorpels, die steunen op twee kleine bewerkte consoles.

De maquette van dit pandje staat in het museum "Oud-Oosterhout" aan de Bredaseweg.

Arendstraat 35

De Heilig Hartkerk, ook wel Paterskerk (Jezuïeten kerk) genoemd, stond destijds aan Gasthuisstraat 5. De eerste steen werd gelegd op 20 juli 1881, terwijl het kruis op 24 december 1881 op de torenspits is geplaatst. Op 31 juli 1882, de feestdag van St. Ignatius van Loyola, stichter van de Jezuïetenorde, werd deze kerk officieel ingewijd. De Jezuïeten gebruikten dit Godshuis in eerste instantie als kloosterkapel omdat hun huiskapel te klein was geworden. In 1920 werd de vestiging van de Jezuïeten opgeheven en werd de "Paterskerk" in gebruik genomen door de H. Hartparochie. In 1942 is de torenspits hersteld. Op 9 april 1972 droeg men de laatste mis op in deze kerk. De gemeente werd de nieuwe eigenaar van de kerk en na enkele jaren leegstand ging in 1977 het kerkgebouw tegen de grond. De torenfaçade werd door toedoen van de vereniging "Oosterhout Behoud" gespaard en doet nu dienst als stiltecentrum, de kruisweg ging naar de Antoniuskerk. In 1986 werd begonnen met de bouw van het binnenhofje.

De Oosterhoutse architect Frans van der Leeuw ontwierp het pleintje, dat op 27 mei 1987 werd geopend. De torenfaçade werd in de winter van 1995/1996 ingrijpend gerestaureerd. Het opgeknapte Stiltecentrum is op 25 april 1996 geopend door de burgemeester van Oosterhout, mr. W.R. Ligtoet. Een westwerk in eclectisistische stijl, romantiek en Nieuw

Rococo, van de voormalige Jezuïetenkerk, het bewaard gebleven westwerk is een monumentaal, vaak versterkt, bouwwerk aan de westkant van een kerkgebouw.

Redengevende omschrijving van het monument: 14 januari 1997

Voorgevel: de bakstenen gevel is rijk gedecoreerd met natuurstenen sierelementen en bezit een borstwering die aan de bovenzijde is afgezet met een natuurstenen lijst. De gevel bestaat uit een middendeel met topgevel en aan weerszijden daarvan een iets uitspringend torenlichaam. Vrijwel alle gevelopeningen zijn omgeven door natuurstenen omlijstingen, de afzaten zijn uitgevoerd in natuursteen en de geledingen zijn onderling van elkaar gescheiden door natuurstenen banden. Beide torens zijn aan elkaar gespiegeld en bestaan elk uit twee geledingen. Het linker torenlichaam bezit in de onderste geleding twee spitsboogvormige nissen die met behulp van drie ondiepe steunberen zijn gecreëerd. De steunberen verjongen zich eenmaal naar boven toe en zijn op die plaats voorzien van een afzaat. Het linkernis bezit een spitsboogvormig tweelicht met glas-in-lood en daarboven een spitsboogvormig venster met glas-in-lood. In de rechter nis bevindt zich een kozijn met houten deur en siersmeedwerk waarboven twee kleine spitsbogen zijn geplaatst. Er boven is een spitboogvormig venster met glas-in-lood aangebracht. De bakstenen spitsbogen boven de twee bovenste vensters zijn verrijkt met natuurstenen aanzet- en sluitstenen. De steunberen komen boven laatstgenoemde vensters in de vorm van spitsbogen bijeen en zijn ter plaatse van de bovenzijde van de vensters afgezet met natuursteen. De onderste geleding is aan de bovenzijde afgezet met een gedecoreerde natuurstenen band. De bovenste geleding is iets smaller dan de onderste en is ter verlevendiging op de hoeken voorzien van enkele natuurstenen blokken. In deze geleding is een rechthoekige nis geplaatst waarin zich een hoog spitsvormig tweelicht bevindt. De afzaat en de middenzuil zijn uitgevoerd in natuursteen. De vensters zijn voorzien van glas-in-lood. Boven het tweelicht is de nis voorzien van een gedecoreerde natuurstenen band en een natuurstenen lijst. In het bovenste gedeelte van de nis is een roosvenster met glas-in-lood geplaatst. De nis is aan de bovenzijde afgesloten door een natuurstenen tandlijst. De bovenzijde van het torenlichaam is voorzien van een bakstenen fries met natuurstenen sierelementen. Het geheel wordt bekroond door een samengesteld schilddak dat is gedekt met leien en voorzien van smeedijzeren bekroningen. In het dakschild boven de voorgevel is een kleine houten dakkapel met topgevel aangebracht. Het middendeel van de gevel bestaat uit drie geledingen. De onderste geleding bestaat uit een uitspringend portaal dat is voorzien van een natuurstenen borstwering en een topgevel. In het midden van het portaal is een entree gecreëerd door middel van een grote met natuursteen omlijste spitsboog. Er boven is een bakstenen spitsboog met natuurstenen sluitsteen gemetseld. De doorgang is afgesloten door een smeedijzeren hek. Aan weerszijden van de entree bevindt zich een natuurstenen zuil met basement en kapiteel evenals een steunbeer, die ter hoogte van de aanzetlijst voor bovengenoemde spitsboog wordt beëindigd door een afzaat. De geveltop is voorzien van een kleine natuurstenen gevelopening en is aan de bovenzijde afgesloten door een lijst van trapsgewijs aangebrachte natuurstenen. De lijst ontspringt op geprofileerde aanzetstenen. Er boven is een deklijst met hogers aangebracht. De deklijst eindigt aan beide zijden in een dwars geplaatst natuurstenen zadeldak en wordt bekroond door een natuurstenen kruisbloem. De tweede geleding is voorzien van een met natuursteen omlijste spitsboogvormige nis. Daar omheen is een bakstenen spitsboog gemetseld die is voorzien van een natuurstenen sluitsteen. De nis is voorzien van een afzaat en bezit aan beide zijde een natuurstenen zuil met basement en kapiteel. In de nis bevindt zich een reeks van vijf lage spitsboogvormige vensters. Deze zijn van elkaar gescheiden door natuurstenen zuilen. Boven de reeks vensters is een groot roosvenster met glas-in-lood geplaatst. De derde geleding wordt gevormd door een topgevel die is voorzien van sierelementen van natuursteen. Aan de bovenzijde is deze afgesloten door een lijst met trapsgewijs geplaatste natuurstenen. Het midden van de topgevel bezit twee in natuursteen geplaatste spitsboogvensters. Dit geheel is aan weerszijden voorzien van een zuil met basement en kapiteel. Daarboven torent, rustend op genoemde zuilen en een daartussen gelegen tandlijst, een vierkant torenlichaam dat de topgevel bekroont. De hoeken van de torenachtige bekroning zijn benadrukt door natuurstenen blokken.

Zij bezit aan elke zijde een spitsboog met natuurstenen boogveld waaronder twee vensters die van elkaar zijn gescheiden door een natuurstenen zuil. Daarboven is een topgevel aangebracht die aan de bovenzijde is beëindigd door een lijst van trapsgewijs geplaatste natuurstenen en een kruisbloem. Het geheel wordt bekroond door een samengesteld tentdak met leien en voorzien van smeedijzeren bekroningen evenals een haan.

Zijgevels: tegen de rechter zijgevel van het westwerk staat een pand dat tot circa een derde van de tweede gelding van het torenlichaam reikt. De zijgevel heeft vanaf dat punt tot bovenaan dezelfde indeling als de voorgevel. Het spitsboogvormige tweelicht is echter vervangen door twee spitsboogvormige nissen. De linker zijgevel van het westwerk is op de begane grond blind. De gevel van de tweede torengeleding is gelijk aan die van de voorzijde.

Portaal: door de grote spitsboogvormige opening op de begane grond van de voorgevel bereikt men via een portaal een hofje. Het portaal bezit enkele zuilen met knopkapitelen en daarop ontspringende ribben van het kruisribgewelf. Tegen beide binnenzijden van de zijgevels zijn kleine houten winkelluiken gecreëerd.

Achtergevel: achter het west werk is nog een klein deel van de kerk blijven staan. Na sloop van een deel van de kerk is de bakstenen achtergevel opgetrokken. Deze heeft op de begane

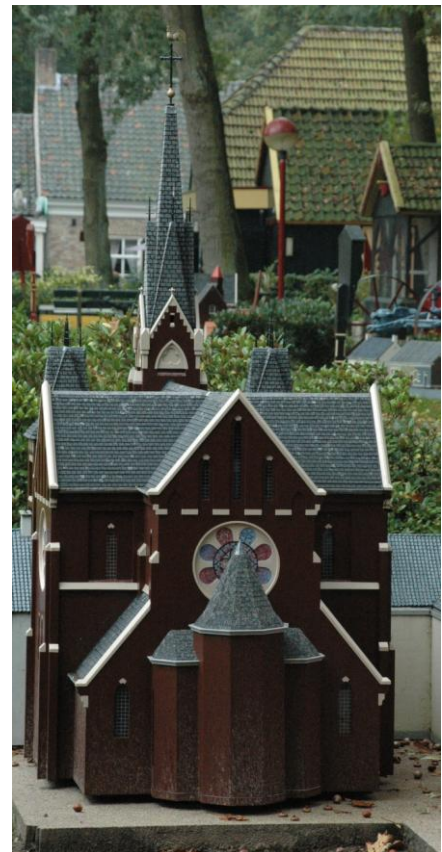

grond een gemetselde spitsboog met natuurstenen sluitsteen waaronder zich de doorgang naar het hof bevindt. Erboven is in 1987 een klok in houten omlijsting aangebracht. Het bovenste deel van de achtergevel volgt de oude basilicale vorm van de verdwenen kerk. In het hoge middendeel is een roosvenster met glas-inlood geplaatst. De achterzijde van de tweede geleding van beide weststorens zijn voor een deel zicht-

baar. De indeling is hetzelfde aan de west zijde met uitzondering van de gevelopening die hier achterwege zijn gelaten.

Op de begane grond vindt u de Mariakapel, bereikbaar via de Arendstraat. Hier kunt u een kaars opsteken voor eigen intentie. U kunt hier even tot uzelf komen. Iedere maand vindt u hier een bezinnend "Woord voor Onderweg" dat u mee kunt nemen.

De maquette van de H. Hartkerk is in 2009, door Dhr. Jo Smulders uit Dongen gebouwd en hij heeft er dan ook heel veel uren ingestoken, om tot een dergelijk mooi resultaat te komen.

Het resultaat is te bezichtigen in het museum: "Oud-Oosterhout", aan de Bredaseweg.

Basiliekstraat 2-4

Margarinefabriek Verschure aan de Waterlooplein werd gebouwd in 1874 (opdrachtgever: Johan W. Verschure en Zn.) In 1893 overgenomen door “De Noord Brabantse Stoomkoekfabriek, Bernard de Hoog & Zonen”. Het fabriekspand bracht in 1911 redding, daar werd de koekfabriek geïnstalleerd, onder de supervisie van Bernard de Hoog Sr. Toen hij zijn werk in goede handen wist, heeft de Heer Bernard de Hoog Sr. zich 20 maart 1913 uit de zaken terug getrokken en liet het over aan zijn zonen: Willem, Herman en Jan. Later nam Willem de leiding van de verkoop op zich. Herman werd de leider van de koekfabriek en Jan legde zich toe op de banketfabricatie en werd directeur van de Nougatfabriek.

De Heer Bernard de Hoog, overleed op 7 september 1917.

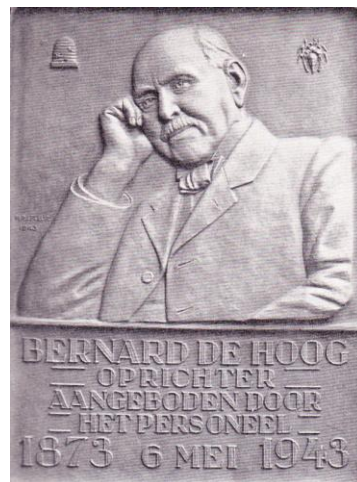

Foto
van
1911

Bron: Boek over “75 jaar bestaan” geschreven door Herman de Hoog, voor zijn kleinzoon Herman Alexander en neefje Jan.

In 1925 werd de kap van de fabriek versterkt. Op 7 februari 1953 is het pand aangekocht door Ad Koreman en maakt er een timmerbedrijf van. De woning werd destijds onderverhuurd. Nov. 1971 gaat het pand over naar de fam. Piet Koreman (meubel werkplaats) en gaan er zelf ook wonen. Nog later werd er in de winkel eigen-gemaakte en gerestaureerde meubelen verkocht. In 1976 en 1985 is de woning verbouwd. Antiek “De Spinde”.

Tegelijk met de opening van ‘de Bussel’, is op het toenmalige Waterlooplein in het linker gedeelte van dit pand een heemkundig museum in gebruik genomen door “de Heerlijkheid

Oosterhout". (zo staat geschreven in 'De Stem' van 5 januari 1984). Dankzij de vele schenkingen zal de expositieruimte voor het publiek worden opengesteld en kunnen er Romeinse munten die bij opgravingen zijn gevonden, evenals een eveneens opgegraven collectie middeleeuws aardewerk. Ook kon men er prent-briefkaarten gaan bekijken van oud Oosterhout. Uiteindelijk werden er in 1985 de 2 gebouwen naast de korte vleugel gesloopt en de kopgevel herbouwd tot de huidige verschijningsvorm.

Redengevende omschrijving van het monument: 6 januari 2004

Voormalige, deels onderkelderde, margarinefabriek gebouwd in 1874, met L-vormige plattegrond (een korte en lange vleugel). In 1985 werden twee gebouwen naast de korte vleugel gesloopt en is de kopgevel ter plaatse herbouwd tot de huidige verschijningsvorm. Het pand heeft een begane grond, een verdieping en een zolder, bakstenen gevels met enkele risalieten, een gepleisterde borstwering en is verrijkt met geschilderde banden en deels gedecoreerde, gemetselde segmentbogen boven de wit geschilderde vensters. De twee haaks op elkaar staande overstekende zadeldaken zijn gedekt met rode Hollandse pannen en voorzien van dakgoten.

Korte vleugel: (werkplaats): de voorgevel is de korte vleugel. De risaliet van deze gevel heeft op de begane grond een kozijn met kleine houten luifel, dubbele houten deuren en twee bovenlichten met achtruits roeden verdeling. Direct daarboven een hoog kozijn met twee maal twee deuren boven elkaar. De topgevel van de risaliet breekt door de gootlijst heen. Het overstekende zadeldak staat haaks op het hoofddak, is afgezet met houtsnijwerk in de trant van de chaletstijl en wordt bekroond door een makelaar. Naast de risaliet op de begane grond twee segmentboogvormige vensters met zesruits onder- en drieruits bovenramen. De verdieping heeft twee segment boogvormige kozijnen met elk twee openslaande houten deuren. Boven deze gevelopeningen zijn gedecoreerde segmentbogen gemetseld.

Linker zijgevel: (korte vleugel): deze gevel, herbouwd in 1985, heeft een topgevel en is aan de zij- en bovenkant afgezet met metselwerk in een donkere baksteen. De overstekende dakrand is afgezet met eenvoudig houtsnijwerk. De begane grond heeft twee segmentboogvormige venster, zesruits onder- en

drieruits bovenramen, met gedecoreerde segmentbogen. In de top van de gevel een klein segmentboogvormig venster met geometrische roeden verdeling en een gedecoreerde segmentboog. Er zijn diverse sierankers zichtbaar.

Achtergevel: (korte vleugel): tegen deze gevel zijn op de begane grond enkele bakstenen aanbouwen geplaatst met daarboven zeven segmentboogvormige vensters met gemetselde segmentbogen. De twee linker vensters zijn vergroot en hebben twee ramen met vierruits roeden verdeling. De vijf overige zijn voorzien van vierruits roeden verdeling. Tussen de vernieuwde vensters en de oude bevindt zich een groot (ca.0,75 meter rond) rozetvormig sieranker. Op de verdieping zijn twee gekoppelde kozijnen aangebracht waarvan het middelste raam met zesruits roeden verdeling wordt geflankeerd door twee gedeelde ramen. De segmentbogen van de voormalige vensters zijn nog zichtbaar.

Achtergevel: (lange vleugel) de achtergevel is slechts voor een deel zichtbaar vanaf de openbare weg.

Lange vleugel: de voorgevel is de lange vleugel. In deze vleugel is een woning/winkel en deels de werkplaats ondergebracht. Door het verspringende metselwerk afwisselend grijs en wit te schilderen is dit aangegeven. Aan de achterzijde loopt een (deels overdekte) poort. Het linkerdeel(de winkel/werkplaats) heeft op de begane grond een groot gekoppeld kozijn, met een kleine houten luifel, een deur en een groot raam met 21-ruits roeden verdeling. De verdieping is voorzien van een segmentboogvormig kozijn met twee deuren en een gedecoreerde segmentboog. Het tweede deel heeft op de begane grond een segmentboogvormig venster met een onderraam met negenruits- en een bovenraam met drieruits roeden verdeling. Boven het kozijn is een segmentboog gemetseld. Rechts van het venster bevindt zich een kozijn met deur. Op de verdieping is een hoog kozijn aangebracht dat overgaat in een dakkapel die door de gootlijst breekt. Het kozijn bevat boven een venster met negenruits roeden verdeling en een gedeeltelijk met hout dichtgezette gevelopening met vierruits roeden verdeling. Het haaks op het hoofddak geplaatste zadeldak van de kapel steekt iets over en is afgezet met hout- snijwerk in de trant van de chaletstijl wat wordt bekroond door een makelaar. Het derde deel (het woonhuis) is op de begane grond voorzien van een ingangspartij, die bestaat uit een trap met bordes en een kozijn met deur en drieruits bovenlicht. Rechts van de entree bevindt zich een gekoppeld kozijn waarin links een groot raam met negenruits roeden verdeling en recht een smal raam met drieruits roeden verdeling en een bovenlicht, beiden hebben dubbel glas. Boven beide gevelopeningen bevindt zich een kleine houten luifel. De verdieping is voorzien van

drie vensters en draairamen met roeden. In het dakvlak boven de voorgevel staat een recent geplaatste houten dakkapel met plat dak en twee gedeelde draairamen.

Rechter zijgevel: (lange vleugel): deze gevel heeft een topgevel met overstekende dakrand, die afgezet is met eenvoudig houtsnijwerk. De zijkanten en de bovenzijde zijn afgezet met metselwerk in een donkere baksteen. De begane grond is door recente aanbouwen aan het oog onttrokken. Op de verdieping is een restant van een dichtgezet segmentboogvormige gevelopening zichtbaar en er zijn later twee rechthoekige gevelopeningen ingebroken. In de top van de gevel bevindt zich een dichtgezet cirkelvormig venster met tandlijst.

10 oktober 2002, is het pand overgegaan naar de huidige eigenaar; fam. T. Tempelaars, met een woonwinkel “Wonen achter de kerk”. Deze heeft het pand grondig aangepakt en in een nieuw jasje gestoken.

De maquette van dit pand, staat in het museum: “Oud-Oosterhout” aan de Bredaseweg.

Bredaseweg 25

Vrijstaand woonhuis, is een gaaf voorbeeld van een patroonswoning. De bouwmassa is in goede staat. Het is een eenvoudige maar afgewogen gevelindeling.

De gevelsteen herinnert aan de eerste steenlegging op 21-9-1885 door J.A. Akkermans. In 1955 is er een advertentie geplaatst in Het Kanton van J.A. Dadün boomkwekerij. Dit was de Poolse man van de dochter en zodoende heeft er 100 jaar in dit pand de familie Akkermans gewoond. Op de linkerfoto ontbreken de dakkapellen en heeft het een klein zolderraampje.

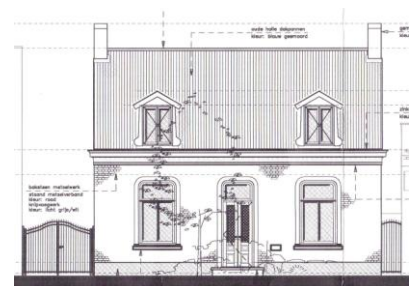
Redengevende omschrijving van het monument: 19 december 1995

Vrijstaand woonhuis: met rechthoekige plattegrond, dat bestaat uit een begane grond en een zolder. De rode baksteen lijstgevel heeft een gestuukte grijze plint, een eenvoudige grijs geschilderde kroonlijst, twee vensters en een toegang. Het zadeldak loopt evenwijdig aan de straat en heeft aan de einden van de nok en schoorsteen. In het dakvlak, dat gedekt is met gesmoorde Hollandse pannen, recht boven de vensters twee recent aangebrachte dakkapellen.

Voorgevel: heeft in het midden een kozijn met authentieke groen geschilderde deur met roosters en een bovenlicht. (voorheen 'n witte deur). Aan weerszijden een T-venster. De drie wit/grijze kozijnen hebben een grijs geschilderde natuurstenen onderdorpel en omlijsting met aan de bovenzijde afgeronde hoeken. De dakkapellen hebben een zadeldak met dakpannen, een fronton en zijn elk voorzien van twee draai ramen.

Linker en rechter zijgevel: is een tuitgevel waarvan de tuit wordt gevormd door een bakstenen schoorsteen, bezit op de begane grond rechts en in het midden van de verdieping een schuifvenster met een hardstenen onderdorpel. Tegenwoordig voorzien van een traliehek en een poortje naar de achterzijde dat voorheen een gemeenschappelijk doorloop was.

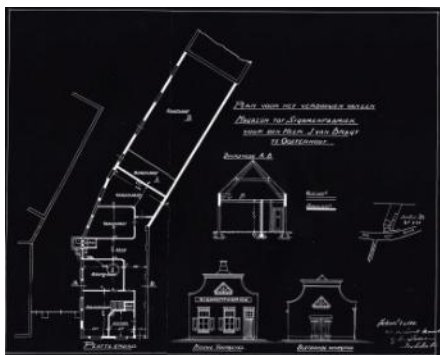

In 2006 is er weer een verbouwing aangevraagd en nu met een aanbouw aan de achtergevel.

De maquette van dit pand staat in het museum: "Oud-Oosterhout" aan de Bredaseweg.

Bredaseweg 29

Magazijn gebouwd vóór 1920 met Sectienr. N530 waarin vermeld staat (op de fiches in het R.A.T): Joh. Corn. Ign. Van Bragt, de sigarenfabrikant heeft dan 2 panden en deze werden in 1925 gesplitst. 3/4 gaat over op Dhr. Schoormans, pottenbakker, en mede eigenaren: Willem Bos en P.J. Hoefnagels. 1/4 gaat naar C.F.J. van Bragt, accountant in Oosterhout. Op 25 maart 1924 werd door de Architecten Gebr. Oomen, een verzoek gedaan aan B&W van Oosterhout om toestemming te willen verlenen wat betreft de verbouwing van het magazijn tot sigaren fabriek van Dhr. J.C.I. v.d. Bragt. Het is na onderzoek niet duidelijk of deze ooit is gerealiseerd, er zijn nagenoeg geen documenten en foto's van terug te vinden. Wel is de voorgevel dusdanig verbouwd tot woonhuis. Ook is niet duidelijk of de voordeur aan de rechterzijde daar heeft gestaan. In 1935 is volgens het archief dit pand weer woonhuis geworden. De familie P. Elshout, (brigadier in Oosterhout) heeft er maar een paar jaar gewoond. In 1938 kwam de familie Evers er wonen en verhuisden later in '80-'81. In die tussentijd hadden zij achter het huis een schoenmakersschuurtje, dat men door de poort kon bereiken. In de jaren 40 hebben zij dit pand voor fl. 100.000 gekocht van Dhr. Meurs. In 1977 werden de ramen gemoderniseerd en de voordeur vervangen. De schoorsteen is bij een nog latere interne verbouwing weg gehaald en de poort is naar achter geplaatst. De familie Griffioen heeft in 1981 een grote verbouwing verricht. Na meerdere andere bewoners, was het daarna tot 1997 de praktijk van een dierenarts. Het woonhuis is vanaf februari 1998 weer in zijn oude stijl hersteld en in 2005 voorzien van gevelijzers en lantaarns. In de zijgevel is de deur vervangen door een raam en de dakkapel weggehaald. De brievenbus is uit de voordeur verdwenen en de poort is weer naar de straatkant geplaatst.

Redengevende omschrijving van het monument: 10 december 1996

Woonhuis: *aan een zijde vrijstaand woonhuis met rechthoekige plattegrond, bestaande uit een begane grond en zolderverdieping. De rode bakstenen tuitgevel heeft een eenvoudige crème/donkergroene geschilderde kroonlijst, verrijkt siermetselwerk onder de twee vensters, een toegang op de begane grond en een tweelicht met midden zuil op de verdieping boven de toegang. Het zadeldak, haaks op de straat, met wolfeind, is gedekt met rode verbeterde Hollandse pannen. Over de gevel zijn ankers zichtbaar. De gevel is in 1924 vernieuwd.*

Foto: → 1998

Voorgevel: *de begane grond heeft twee ongedeelde vensters met een bruin geschilderd onder- en bovenraam en een kozijn met deur en bovenlicht. De kozijnen zijn crème- en de ramen donker groen geschilderd. Boven de drie gevelopeningen zijn d.m.v. siermetselwerk een aantal gestuikte aanzet-, sluitstenen en strekken gestructureerd. Boven het tweelicht op de verdieping een bijna driehoekig gedeeld bovenlicht.*

Foto→: 2010

Rechter zijgevel: *is gestuukt, wit geschilderd en rechts voorzien van een kozijn met deur en bovenlicht. In het dakvlak staat een recent gebouwde dakkapel met een breed ongedeeltd middenraam en aan weerszijden een smal gedeeld raam.*

Waardering: *het is een goed voorbeeld van 'n woning met bedrijfsruimte, heeft een eenvoudige afgewogen gevelindeling, de bouwmassa van de voorgevel is in originele staat, het voegt zich in de rooilijn en het stratenpatroon en dit type voorgevel is uniek in Oosterhout.*

De maquette van dit pand staat in het museum "Oud-Oosterhout" aan de Bre-daseweg.

Bredaseweg 30a

Vrijstaande, voormalige leerlooierij gebouwd rond 1880.

Een fraai industrieel monument, waarvan de vroegere functie nog duidelijk herkenbaar is. De kleuren en de vormgeving zijn nog nagenoeg origineel. Er waren destijds veel looierijen in Oosterhout. Tussen 1879 en 1883 waren er 47 leerlooierijen in Oosterhout. In 1920 zijn er slechts nog 8 over. Dit aantal daalt nog verder en in 1925 zijn er nog maar 5 over. Ze stonden in en om het centrum en veroorzaakten veel stank en overlast. Er was nog geen riolering en al het afvalwater stroomde weg door open slootjes. De Rul, een riviertje dat destijds dwars door het centrum liep, werd in het begin van de 19de eeuw uitgediept om de looiers de gelegenheid te geven hun huiden daarin te laten weken. De huiden zaten meestal nog vol vleesafval.

In 1949 nam aannemersbedrijf J.A. van Alphen hier zijn intrek en later is dit pand een timmerbedrijf met werkplaats geworden van de familie van Alphen.

De oude leerlooierij/timmerwerkplaats is nu in gebruik als woonhuis. Het pand is in 1993 voorzien van klassieke Brabantse luiken. Het sierhekwerk is in 1998 geplaatst, model Antwerpen.

Redengevende omschrijving van het monument: 19 december 1995

De leerlooierij: is verbouwd tot woongebouw bestaande uit een begane grond, een verdieping en een zolder. In de onderboud, gebouwd van donkere baksteen, bevinden zich de hoofdtoegang en diverse segmentbogen, waarvan sommigen met natuur- en sluitstenen onderdorpels. In de houten bruin geschilderde bovenbouw boven de hoofdentree enkele kozijnen met panelen en ramen, dubbele deuren en diverse vensters. Het overstekend zadeldak, zonder goten, is gedekt met gesmoorde Hollandse pannen.

Voorgevel: de hoofdtoegang wordt gevormd door dubbele groene deuren met wit paneel. Aan weerszijde bevindt zich een groen kozijn met twee witte draairamen met elk een achtruits roedenverdeling. De verdieping heeft in het midden een venster met twee draairamen met een zesruits roedenverdeling en eronder twee rood/witte panelen. Aan weerszijden een horizontaal geplaatst venster met achtsruit klepraam. De zolder heeft in het midden een kozijn met dubbekle groene deuren en aan weerszijden een driehoekig groen venster raam met zesruits roedenverdeling. Het overstekende dak is voorzien van witte windveren van plaatmateriaal.

Linker zijgevel: op de begane grond vier witte stalen vensters met negenruits roedenverdeling en een hardstenen onderdorpel. Rechts een venster met ongedeeld raam en een onderdorpel van geglaazuurde bakstenen. De bakstenen gevel loopt deels over de verdieping door. Op deze plaats bevindt zich een venster. Rechts is de verdieping in hout opgetrokken en voorzien van een venster. De dakrand steekt over, heeft geen goot en steunt op stalen steunen.

Rechter zijgevel: Op de begane grond drie witte stalen vensters met elk twee draairamen met achtruits roedenverdeling, een wit kozijn met witte deur, een dicht gemetselde gevelopening en een venster met twee draairamen met achtruits roedenverdeling. De bakstenen gevel loopt rechts over de verdieping door, waarin een wit stalen venster met twee draairamen en een achtruits roedenverdeling. Links is de verdieping in hout opgetrokken en voorzien van een wit venster. De dakrand steekt over, heeft geen goot en steunt op stalen steunen.

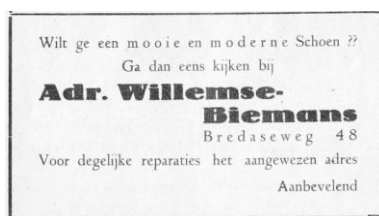

Achtergevel: een geheel gemetselde gevel met op de begane grond in het midden een wit kozijn met witte dubbele deuren en twee vensters met een negenruits roedenverdeling. De verdieping heeft twee vensters met twee draairamen met achtruits roedenverdeling. De zolder heeft twee gevelopeningen met houten luiken. De top van de gevel is voorzien van een stalen roosvenster dat wordt omlijst door een gele bakstenen rollaag. Het overstekende dak is voorzien van witte windveren van plaatmateriaal.

De maquette van dit pand staat in het museum: "Oud-Oosterhout" aan de Bredaseweg.

Bredaseweg 48

Het pand is gebouwd in 1897 door de familie Wolf, zie gevelsteen links naast het venster met de inscriptie: J.M. Wz, II/12 1897. In 1920 kwam er een nieuwbouw winkel aan de woning van de fam. Biemans. Naast het huis, aan de rechterzijde, stond een kleine aanbouw van 3x3 en later is daar vóór de 2de wereldoorlog een houten schuur aangebouwd. De houten schuur is na de 2de wereldoorlog verplaatst naar de achtertuin. De tuin die 45 meter diep is staat schuin op het huis en loopt in een spie en werd voorheen gebruikt als groentetuin. Later vestigde hier de fam. A. Willemse en deze hadden een schoenreparatie winkel. Er is nog 'n emaille gevelbord bewaard gebleven van de schoenhersteller: A. A. J. Willemse. Later nam de zoon Adr. Willemse het over.

Het woonhuis had in 1995 nog 2 bedsteden met daar onder een kelder. De bovenverdieping was ooit een zolder maar daar waren 2 kleine slaapkamertjes gerealiseerd, de rest ruimte was een grote zolderkast en overloop. De toegang was een smalle steile trap die in een van de bedsteden was geplaatst. Hij ging via de voorkamer naar boven. In de achterkamer waren 2 bedsteden en een kleine keuken. Er waren openslaande deuren naar de tuin en het toilet bevond zich buiten op de binnenplaats. Waarschijnlijk is gelijktijdig met de stenen aanbouw voor de winkel ook een stenen uitbouw geplaatst voor keuken, douche en toilet. De kelder van het woonhuis is als enige van het 4 huizencomplex (48-54) bewaard gebleven. De huidige bewoners hebben de schuur, die inmiddels verworpen was tot een bouwval in 1997, verwijderd en is er over de hele lengte van het huis een stenen aanbouw gerealiseerd. Van de originele winketalage zijn alleen de onderste ramen nog zichtbaar. Deze etalage wordt nu gebruikt als expositieruimte voor hedendaagse kunst.

Op 3 juli 2001 heeft het college van B&W Oosterhout besloten om de aanwijzing van enige panden (waaronder Bredaseweg 48) en de registratie daarvan op de gemeentelijke monumentenlijst aan te houden. Dat betekent dat de panden geen gemeentelijk monument zijn. Omdat het voornemen tot aanwijzing nog steeds aanwezig is, worden die panden wel

‘voorbeschermd’ (dat wil zeggen voor de wet- en regelgeving beschouwd alsof ze een aangewezen monument zijn). Het schildje had niet uitgereikt behoren te worden. Echter, hebben de bewoners/eigenaren wel de ‘lasten’ van de beschermde status, maar niet de ‘lusten’. Daarom lijkt het ons positief dat men het schildje op de gevel behoud. De overige panden zijn ensemble van aan de Bredaseweg 52 t/m 60, 64 en Molenstraat 2-4.

Redengevende omschrijving van het monument: gedoogd 2010

De woning: bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping met een zadeldak, dat gedekt is met gesmoorde Hollandse pannen en dat haaks aan de straat loopt. De gevels zijn gebouwd van rood baksteen in kruisverband.

Voorgevel: heeft een gepleisterd plint en wordt afgesloten met een kroonlijst met fries. De gevel wordt versierd met speklagen en heeft enkele ankers. In de voorgevel bevindt zich een schuifvenster met hardstenen lek-dorpel, boven het venster een segmentboog met sluitsteen. Het boogveld is gevuld met metselwerk. Rechts naast het venster bevindt zich een toegangsdeur met bovenlicht. Boven de deur een boogveld, gevuld met metselwerk en een segmentboog met sluitsteen. Op het

noekeinde van het dak een schoorsteen en in het dakvlak een recent geplaatste dakkapel met twee vensters en platdak.

Waardering: *Het pand is van belang omdat:*

1. De detailleringen in hoofdzaak origineel zijn. 2. De bouwmassa grotendeels in originele staat is. 3. De bouwgeschiedenis goed aan het object is af te lezen. 4. Het een voorbeeld is van een woonhuis uit het einde van de 19de eeuw. 5. Het herinnert aan de historische rooilijn en het stratenpatroon van Oosterhout. 6. Het een ensemble vormt met de panden aan de Bredaseweg 52 t/m 60, 64 en Molenstraat 2-4

In 1995 ging het pand over naar de huidige bewoners en deze hebben aan de rechterzijde op de aanbouw recent een verdieping geplaatst die niet beschermingswaardig is. De opbouw op de voormalige winkel is een ontwerp van Architecten bureau Paul van den Heuvel uit Breda. Ook in de achtertuin is het atelier door dit bureau destijds ontworpen. Het straatbeeld van toen, met bomen voor de deur en een bushalte is nu veranderd in een parkeergelegenheid met betaalautomaat.

Het pand is in 1999 geadviseerd om te worden aangewezen tot gemeentelijk monument en te registreren op de gemeentelijke monumentenlijst. De bewoners hebben dit geaccepteerd en met veel genoegen het schildje aan hun gevel geplaatst.

Bredaseweg 58-60

De herberg van Wout Martens, was al bekend vóór 1900, met een duivenhoudersvereniging 'thuis'. In 1901 kreeg Maria A. Hollanders een vergunning voor verkoop van 'sterke drank in het klein' in dit pand, wijk G 37 aan de Bredaschesteenweg. In 1911: verbouwing van café tot 2 woningen door W. Martens. In 1920 plaatst J. v.d. Ven een schutting op 60-62. In 1932 werd de drankvergunning omgezet in een volledige vergunning en werd overgenomen door Jan Verkooijen, die toen op nr.45 aan de Bredaseweg woonde. In 1934 werd het woonhuis op nr.58 verbouwd tot VEGÉ winkel i.o.v. P.A. Poppelaars. In 1962 namen de heer en mevr. Cornel de winkel over. De foto dateert uit 1977 en is er aan het pand vrijwel niets veranderd. Op nr. 56 zitten de reclames op het raam geplakt en werd dit tijdelijk als magazijn gebruikt.

Familie de Jong - Sneijers woonde op nr.60 vanaf 1976.

Sinds 16-01-1987 heeft op nr.58 het 'donshuisje' van de eigenaar R. van Dongen gezeten en sinds 1997 heeft: 'Lijstenmaker-Peter' van P. Joosen zich hier in beide panden gevestigd. Het

pand is toen in zijn geheel crème- kleurig geverfd en er zijn twee dakkapellen geplaatst.

Redengevende omschrijving van het monument: 3 juli 2001

Momenteel een woon/winkelpand, gebouwd in het einde van de 19de eeuw, met een twee haaks op elkaar staande zadeldaken. De nok van het aan de straat liggende dak loopt evenwijdig aan de Bredaseweg en de nok van het achtergelegen deel staat haaks op de Bredaseweg.

Voorgevel: is geschilderd en heeft een zwarte geschilderde plint. De kozijnen in de gevelopeningen liggen terug door vertand metselwerk. In oorsprong was de gevel opgebouwd uit vier traveeën, de rechter twee zijn met elkaar verbonden door een ellipsboogvormige winkelpui met gemetselde borstwering. In elke travee bevindt zich een metsel werkversiering, die ter hoogte van de wisseldorpel uitkragend metselwerk draagt. In het linkervenster bevindt zich een raam met roeden verdeling in het onderste deel. De voorgevel wordt afgesloten met een hoofdgestel, waarin vier bogen in het metselwerk zichtbaar zijn. Op de kroonlijst bevindt zich een bakgoot. In het dakvlak boven de voorgevel bevinden zich twee recent geplaatste dakkapellen met betoogd dakvorm. Het venster op de begane grond heeft een hardstenen lekdorpel en dat op de verdieping een gemetselde lekdorpel. De vensters zijn recent vervangen. Het venster op de begane grond heeft een hardstenen lekdorpel en dat op de verdieping een gemetselde lekdorpel.

De linker zijgevel: is een gepleisterde tuitgevel, die op de begane grond en op de verdieping een venster bezit.

De maquette van dit pand staat in het museum: "Oud-Oosterhout" aan de Bredaseweg.

Bredaseweg 89-89a

In 1886 werd Simons Emballagefabriek en Houthandel N.V. opgericht. De directeurswoning van A. Simons & Zn. werd in 1921 van bergplaats tot 2 woningen verbouwd.

De voormalige directeurswoning is gebouwd met invloeden van de Amsterdamse school. In 1950 woonde W.L.M. Koenraad op nr.89 met tel. nr.17 en A.L. Simons-van Pelt op nr.91 met tel. Nr.46. Het pand ligt direct aan de openbare weg. De tuin wordt met een heg gescheiden van de openbare weg. In de achtertuin bevindt zich een schuilkelder. Bredaseweg 89-91-93 en 95, behoorden allemaal tot de Emballagefabriek en Houthandel van A. Simons. Van oktober 1944 tot april 1945 leverden zij elektriciteit aan Oosterhout. Nadien meerdere bewoners gehad. Het bedrijf werd in september 1992 gesloopt, de woning werd in ere gehouden.

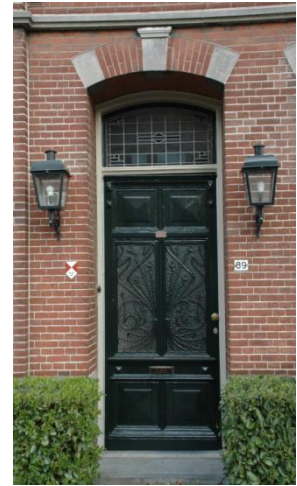

Nr.89a is inmiddels weer opgeheven.

Redengevende omschrijving van het monument: 3 juli 2001

Woonhuis: is gebouwd met rode bakstenen in kruisverband en bestaat uit een begane grond, een verdieping en een zolderverdieping onder een plat dak, met dakschilden, die gedekt zijn met gesmoorde muldenpannen. In het dakvlak aan de voorzijde bevindt zich een en aan de achterzijde twee dakkapellen. Het pand heeft een rechthoekige plattegrond met tegen de beide zijgevels een éénlaagse aanbouw. Aan de achterzijde is het pand deels in een laag uitgebouwd, waarop zich een balkon bevindt en deels met een aanbouw met twee verdiepingen met platdak.

Voorgevel: de voorgevel heeft drie hardstenen cordon lijsten, die ter hoogte van de vensters dienst doen als lekdorpel. Halverwege de borstwering verjongt de gevel. De verjonging is afgedekt met een hardstenen lijst de gevel heeft aan de linkerzijde een risaliet met een uitgebouwde topgevel, die wordt afgesloten met hardstenen banden, voluten en een toppilaster met obelisk. In deze risaliet bevindt zich op de begane grond en eerste bouwlaag een ellipsvormig venster. In de top bevindt zich in een spaarveld een rondboog venster. De vensters hebben een rondboog met hardstenen aanzet- en sluitstenen en kunnen worden geblindeerd met rolluiken. Het venster op de begane grond heeft een akroterie. Het rechter deel van de gevel wordt afgesloten met een hoofdgewel met gepleisterde architraaf, fries en geprofileerde kroonlijst, die tevens dienst doet als dakgoot. Op de begane grond bevindt zich naast de risaliet een toegang in een betoogd portiek met een hardstenen stoep. De toegang wordt gevormd door een toegangsdeur met bovenlicht. Rechts van de toegang bevinden zich twee betoogde ongedeelde schuifvensters en op de verdieping drie ongedeelde schuifvensters. In alle bovenlichten bevindt zich glas-in-lood. De vensters hebben een segmentboog met aanzet- en sluitstenen.

Linker zijgevel: tegen de linker zijgevel is een éénlaagse aanbouw gebouwd met platdak en dakschilden, die gedekt zijn met gesmoorde muldenpannen. De gevel wordt afgesloten met een boeiboord. Aan de voorzijde een hoekvenster met kalf en bovenlichten. De gevels van de aanbouw worden afgesloten met een geprofileerde bakgoot.

Rechter zijgevel: de aanbouw op 89a, bevindt zich aan de voorzijde een éénlaagse aanbouw met platdak en aan de voorzijde een afgeschuinde hoek. Hierin bevindt zich een toegang met paneeldeur en bovenlicht. Aan de achterzijde heeft deze gevel een schoorsteen, die bovendaks vernieuwd is. De gevel wordt afgesloten met een boeiboord. Aan de linkerzijde van deze aanbouw bevindt zich op de begane grond een samengesteld kozijn. Op de verdieping een venster met segmentboog. Het raam is recent vernieuwd. Het boogveld is gepleisterd. De tweelaagse uitspringende aanbouw heeft enkele vensters en op de begane grond een toegang. Aan de rechterzijde bevindt zich op de begane grond een samengesteld kozijn en op de verdieping een T-venster. In het bovenlicht glas-in-lood. De gevel wordt afgesloten met een boeiboord.

De maquette van dit pand staat in het museum "Oud-Oosterhout" aan de Bredaseweg.

Bredaseweg 93

In oorsprong symmetrisch gebouwde villa, omgeven door een park met vijver, gebouwd onder architectuur invloeden van de Amsterdamse School. Het pand is gebouwd in 1921, een gevelsteen met de tekst: D.E.S.G. Jeannot van Pelt, 12 mei 1921, herinnert hier aan. Het interieur verkeert in nagenoeg authentieke staat en is eveneens ontworpen onder invloed van de Amsterdamse School.

Redengevende omschrijving van het monument: 3 juli 2001

Het pand wordt ten opzichte van de weg gescheiden door een tuin waarin zich een schuilkelder bevond. De tuin is symmetrisch aan gelegd met een vijver. Buxushagen scheiden een gazon van met planten en bomen beplante delen. Het pand heeft in de hoofdbouwmassa een souterrain, een begane grond, een zolderverdieping en een zolder met een aangekapte mansarde dak met forse wolfeinden en in de nok een schoorsteen. In de wolfeinden een rondvormige dakkapel.

Tegen deze hoofdbouw massa bevinden zich twee symmetrische ronde aanbouwen, die een souterrain, een begane grond en een zolder hebben en gedekt zijn met een afgerond zadeldak dat tegen het dak van de hoofdbouw massa loopt. Alle daken zijn gedekt met rode keramische daktegels. De gevels zijn gebouwd van rode baksteen in staand verband.

Aan de achterzijde is een éénlaagse aanbouw met platdak gebouwd. Aan de linkerzijde bevindt zich een nieuwe gemetselde schuur met een schilddak dat gedekt is met rode keramische daktegels, die niet beschermingswaardig is.

Voorgevel: deze heeft tot de 1ste verdieping een risaliet, die ter hoogte van de verdieping overgaat in een balkon. Een samengesteld venster geeft daglicht tot het souterrain. Dit venster heeft een betonnen lekdoorpel en een dito latei. Ter hoogte van de begane grond bevindt zich een breed samengesteld venster dat een erkerachtige vorm heeft. De betonnen lekdoorpel gaat aan beide zijden over in een ruimte voor een plantenbak. De bovenzijde van het risaliet wordt afgesloten met een betonnen dekplaat. Een breed samengesteld venster, met deuren en bovenlichten, geeft toegang tot het balkon. De gevel wordt afgesloten met een dakoverstek met een geprofileerde bakgoot.

Linker zijgevel: tegen de linker zijgevel is een ronde aanbouw gebouwd, waarvan de kap door de goot van de hoofdbouwmassa breekt. Een klein venster geeft daglicht tot het souterrain. Direct achter deze aanbouw bevindt zich de hoofd entree, die wordt gevormd door een rondboog deur, aanzet- en een hardstenen brievenbus. De toegang is bereikbaar via een betonnen trap met gemetselde balustrade, die met een betonnen band is afgedekt. In een terug liggende gevelvlak, dat als een Vlaamse gevel met ongedeeld venster wordt beëindigd, bevindt zich een toegang naar het souterrain. Hierboven is een glazen luifel aangebracht. Voorts bevindt zich in deze gevel op de begane grond een samengesteld venster. De gehele gevel wordt afgesloten met een klein dakoverstek en een mastgoot.

Rechter zijgevel: tegen de rechter zijgevel is een ronde aanbouw gebouwd, waarvan de kap door de goot van de hoofdbouwmassa breekt. Het souterrain krijgt daglicht via een klein venster. Op de begane grond een venster met ramen en bovenlichten, dat de ronde vorm van de aanbouw geheel volgt. In bovenlichten geel gefigureerd glas. Achter deze aanbouw bevindt zich een gevelvlak dat als Vlaamse gevel door de goot heen

breekt en in het souterrain, op de begane grond en op de zolderverdieping, een samengesteld venster heeft. De gehele gevel wordt afgesloten met een klein dakoverstek en een mastgoot.

Achtergevel: tegen de achter gevel is tot verdiepingshoogte een aanbouw gebouwd, die op souterrainhoogte blind is en op de begane grond niveau samengestelde kozijnen heeft. Naast de aanbouw bevindt zich op de begane grond een toegang, die via een betonnen trap met gemetselde borstwering bereikbaar is. Voorts een venster ter hoogte van het souterrain en de begane grond. Op verdiepingshoogte bevinden zich twee samengestelde vensters en een klein ongedeeld venster.

Interieur: In 2003 is de omschrijving uitgebreid met het interieur van het pand waarvan de beschermende delen zich als volgt laten omschrijven:

De bouwkundige structuur van het pand dateert uit de bouwtijd. In het souterrain bevindt zich een woonkeuken met schouw. Op de begane grond bevinden zich een salon, een woonkamer, een hal, een zitkamer, een kantoor, een keuken en aan de achterzijde een op het voormalig balkon verbouwde serre. Deze serre is niet beschermingswaardig.

De salon heeft parket, een cassette plafond met rozetten, deuren met roeden verdeling, lambrisering ter plaatse van het centrale verwarmingselement en een schouw. De woonkamer heeft parket en een plafond van moer- en kinderbinten. De kinderbinten hebben sleutelstukken. In de hal bevinden zich rood/zeegroene tegels, een authentieke radiator en een trap met balustrade. In het kantoor bevindt zich parket en een ingebouwd boekenkast.

Op de eerste verdieping bevindt zich een overloop waarop zeven paneeldeuren met halfrond koplatten uitkomen. In de achterslaapkamer bevindt zich een kastenwand.

Bredaseweg 115

Herenhuis, gebouwd in 1935, onder architectinvloeden van de Amsterdamse school i.o.v. Mevr. V.d. Vlucht-Tillemans en heeft in 1946 de straatafsluiting vervangen. De familie Kramer heeft er met drie generaties gewoond tot 1954. In 1961 staat fam. Struyck op dit adres ver-

meld in het telefoonboek. Toen later fam. van Leest hier gingen wonen hebben zij de woning en de schuur erachter gekocht van de fietsenmaker. Dit werd door de gemeente goedgekeurd op voorwaarde dat het erf niet gesplitst zou worden. Familie van Leest is daar later zelf gaan wonen en heeft de voortuin verkocht, met recht van overpad. In die zelfde tijd had de gemeente plannen om de ventweg te verbreden en om dit in de toekomst te kunnen realiseren heeft de gemeente met dhr. van Leest een strook aan de voorkant van de tuin geruild tegen een strook aan de zijkant van het huis. Dit was een strook van 1,5 meter over de gehele lengte van het erf. Deze strook grond was gelegen achter de rij kastanjabomen die op het erf

stonden. De kastanjabomen zijn op 1 na allemaal gerooid. Weer later hebben de nieuwe eigenaars, de familie van der Hoeft, een verzoek bij de gemeente ingediend om een stuk grond van het ernaast gelegen parkeerterrein te mogen kopen. Zij hebben de grond eerst een aantal jaren gehuurd en daarna heeft de gemeente deze strook aan hen verkocht. Tevens hebben zij toe de strook van 1,5 meter die van oorsprong eigendom was van de familie van Leest inmiddels doorverkocht aan de nieuwe eigenaar. Bewoners hebben deze grond met afgesproken prijs van destijds alsnog gekocht, met nog steeds recht van overpad.

Als compromis werd aan de bewoners een glas-in-lood raam aangeboden, dat door de vrijmetselaars werd terug gegeven. De 3 glas-in-lood ramen zijn bij de 3 woningen geplaatst door Jocks-Atelier. Elk raam heeft zijn eigen verhaal. De grensscheiding waren de kastanjabomen, maar vanwege de extra grond was dat niet meer van toepassing.

In 1976 is een aanbouw aan de achterzijde gerealiseerd, die past in de architectuur van het oorspronkelijke pand. In 1988 zijn de huidige bewoners van plan geweest om het dak te vervangen, maar dat is niet doorgegaan en nu zijn deze pannen opgenomen in de monumentale status. In 2011 is een vergunning voor het verbouwen van garage met overkapping verleend en is daarom ook niet beschermingswaardig.

Redengevende omschrijving van het monument: 3 juli 2001

Het pand: *bestaat uit een begane grond, een verdieping en een zolderverdieping met een schilddak met de nok haaks op de weg. Het dak is gedekt met gesmoorde geglazuurde verbeterde Hollandse pannen. In het voor- en achter dakvlak is een dakkapel en in het zijdak vlakken tuimelramen. De gevels zijn gebouwd van gele baksteen in Vlaams verband en worden afgesloten met een breed dakoverstek met een bakgoot. Aan de achterzijde is een éénlaagse aanbouw met platdak gebouwd. De vensters hebben keramische lekdorpels en in de ramen, waarvan de meeste recent zijn vernieuwd, bevindt zich overwegend roeden verdeling en glas-in-lood met de afbeelding van Meranius.*

Vorgevel: *deze is op de begane grond en heeft aan de linkerkant de hoofdtoegang, die wordt gevormd door een toegangsdeur met luifel, waarboven een bovenlicht. Rechts van de toegang bevindt zich een driezijdige erker met een samengesteld kozijn. De erker heeft een gemetselde borstwering. Op het dak van de erker rust een balkon. De toegang tot het balkon wordt gevormd door openslaande deuren met zijlichten. Links van het balkon bevindt zich een venster met stolpramen en een houten bloembak.*

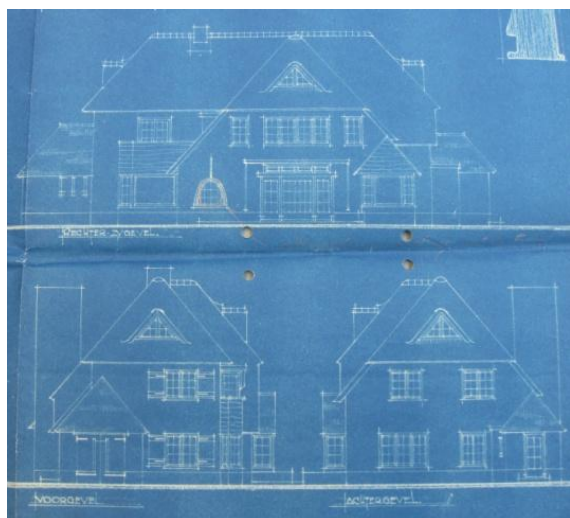

Linker zijgevel: *heeft op de begane grond een gevelopening met bovenlicht. Op de verdieping aan de voorzijde een venster met glas-in-lood en in het midden van de gevel een venster met glas-in-lood.*

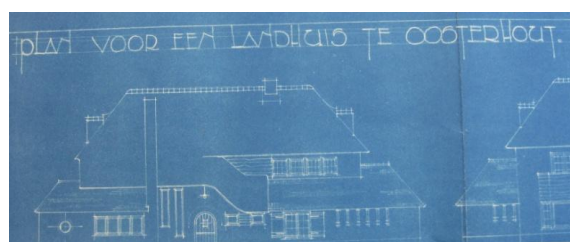
Rechter zijgevel: *heeft aan de voorzijde zowel op de begane grond als op de verdieping een halfraam*

Achtergevel: *aan de achterzijde bevindt zich op de begane grond een driezijdige erker met samengesteld kozijnen. De erker heeft een gemetselde borstwering en het venster heeft keramische lekdorpels. Op het dak van de erker rust een balkon. De toegang tot het balkon wordt gevormd door stolpdeuren met zijlichten. Tegen de achtergevel is tot verdiepingshoogte een aanbouw met samengestelde kozijnen en een gemetselde borstwering. Tegen de achtergevel is een schoorsteen gebouwd. Op verdiepingshoogte bevindt zich een venster met stolpramen.*

Bredaseweg 125

Op 31 januari 1936, is de vergunning voor het bouwen van een landhuis op het perceel M 81, gelegen aan de Bredaseweg 125 verleend aan Dhr. Wijnand Jansen, textielfabrikant in Oosterhout, door Arch. Jan de Lint wonende te Ginneken, De bouwkosten werden bepaald op Fl.13500, - en het bedrag van Fl.31, - der leges.

Op 125a is een dienstwoning gebouwd.

In 1989 werd een bouwplan aangevraagd voor het realiseren van een onoverdekt zwembad, door J.G. de Jonge. Sectie M 4820. Eind 1990 is er een verzoek gedaan, om verkoop grond, in plan 'de Warande'. Een grondige verbouwing van het landhuis vond plaats begin 1994 door een aanvraag van de fam. R. Bergmans in december 1993, zie toegevoegde bouwtekeningen. De fam. K. Kluyfhout heeft tot 2004 hier gewoond en ook aanpassingen gedaan. De 2 leeuwen bij de noordwest gevel zijn door de huidige bewoners geplaatst.

Redengevende omschrijving van het monument: 3 juli 2001

Villa: met een rechthoekige plattegrond met aan de linker- en rechter zijgevel een aanbouw en aan de voorzijde een garage gebouwd. Het pand bestaat uit een begane grond, een verdieping en een zolder. Het pand heeft gele bakstenen gevels en is gebouwd in Vlaams verband. Het schilddak dat haaks op de weg staat, heeft in het voorschild een dakkapel, in de nok een schoorsteen en is gedekt met riet. Op het terrein bevinden zich nog enkele eenlaagse gebouwtjes, die gedekt zijn met riet.

Voorgevel: tegen het linkerdeel van de voorgevel en iets uitspringend ten opzichte van de rechter zijgevel, is een garage gebouwd, die een grote toegangsdeur heeft. De garage heeft een schilddak, dat gedekt is met riet. De voorgevel heeft zowel op de begane grond als op de verdieping een venster met openslaande ramen. De vensters kunnen worden geblindeerd met luiken. Boven de garage bevindt zich een ongedeelde venster.

Linker zijgevel: deze gevel heeft op de verdieping direct onder de kap aan de voorzijde een langgerekt samengesteld smal venster en een deel van de gevel is bekleed met houten rabatdelen. Voorts bevinden er zich halverwege twee lange smalle vensters. Hierna is tegen de gevel een hoge schoorsteen gebouwd.

Rechter zijgevel: op de begane grond van deze gevel bevindt zich een driezijdige erker, waarvan het dak dienst doet als balkon. Dit balkon is bereikbaar middels openslaande deuren. De borstwering van het balkon is bekleed met houten rabatdelen. Op de begane grond bevinden zich voorts enkele vensters en een toegang. Op de verdieping een breed sa- men gesteld venster en twee ongedeelde vensters.

Achterzijde: tegen het aflopende dak is een aanbouw gebouwd met een zadeldak, dat haaks op de hoofdbouw massa staat.

Bredaseweg ong.

HET WEGKRUIS

REX SUM EGO (Koning ben ik)

Krantenknipsel is uit "De Omroeper", van 12-03-1938 - 1ste jaargang nr. 10.

In Het Kanton van 15 mei 1937 staat geschreven dat Het Bestuur van de R.K. Vrouwenbond alhier geruime tijd bezig is met de voorbereidingen voor het oprichten van een Wegkruis aan den Bredascheweg. Het Wegkruis moet een monument worden, Christus Koning waardig en in overeenstemming zijn met het grote geloof van Katholiek Oosterhout. In de plaatselijke bladen is een inteken lijst geopend. Met vermelding: " U wordt dringend verzocht uw gift aan de administratie van de Couranten te zenden. De volgende giften kwamen reeds binnen: N.N. fl. 100, - en N.N. fl. 25, - " Moge het volgende toestromen", aldus in het artikel van Het kanton.

Het heeft maar weinig gescheeld of Oosterhout zou een schandaal hebben gekend van belang, Het wegkruis dat sinds 1938 staat opgesteld aan de Bredascheweg, schuin tegenover de Warande, is er ternauwernood aan ontkomen, dat het in stukken geslagen, ergens in de gemeente zou zijn thuisbezorgd. Alleen dankzij enkele ingezetenen, met dank vooral aan de heer P. Smits, is dit voorkomen en staat het daar ook nu nog, zij het enkele meters verwijderd van de plaats, waar het 'in de weg' stond tot grote ergernis van de eigenaar van de grond, waarop het sedert 14 jaar heeft gestaan.

Toen in 1938 mevrouw P. Smits-Rubbens als voorzitter van de Stichting Het Wegkruis optrad, heeft het niet lang geduurd of deze stichting kon op succes bogen. Al op 3 april 1938 kon de toenmalige pastoor van de St. Janskerk, pastoor Peeters, dit fraaie kruis, gebeeldhouwd door A.J.J. Verschure, plechtig installeren. Echter kwam de grond waar op het beeld geplaatst werd niet in eigendom van de Stichting.

Tegen een geringe vergoeding werd het wel in bruikleen hieraan afgestaan, door de toenmalige eigenaar, die in Breda woonde. Enige jaren later, toen door een sterfgeval, dit gehele perceel verkocht werd, kreeg het een nieuwe eigenaar; Dhr. Van Impelen te Baarle-Nassau en die verkocht het door aan Willy van der Drift te Voorburg. De laatst genoemde wilde het kruisbeeld vóór 1 april 1952 weg laten halen. Men heeft er toen blijkbaar geen rekening mee gehouden om dit kleine stukje grond buiten de verkoop te houden. De heer Smits heeft in samenwerking met anderen ervoor gezorgd, dat de verhuizing van enkele meters kon plaats vinden. De firma Vissers en Smits uit Papendrecht heeft in samenwerking met de Oosterhoutse Katholieke Werkgevers uit de bouwwereld de verhuizing doen plaats vinden. Al was het niet zo gemakkelijk, is het toch gelukt, mede dankzij ook nog andere hulpverlening van Oosterhoutse ingezetenen, die personeel en werktuigen aanboden. En dat alles was kosteloos. Het beeld heeft nu een plek gevonden, iets meer naar het zuiden, dan de oorspronkelijke plaats.

Redengevende omschrijving van het monument: 25 januari 2000

Betonnen wegkruis vervaardigd door de firma H.H. Martens & Zn uit Oosterhout met corpus van Jezus Christus, vervaardigd door de Oosterhoutse kunstenaar Albert Verschure in 1938. De sokkel is recent gereinigd en van een tekstplaat voorzien.

Het kruis is op een vierkant betonnen sokkel geplaatst die is opgebouwd uit twee elementen. Het element op maaiveldniveau heeft twee opgelegde profileringen waartussen zich het tweede element bevindt.

De Mariakapel staat aan 't Helleke / hoek Pieter Koolenstraat, bij begraafplaats de Leisenakkers.

Tijdens de vergadering van 11 juli 1945 worden tekeningen van de kapel aan het bestuur getoond. Alleen de locatie levert problemen op i.v.m. rooilijn van de Veerseweg. Daarom zal de kapel aan 't Helleke worden gebouwd. We moeten onmiddellijk met de bouw beginnen. De materialen zijn er, alleen de dakpannen moeten we nog ergens op de kop tikken. De heer Maas wordt bedankt voor al zijn inzet. Het

lekenapostolaat toen, 'Katholiek Actie genoemd' nam het initiatief om een kapel te bouwen. De kapel werd gebouwd ter nagedachtenis aan de gevallen tijdens de oorlog maar vooral als dank dat Oosterhout relatief gezien, tamelijk ongeschonden uit de strijd was gekomen. De kapel is een ontwerp van de architect J. van den Elshout. Het Mariabeeld is toegewijd aan het Heilig Hart van Maria. De devotiekapel werd op 29 juli 1945 door pastoor Sasse van Ysselt plechtig ingezegend, nadat in de St. Jan een Plechtige H. Mis was opgedragen, waarbij Pater de Kock een feestpreek hield. In een processie ging men daarna gezamenlijk naar de kapel. De processie bestond uit: bruidjes v.d. jeugdafdelingen; zangkoor; verkenner; gymnastiek clubs; afdelingen van de Heilige Familie; de Katholieke actie; de harmonie en vendelwaaiers en natuurlijk de geestelijken met de misdienaars. Toen veel Nederlandse jongens naar N.O.I. moesten, kwamen veel mensen bij de kapel het Rozenhoedje bidden voor de jongens in het verre Oosten. Het volgende gebed werd dan ook gebeden, waaraan een aflaat van 300 dagen was verbonden. Wij smeken U, God, almachtige Vader, stort goedgunstig Uw zegen uit over Indië: wil er de vrede herstellen en verleen, dat onze jongens en mannen behouden uit Indië terugkeren. Dat de H. Geest onze Regering verlichte en haar bijsta. Lieve Moeder Maria, bid voor de Regering en voor Uw kinderen in Indië, Amen.

In de loop der jaren heeft de kapel meerdere malen te maken gekregen met vandalisme. Uitgerekend op het moment dat er aan het 'kappelleke' werd gewerkt om het weer in volle luister te herstellen, werd er in de nacht van 22 op 23 februari 1977, het Mariabeeld gestolen. Het beeld stond vast gemetseld, maar desondanks heeft men kans gezien om het beeld onder de nis vandaan te krijgen. Geen enkel stukje van het beeld is teruggevonden. Sinds de jaren vijftig had de Wava het onderhoud in handen en sinds eind 1976 werd deze door Openbare Werken bijgehouden. De naast betrokkene hebben alles gedaan om het beeld terug te vinden, maar helaas het is hun niet gelukt. Zij richtten daarom een herstellingscomité op. Hierbij kregen zij veel medewerking en werd er geld ingezameld. De waarde van het Mariabeeld werd destijds geschat op fl. 4000,-. Het beeld werd uiteindelijk hersteld en op 30 april 1977 werd een nieuw reliëf ingemetseld, dat de dag daarna door pastoor Hack werd ingezegend. Vanaf toen werd de kapel bijgehouden door een groep mensen uit de buurt, zodat de kapel er steeds mooi bij staat.

Redengevende omschrijving van het monument: 2 oktober 2001

Veldkapel: gebouwd in 1945 van gele bakstenen in kruisverband onderdeel van een gemetselde muur die een flauwe bocht vertoont. In de muur is een steen met het opschrift "Onder moeders hoed 29 juli 1945 ". De kapel is voorzien van een houten gebint dat steunt op houten ingemetselde klossen en heeft een zadeldak gedekt met gesmoorde Hollandse pannen en een kruis op de nok. De kapel beschut een natuurstenen Mariabeeld met kind op de arm dat in een uit gemetselde nis geplaatst is. De met lage struiken aangeplante kromming van de muur volgt het perceel. Voor de kapel zijn twee lage staanders gemetseld die een houten bloembak stutten. De eigenaar is: Parochie St. Jan de Doper, Markt 17 Oosterhout.

Helleke 2

Vrijstaand woonhuis, burgerwoning uit de periode rond 1900. In 1933 is de keuken verbouwd door familie van Meer. De gevels van handgevormde bakstenen zijn wit geschilderd. Het woonhuis en de schuur hebben een rechthoekige plattegrond en bestaan uit een begane grond en een zolderverdieping onder een zadeldak gedekt met rode Hollandse pannen. De nok van het dak van het woonhuis ligt evenwijdig aan de straat terwijl die van de schuur haaks op de straat staat. De schuifvensters zijn recent gewijzigd.

De foto werd genomen vanaf het 'kapelletje' aan het Helleke. In het midden bevond zich de kruising van de Papendonkseweg met de Veerseweg. Het hekwerk was toen nog niet geplaatst.

Redengevende omschrijving van het monument: 6 januari 2004

Voorgevel: langs de gevel is een stoep aangelegd. De gevel heeft een gepleisterde plint. Links wordt de gevel ingenomen door een schuifvenster dat geblindeerd kan worden met luiken. Een toegang met hardstenen lekdorpel en opgeklampte deur met gedeeld bovenlicht. De gevel wordt afgesloten met een mastgoot. De gevelopeningen zijn voorzien van gemetselde rollagen en houten lekdorpels.

Linker zijgevel: de begane grond wordt aan het zicht onttrokken door een houten afscheiding. Geheel links is een éénaagse aanbouw met plat dak en een schoorsteen zichtbaar die tegen de achtergevel is gebouwd. De tuitgevel fungeert als schoorsteen en is voorzien van vlechtingen langs de randen en er zijn muurankers zichtbaar.

Rechter zijgevel: een éénelaagse tussenlid met een toegang met twee grote opgeklampte houten deuren onder een lessenaarsdak gedekt met platen, bedekt de gevel van de begane grond. Op de verdieping bevindt zich een klein venster. Langs de randen van de gevel zijn muurankers en vlechtwerk zichtbaar.

Achtergevel: de gevel is vanaf de straatzijde niet zichtbaar

De foto's dateren steeds uit een latere periode, maar er verandert nagenoeg niets aan het pand.

Helleke 8

Vrijstaand gedeeltelijk onderkeldert woonhuis gebouwd in 1921 door C. Broekhoven.

Redengevende omschrijving van het monument: 2 oktober 2001

Het huis: is gebouwd van rode baksteen in kruisverband (Hollands verband). Het pand heeft een rechthoekige plattegrond met aan de achterzijde een éénlaagse aanbouw met plat dak. Het pand bestaat uit een begane grond en een zolder-verdieping onder een zadeldak gedekt met gesmoorde tuile-du-Nordpannen. Op het uiteinden van het dak staan schoorstenen.

Voorgevel: de gevel wordt voorafgegaan door een lage haag en een groen geverfd smeedijzeren hekje met pijlpunten. Een bestraat pad voert naar de toegang aan de linkerzijde van de gevel. De entree bestaat uit een hardstenen opstapje met twee treden, een opengewerkte wit geschilderde dubbele latei afgezet met gemetselde rollagen en in de portiek een authentieke deur met een zesruits bovenlicht. Rechts van de toegang bevinden zich twee vensters waarvan de indeling recent is gewijzigd. De verdieping bevat een venster waarvan de indeling recent is gewijzigd. De gevelopeningen hebben wit geschilderde lateien afgezet met een gemetselde rollaag en hardstenen lekdorpels. De gevel is voorzien van een verbindende rollaag ter hoogte van de lateien. De gevel wordt afgesloten met een dakoverstek op houten klossen.

Linker zijgevel: de gevel heeft links een venster van de onderkeldert gedeelte. Onder de dakrand zijn muurankers zichtbaar. De gevel wordt afgesloten door het dakoverstek dat rust op houten klossen. In het dak staat een recht afgewerkte dakkapel

met een groot venster en aan weerszijden twee smalle vensters.

Rechter zijgevel: de gevel telt in het rechter gevelvlak een klein venster en twee schuifvensters met gedeelde bovenlichten die geblindeerd kunnen worden met luiken. Onder de dakrand zijn muurankers zichtbaar. De gevel wordt afgesloten met het dakoverstek dat rust op houten klossen. In het dak staat een recht afgewerkte dakkapel met een groot venster en aan weerszijde twee halve vensters.

Achtergevel: de gevel is vanaf de straatzijde niet zichtbaar.

Heuvel 4

Vóór 1900 stond er op Heuvel 4 al een woning met een begane grond en zolderverdieping. De woning werd in 1903 verbouwd tot herenhuis en tot 1905 bewoond door F. Th. van der Maden en daarna tot 1943, door Ridder F.M.A.J. van der Schueren, (was burgemeester in Oosterhout van 1918 tot 1943). Nadien betrok van Mierlo & Zoon N.V. het en werd de stoep breder gemaakt. In 1965 werd het overgenomen door de ABN bank. In 1967 is de woning uitgebreid en kreeg het in 1976 een inwendige verbouwing. In 1982 werd er nogmaals uitgebreid en in 1988 gedeeltelijk gewijzigd.

Een gevelsteen herinnert aan de eerste steenlegging, na de grote verbouwing, door J. en H. v/d Maden op 01-10-1903.

Redengevende omschrijving van het monument: 19 december 1995

Herenhuis: met een rechthoekige plattegrond, gebouwd in 1903 en beïnvloed door de neorenaissance stijl. Het pand heeft een begane grond, een verdieping en een zolderverdieping. De bakstenen voorgevel met een midden risaliet, is gedecoreerd met speklagen en aan de bovenzijde afgesloten met een eenvoudig hoofdgestel. Het pand heeft een hardstenen plint. De borstwering van de begane grond en de eerste verdieping is aan de bovenzijde afgesloten met een hardstenen lijst die tevens als lekdorpel van de erboven gelegen vensters fungeert. Op de verdieping een balkon dat rust op twee gedecoreerde consoles met smeedijzeren hekwerk. De borstwering van de begane grond heeft vier vierkante kozijnen met luiken. Boven alle gevelopeningen bevinden zich segmentbogen met kunststenen aanzet- en sluitstenen. De boogvelden zijn gevuld met siermetselwerk. Het zadeldak, evenwijdig aan de straat met drie recent gebouwde dakkapellen en twee bakstenen schoorstenen, is gedekt met gesmoorde kruispannen.

Begane grond: de entree op de begane grond is in het midden risaliet geplaatst en bestaat uit een kozijn met deur en bovenlicht en een hardstenen trede. Aan de linkerzijde van de toegang zijn twee stalen en aan de rechterzijde twee houten gedeelde vensters geplaatst.

Verdieping: de verdieping heeft in het midden een kozijn met twee openslaande deuren die op het balkon uitkomen. Aan de linkerzijde van de risaliet zijn twee stalen en aan de rechterzijde twee houten gedeelde vensters geplaatst. Aan weerszijden van de risaliet zijn twee schuifvensters geplaatst. In het dakvlak boven de voorgevel zijn drie eenvoudige dakkapellen met twee draairamen en een fronton geplaatst.

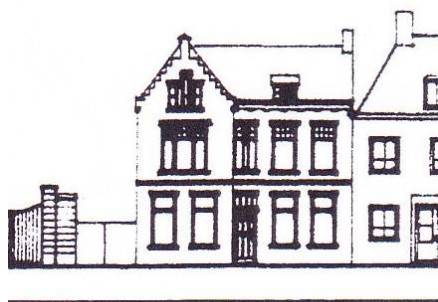
Rechter zijgevel: tegen de rechter zijgevel is op de begane grond recent een tussenlid gebouwd, die dit pand met Heuvel 2 verbindt. De bakstenen rechter tuitgevel is vanaf de eerste verdieping zichtbaar. Op de eerste verdieping rechts een venster met zesruits roeden verdeling evenals twee vensters, waarvan het linker een gedeeld bovenraam heeft en het rechter raam ongedeeld is.

Heuvel 21

Deze woning van vóór 1912, waarin de kleermaker Wilhelmus Learbuch (1840-1937) woonde, is in zijn geheel afgebroken en daarna opnieuw opgebouwd. Wilhelmus huwde in 1866 met P.J.E. de Jongh en kregen 9 kinderen. Vermoedelijk zijn zij in het huwelijksjaar hier gaan wonen.

Op de foto met zijn zoon Antony, de kunstschilder, (1870-1943). Antony Marijnus Learbuch is in 1916 gehuwd met Klaaske Damsma.

A.v.d. Corput heeft het verbouwd tot het huidige pand. Een gevelsteen herinnert aan de eerste steenlegging door A.P.C. v.d. Corput op 08-11-1912.

Veel meisjes van de H. Hartschool en de leerlingen van de Maria-Gorettischool uit de jaren zestig, zullen nog wel weten dat de dames Vroemen op de Heuvel, in dit huis woonden. Na het overlijden van een van de dames in 1981, werd het begin 1984 gekocht door iemand die nog niet exact weet wat hij ermee wil gaan doen. In 1985 is besloten om de woning te verbouwen tot kantoor en dat is tot heden nog steeds zo. Aan de achterzijde is een nieuwe bouwmassa gerealiseerd, die niet beschermingswaardig is.

Redengevende omschrijving van het monument: 19 december 1995

Herenhuis: met een rechthoekige plattegrond met uitbouw gebouwd in 1912.

Het pand heeft een begane grond, een verdieping en een zolder, een bakstenen voorgevel met hardstenen plint, cordonlijst, verschillende rode bakstenen banden, een hoek risaliet en een toegangsdeur in ondiep portiek en vier vensters op de begane grond, op de verdieping en in de top van de risaliet diverse vensters. Het samengestelde zadeldak is gedekt met gesmoorde Tuile-du-Nord pannen evenals de dakkapel. Onder alle gevelopeningen zijn gedecoreerde hardstenen onderdorpels en erboven gedecoreerde hardstenen lateien met rode gemetselde bakstenen strekken gemetseld. De risaliet heeft twee schuifvensters met ongedeeld onderraam en een horizontaal gedeeld, waarvan het bovendeel vierruits roeden verdeling heeft.

Het ondiepe portiek: heeft aan de bovenzijde open-gewerkt en gedecoreerd natuursteen en een kozijn met authentieke deur met bovenlicht. Daarnaast twee schuifvensters met ongedeeld onderraam en een bovenraam dat horizontaal is gedeeld en waarvan het bovendeel vierruits roeden verdeling heeft.

Beschermd wordt de oorspronkelijke bouw-massa, zoals gerealiseerd.

Hondstraat 2

Boerderij uit 1715, aan de Hondstraat. De Hondstraat is genoemd naar de Germaanse Hundo of Honderd man, ook is het een verbastering van “Honds aart” dit was bij de Franken een stuk grond, bestemd voor collectief gebruik waar heide en gras groeide. De nokrichting van de boerderij ligt haaks op de straat. Het pand bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping en heeft een zadeldak gedekt met riet. In de nok is ter hoogte van de brandmuur een verhoging zichtbaar die tevens de plek van een schoorsteen markeert. Het pand is gebouwd van rode baksteen in kruisverband en weerspiegelt verschillende bouwperiodes. In het interieur bevindt zich een oude bakoven. Rechts van het pand, tussen de schuur en de stal is een gedeelte bestraat met witte en blauwe zwerfkeien, nog een overblijfsel uit vroeger tijden. Na bijna een eeuw heeft de Hondstraat haar oorspronkelijke naam weer terug gekregen. 90 jaar lang heette dit gedeelte van de Hondstraat, ten zuiden van het Markkanaal, de 2de Hondstraat, omdat de straat in 1900 door het kanaal onderbroken werd. Het gedeelte van de Hondstraat, ten noorden van het kanaal, heette 1ste Hondstraat. De boerderij werd destijds door vader P. Besems (geb. 1925) gekocht van Cornelis Willemse uit de Vrachelsestraat 42. In 1933 is er een vergunning verleend voor het bouwen van een karhuis en varkenshok door C. Besems. In 1937 werd er een loods en hoenderhok bij geplaatst.

Op de voorgevel is een ovale zinken plaat bevestigd, waarop een afbeelding staat van St.Joris met de draak en de letters Securita Antwerpia, links van het linkerbovenraam, vermoedelijk is deze plaat bevestigd door de betreffende verzekeringsmaatschappij en is inmiddels erg versleten.

Redengevende omschrijving van het monument: 7 mei 2002

Voorgevel: *de voorgevel is een tuitgevel die wordt afgesloten met een schoorsteen. De gevel langs de Hondstraat heeft op de begane grond een toegang met gedeeld bovenlicht met rollaag en twee niet authentieke vensters. Op de verdieping twee ongedeelde vensters. De gevel wordt afgesloten met vlechtingen en over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar.*

Linker zijgevel: *het vm. stalgedeelte is in de linker zijgevel breder dan het woongedeelte. In deze gevel bevinden zich een recent geplaatst kozijn met glas, een toegang met deur en bovenlicht en een 20-ruits schuifvenster (12+8). In het uitspringende deel een T-venster met driedeling bovenlicht. Voorts in het uitgebouwde deel van deze gevel bevinden zich twee kozijnen met glas, een rondboogvormige toegang, een venster met stolpramen en een klein venster.*

Rechter zijgevel: *in de rechter zijgevel is op maaiveldniveau een kelder raam zichtbaar waarboven zich twee ankers bevinden. Dit duidt op de aanwezigheid van de opkamer. Voorts twee vensters, een rondboogvormige toegang, een stalraam en twee opgeklampte garagedeuren.*

Achtergevel: *aan de achterzijde wordt de kap beëindigd met een wolfeind. In de nok is ter hoogte van de brandmuur een verhoging zichtbaar die tevens de plek van een schoorsteen markeert in de achtergevel bevindt zich op maaiveldniveau een toegang met twee opgeklampte houten deuren waarboven een rollaag. Voorts ter hoogte van de zolder twee ronde uilegaten. De gevel wordt afgesloten met vlechtingen en over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar.*

Hoogstraat 80

De Hoogstraat dateert waarschijnlijk uit de Frankische tijd. In 1624: werd het als Middewijk aen Hoochstraat vermeld en op 21 oktober 1879, bij raadsbesluit: de Hoogstraat.

Rond 1950 gebouwde schuur van het kloostercomplex van de Sint Paulus Abdij aan de Hoogstraat te Oosterhout. De Architect Dom Hans van der Laan, die leefde van 1904 – 1991 heeft behalve het vroege (in 1938) gastenverblijf van zijn eigen abdij in Oosterhout ook deze schuur ontworpen.

Redengevende omschrijving van het monument: 7 mei 2002

Schuur: de schuur heeft een geknikt schilddak dat gedekt is met gesmoorde verbeterde Hollandse pannen en waarvan de nok evenwijdig loopt aan de Hoogstraat. Het dak heeft een ruim dakoverstek zonder goot. In de nok bevinden zich twee schoorstenen en op de einden een piron. Het pand heeft een begane grond en een zolderverdieping. De gevels zijn gebouwd van rode baksteen.

Vorgevel: de voorgevel van de schuur loopt evenwijdig met de Hoogstraat en dient als erfafscheiding met de openbare weg. In deze gevel bevinden zich drie vensters en een toegang met dubbele opgeklapte deuren.

Rechter zijgevel: *de rechter zijgevel is niet zichtbaar.*

Linker zijgevel: *in deze gevel bevinden zich op de begane grond drie toegangen en een betonnen stalraam. De verdieping is via een toegang, die door het dakoverstek heen breekt, bereikbaar. Deze toegang wordt afgedekt met een schilddakje met piron.*

Achtergevel: *in de achtergevel bevinden zich acht vensters en een korfboogvormige toegang met dubbele opgeklampte houten deuren.*

Dom Hans van der Laan (1904-1991): architect.

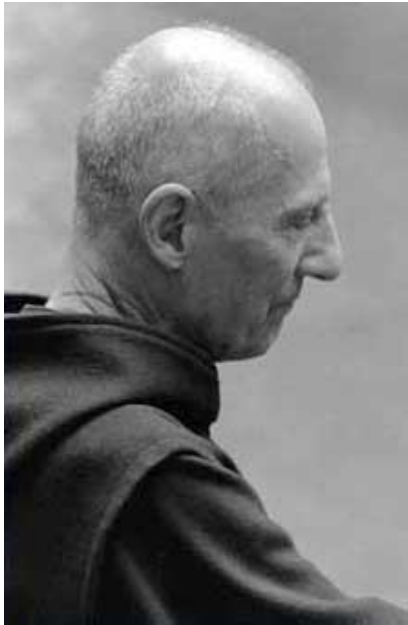
Hans van der Laan werd geboren te Leiden op 29 december 1904 als zoon van Leonardus van der Laan en Anna Maria Louise Stadhouders. In 1927 trad Hans van der Laan in bij de benedictijner orde en kreeg de naam Domnus Johannes van der Laan. Hij overleed te Vaals op 19 december 1991.

Nadat hij in 1921 zijn middelbare school had voltooid bracht hij noodgedwongen een jaar in het sanatorium door en vanaf 1922 was hij een jaar werkzaam op het bureau van zijn vader en zijn oudste broer Jan.

In 1923 begon hij zijn studie aan de T.H. in Delft, waar hij vanwege een zelfstudie in de hogere wiskunde, enkele vrijstellingen kreeg, wat hem de gelegenheid gaf om te lezen, maar deed hem ook beseffen dat het onderwijs in Delft veel aspecten van de bouwkunde onaan-geroerd liet.

In de zomer van 1926 verliet hij Delft om zich voor te bereiden op een bestaan als benedictijnenmonnik. In september 1927 komt hij naar de St. Paulusabdij in Oosterhout waar hij, na een studie van filosofie en theologie, in 1934 tot priester werd gewijd. Vanaf 1930 was hij werkzaam op het paramentenatelier, waardoor hij de meeste tijd vóór de tweede wereldoorlog besteedde aan het vervaardigen van liturgische kleding en het ontwerpen van vaatwerk.

Na het afstuderen verdiepten de beide broers (Nico en Hans) zich op de achtergronden van de architectuur en zij probeerden in de jaren dertig te komen tot een aantal uitgangspunten, dat zij, na het afstuderen van Nico in 1937 behoedzaam uitprobeerden bij de bouw van een nieuw gastenverblijf voor de St. Paulusabdij in Oosterhout.

Direct na de Tweede Wereldoorlog verzorgde Hans van der Laan de lessen Kerkelijke Architectuur in het Kruithuis in 's-Hertogenbosch. In die lessen kon hij zijn vragen en bevindingen aan de orde stellen en toetsen aan het gehoor van zijn studenten, die veelal als architect werkzaam waren. De cursus Kerkelijke Architectuur was in 1946 opgezet door de Katholieke Leergangen in Tilburg en had tot doel architecten een helpende hand te bieden bij de zware taak die hen wachtte: de restauratie van verwoeste kerken, kapellen en kloosters. Tussen 1948 en 1960 kreeg het toenmalige architectonisch werk van de Bossche School internationale aandacht.

In 1956 werd Hans van der Laan gevraagd om een plan voor de uitbreiding van de Abdij St. Benedictusberg bij Vaals te ontwerpen, met name voor een kerk.

In 1968 verlegde Hans van der Laan zijn domicilie van Oosterhout naar Vaals. Ook hier werd hij benoemd tot koster, zodat zijn dagelijkse werk voortgang vond, tot hij in 1973 de cursus beëindigde en zich aan het schrijven zette aan het boek 'de Architectonische Ruimte', dat verscheen in 1977.

Na 1977 werd het even stil en in 1979 bleef zijn werk niet onopgemerkt door buitenstaanders en sindsdien bleef het in het binnen- en buitenland voortdurend in de aandacht. Hij wilde zijn methodiek in meer algemene zin verantwoorden en vastleggen en in 1985 verscheen 'het Vormenspel der Liturgie'.

Tot slot besloot hij ook zijn architectuurtheorie op een aantal punten te verfijnen en publiceerde hij in 1989 zijn nieuwe inzichten op glasheldere wijze in het essay 'Instrument of order'. Twee jaar later op 19 december 1991 in Vaals, maakte zijn dood een einde aan een uniek intellectuele odyssee naar het diepste wezen van architectuur.

Innovatiepark 1

Vlaamse schuur die in oorsprong gebouwd is in de 18de eeuw en destijds aan de Herstelsweg te Den Hout en nu Oosterhouts grondgebied lag. De schuur bestaat uit een begane grond en heeft over een deel een zolder. De schuur is het laatste deel van een recent gesloopt boerderijcomplex ten behoeve van de aan- leg van een rotonde. Na een grote renovatie doet deze nu dienst voor de kinderopvangorganisatie “Fleks-Weststad”.

Redengevende omschrijving van het monument: 2 mei 2000

Schuur: heeft een schilddak dat aan de linkerzijde gedekt is met riet en de overige dakvlakken zijn gedekt met een nooddak van golfplaten. Daaronder is het riet nog aanwezig. Aan de voorzijde bevindt zich een wolfeind. Het rechter dakvlak is aan de uiteinden enigszins opgelicht.

Gevels: zijn gebouwd op een roodstenen bakstenen borstwering. De voorgevel is gebouwd van geteerde gepotdekselde delen. De zij- en achtergevels zijn gebouwd van houten geteerde rabatdelen. De toegang en hoofdtoegang bestaan uit twee houten opgeklampte deuren. De achtergevel springt ter plaatse van de toegang rechthoekig in. Het dak volgt deze sprong. De rechter zijgevel heeft diverse licht- en ventilatieopeningen met schuifluikjes. Op de gebinten in de schuur zijn telmerken zichtbaar.

WAARDERING: De Vlaamse schuur aan de Innovatiepark 1.

- 1. de bouwmassa, de gebinten, de gordingen, de sporen en de borstwering in originele staat zijn.*
- 2. deze schuur is een van de laatste Vlaamse schuren in dit deel van Oosterhout.*
- 3. de geschiedenis goed aan de schuur af te lezen is.*
- 4. deze de herinnering levende houdt aan de agrarische functie in dit deel van Oosterhout.*

Julianalaan 5- 7- 9- 11 en 13

De Julianalaan heeft deze naam gekregen tijdens de raadsvergadering op 29 juni 1936 en heette daarvoor Pannenhoevestraat.

Ensemble van vijf woonhuizen, waarvan de eerste steen is gelegd op 1 mei 1933. Tussen de panden 5 en 7 bevindt zich in een kolom een gevelsteen met de inscriptie: P. van Zon, 1 mei 1933. De bovenverdieping was destijds over de twee panden 1 woning. De panden 9, 11 en 13 zijn gebouwd in 1934. De woningen worden door een tuin gescheiden van de openbare weg.

Redengevende omschrijving van het monument: 6 januari 2004

Het complex: *is gebouwd onder invloed van de Amsterdamse school van rode bakstenen in Vlaams verband en heeft een donkerrood trasraam. Het bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping en hebben een doorlopend mansardedak gedekt met rode Tuile-du-Nord pannen evenwijdig aan de straat. In het dakschild aan de voorzijde heeft elk woonhuis een dakkapel met twee ongedeelde vensters en een platdak met boeiboord. In de nok heeft elk woonhuis een schoorsteen.*

Elke woning heeft een in een ondiep portiek liggende toegang en ter hoogte van de kamer een driezijdige erker met plat dak en boeiboord. De toegang wordt gevormd door authentieke toegangsdeur met bovenlicht en een venster. Voor de toegang een stoep en boven de toegangen een gepleisterde latei. Alle gevelopeningen hebben geglazuurde lekdorpels en in de bovenlichten glas-in-lood. De gevel wordt afgesloten met ruim dakoverstek, waarin de goot is opgenomen.

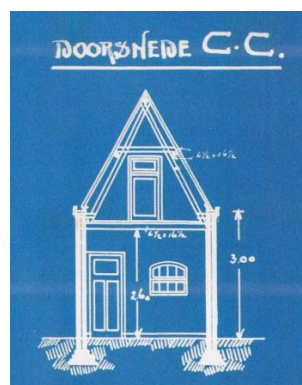
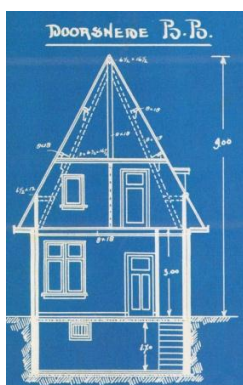
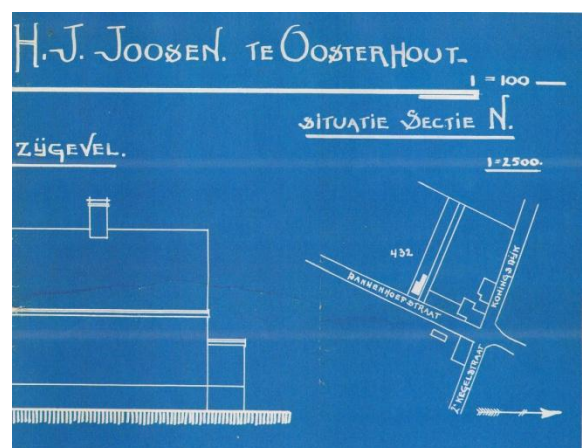
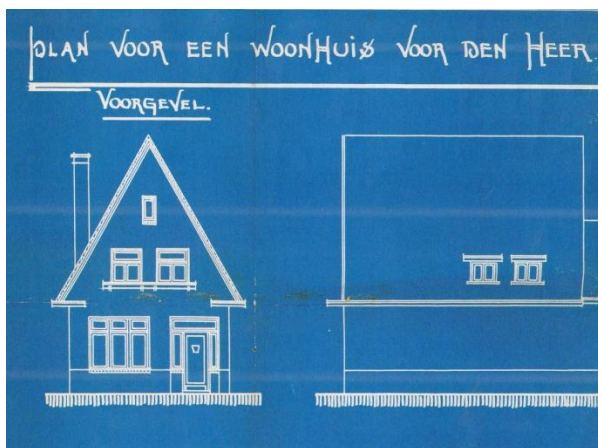
Het woonhuis nummer 9: *heeft een uitspringende voorgevel en een erker, die bestaat uit een samengesteld kozijn met stijlen, kalf en bovenlichten en smalle zijramen met bovenlicht.*

Zijgevels: *in de linker zijgevel van het complex bevindt zich op verdiepingshoogte een schuifvenster en in de rechter zijgevel bevindt zich een verticaal gedeeld venster.*

De erker ter hoogte van nummer 13 is recentelijk gewijzigd. In 1949 woonde hier de aannemer C. Nuijten, (volgens tel.boek. nr.290). In 1954 wordt P.J. Leemans als groothandel distilleerder vermeld op nr. 13.

Julianalaan 10

Woonhuis: gebouwd in 1933 door H.J. Joosen (oliehandel), tot 29 juni 1936 heette dit nog de Pannenhoeftstraat, onder invloed van de Amsterdamse School. De woning wordt door een tuin gescheiden van de openbare weg. Na de oorlog heeft zoon Frans (zie foto) met zijn gezin hier gewoond en begin jaren zestig op de bovenverdieping zoon Jan. Het is in 1963 door de familie C. Diepstraten gekocht, nadat zijn boerderij (aan de overzijde van de straat) door de gemeente is aangekocht voor afbraak, om plaats te maken voor nieuwbouw. In 1989 is het pand door de huidige bewoners gekocht en zij hebben het interieur met details, zo goed als in de sfeer van toen teruggebracht.

Op de foto de familie F. Brouwers-Joosen voor het huis met dochter Jeanne in 1948. Aan de rechterzijde was nog niets gebouwd.

Redengevende omschrijving van het monument: 3juli 2001

Het pand: *bestaat uit een begane grond, een zolderverdieping en een zolder met een zadeldak dat haaks op de straat staat en gedekt is met rode Tuile-du-Nord pannen. In het linker dakvlak bevinden zich enkele dakramen en in het rechter dakvlak bevinden zich twee dakkapellen met stijl en draairamen en platdak met boeiboord. Het pand is gebouwd van gele steen met een spouwmuur en heeft een donkerrood trasraam.*

De rechter zijgevel: *is blind en de zijgevels worden afgesloten met een ruim dakoverstek.*

Detail: *onder de onderdorpels bevindt zich aan de voorgevel een bloemenbak, dat het huis karakter geeft.*

De voorgevel: *een toegang in een ondiep portiek met een authentieke toegangsdeur met zijlichten en een bovenlicht met glas-in-lood. Voorts een venster met kalf en bovenlichten met glas-in-lood. Op de verdieping bevinden zich twee vensters met ongedeelde stolpramen en een bovenlicht. Onder de onderdorpels bevindt zich een bloemenbak. Op de zolderverdieping een klein smal ongedeelde venster met glas-in-lood. De gevel wordt afgesloten met een gemetselde donkerrode rollaag en kantpannen.*

De linker zijgevel: *heeft aan de achterzijde een venster met bovenlicht met glas-in-lood.*

Julianalaan 12

Woonhuis, gebouwd in 1935 onder invloed van de Amsterdamse school, i.o.v. familie P. van Meel, ijscoboer. Later heeft de familie J. Cops hier gewoond. De huidige bewoners hebben hierover verder geen informatie.

Redengevende omschrijving van het monument: 3 juli 2001

Woonhuis: de woning wordt door een tuin gescheiden van de openbare weg.

Het pand: bestaat uit een begane grond, een zolderverdieping en een zolder met een zadeldak, dat haaks op de straat staat en gedekt is met verbeterde Hollandse pannen. De gevels zijn gebouwd van rode baksteen in Vlaams verband en hebben ter afsluiting van de zijgevels een ruim dakoverstek.

De voorgevel: heeft een toegang in een ondiep portiek met een authentieke toegangsdeur met zijlichten en bovenlicht met glas-in-lood. Voorts een driezijdige erker, die bestaat uit een kozijn met stijlen, kalf en bovenlichten met glas-in-lood.

Op de verdieping bevinden zich twee vensters met ongedeelde stolpramen. Onder de onderdorpels bevindt zich een bloemenbak. Ter hoogte van de zolder een klein smal ongedeelde venster. Ter hoogte van dit venster springt de gevel iets naar voren en wordt vervolgens afgesloten met een rollaag en kantpannen.

De linker zijgevel: *hierin bevindt zich een toegangsdeur.*

De rechter zijgevel: *is blind*

Julianalaan 46 en 48

Blok van twee woonhuizen onder een kap, gebouwd in 1936, i.o. Adriaan Ludovicus Vissers (in pand 48) en zijn zoon Cornelis Vissers (in pand 46). Gebouwd door aannemer G. Willemsen. Dhr. G. Willemsen was getrouwd met D. Vissers, (de zus van).

Nr. 48 werd verhuurd aan Wed. Willemsen en enkele jaren later verkocht aan Janus de Wit. Ook deze was weer getrouwd met een zus, Sjaan Vissers. Later meerdere gezinnen in gewoond en vanaf 1985 de huidige bewoners.

Redengevende omschrijving voor het monument: 6 januari 2004

Blok van twee woonhuizen onder invloed van de Delftse School. (Deze bouwstijl streefde naar een architectuur die was gebaseerd op universele normen en waarden. Daarnaast wilde men de traditie van de Nederlandse plattelandsbouw in ere houden). De woningen worden door een tuin gescheiden van de openbare weg. Het blok is gebouwd van rode bakstenen in Vlaams verband en bestaat uit een begane grond, een zolderverdieping en een zolder en hebben een schilddak, dat gedekt is met rode opnieuw verbeterde Hollandse pannen. In het linker- en rechter dakvlak bevindt zich een schoorsteen. Verder zijn de dakvlakken gaaf.

De linker en rechter zijgevel: *is blind*.

Het venster van nummer 46 is vergroot ten opzichte van het oorspronkelijke ontwerp. Achtergevel: van nummer 48 is geheel verbouwd.

Voorgevel: de toegangen liggen in een ondiep portiek en hebben een authentieke toegangsdeur met een zijraam en bovenlichten. Voor de toegang bevindt zich een stoep. Voorts op de begane grond een samengesteld venster met ingedeeld bovenlicht, waarin zich bij nummer 48 het glas-in-lood bevindt. Over de gevelopeningen op de begane grond loopt een kunststenen doorlopende band. Op de verdieping vier vensters met stolpramen. Onder de middelste twee vensters bevindt zich een bloemenbak. De gevel wordt afgesloten met een dakoversteek.

Julianalaan 50

Woonhuis gebouwd in 1935 en kreeg in 1938 door de bewoners, familie Heersche, de naam “Pannenhoeofke”, dit was afgeleid van de straatnaam Pannenhoeofstraat dat in september 1936 is veranderd tijdens de raadsvergadering. Het pand heeft een unieke bouwstijl door de twee Franse kappen. Op de benedenverdieping twee ramen, waarvan de draaiende delen zijn voorzien van glas-in-lood.

Redengevende omschrijving van het monument: 3 juli 2001

Woonhuis: gebouwd ca 1935, genaamd “Pannenhoeofke”, met een rechthoekige plattegrond, dat bestaat uit een begane grond, een verdieping met zolder, gedekt met een mansardekap, die haaks op de straat staat en gedekt is met opnieuw verbeterde Hollandse pannen. In de nok een schoorsteen. Het pand is gebouwd van rode bakstenen in Vlaams verband en is door een tuin gescheiden van de openbare weg.

Aan de linkerzijde bevindt zich een terug gelegen eenlaags deel waarin zich de toegang bevindt. Achter dit eenlaags deel ligt een tweelaags deel, waarin zich het trappenhuis bevindt. Aan de achterzijde van het pand bevindt zich een aanbouw met een begane grond en een zolder onder een mansarde dak. Dit ligt niet in het verlengde van het woonhuis.

Voorgevel: In de voorgevel bevindt zich een samengesteld kozijn met ramen en bovenlichten, dat de hoek omloopt. De draaiende delen zijn voorzien van glas-in-lood. Het venster heeft een geglazuurde keramische lekdorpel. In het teruggelegen eenlaagse deel bevindt zich de rondboogvormige toegangsdeur met klein smeedijzeren rooster, waarboven een gemetselde rondboog met gele sluitsteen. In de nok bevindt zich een rond venster met negenruits roeden verdeling. De gevel wordt afgesloten met een kantpan.

Linker zijgevel: *de goot van de gevel is om de voorgevel gekornist. Op de verdieping bevindt zich een venster met twee zijvensters met glas-in-lood en een lijst. Dit venster heeft een geglazuurde keramische lekdorpel. Direct naast het teruggelegen en eenlaagse deel bevindt zich een tweelaags trappenhuis met gedeeld drieruits venster met glas-in-lood. Dit tweelaagse deel kent een platdak en een gekorniste boeiboord. Rechts naast het trappenhuis bevindt zich een langwerpige glas-in-lood venster. Links naast het trappenhuis een ongedeeld venster met geglazuurde lekdorpel. Voorts een tweede deur en naast de deur een klein venster bestaande uit twee vensters en een geglazuurde lekdorpel. De linker zijgevel wordt afgesloten met een boeiboord.*

Rechter zijgevel: *is blind.*

De bouwmassa is in originele staat en de detailleringen origineel.

Julianalaan 60

Boerderijcomplex, gebouwd in de 18de en 19de eeuw is een van de oudste boerderijen van het centrum van Oosterhout. In 1825 is de boerderij genummerd met 750. In 1830 is Adrianus Florus Akkermans, bouwman wonende te Vrachelen, volgens het kadaster eigenaar en heeft 3 percelen in bezit. Hij is al jong weduwnaar en hertrouwd met Cornelia Loonen. Bij de volkstelling in 1850 is Cornelia van Bavel-Loonen weduwe en heeft 5 kinderen. Bij deling in 1871 gaan de percelen over op Gerard Akkermans en later naar zijn weduwe Maria Akkermans-van Bavel. In 1900: Cornelis van Bavel en is getrouwd met A.C. Willemse. De huidige bewoner C.J.J. van Bavel, heeft dit dan ook al heel lang in familiebezit. In 1925 is er een varkenshok gebouwd en in 1934 een melklokaal en keuken aangebouwd. Verder is er nagenoeg niets veranderd aan de boerderij. De aangebouwde garage is van de 20ste eeuw, dat haaks op de Julianalaan staat en is niet beschermingswaardig. Op het terrein staat een Vlaamse schuur. Voor het pand staan twee leilinden.

Redengevende omschrijving van het monument: 3 juli 2001

Het woongedeelte bestaat uit een begane grond, een zolderverdieping en een zolder en het bedrijfs gedeelte bestaat uit een begane grond en een zolder. De boerderij heeft aan de voorzijde een tuitgevel met in de nok een schoorsteen. Het zadeldak met wolfeind aan de achterzijde is gedekt met riet. In de nok bevindt zich nog een schoorsteen. De gevels zijn gebouwd van rode bakstenen in kruisverband en hebben een gepleisterde plint. Het kozijn hout en de vensters zijn wit- en de toegangsdeuren en de luiken zijn groen geschilderd.

Woongedeelte: tegen de voorgevel is de éénlaags garage gebouwd. Op de verdieping bevinden zich twee vensters met een kalf en een bovenlicht met zesvlaks roeden verdeling. Het ongedeeld onderraam kan worden geblindeerd met een luik. Onder de onderdorpel bevindt zich een rollaag. De gevels worden afgesloten met vlechtingen en over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar.

In de linker zijgevel: van het woongedeelte bevinden zich twee schuifvensters met zesvlaks roeden verdeling (2 en 4). Boven de boven- en onderdorpel een rollaag. De toegang wordt gevormd door een kozijn met toegangsdeur en bovenlicht. De vensters kunnen worden geblindeerd met luiken.

In de rechter zijgevel: is recent een toegangsdeur gemaakt. Voorts bevindt zich in deze gevel een zesvlaks schuifvenster (2 en 4), een schoorsteen en een klein raam met viervlaks roeden verdeling. Tegen de gevel is een aanbouw gebouwd onder een lessenaarsdak gedekt met rode Hollandse pannen.

Bedrijfs gedeelte: In de linker zijgevel bevindt zich een rondboogvormige toegang met rondboog en toegangsdeur, een betonnen stalraam met daarboven een venster met luiken en een toegang met dubbele houten deuren. In de rechter zijgevel bevinden zich enkele betonnen stalramen en een dichtgezette rondboogvormige toegang. Tegen de achtergevel is een houten aanbouw gebouwd met lessenaarsdak.

Vlaamse schuur: op het terrein links van de boerderij staat een Vlaamse schuur met zadeldak en wolfeinden, dat gedekt is met rode Hollandse pannen,

waarvan de wanden zijn gebouwd van geteerde gepot-dekselde delen en een houten schuur, dat eveneens gedekt is met rode Hollandse pannen.

Keiweg 96

Vrijstaand woonhuis gebouwd in het begin van de 20ste eeuw. De oude benaming van de Tilburgseweg was in 1713; Gilse baan. Tot 1970 was het adres Tilburgseweg 6, maar door de aanleg van de nieuwe weg aan de Abdis van Thornstraat is deze overgegaan in de Keiweg met huisnummer 96. In 1976 hebben er uitbreidingen en verbouwingen plaats gevonden aan de achterzijde van het pand. Twee dakkapellen zijn in 1980 toegevoegd en is het interieur verbouwd.

Redengevende omschrijving van het monument: 2 oktober 2001

De woning: is vrijstaand en heeft een rechthoekige plattegrond en bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping onder een in oorsprong geknikt tentdak. Het dak is aan de achterzijde gewijzigd in een mansardekap. Het dak is gedekt met gesmoorde kruispannen. In de nok staat een schoorsteen. Op het erf bevindt zich een schuur van rode baksteen onder een zadeldak met zeskantig venster in de top van de gevel. Aan weerszijden van het pand en langs de rechterzijgevel is een bakstenen ommuring met verschillende toegangen gebouwd.

Voorgevel: de gevel is voorzien van wit geschilderde speklagen en heeft een grijs geschilderde plint met muisroosters die in het linker gevelvlak wordt doorbroken door een toegang. De entree bestaat uit een hardstenen dorpel, een deur met twee paneelruiten voorzien van een smeedijzeren hekwerk en een bovenlicht. In het rechter gevelvlak bevinden zich twee schuifvensters met zesruits roeden verdeling in de onderramen en ongedeelde bovenlichten. De segmentboogvormige gevelopeningen hebben een segmentboog met aanzet- en sluitstenen, de boogvelden zijn gevuld met siermetselwerk en de vensters hebben aan de onderzijde hardstenen lekdorpels. Over de gevel zijn twee muurankers zichtbaar. De gevel wordt afgesloten met wit geschilderde kroonlijst. In het dak staat een dakkapel onder een schilddak met windveren en twee vensters.

Linker zijgevel: in de gevel bevinden zich twee recent vervangen vensters en een getoogd venster. Over de gevel zijn muurankers zichtbaar. De gevel wordt afgesloten met een bakgoot op geprofileerde houten klossen. In het dak staat een recht afgewerkte dakkapel met twee vensters met zesruits roeden verdeling.

Rechter zijgevel: de gevel is blind en over de gevel zijn muurankers zichtbaar. De gevel wordt afgesloten met een bakgoot op geprofileerde houten klossen. In het dak staat een dakkapel met twee vensters.

Achtergevel: de begane grond is vanaf de straatzijde niet zichtbaar. Op de verdieping bevinden zich twee recent vervangen vensters.

Klappeijstraat 54 en 56a

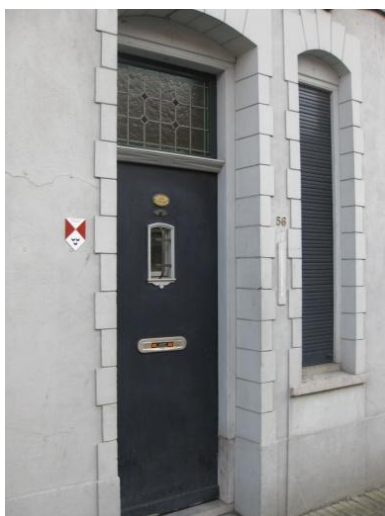
De Klappeijstraat is een van de oudste straten van Oosterhout, ook al wordt de naam Klappeijstraat pas vanaf het midden van de 18de eeuw gebruikt. Tot die tijd werd deze Kapelstraat genoemd. In 1728 spreekt men ook al over de Clapeij/Kerkstraat. Herkomst en betekenis van de naam heeft al heel wat mensen bezig gehouden en er verschil-

lende verklaringen voor gegeven. Vermeld staat dat er in 1933 een verbouwing i.o.v. van F.J. van Bekhoven heeft plaats gevonden, deze woning in het bijzonder de gevel, is hierbij tot stand gekomen. Eerder echter is in 1931, (volgens de bouwvergunning uit het archief) de woning verbouwd i.o. J.J. van Dorst. De voorgevel werd gepleisterd met een gestuukte plint. Het pand bestaat uit een begane grond, een zolder-verdieping en enkele aanbouwen. In 1933 werd aan de achterzijde een aanbouw en trap naar verdieping geplaatst. In 1938 wordt er een timmermanswerkplaats gebouwd, in 1959 een woning en in 1975 een verbouwing aan de woning.

Redengevende omschrijving van het monument: 6 januari 2004

Twee woningen: het pand bestaat uit een begane grond, een zolderverdieping en enkele aanbouwen aan de achterzijde. Verspreid over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar.

Voorgevel: heeft twee schuifvensters met glas-in-lood in het bovenlicht, twee kozijnen waarvan één 'n authentieke deur met bovenlicht heeft, een smal venster en een groot kozijn met garagedeur, schamppalen en bovenlicht met roeden verdeling. De vensters kunnen worden geblindeerd met rolluiken. De gevel is aan de bovenzijde afgesloten door een hoofdgestel, waarvan het fries aan de onderkant een golvende lijn bezit en de kroonlijst wordt gedragen door bewerkte consoles. Alle gevelopeningen zijn segmentboogvormig en omlijst met iets uitspringend pleisterwerk in de vorm van natuurstenen blokken. Het linkerdeel van de gevel is wit geschilderd. Het mansardedak, evenwijdig aan de straat, is gedekt met gesmoorde Tuile-du-Nord pannen. In het dakvlak twee dakkapellen met schuiframen met drieruits roeden verdeling. Tussen beide kapellen is een dakraam geplaatst.

zijgevels: de gemetselde linker- en rechter zijgevel volgen aan de bovenzijde de vorm van het mansardedak en worden bekroond door een bakstenen schoorsteen. Tegen een groot deel van de linker zijgevel is nieuwbouw gerealiseerd. Het rechterdeel is zichtbaar met op de verdieping een smal schuifvenster met bovenraam, dat geometrisch roeden verdeling heeft. In de top is een stalen roosvenster geplaatst. Bij de rechter zijgevel springt het metselwerk over de hele hoogte van de gevel iets uit. Verspreid over de gevel zijn muurankers zichtbaar.

Kloosterstraat 2-4

Op 21 oktober 1879 werd deze straatnaam officieel vastgesteld op de raadsvergadering. De Kloosterstraat voerde naar St.Catharinadal. Vroeger sprak men van Klinkert, naar de bestrating van klinkerstenen, zo staat vermeld in 'Het kanton' van mei 1948.

Twee voormalige woonhuizen uit de 19de eeuw, thans in gebruik als winkel, bestaan uit een begane grond en een zolder.

Redengevende omschrijving van het monument: 5 februari 2002

Het pand: met zadeldak evenwijdig aan de straat, is gedekt met rode Hollandse pannen. In het dakvlak boven het rechter geveldeel zijn twee eenvoudige recent gebouwde platte dakpellen geplaatst met ramen met vieruits roeden verdeling. In het dakvlak aan de achterzijde staat een bakstenen schoorsteen. Alle gevels zijn gepleisterd. De gevel aan de Kloosterstraat heeft een plint, terwijl het linker geveldeel iets naar voren springt daar waar het dakvlak naar beneden toe is verlengd. Het terugliggend deel is aan de bovenzijde afgesloten met een kroonlijst.

Kloosterstraat 2: deze iets terug liggende gevel heeft een kozijn met authentieke deur en snijraam, met aan weerszijden een pilaster met rozet als kapiteel en een hoofdgestel. Het fries is gedecoreerd met houtsnijwerk, waarin een onder meer bladranken en een hond. Rechts van de entree twee schuifvensters met een geprofileerde omlijsting en een hardstenen lekdorpel. De onderramen hebben vierruits- en de bovenramen tweeruits roeden verdeling.

Kloosterstraat 4: de voorgevel heeft in het uitspringende gevel deel een kozijn met deur en segmentboogvormig bovenlicht, een kozijn met deur en bovenlicht met levensboom en een winkelpui.

De winkelpui: heeft een met verdiepte velden verlevendigen hardstenen borstwering, een deur met bovenlicht en aan weerszijden een etalageruit. Deze drie openingen zijn van elkaar gescheiden door pilasters op basementen en met composiet kapitelen. De pui wordt aan de bovenzijde afgesloten door een hoofdgestel. De rechterzijde van de pui is schuin geplaatst en vormt de zijkant van het uitspringende geveldeel. Hier bevindt zich een etalageruit tussen pilasters met basement en compositie kapiteel. De ramen van de pui bezitten allen een getoogde bovendorpel.

Isabellastraat: de tuit van de gevel aan de Isabellastraat wordt gevormd door een baksteen schoorsteen. Ter hoogte van de zolder is een schuifvenster geplaatst. Over de gevel zijn meerder ankers zichtbaar. In het verlengde van deze gevel staat een éénlaagse aanbouw met kozijn met deur en bovenlicht en een venster met groot ongedeelde raam. De uitbouw wordt gedekt door een zadeldak met verbeterde Hollandse pannen. In het verlengde van de uitbouw staat bakstenen tuinmuur die om de hoek van de straat loopt.

Kloosterstraat 6

Voormalig herenhuis, gebouwd in opdracht van de fam. Van der Aa. Samen met nr.8. Een gevelsteen herinnert aan de eerste steenlegging op 21-06-1902 door Anton van der Aa en C. Lijnmans. De opdrachtgever was Drukkerij H.C. van der Aa en Zn. Het fabrieksgebouw deed vanaf 1925 dienst als drukkerij van boeken, kranten en handelsdrukkerwerk. Later ontwikkelde de drukkerij zich als cartonfabriek, (golfcarton). Door de twee zoons van Anton werd het bedrijf uitgebreid met een cartonnageafdeling.

Na 1930: de drukkerij zat op de begane grond en de cartonnage op de 1ste verdieping.

Familie v/d Schriek heeft in deze woning gewoond, nadat zij in 1956 in het fabriekspand ernaast een koekjesfabriek opende. In 2000 werd de productie gestaakt en kwam het huis tijdelijk leeg te staan.

Bron: Het kanton, 1962

voor 1930

na 1930

Redengevende omschrijving van het monument: 19 december 1995

Herenhuis: het pand bestaat uit een begane grond, een verdieping en een zolderverdieping. Het heeft een plat dak met schilden, die zijn gedekt met leien in maasdekking. De dakschilden zijn aan de bovenzijde afgesloten door geprofileerde daklijsten. In het dakschild boven de voorgevel drie ovale oeil-du-boeufs. Aan de linkerzijde is een schoorsteen zichtbaar. Het huis heeft in totaal drie schoorstenen. De bakstenen lijstgevel met een middenrisaliet en lisenen op de hoeken, is verlevendigd met speklagen en met een natuursteen bekleed plint. De borstwering van de begane grond en de eerste verdieping is aan de bovenzijde afgesloten door een natuurstenen band, die tevens als lekdorpel voor de erboven gelegen vensters fungeert. De bovenzijde van de gevel is afgesloten door een eenvoudig hoofdgestel met bakstenen fries. In de segmentboogvormige portiek met hardstenen roeden op de begane grond van de middenrisaliet bevindt zich een kozijn met dubbele authentieke deuren en een bovenlicht dat is gevuld met glas-in-lood. De portiek wordt overspannen door een gestuukt segmentboog. Aan weerszijden van de portiek bevinden zich twee schuifvensters waarvan de bovenramen zijn gevuld met glas-in-lood. Deze vensters zijn voorzien van houten rolluiken. Op de verdieping vijf schuifvensters waarvan de bovenramen zijn gevuld met glas-in-lood. Boven alle vensters in de voorgevel zijn segmentbogen met gestuukte aanzet- en sluitstenen gemetseld. De boogvelden zijn gevuld met siermetselwerk.

Rechter zijgevel: tegen deze gevel is deels het pand Kloosterstraat 4 gebouwd. Op de verdieping is een schuifvenster met gemetselde segmentboog zichtbaar en een bovenraam gevuld met glas-in-lood. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten door twee banden van siermetselwerk waartussen een bakstenen fries en waarboven een eenvoudig daklijst.

Achtergevel: van de gepleisterde achtergevel is de eerste verdieping vanaf de straatzijde zichtbaar en heeft twee schuifvensters, een kleine gevelopening en een gekoppeld kozijn dat twee bovenramen met glas-in-lood en twee openslaande deuren heeft. De bovenzijde van de gevel is afgesloten door een eenvoudige daklijst en in het dakvlak bevindt zich een klein dakraam.

bewoners weer geprobeerd om het pand zoveel mogelijk origineel terug te brengen, met het comfort van deze tijd.

Kloosterstraat 23

Volgens kadaster is Adriaan Oomen, bouwman te Oosterhout in 1830 al eigenaar van dit perceel. In 1832 verkocht aan Josephus Marinus Kerremans, bakker wonende te Oosterhout. Bij deling in 1860 ging het over op Jan Leendert van Opstal, winkelier te Oosterhout, die het in 1871 ($\pm 9,60$ are) verkocht aan Daniel Mendes da Costa, leerlooier te Oosterhout en in 1874 verkoopt hij het andere gedeelte ($\pm 12,42$ are) eveneens aan D. Mendes da Costa. In 1871 werd er al een looierij gesticht met erf en woonhuis. In 1881 wordt de leerlooierij verkocht aan Johannes Hubertus Haest, leerlooier te Dongen. Deze verkoopt het een jaar later door aan Pieter Johannes Konings, leerlooier te Raamsdonk. Laatst genoemde verkoopt erf en looierij (groot $13,60$ are) dan weer in 1888 aan Antonius Willem Schets, leerlooier te Oosterhout, het huis is dan genummerd: S.1995. Volgens de volkstelling op huisnr.reg: in 1890: J. J. F. van Horsigh, zeepzieder. In 1905: A. Helms, zuivelconsulent. Van 1913-1915: Jelle Visser, zuiveldirecteur. In 1915 J.J. Hörstman. In 1916-1924 A.J. Oomen, manufacturier. Later P.Oomen, directeur Stoom steenfabriek te Dorst, getrouwd met A.H.W.M. van Laarhoven. Na 1938 is het perceel Kloosterstraat 23. Verder is J.H.G.C. van der Made als inwoner vermeld, zij vestigde zich in 1960. In 1964 is er een woonvertrek gemaakt in het bijgebouw en wordt er een douche en wc. gerealiseerd.

Redengevende omschrijving van het monument: 19 december 1995

Woonhuis: met rechthoekige plattegrond uit het laatste kwart van de 19de eeuw bestaande uit een begane grond, een zolderverdieping en een zadeldak met gesmoorde Hollandse pannen waar- in recent twee dakramen zijn aangebracht. Het pand heeft een wit gepleisterde lijstgevel met grijze plint en is verlevendigd met schijnvoegen. De gevel heeft voorts een portiek met twee hard- stenen treden, een kozijn en dubbele authentieke deuren en bovenlicht. Aan weerszijden van een portiek twee T-vensters met hardstenen onder- dorpels. In het stuucwerk boven de vensters zijn schijnhane- kammen aangegeven. De gevel is aan de boven- zijde afgesloten door een hoofdgestel. De Vlaamse gevel heeft een iets verdiept liggende, met een rechthoekig veld versierde borstwering en een venster met openslaande ramen en hardstenen onderdorpel. In de top een oeil-de-boeuf. Deze top wordt afgesloten door een gebogen kroonlijst, die aan beide zijde op consoles steunt. De kroonlijst loopt door aan de bovenzijde van beide zijgevels.

Linker zijgevel: van de linker gepleisterde zijgevel wordt de tuit gevormd door een bakstenen schoorsteen. De verdieping is vanaf de straat zichtbaar en deze heeft twee T-vensters en een rond venster met gestuukte omlijsting.

Rechter zijgevel: van de rechter gepleisterde zijgevel wordt de tuit gevormd door een bakstenen schoorsteen. Zowel de begane grond als de verdieping heeft een T-venster en op de zolder een rond venster met gestuukte omlijsting.

Kloosterstraat 25

Woonhuis uit het laatste kwart van de 19de eeuw. In 1932 werd er een serre aangebouwd i.o.v. A. W. Oomen. In 1940 werd er voor B. Oomen-Smits nr. 25a gerealiseerd en werd er een atelier gebouwd, die later in 1969 werd vergroot met garage. In 1973 is de woning uitgebreid.

Rechts van de voordeur zit een gietijzeren obstakel. De schoenschraper die vroeger werd gebruikt om bij binnenkomst de schoenen aan af te vegen. Nu zit het verstopt achter de bloembakken.

Redengevende omschrijving van het monument: 19 december 1995

Woonhuis: met rechthoekige plattegrond uit het laatste kwart van de 19de eeuw, bestaande uit een plattegrond en een zolderverdieping. Het pand heeft een bakstenen lijstgevel, die aan de bovenzijde is afgesloten door een hoofdgewel met rijk gedecoreerde consoles en een zadeldak met gesmoorde verbeterde Hollandse pannen. In het dakvlak een dakkapel en twee recent aangebrachte dakramen. De gestuukte middenrisaliet, waarin het portiek met drie hardstenen treden. De hoeklisenen hebben schijnvoegen. Aan weerszijde van het risaliet bevinden zich twee t-vensters met hardstenen onderdorpels en getoogde bovendorpels. Zowel het

portiek als de vensters hebben een geprofileerde omlijsting met in het midden bovenaan een rijk gedecoreerde akroterie. In het portiek een kozijn met dubbele authentieke deuren en een bovenlicht. Rechts daarvan, aan de onderzijde is een schoenschraper geplaatst. In het dakvlak boven de middenrisaliet staat een dakkapel met gedecoreerde pilasters, voluten en een fronton.

Linker zijgevel: van de linker bakstenen zijgevel met gestuukte plint, wordt de tuit gevormd door een bakstenen schoorsteen. Op de begane grond een getoogd schuifvenster en op de verdieping drie vensters waarboven lateien. Verspreid over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar.

Rechter zijgevel: van de rechter bakstenen zijgevel met gestuukte plint, wordt de tuit gevormd door een bakstenen schoorsteen. De begane grond heeft twee T-vensters met getoogde bovendorpel. De verdieping heeft twee getoogde vensters met kalf en stolpramen. Verspreid over de gevel zijn meerder ankers zichtbaar.

Laan 1

De woning is gebouwd in opdracht van de “Diaconie der Hervormde Gemeente Oosterhout” ca. 1850 en was de dienstwoning voor de dominee van de Ned. Herv. Kerk aan de Rulstraat. In 1853 werd het Dominees Laantje bestraat en in 1933 werd voorgesteld om het in eerste instantie Laansteeg te noemen, maar uiteindelijk werd het Laanstraat. Pas later is de benaming Laan geworden. In 1912 is het pand met een verdieping aan de achterzijde vergroot en in 1928 kreeg het een tuin-kamer. In 1961 is er een magazijn aangebouwd en in 1962 werd het woonhuis verbouwd. Sinds de jaren 60 woont er de fam. Leenaarts en daarvoor woonde er de fam. T. Hagenaars-Schoenmakers, ijzergietterij.

Op de luchtfoto; rechtsboven is de achterzijde van Laan 1 t/m Laan 17 te zien.

TE KOOP

In 't hartje van Oosterhout aan
DE LAAN nos. 1, 3, 5, 7, 7a, 9,
11, 13, 15 en 17

Zeer ruime, royale **woonhuizen** met
verdiepingen, erf en tuin, goede stand
Voor alle doeleinden geschikt.
Totaal groot $\pm$ 2900 m². Ook apart
te koop.
Inlichtingen en te bevragen bij:

**1e Oosterhouts
Makelaars & Assurantiekantoor
J. C. M. C. BIEMANS**
telefoon 3136

1144

Bron: Advertentie in Het Kanton, 1959

Redengevende omschrijving van het monument: 7 november 1995

Hoekhuis: met rechthoekige plattegrond, gebouwd in het midden van de 19de eeuw, bestaande uit een begane grond, een verdieping en een zolder.

Vorgevel: de voorgevel met een toegang en vijf vensters, is gepleisterd en heeft een hardstenen plint. Het zadeldak is aan de voorzijde met gesmoorde rode Hollandse pannen bedekt. Aan de voorzijde een klein

gevel zijn meerdere ankers zichtbaar. De gevel wordt bekroond door een bakstenen schoorsteen. In het verlengde van de gevel staat een tuinmuur.

Achtergevel: de achtergevel is ter hoogte van de verdieping zichtbaar en daar voorzien van twee schuifvensters waarvan de onderramen vierruits- en de bovenramen tweeruits roeden verdeling bezitten. Het zadeldak is voorzien van gesmoorde rode Hollandse pannen.

dakraam. Op de begane grond een kozijn met paneeldeur en bovenlicht en links twee schuifvensters, waarvan de bovenramen zijn gevuld met glas-in-lood. Alle gevelopeningen zijn voorzien van een geprofileerde houten omlijsting en de vensters bezitten hardstenen lekdorpels. Boven de entree op de begane grond is een hoofdgestel geplaatst. De gevel is aan bovenzijde afgesloten door een compleet hoofdgestel met architraaf, metopen en triglypen, guttae en kroonlijst.

Linkerzijgevel: de bakstenen zijgevel heeft diverse vensters en een grijs gestuukte plint. De zijgevel is een tuitgevel en volgt de lijn van het lessenaarsdak van de uitbreiding van het huis. Op de begane grond een kozijn met een grote ruit en twee gekoppelde kozijnen met luiken, een grote ruit en drie bovenlichten. Op de verdieping twee vensters met kalf en een bovenlicht en een smal schuifvenster, waarvan het bovenraam gevuld is met glas-in-lood. De vensters hebben houten lekdorpels en boven de gevelopeningen zijn rollagen gemetseld. Verspreid over de

Laan 3

Deze patricierswoning is in 1851 gebouwd in opdracht van de "Diaconie der Hervormde Gemeente Oosterhout" en in 1912 vergroot met een verdieping aan de achterzijde. In 1928 woonde er de arts H. Leijgraaf en kreeg het een tuinkamer. In 1936 door Dhr.A.J. van Herp (muzikant) verbouwt. In 1938 is er i.o.v. het N.H. Kerkbestuur verbouwd en in 1942 is er een verbouwing van een winkelpand aangevraagd voor de familie van Bijnen-Bol. Volgens vermelding in de advertentie was er rond 1947 fa A. Vermeulen hier gevestigd met een radio/muziekhandel. In 1983 en de daarop volgende jaren is deze woning aan de buitenzijde volledig in de oorspronkelijke staat teruggebracht en aan de binnenzijde door Architect P. van den Heuvel verbouwd tot een groot woonhuis en kantoor. De ontsluiting van de tuin geschiedt door een pad naar de St. Janstraat. Thans is er een advocatenkantoor gevestigd. Sinds 2011 staat het te koop.

Bovenverdieping en dak van de achtergevel: met rechts Laan 1.

Redengevende omschrijving van het monument: 7 november 1995

Herenhuis: met rechthoekig plattegrond uit het midden van de negentiende eeuw, bestaande uit een begane grond, een verdieping en een zolder. De gepleisterde voorgevel heeft een hardstenen plint, een toegang en negen vensters en wordt beëindigd door een compleet hoofdgestel met architraaf, metopen en triglyphen, guttae en kroonlijst.

Voor- en achtergevel: het pand, met zadeldak is aan de voorzijde gedekt met gesmoorde en aan de achterzijde met rode Hollandse pannen. In het dakvlak drie kleine dakramen. De uitbouw wordt gedekt door een lessenaardak met bitumieuze dakbedekking en sluit op het hoofddak aan. De begane grond heeft een kozijn met paneeldeur en gedeeld bovenlicht met een hoofdgestel. Aan beide zijden twee schuifvensters waarvan de onderramen een vierruits- en de bovenramen tweeruits roeden verdeling bezitten. De verdieping heeft vijf schuifvensters waarvan de onderramen vierruits- en de bovenramen tweeruits roeden verdeling bezitten. Alle gevelopeningen zijn voorzien van een geprofileerde houten omlijsting en hardstenen lekdorpels. De achtergevel is ter hoogte van de verdieping zichtbaar en daar voorzien van vier schuifvensters waarvan de onderramen vierruits- en de bovenramen tweeruits roeden verdeling bezitten.

Rechter zijgevel: tegen de rechter zijgevel staat ter hoogte van de begane grond een éénlaags gebouw. Daarboven is de blinde bakstenen zijgevel met verschillende ankers zichtbaar.

Laan 9-11-13-15 en17

De Laan werd in de 19de eeuw ook Domineeslaantje genoemd. Dominee Wigeri Aberson legde de eerste steen op 8 maart 1851, dit is op nr. 13 beneden naast de deur nog te zien. De panden 9 t/m 17 zijn in opdracht van de “Diaconie der Hervormde gemeente Oosterhout” en architect C. Plukhooij allemaal in dezelfde stijl gebouwd. Het is een complex van vijf woningen, die in de jaren zestig door de toenmalige eigenaren zijn aangepast naar woning, winkelpanden en kantoor en voorzien van dakkapellen. De huuropbrengst van de huizen was in principe bedoeld om de protestantse armenzorg te bekostigen.

Redengevende omschrijving van het monument: 7 november 1995.

Pand, dat onderdeel is van een complex van 5 woningen: *uit het midden van de negentiende eeuw, bestaande uit een begane grond, een verdieping en een zolder. Het pand heeft een zadeldak evenwijdig aan de straat en is gedekt met gesmoorde Hollandse pannen.*

Voorgevel: *de gepleisterde wit geschilderde voorgevel heeft een hardstenen plint, schijnvoegen en is aan de bovenzijde beëindigd door een compleet donkergrijs geschilderd hoofdgestel met architraaf, fries, metopen en trigliefen en een kroonlijst.*

Begane grond: *heeft een kozijn met authentieke deur en een bovenlicht met een kroonlijst. Rechts twee- en op de verdieping drie schuifvensters. Alle gevelopeningen zijn voorzien van een geprofileerde grijs geschilderde houten omlijsting en hardstenen lekdorpels. Per woning verschillen het aantal ramen aan weerszijde van de toegangsdeur.*

Er zijn in al die jaren veel verschillende bewoners geweest, maar het is niet duidelijk op welk nummer, vandaar dat niet iedereen vermeld is.

Vermelding per pand:

Nr.9: In 1912 is er i.o.v. de diaconie van de N.H. Gemeente de woning verbouwt. In 1940 is er i.o. het kerkbestuur N.H. Gemeente een bovenwoning gemaakt, in 1950 woonde hier de aannemer M.P. Biemans, (volgens het telefoonboek en advertentie) en omstreeks 1955 fam. Brandt. R.L.M. Langenberg in 1956.

De linker zijgevel is een blinde bakstenen tuitgevel waarvan de tuit wordt gevormd door een bakstenen schoorsteen. Ter hoogte van de begane grond staat een smalle bakstenen uitbouw in de trant van de Delftse school. De zijgevel van de uitbouw bevat een horizontaal geplaatst venster met gedeeld raam. De linkerhoek is uitgesneden. Het zadeldak is gedekt met geglazuurde Tuile-du-Nordpannen.

Nr.11: In 1967 verbouwd tot Architectenbureau Roovers beheer.

Nr.13: In 1942 uitbreiden van een windgenerator aangevraagd door J.G. Borstrok. In 1950 fa Borstrok & Stoop-electr.art. volgens het telefoonboek van 1950. Het is in 1968 verbouwd tot winkel/woonhuis en in 1984 verbouwing en uitbreiding van woning en bouw van een berging.

Nr.15: In 1968 is de woning verbouwd en in 1977 een houten dakkapel met twee ramen, een fronton en een zadeldak geplaatst. De bovenramen zijn gevuld met glas-inlood. J.H.G.C. van der Made woonde hier tot 1956 en was verloskundige.

Nr.17: de bovenramen zijn gevuld met glas-inlood. De rechterzijgevel is een blinde bakstenen tuitgevel.

In 1945: mevr. Ds C.Plomp, (vraagt hulp in de huishouding).

In 1950: staat vermeld: predikant van de Nederl.Hervormde Gem. C.C. Blitz.

In 1954, woonde hier tandarts J.F. Olij- van den Thoorn.

De maquette van deze huizenrij, staat in het museum "Oud-Oosterhout" aan de Bredaseweg.

Laan 19-21

Blok van twee woonhuizen met bedrijfsruimte. In de gevelsteen terug te zien: Opschrift: R. W. Weterings 9/10 M. 1899. In 1918 verhuurde Mevr. A.C. Weterings voor fl. 4,50 p. week aan G. v.d. Elshout 'bouwkundig opzichter' het huis. Rudolphus Weterings komt na het overlijden van zijn vrouw weer terug wonen bij zijn ouders en exploiteerde daar een timmermanswerkplaats. In 1971 verkocht Mej. A.R. Weterings (zijn zus) het perceel, 2 woonhuizen met loods, erf, tuin en verdere aanhorigheden aan de Heer A.W. Liesen voor fl.80.00, -. Dhr. A. Liesen verhuurde het in 1975 weer aan Mevr. v.d. Elshout - van Meel voor fl. 240, -p. kwartaal. In 1972 zijn de woningen verbouwd. De huidige bewoners zijn er, na een grote opknapbeurt, in 1984 gaan wonen en zijn op 14 sept. 1990 ook eigenaar geworden van Laan 21. Op 31 jan.1994 kwamen zij ook in bezit van Laan 21a

Op het achterterrein een loods (vm. leerlooierij), deze was toen in het geheel eigendom van fam. De Jong, Nieuwstraat 20, pas later is dit perceel bij Laan 19-21 gevoegd. De loods, achter 21a, is de bovenbouw van de leerlooierij die op de plaats heeft gestaan van Laan 23.

grote poort in 1959

werkwinkel en houtschuur in 1959

houtschuur en loods in 1959

Redengevende omschrijving van het monument: 6 januari 2004

De panden: hebben een begane grond en een zolder en een zadeldak evenwijdig aan de straat, dat is gedekt met gesmoorde Hollandse pannen. De gevel wordt aan de bovenzijde beëindigd door een kroonlijst. In het dakvlak twee dakkapellen in de neorenaissancestijl met gecanneleerde half zuilen en een fronton, elk met twee draairamen en een bovenraam. Tussen de dakkapellen is recentelijk een dakraam aangebracht.

Op de nok staan drie schoorstenen. De rode bakstenen voorgevel heeft een gestuukte plint.

Zijgevels: beide bakstenen zijgevels zijn deels zichtbaar en hebben een venster met ongedeeld raam.

Voorgevel: heeft een T-venster, een kozijn met authentieke deur en bovenlicht, twee T-vensters, een kozijn met authentieke deur en bovenlicht en ten slotte twee T-vensters. Achter het glas van de bovenramen is glas-in-lood aangebracht. Boven de kozijnen zijn strekken gemetseld.

De gevel heeft in 2011 een grote opknapping gehad en is zijn monumentale status zeer zeker waard.

Laanstraat 1

Vrijstaande woning, gebouwd in 1932 (A. Jansen), onder invloed van de 'Amsterdamse school'. Dat is een stijl waarbij het hoofdkenmerk het gebruik van veel bakstenen en het toepassen van versieringen in de gevels, in baksteen of gebeeldhouwd natuursteen. Deze woning is aangewezen als gemeentelijk monument vanwege zijn cultuurhistorische waarden.

Redengevende omschrijving van het monument: 2 oktober 2001

Woning: is gebouwd van baksteen in halfsteens verband met een bredere gemetselde trasraam afgezet met een rollaag en rodere baksteen. De andere gevels zijn gebouwd van rode baksteen in kruisverband. Het pand heeft een rechthoekige plattegrond met aan de achterzijde een aanbouw. Het pand bestaat uit een begane grond, een verdieping en een zolderverdieping onder een steil zadeldak gedekt met gesmoorde Tuile-du-Nordpannen.

De nokrichting staat haaks op de straat. Aan de achterzijde bevindt zich een aanbouw over twee lagen met platdak.

Vorgevel: de voorgevel heeft in het linker gevelvlak een toegang met venster in een ondiep portiek en heeft een wit geverfde betonnen latei die in het rechter gevelvlak een drieszijdige erker volgt. De entree heeft een kunststenen stoep en bestaat uit een dorpel en een deur met aan de linkerkant een venster met bovenlicht, beide met glas-in-lood en een geglazuurde keramische lekdorpel. De erker bevat een groot venster met aan weerszijden twee halve vensters met eveneens glas-in-lood in de bovenlichten en geglazuurde keramische lekdorpels. Twee wit geschilderde betonnen steunen voor een bloembak zijn zichtbaar. Op de zolderverdieping bevindt zich een in drieën gedeeld smal venster. De gevelopening is voorzien van een gemetselde rollaag en een bakstenen lekdorpel in een rodere baksteen. Langs de dakrand is een gemetselde driehoek in rodere baksteen. De gevel wordt afgesloten door een dakoversteek.

Zijgevels: de linker zijgevel is blind en wordt afgesloten door een gemetselde uitkragend fries en een overstekende dakgoot. De rechterzijgevel heeft een gevelopening.

Dit woonhuis is traditioneel gebouwd en is in 2004 geheel gerenoveerd. In principe zijn alleen de buitenmuren met spouwmuren, dakconstructie en verdiepingsvloer origineel. De glas-in-lood ramen zijn geheel gerestaureerd. In 2010 werd het te koop gezet.

Leeuwenstraat 14

Op 21 oktober 1879 kreeg de Leeuwenstraat zijn officiële naam.

Pottenbakkerijcomplex, waarbij men vanwege de opgravingen uit de late middeleeuwen, terug kan gaan vanaf de 16de eeuw.

Tot 1642 is Anthonie Lenderts de eigenaar en werd het overgenomen door C.A.C. Boenders. Na 3 generaties van de familie Boenders gaat het perceel over naar Gerrit Dammers. Na 1750 werd de schuur vergroot en in 1753

ging het over naar A.J. van Loon en later naar zijn weduwe Maria Gevers. In 1766 volgde er na de westelijke uitbreiding een vergroting van de werkplaats naar het zuiden. Al eerder, maar zeker ook daarna werden er aanpassingen verricht. In 1789 werd de gehele pottenbakkerij vernieuwd. Later In 1805 werd alles verdeeld over diens kinderen. In 1946 komt de laatste pottenbakker van het geslacht van Loon te overlijden en daarmee verdwijnt ook deze tak van nijverheid in Oosterhout. In 1935 besluit Sjef van Loon al om te stoppen met het vervaardigen van aardewerk. In 1943 werd d.m.v. een vliegtuigbom het dak van het woonhuis en de oven vernield en werd na de oorlog het woonhuis afgebroken. Na 1947 wordt alles verkocht. Het pand werd daarna in gebruik genomen als meubelmakerbedrijf. Nog later werd het pand een steenhouwerij en een ruime tijdlang als opslagplaats van kaneelstokken van een kermisexploitant en tevens voor caravans. Het complex bestaat uit drie ten opzichte van, telkens uit springende bouwdelen en een vrijstaand bouwdeel, de bouwdelen ½ met witte gestuukte gevels en zwart gestuukte plint en de bouwdelen 3 en 4 wit geschilderde bakstenen gevels met zwart geschilderd plint, allen met zinken mastgoten en rode Hollandse pannen.

Foto: van vóór 1979, daarna werd de bonenschuur, links, gesloopt.

Redengevende omschrijving van het monument: 10 december 1996

Woonhuis 1 en 2: *bestaande uit een begane grond en een zolderverdieping en een aanbouw bestaande uit een begane grond en kap. De twee bouwdelen, waarvan het rechterdeel een zadeldak en het linkerdeel een schilddak heeft. De voorgevel heeft een venster met raam met vierruits roeden verdeling, een kozijn met deur en een klein venster. In de linker zijgevel een gekoppeld kozijn met twee gedeelde ramen en een kozijn met een authentieke deur. De rechter, naar vorenspringend deel heeft een tuitgevel en bezit zowel op de begane grond als op de zolderverdieping een schuifvenster. Beide bovenramen zijn gedeeld en het onderraam van het venster van de verdieping heeft vierruits roeden verdeling. De linker zijgevel heeft rechts een schuifvenster met gedeeld bovenraam. In het dakvlak een dakraam. Tegen deze zijgevel staat, iets terugspringend, het linker bouwdeel van het woonhuis. De rechter zijgevel heeft op de begane grond rechts een gevelopening met getoogd venster, een ongedeeld venster. Tegen de achtergrond is recent een aanbouw met plat dak gebouwd.*

Foto's: medio 1980.

Bedrijfsgebouwe 3: *een gedeelte bestaande uit een begane grond en een hoge kap. In de bakstenen geschilderde voorgevel met zwart geschilderde plint bevinden zich op de begane grond twee- en in de nok een venster met zesruits roeden verdeling. In de kozijn stijlen doken. In de linkerzijgevel bevindt zich een kozijn met deur en aan weerszijden twee rondboogvormige stalramen met roeden verdeling. De tuitgevel aan de achterzijde heeft in de top een gedeeld venster en meerder ankers. In het verlengde van de linker zijgevel, tegen de achtergevel, staat een smalle vleugel met blinde langsgevel. Aan het einde gaat de gevel van de smalle vleugel over in een liseen, die wordt bekroond door een keramische sierbol. Tussen deze en een vrijstaande liseen met keramische sierbol bevindt zich een smeedijzeren hekwerk, dat toegang geeft tot het erf. Door het hek is de achtergevel van de smalle vleugel zichtbaar. Deze gevel heeft vlechtwerk en een kozijn met gedeelde ramen. Aan de linkerkant ontspringt ter halve hoogte een bakstenen schoorsteen. In de achtergevel van het hoge bedrijfsgebouwe bevindt zich op de begane grond een brede toegang met drie vensters met roeden verdeling en in de nok een gedeeld venster.*

Vrijstaand bouwdeel: *een los op het erf staand langwerpig bouwdeel bestaande uit een begane grond en kap met zadeldak, die gedekt is met rode Hollandse pannen. De zijgevel is gecementeerd, wit geschilderd en heeft een zwart geschilderde plint. In deze gevel bevinden zich meerdere vensters, waarvan de roeden verdeling niet authentiek is. De gevel wordt beëindigd door een mastgoot. De bakstenen gevel, die grenst aan het openbaar gebied, heeft vlechtwerk en is niet geschilderd. Aan de achterzijde van dit bouwdeel is een schuur gebouwd, die niet beschermingswaardig is.*

In 1993 kopen de familie Heemskerk de vm. pottenbakkerij en laten het pand grondig restaureren om er een Vestzaktheater te beginnen. In 1995/1996 werd het pand aan een archeologisch en bouwhistorisch onderzoek onderworpen. Tijdens deze verbouwing werden er archeologische vondsten gedaan, zoals de oude ovenvloer en veel aardewerk en werd de grote verbouwing tijdelijk uitgesteld.

Theater De Schelleboom is een uniek theatercomplex, thans gevestigd in de 'voormalige pottenbakkerij' en gelegen aan de Mathildastraat 37a. Uniek mag het podium van glas genoemd worden, dat de volledige ovenvloer van de voormalige pottenbakkerij afdekt en zo toch duidelijk de opgravingen uit de 16e en 17e eeuw laat zien.

Leijsendwarsstraat 6

Woonhuis, stal en 2 Vlaamse schuren

Vrijstaande gedeeltelijk onderkelderde boerderij uit het einde van de 19de eeuw en twee Vlaamse schuren gebouwd in het begin van 19de eeuw. Tot heden vol in bedrijf. In 1928 is de stal verbouwd i.o.v. de wed. P. van Leijsen.

Redengevende omschrijving van het monument: 2 oktober 2001

Woonhuis: Het pand met rechthoekige plattegrond is gebouwd van rode baksteen in kruisverband. Het bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping onder een zadeldak met wolfeinden gedekt met gesmoorde kruispannen. De achtergevel is verbreed en verhoogd wat duidt op een oudere boerderij.

Voorgevel: *De symmetrische gevel is voorzien van een grijs geschilderde plint die door een centrale toegang wordt doorbroken. Aan weerszijden van de toegang bevinden zich twee T-schuif vensters met glas-in-lood in de bovenlichten. De entree bestaat uit een hardstenen dorpel, een paneeldeur en een bovenlicht met glas-in-lood. Op de verdieping bevinden zich twee kleinere T-vensters met glas-in-lood in de bovenlichten. De gevelopeningen hebben gemetselde verspringende strekkenlagen en hardstenen lekdorpels. Over de gevel zijn muurankers zichtbaar. De gevel wordt afgesloten met een daklijst.*

Linker zijgevel: *de wit geverfde gevel bevat twee recent gewijzigde vensters en geglazuurde lekdorpels. Over de gevel zijn muurankers zichtbaar. De gevel wordt afgesloten met een mastgoot. In het dak is een dakvenster toegevoegd. In de aanbouw bevindt zich een toegang met deur. In het dak staat een dakkapel met lessenaarsdak.*

Rechter zijgevel: *de gevel aan de Leijzenstraat heeft een keldervenster voor zien van een gemetselde rollaag en een hardstenen lekdorpel en een rondboogopening met rooster voorzien van een gemetselde rollaag. Het rechter gevelvlak heeft op de begane grond twee ongedeelde schuifvensters. De gevelopeningen hebben gemetselde strekkenlagen en hardstenen lekdorpels. Over de gevel zijn muurankers zichtbaar. De gevel wordt afgesloten door een mastgoot. Tussen twee rondboog toegangen met dubbele deuren bevindt zich een segmentboogvormige meerruits stalraam en rechts nog drie stalramen. De gevelopeningen zijn voorzien van strekkenlagen.*

Stal: de voorgevel steekt ten opzichte van het woonhuis aan de linkerkzijde iets uit en bevat een vierruits stalraam. Bovendien is er een aanbouw met lessenaarsdak en een vierruits venster gebouwd.

Achtergevel: de begane grond heeft drie gevelopeningen met geklachte deuren en getoogde klapbare bovenlichten. De gevelopeningen hebben gemetselde rollagen. Geheel rechts bevindt zich een getoogd meerruits venster. Over de gevel zijn muurankers zichtbaar. Aan de linkerkzijde ter hoogte van de aanzet van de verdieping zijn vlechtingen zichtbaar die aantonen dat de gevel oorspronkelijk minder breed en minder hoog was. De gewijzigde top van de gevel heeft een meerruits halve rondboog venster voorzien van een gemetselde rollaag rondom gekregen.

Vlaamse schuur 1: de schuur is gebouwd van rode baksteen in halfsteens verband en bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping onder een schilddak gedekt met riet.

Voorgevel: is haaks op de Leijssendwardsstraat, heeft twee vierruits stalramen waartussen zich een segmentboogvormige gevelopening met opgeklachte deur bevindt. Onder de dakrand zijn muurankers zichtbaar.

Zijgevels: de linker zijgevel is blind en de rechter zijgevel is vanaf de straatzijde niet zichtbaar.

Achtergevel: wordt ingenomen door een gemetseld tussenlid met lessenaarsdak met de Vlaamse schuur 2.

Vlaamse schuur 2: de schuur is gebouwd van deels rode baksteen in kruisverband en deels houten geteerde rabatdelen en bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping onder een schilddak gedekt met riet. Voorgevel, haaks op de Leijssendwardsstraat. De gevel is voorzien van houten rabatdelen en is blind.

Zijgevels: de linker zijgevel is evenwijdig aan de Leijssendwardsstraat. De gevel is blind en heeft aan de linkerkzijde een (ondersteunende) aanbouw. De rechter zijgevel is vanaf de straat niet zichtbaar.

Achtergevel: haaks op de Leijssendwardsstraat, wordt grotendeels ingenomen door een recente éénlaagse aanbouw onder een lessenaarsdak gedekt met gesmoorde kruispannen. De aanbouw telt drie toegangen, waarvan twee met deuren, waartussen zich twee rechtekante zesruits vensters bevinden. De gevelopeningen zijn voorzien van gemetselde rollagen. De gevel wordt afgesloten met een mastgoot. Geheel links is een grote toegang met deuren van de oorspronkelijke gevel voorzien van houten rabatdelen zichtbaar.

Leijsendwarsstraat 9

Voormalige langgevelboerderij in oorsprong gebouwd in de 18de eeuw bestaande uit een woon/stalgedeelte en een vrijstaande schuur. In 1929 heeft C. van Bavel er een gierkelder bijgebouwd. Het deel aan de Leijsendwarsstraat is herbouwd. Het woon/stalgedeelte heeft een rechthoekige plattegrond en bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping onder een schilddak gedekt met riet met rode/zwarte Hollandse pannen. De gevels van het woonhuis zijn gebouwd van gele bakstenen in kruisverband. De gevels van de voormalige stal en de vrijstaande schuur zijn gebouwd van houten geteerde gepotdekselde delen. Het woon/stalgedeelte van de voormalige boerderij is recent gemoderniseerd en heeft een nieuwe indeling in het interieur gekregen.

Redengevende omschrijving van het monument: 2 oktober 2001

Voorgevel: aan de straat, is voorzien van een recent gewijzigde pui met drie meerruits deuren. Het rechter gevelvlak heeft twee vierruits vensters voorzien van beveiligingsstangen en kunnen geblindeerd worden met luiken. De dakrand is boven de pui opgelicht. In het dak is een dakvenster geplaatst.

Linker zijgevel: bevat een vierruits venster dat geblindeerd kan worden met luiken. Hiernaast bevindt zich een toegangspartij. De entree bestaat uit een deur met aan weerskanten twee meerruits vensters. Het linker gedeelte van de gevel is van baksteen met een venster en een toegang. Over dit gevelvlak zijn muurankers zichtbaar. In het dak is een dakvenster toegevoegd.

Rechter zijgevel en achtergevel: deze zijn vanaf de straatzijde niet zichtbaar. In het dak van de rechter zijgevel zijn twee dakvensters toegevoegd.

Vrijstaande schuur: deze is gebouwd van geteerde gepotdekselde delen en heeft een schilddak gedekt met rode Hollandse pannen.

Leijsendwarsstraat 11

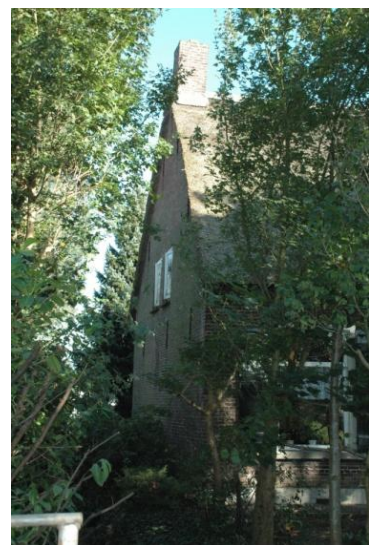

Langgevelboerderij, vrijstaand en in oorsprong gebouwd in 1739, waarvan de oude kern nog aanwezig is. In 1913 is er door de familie Rombouts een schuur gebouwd en in 1927 een stal. In 1931 heeft men voor het bouwen van een kippenhok ook een vergunning moeten aanvragen. In 1964 is er een aanbouw pluimveestal gerealiseerd en in 1989 is er een verbouwing van de stal gedoogd.

Redengevende omschrijving van het monument: 2 oktober 2001

Boerderij: bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping onder een zadeldak met wolfeind gedekt met riet. Het pand heeft langere aanzetten bij de stal. Op de nok, die evenwijdig aan de straat loopt, staan twee schoorstenen. Aan de rechterzijde van de stal is een nieuw gebouw aangebouwd waarvan het dak gedekt is met rode Hollandse pannen. De boerderij is gebouwd van rode baksteen in kruisverband. Aan de rechterzijde is een recente aanpassing verricht in verband met het verzakken van de boerderij. Voor het pand, dat van de weg wordt gescheiden door een haag en een tuin bevinden zich recent geplaatste leilinden.

Linker zijgevel: is vanaf de straatzijde niet zichtbaar. Heeft 2 ramen op de zolderverdieping en op de gevel zijn muurankers zichtbaar.

Voorgevel: de gevel heeft een gepleisterde plint en heeft een toegang en twee vensters met bovenlicht, die door houten luiken kunnen worden geblindeld. De entree bestaat uit een gemetseld stoepje, een hardstenen dorpel en een deur met bovenlicht. Rechts bevindt zich een derde venster met bovenlicht en luiken. De gevelopeningen zijn voorzien van gemetselde strekkenlagen en hardstenen lekdorpels. Linker- en achtergevel zijn vanaf de straatzijde niet zichtbaar.

Stal: links van de toegang met deur, aan de voorgevel, bevindt zich een gedeeld betonnen stalvenster.

Rechts van de toegang telt de gevel vijf gedeelde stalvensters. Deze gevelopeningen zijn voorzien van gemetselde rollagen en lekdorpels. Geheel rechts bevindt zich een aanbouw onder een afgeschuind dak gedekt met rode muldenpannen. In de rechter zijgevel bevinden zich drie betonnen stalramen.

Op het achterterrein bevindt zich een vrijstaande bakstenen schuur met een zadeldak dat gedekt is met rode muldenpannen.

Leijsenhoek 2-2a

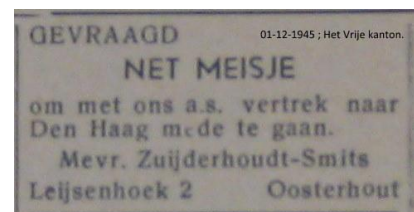
Herenhuis van ca. 1905 in de neorenaissancestijl, dat door C.A. Mertens werd bewoond. Dhr. J.W.A. Verhulst schrijft in zijn boek "1001 bijzonderheden uit het Oude Oosterhout": 31 juli 1820 Henrica Maria Boenders, 68 jaar, particuliere, geboren en wonende in Oosterhout. Overleden in huis D.323 (thans Leijsenhoek 2). Begraven in de grafkelder voor de weldoeners der Sint Jans- kerk. Dochter van Segebertus Boenders en Cornelia Blok.

Constantius Antonie Mertens, was kassier en comm. in effecten, correspondentie 1^e klasse der Ned. Bank, (Lansschots Bank, F. van), hij leefde van 1865-1938. Met vermelding in het tel.boek van 1913 als C.A. Mertens Minderop, Leijsenhoek C 118.

F.C.A. Smits, leefde van 1883-1962, getrouwd in 1909 met C.A. Oomes. De gevelsteen herinnert aan de steenlegging op 1-6-1919 die door F.C.A. Smits werd ingemetseld toen deze het pand ging bewonen.

Het pand bestaat uit een begane grond, een verdieping en een zolderverdieping, een plat dak met dakschilden gedekt met gesmoorde muldenpannen en twee dakkapellen met tentdak gedekt met leien en een zadeldak met dakramen haaks op het platte dak. De grauwe bakstenen voorgevel met hardstenen borstwering is verlevendigd met speklagen in rode verblendsteen en natuurstenen blokken en is links afgesloten door een liseen en rechts door een hoekrisaliet. In deze risaliet een erker, die ondersteunt wordt door een halfronde tegen de gevel geplaatste zuil met bladkapiteel. Voorts heeft deze gevel een toegang in een portiek, diverse wit geschilderde vensters, een lijst die tevens als lekdorpel voor de erboven gelegen vensters fungeert en wordt beëindigd door een hoofdgestel. De risaliet wordt bekroond door een topgevel met een natuurstenen band.

Redengevende omschrijving van het monument: 10 december 1996

Voorgevel: de begane grond is links iets uitgebreid en heeft een kozijn met authentieke deur, gedecoreerd kalf en bovenlicht. Rechts van de liseen een gekoppeld kozijn met een breed schuivend middenraam dat wordt geflankeerd door schuivende smalle ramen, een schuifvenster, een portiek met kozijn dat dubbele authentieke deuren en een bovenlicht bevat. In de risaliet twee schuifvenster. Alle gevelopeningen van de begane grond zijn rondboogvormig met rode bakstenen rondbogen en natuurstenen tussen- en sluitstenen. Over de begane grond loopt ter hoogte van de kalven van de kozijnen een hardstenen geprofileerde lijst. De borstwering van de verdieping is aan onder- en bovenzijde afgezet met een hardstenen geprofileerde lijst. Ertussen zijn natuurstenen cartouches geplaatst. Op de verdieping een gekoppeld kozijn met een breed schuivend middenraam, dat wordt geflankeerd door schuivende smalle ramen en twee T-vensters. Boven deze vensters rode bakstenen rondbogen met natuurstenen aanzet- tussen- en sluitstenen. De boogvelden zijn gedecoreerd met tegelwerk. Tussen de rondbogen zijn sierankers geplaatst. De hoekrisaliet is op de verdieping voorzien van een driezijdig erker. In het middengedeelte een venster met onder- en bovenraam. Het onderraam is verticaal in drieën gedeeld, het bovenraam heeft geometrische roeden verdeling en glas-in-lood. In de schuine zijden een gebogen schuifvenster. De bovenzijde van de erker is afgesloten door een kroonlijst en een met leien bekleed schilddak. De topgevel wordt geflankeerd door diagonaal geplaatste pijlertjes met natuurstenen bekroningen en is in het midden voorzien van een rondboogvormig venster met twee draairamen en boven licht. Erboven is een rondboog met natuurstenen aanzet-, tussen- en sluitstenen gemetseld. Aan weerszijden ervan zijn Oeil-de-Boeufs geplaatst. In de top bevindt zich een cartouche.

De topgevel is afgezet met een trapsgewijs geplaatste natuurstenen band en wordt bekroond door een diagonaal geplaatste pijler met natuurstenen bekroning.

Linker zijgevel: is een blinde lijstgevel opgetrokken in grauwe baksteen. Later is de aanbouw (aan de onderzijde) gestuukt.

De familie van Bekhoven kocht dit pand destijds van het St. Jozef ziekenhuis.

In 1966 is er een verbouwing geweest van herenhuis tot winkel/woning en zijn de plafonds verlaagd, (heden herstelt).

Per 17 oktober 1980, in het aangebouwde deel achter de zaak, opende Ad van Bekhoven zijn pottenbakkerij en expositiehal. De achtergevel is niet beschermingswaardig.

Op 21 januari 1988 maakt: 'Artistiek' na ruim 20 jaar, plaats voor uitzendbureau ASB.

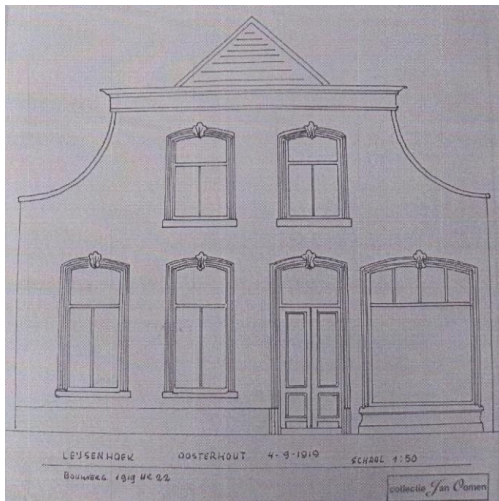

Nadat het pand een geruime tijd leeg heeft gestaan, heeft in oktober 2011 bloemenhuis "Rietveld" zich hier op de benedenverdieping gevestigd.

De maquette staat in het museum: "Oud-Oosterhout" aan de Bredaseweg.

Leijsenhoek 6

Winkel/woonhuis, in oorsprong wellicht uit de 18de eeuw, met 19de eeuwse gevels. De bouwvergunning van 4 september 1919, toen de voorgevel veranderd werd, geeft ons een beeld van dit pand uit de periode van de 19de eeuw. Bij de verbouwing, is de deur naar achter geplaatst en zijn de twee ramen vervangen door een groot raam. Door het naar achter plaatsen van de deur kwam er ruimte vrij voor een deur naar het winkelgedeelte. Tussen de bovenramen werd in die tijd een smeedijzeren uithangbord geplaatst, waarop te lezen was: N.V. Expeditie Onderneming Van Gend & Loos aanbrengkantoor.

De eigenaren van het pand waren: ca.1830; J.F. van Horsigh, winkelier, koopman en bakker. Verkocht in 1837 aan A. Hoosemans, opziener der grote wegen. In 1852 verkocht aan P. Castelijns, schipper. Later in 1867 door notaris Goldstein (deze was inwonend en is notaris van beroep) verkocht aan N. van Riel, herbergier. In 1919 na de verbouwing vanwege de aankoop door Antonius Bruijns en Helena Antonia Gorissen werd het kozijn van de sigarenwinkel gewijzigd. In 1925 werden de stallen omgebouwd tot 'Garage Bruijns' en werd het pand gesplitst in een winkel deel en een aanbrengkantoor van 'Van Gend & Loos'. In 1928 werden de twee linker kozijnen gewijzigd en als cafégevel gerealiseerd. In 1931 wijzigen pui tot huidige indeling. In de jaren 40 heeft de familie Bruijns van het gehele pand een Hotel-

Café-Restaurant gemaakt, wat gerund werd door Willem v.d. Put, die gehuwd was met Wilhelmina Bruijns. In 1952 nemen zij het ene gedeelte over. Het andere gedeelte werd bestemd voor het autobedrijf. Het autobedrijf dat toegang had door de zijingang heeft in principe niet zodanig iets met dit pand van doen, daar het allemaal in een bijgebouw plaats vond en dat gedeelte is nu ingenomen door het Grieks Restaurant "Irodion" en staat los van het monumentale woning/café.

Redengevende omschrijving van het monument: 14 januari 1997

Pand: bestaat uit en begane grond en een zolderverdieping en heeft een gepleisterde afgeknotte klokgevel aan de bovenzijde beëindigd door een kroonlijst en een zwart gestuukte plint. Het zadeldak met wolfseind is gedekt met rode Hollandse pannen en beide zijgevels worden aan de bovenzijde beëindigd door een mastgoot.

De huidige verschijningsvorm van de voorgevel (twee grote vensters met in het midden een toegangsdeur en twee vensters op de verdieping) is in 1931 tot stand gekomen terwijl de gevelopeningen in de linker zijgevel recentelijk zijn ingevuld met kunststof kozijnen. De steeg langs de linker zijgevel is eveneens recentelijk overkapt.

Voorgevel: de begane grond heeft links een groot horizontaal geplaatst segmentboogvormig venster met één ongedeeld onderraam en vijf bovenlichten met daarboven een betimmering, die aan de onderzijde eveneens segmentboogvormig is. De toegang wordt gevormd door een getoogd kozijn met deur en een geprofileerde omlijsting met akroterie. Rechts een segmentboogvormig venster met één ongedeeld onderraam en een bovenraam met vijfruits roeden verdeling geplaatst. Boven het venster bevindt zich een betimmering die aan de onderzijde eveneens segmentboogvormig is. De verdieping heeft twee getoogde T-vensters met een geprofileerde omlijsting met akroterie. De deels gepleisterde en deels witgeschilderde bakstenen linker zijgevel met zwarte plint heeft meerdere gevelopeningen. De witgeschilderde bakstenen rechter zijgevel is blind.

Sinds 26 september 1980 zwaaiden Dré en Marianne de Jong de scepter in dit meer dan 200 jaar oude pand. De originele naam van dit Café-restaurant is te danken aan de familie-

historie. De overgrootvader van Dré, die in de Klappeijstraat een bakkerij/winkel had, was een vaste klant bij café De beurs. 't Vaticaan stond vroeger in de Klappeijstraat en grensde aan 't Meesterstraatje. In carrévorm stonden daar 10 huisjes, die allemaal bewoond waren. Dat was 't Vaticaan. In die tijd was het gebruikelijk dat iedere klant een eigen glas had. Als grootvader soms eens lang moest wachten, dan riep hij: *herreberg, geef munne paus eens aan*, en kreeg hij al gauw de bijnaam “de Paus”. De naam ging over op de zoon en door de kleinzoon wordt dit gebruikt als naam op zijn café.

In 1983 werd voor het succes van het voormalig zaaltje voor 30 personen, een vergunning verleend voor het uitbreiden hiervan. Februari 1990 word de kroeg te koop gezet.

Juli 1991 gaat het over naar René en Janny van Bijnen en verandert de naam in: “de Kloek”.

In 2010 heeft de voorgevel en interieur een grote opknappbeurt ondergaan.

De maquette van dit pand staat in het museum: “Oud-Oosterhout” aan de Bredaseweg.

Leijsenhoek 20

Ingebouwd herenhuis gebouwd in 1898, in een neorenaissancestijl. De grote drijfveer achter de neorenaissancestroming was hoogleraar E. Gugel. Hij zorgde voor een hernieuwde belangstelling voor de renaissancebouwstijl onder zijn studenten. Bakstenen gebouwen met trapgevels en versieringen zoals speklagen en rolwerk waren de zichtbare elementen. In 1915 woonde hier C.J.M. Frencken, wijnhandelaar en sinds 1929 werd dit het pand bewoond door Dr. W.A.M. Snieders, die hierin een tandartsenpraktijk had.

Op woensdag 1 februari 1984 stond in de krant een verhaal over de plek waar Kapsalon de Moor een sauna wil gaan bouwen en zo heeft men een mooie foto van dit pand aan de Leijsenhoek kunnen vastleggen.

Foto: DN de Stem/Johan van Gurp

Redengevende omschrijving van het monument: 10 december 1996

Pand: *bestaat uit een begane grond, een verdieping en een zolderverdieping. Het bezit een samengesteld schilddak gedekt met gesmoorde kruispannen.*

Voorgevel: *de voorgevel met een middenrisaliet en aan beide zijden afgesloten door een liseen, is opgetrokken in grauwe baksteen en rijk gedecoreerde met gepleisterde speklagen, hoekblokken, diamantknoppen en*

sierankers. De hardstenen plint en de borstwering zijn aan de bovenzijde afgesloten door een natuurstenen band, die tevens als lekdorpel voor de erboven gelegen vensters fungeert. Tussen de begane grond en de verdieping is tussen twee natuurstenen banden een fries van siermetselwerk aangebracht. De bovenste natuurstenen lijst fungeert tevens als lekdorpel voor de erboven gelegen vensters. Boven alle genoemde vensters zijn kroonlijsten, strekken en segmentbogen met gepleisterde aanzet- en sluitstenen aangebracht. De boogvelden zijn gedecoreerd met siermetselwerk. De gevel wordt aan de boven zijde links en rechts van de risaliet beëindigd door een kroonlijst. De risaliet wordt bekroond door een topgevel, die aan de onderzijde is verrijkt met een rondboogfries op gepleisterde kraagstenen. De boogvelden van het fries zijn gedecoreerd met sierbollen. Het fries loopt door in de zijkanten van de risaliet.

De begane grond van de voorgevel heeft links van de risaliet twee schuifvensters en een portiek met een segmentboogvormig kozijn met dubbele authentieke deuren, geprofileerd kalf en bovenlicht. De portiek wordt omlijst en bekroond door gepleisterde blokken. De risaliet heeft in beide zijkanten een smal schuifvenster en in de voorzijde twee schuifvensters. De vensters in het linker geveldeel en de risaliet zijn voorzien van houten rolluiken. Recht van de risaliet een kozijn met deur en erboven een kroonlijst en een schuifvenster waarvan het bovenraam gevuld is met glas-in-lood. De verdieping heeft links drie T-vensters. De risaliet heeft in beide zijkanten een smal schuifvenster en in de voorzijde twee T-vensters. Rechts van de risaliet een T-venster. De topgevel wordt geflankeerd door kleine diagonaal geplaatste pijlers op gepleisterde kraagstenen en met een natuurstenen bekroning. De topgevel is in het midden voorzien van een gekoppeld kozijn met twee schuifvensters. Erboven is een rondboog met natuurstenen aanzetstukken en sluitstenen gemetseld. Het boogveld is gedecoreerd met siermetselwerk. De kopgevel is afgezet met een trapsgewijs geplaatste natuurstenen band en wordt bekroond door een diagonaal geplaatste pijler met natuurstenen bekroning, die wordt geflankeerd door twee voluten.

Achtergevel: wordt niet in de monumentenstatus beschreven.

De maquette van dit pandje staat in het museum "Oud-Oosterhout" aan de Bredaseweg.

Leijssenstraat 30

Vlaamse schuur

De boerderijwoning die hoort bij de Vlaamse schuur is gebouwd in 1924 door P. den Boer. De huidige bewoners, fam. C.L. den Reijer hebben deze boerderij ca. 1971 gekocht.

Redengevende omschrijving van het monument: 2 oktober 2001

Vlaamse schuur: *gebouwd in de 18de eeuw, bestaande uit een begane grond en een zolder onder een schilddak gedekt met een nooddak van golfplaten met de nokrichting haaks op de straat. Onder de platen is het rieten dak aanwezig. De gevels zijn gebouwd van geteerde houten rabatdelen.*

Voorgevel: Het linkergedeelte van de voorgevel, bevat een grote toegang met dubbele deuren. Het dak wipt op boven de inrijpoort. De rest van de gevel is blind.

Linker- en rechter zijgevel: zijn blind.

De schuur is in dusdanige staat dat het als verloren beschouwd moet worden, daar het onderhoud niet op tijd is gepleegd.

Woonboerderij:
behorende bij de Vlaamse schuur. De boerderij is niet beschermingswaardig.

Leijssenstraat 51 “ ‘t Geelhuys” - “het Oude Tolhuijs”- “de Twee Belle”

In de 15de eeuw kocht Bouwen Jan Gijssels 3 bunder grond van Aart van Tolhuijsen aan de westkant van de Sherestege en werd in 1557 overgenomen door Dirck Back, de grond viel onder Commanderie ter Brake. In 1557 bouwde hij daarop een schuur met uitvanck, waarop hij bomen had geplant. In 1587 erfde Willem Jan Beijens het huis, stede, schuur en kooien, dankzij zijn huwelijk met E.P. Janssen, die erfgenaam was van D.Back en is de stichter van ‘t Geelhuys. In 1625 erfden Leijke en Marijke Beijens dit van hun ouders. In 1636 verkocht Leijke, die toen al de brouwerij en herberg gehad heeft en gehuwd was met M.J. Peeters, dit aan Michiel Goossens. In 1653 verkocht M. Goossens de stede, huis en schuur aan Adriaan Huijben. Michiel Goossens had inmiddels ook een huisbrouwerij met de naam “de Twee Belle”. Hij was de brouwer en herbergier. In 1677 verkochten de weeskinderen van A. Huijben de stede, het huis en de brouwerij aan Embrecht Anthonij Jansen van Dongen. In 1718 breidde de zoon Anthonij Embrecht Janssen v. Dongen de brouwerij uit tot een huis/brouwerij.

Bron: Kees Kops in het Heemkundeblad van Oosterhout 2008-3, daarin kunt U het volledige verhaal lezen.

Het Geelhuis was een bekende boerderij annex herberg, gebouwd in het begin van de 18de eeuw. In 1744 werd het toen al bewoond. Het trapje verdween met de aanleg van de tramlijn in 1881, maar werd in 1969 opnieuw aangebouwd. Tot 1895 was het eigendom van Brouwerij “de Gecroonde Bel”, die het verkocht aan John. Baptista Poppelaars. Vanwege het huwelijk met dochter Lien in 1929 werd het tot 1953 gerund door Jan Huijben. Het Geelhuis werd ook wel het logement ‘de Bellen’ genoemd. Tot in de jaren zestig van de vorige eeuw was het in gebruik als

buurtcafé, nu als woonhuis. In 1954 besloot de familie Emmen-Poppelaars te stoppen met het café en bleven er wonen tot 1965. Dr. Van Hasselt (de huisarts sinds 1957 uit Oosterhout), nam hier zijn intrek tot 1988. Zijn vrouw wilde er weer een horeca bestemming op zetten, maar helaas heeft ze dit niet kunnen verwezenlijken. In 1969 werd het dak opnieuw met riet bedekt. De schuur werd afgebroken. Na 1997 werd het dak door nieuwe bewoners van de boerderij geheel in de oude staat hersteld en een dakraam toegevoegd. Het stalgedeelte is nu vervangen door woonruimte. Op de plaats waar vroeger de Vlaamse schuur stond, is nu een tuin aangelegd.

Redengevende omschrijving van het monument: 2 oktober 2001

Boerderij: vrijstaande gedeeltelijk onderkelderde boerderij gebouwd in de 18e eeuw met geel gepleisterde gevels en een achterliggende stal van rode baksteen in kruisverband. Het pand was van een brouwershuis en café tot circa 1960 en was genaamd " 't Geelhuys". Het pand met rechthoekige plattegrond bestaat uit kelder, een begane grond en een zolderverdieping onder een zadeldak met aan de linkerzijkant een dakschild gedekt met riet en heeft langere aanzetten bij de stal. Op de nok van het dak dat evenwijdig aan de straat loopt, staan twee schoorstenen. Het pand staat op het kruispunt van de Leijzenstraat/'t Helleke. Langs de linkerzijgevel is een stoep aangelegd die een trap met drie treden heeft en op de bovenste trede een rand met driehoek stenen. Aan de straatzijde staan twee grote bomen.

Woonhuis: Voorgevel evenwijdig aan de Leijzenstraat. Langs de gevel is een stenen stoep aangelegd die rechts via drie treden te betreden is. De bovenste trede is voorzien van een brede grijs geschilderde plint die door een toegang wordt doorbroken. Links van deze toegang bevinden zich op de begane grond een luik met boven plintniveau en twee meerruits schuifvensters. De entree bestaat uit een dorpel, een deur en een meerruits bovenlicht. Rechts van de deur telt de gevel twee meerruits schuifvensters en boven het onderkelderde gedeelte, een dertigruits schuifvenster dat geblindeerd kan worden met luiken. In de plint is een kelderraam zichtbaar. Over de gevel zijn muurankers zichtbaar. In het dak zijn twee dakvensters toegevoegd. Geheel links is de bakstenen stal zichtbaar voorzien van drie halve boogvensters met drieruits roeden verdeling. In het dak is een dakvenster toegevoegd.

Linker zijgevel: Het linker gevelvlak wordt ingenomen door tweelaagse bakstenen aan bouw onder een zadeldak gedekt met gesmoorde Hollandse pannen. Tussen deze aanbouw en een tweede uitbouw, bevindt zich een gang met deur en bovenlicht met op de verdieping een vierruits venster. De uitbouw heeft twee meerruits vensters waarvan de gevelopeningen zijn voorzien van gemetselde rollagen. Rechts volgt een derde kleine aanbouw onder een lessenaarsdak gedekt met gesmoorde Hollandse pannen.

De kap van het rieten dak vertoont op deze hoogte een knik. De rest van de gevel wordt aan het zicht onttrokken door een houten schutting van rabat delen. De schutting loopt over in een schuur onder een zadeldak gedekt met gesmoorde Hollandse pannen.

Rechter zijgevel: met aan het kruispunt, de symmetrische tuitgevel met trapbekroning en de gevel heeft een

brede grijs geschilderde plint met rechts een venster. De centrale toegang is via een dwars geplaatste trap met acht treden te bereiken. De entree bestaat uit een hardstenen dorpel, een deur en een bovenlicht met meerruits roeden verdeling. Aan weerszijden van de deur bevinden zich meerruits roeden verdeelde vensters die geblindeerd kunnen worden met luiken. De verdieping telt 2 schuifvensters waarvan de

onderramen voorzien zijn van een luik. Over de gevel zijn muurankers zichtbaar. De aanzetten van de tuitgevel en de toppilaster zijn afgedekt met hardstenen platen. Rechts is een rode bakstenen aanbouw zichtbaar onder een zadeldak gedekt met gemengd verbeterde en gesmoorde Hollandse pannen. Onder de dakrand zijn muurankers zichtbaar.

Achtergevel: de begane grond heeft twee zestienruits schuifvensters. Op de verdieping bevindt zich een zestienruits venster dat geblindeerd kan worden met luiken. De gevelopeningen zijn voorzien van gemetselde rollagen en lekdorpels.

Leijsenstraat

Grenssteen

De Leijsenstraat was een Provinciale weg, die al in de 19de eeuw is verhard.
De huidige kasseien van de Leijsenstraat, zijn halverwege de 20ste eeuw aangebracht.

Redengevende omschrijving van het monument: 2 oktober 2001

Grenssteen: die dient ter markering van de grens tussen het gemeentelijke en provinciaal wegvak van de gemeente Oosterhout en de provincie Noord-Brabant. De grenssteen is vervaardigd uit hardsteen en heeft aan een zijde het opschrift “gemeente” en aan de andere zijde het opschrift “provincie”. De randen van de steen zijn afgeschuind en de bovenzijde is voorzien van een V-vormige inkeping. Rond de namen is een frijnslagrand aangebracht. De steen fungeert als scheiding van de bestrating ter controle met de wegenleggers.

Het opschrift “GEMEENTE” is niet meer te lezen, deze steen ligt vanaf het centrum, aan de rechterzijde van de Leijsenstraat.

Het opschrift “PROVINCIE” is wel duidelijk.

Markt 4, 5 en 6

Woonhuizencomplex 4 en 5 is gebouwd in 1902, Markt 6 werd gebouwd in 1897. De linkse foto is van vóór die tijd. Op de kadasterkaart uit 1836 wordt aangegeven: De Vischmarkt wijk D.275 en is dan later gebouwd in een complex van winkel en woonhuizen, aansluitend zijn dan de nrs. 4 en 5. Later werd Markt 6 door een afgeschuinde hoek aaneengesloten met deze panden.

Op Markt 4, runden Gerrit en Piet Couwenberg vóór 1902 een café. Na 1902 werd Dhr. van Etten eigenaar van beide panden. Van 1903 t/m 1909 heeft Poliet Noemagus hier een sigarenzaak en koopt daarna "In de Vergulde Ster anno 1732" op Markt 7. Tot 1937 runt de fam. S. B. Brandel de sigarenzaak. Later heeft mevr. G. Papen-de Vries hier tot eind jaren zestig sigarenzaak 'Aroma' gerund. Begin jaren zeventig kwam hier een chocolaterie/antiekzaak van de fam. P. Peters. D. de Jong runt van 1985 tot 1989 haar Boutique 'Fauve'. Deze werd al snel overgenomen door de dames Harderman, die er ook maar een paar jaar hebben gezeten. Modezaak "Chevy" heeft er daarna circa 11 jaar een zaak gehad en sinds oktober 2004 tot heden heeft de bruidsmode 'Manuluci' hier zijn intrek genomen. Foto: Dre Smits, 3 september 1944.

Op Markt 5, Na de verbouwing in 1902 is het door de familie van Etten als woonhuis gebruikt. In 1933 is er een vergunning verleend voor het bouwen van 2 schuren, die dienst doen als pakhuis/kelder. Deze zijn niet beschermingswaardig, maar nog steeds in tact.

Op Markt 6, was een woonhuis en gebouwd in 1897. In 1946 word het verbouwd tot winkel/woonhuis van banketbakker-chocolaterie Arnold Smits. Begin jaren zeventig neemt bakker Snelders de winkel over. Medio 2002 zit er voor een zeer korte tijd een exclusieve schoenwinkel en daarna een keukenshowroom 'Color'. In 2004 krijgt het pandje een heel andere look. De familie Slegers opent er een ijs salon, met de naam "Via Via".

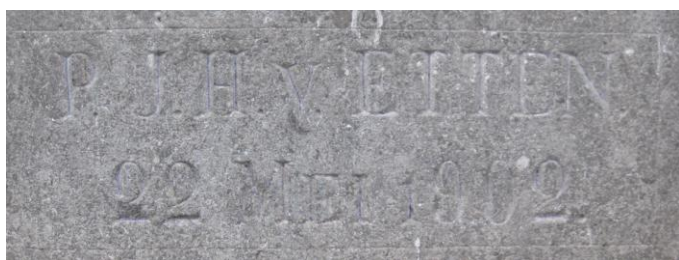

Redengevende omschrijving van het monument: 10 december 1996

Het complex van winkel/woonhuizen, op de hoek Markt en Klappeijstraat, bestaande uit een begane grond, een verdieping en een zolderverdieping. De borstwering van de begane grond en de verdieping is aan de bovenzijde afgesloten door een hardstenen lijst die tevens dienst doet als lekdorpel van het erboven gelegen vensters. Het complex heeft donkerrode bakstenen gevels, met hardstenen plint, een zadeldak gedekt met gesmoorde kruispannen en op de nok drie bakstenen schoorstenen.

Markt 4: wordt door een liseen van Markt 5 gescheiden. De liseen bezit eenzelfde gevelgeleding als de rest van de gevel. Het pand heeft op de begane grond een wit kozijn met groene paneeldeur met glas en een bovenlicht en twee vensters. Op de verdieping twee T-vensters. Boven gevelopeningen gemetselde strekken met hardstenen sluitstenen. Alle vensters zijn wit geschilderd. De borstwering van de begane grond en de verdieping is aan de bovenzijde afgesloten door een hardstenen lijst die tevens dienst doet als lekdorpel van de erboven gelegen vensters. Tussen de vensters versmalt de lijst. In het dakvlak een klein dakraam.

Markt 5: aan de gevel een gevelsteen met daarop vermeld; P.J.H. van Etten, 22 mei 1902.

Het pand heeft een middenrisaliet met op de begane grond een wit kozijn met dubbele lichtbruine authentieke deuren met witte roosters en een bovenlicht en aan weerszijden hiervan twee schuifvensters. Op de verdieping vijf T-vensters. Boven alle gevelopeningen zijn strekken met hardstenen sluitstenen gemetseld. Alle vensters zijn wit geschilderd. De gevel is aan de bovenzijde afgesloten door een natuurstenen fries en een kroonlijst. De borstwering van de begane grond en de verdieping is aan de bovenzijde afgesloten door een hardstenen lijst, die tevens dienst doet als lekdorpel, van de erboven gelegen vensters. Tussen de vensters versmalt de lijst.

Markt 6: de afgeschuinde hoek is tijdens de verbouwing in 1946 gerealiseerd. De gevel is aan de bovenzijde afgesloten door een natuurstenen fries en een kroonlijst. Dit pand heeft op de begane grond aan de markt een groot kozijn met etalageruit, op de hoek de toegang naar de winkel en aan de Klappeijstraat een etalageruit en dichtgezet venster. Op de verdieping respectievelijk twee T-vensters, een venster op de hoek en drie T-vensters met geprofileerde omlijsting en wordt aan de bovenzijde afgesloten door een natuurstenen fries en een kroonlijst, die aan de Klappeijstraat consoles heeft. Boven de gevelopeningen zijn strekken met hardstenen sluitstenen gemetseld. Alle vensters van de gevel aan de Klappeijstraat hebben een getoogde bovendorpel en in het midden akroterieën. De toegangspartij bestaat uit een breed omrand kozijn met deur en een bovenlicht gevuld met glas-in-lood, een schuifvenster op de verdieping. De afgeschuinde hoek mondt uit in een gebogen topgevel met venster, waarvan het raam met kruisroede heeft. De top is afgezet met een natuurstenen lijst. Links van het pand is boven een doorgang met natuursteen afgewerkte segmentboog gemetseld. In de zijgevel van het deel aan de Klappeijstraat bevindt zich op de begane grond een kozijn met deur en op de verdieping een stalen roosvenster.

met venster, waarvan het raam met kruisroede heeft. De top is afgezet met een natuurstenen lijst. Links van het pand is boven een doorgang met natuursteen afgewerkte segmentboog gemetseld. In de zijgevel van het deel aan de Klappeijstraat bevindt zich op de begane grond een kozijn met deur en op de verdieping een stalen roosvenster.

Markt 14

Herenhuis, in de neorenaissance stijl, gebouwd in 1906 en de eigenaar is de familie Aerssen, deze was in bezit van 2 panden en vanwege splitsing van de panden en herbouw in 1906, is het in 1914 verkocht. In de percelenomschrijving staat Arn. Vermeer, winkelier als eerste koper vermeldt, daarna W.J. van Etten, landbouwer. Later; J.J. van Hal, med. Doctor en veel later A. van Biesen, verver; met mede eigenaar Dhr. van der Maden.

Op de foto: het witte pand, zoals het was vóór 1906.

na 1906.

Redengevende omschrijving van het monument: 10 december 1996

Herenhuis, in 1996 kantoor van M.R. Roks BV. Het pand bestaat uit een begane grond, een verdieping, een zolderverdieping en een plat dak met dakschilden, die zijn gedekt met gesmoorde muldenpannen. In 1988 verbouwing van woning tot winkel/ woning met horeca bestemming. In september 2010 opent: "Nes" hier zijn restaurant.

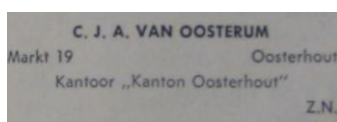
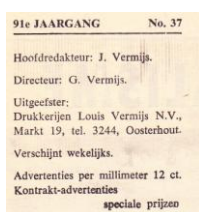
Voorgevel: in het dakschild boven de voorgevel zijn twee rijk versierde dakkapellen met oeuil-de-boeufs geplaatst, heeft een hardstenen plint, tussen de begane grond en eerste verdieping een geprofileerde lijst en wordt aan de bovenzijde afgesloten door een kroonlijst. De borstwering van zowel de begane grond als de eerste verdieping is aan de bovenzijde afgesloten door een lijst, die op de verdieping als lekdorpel van de erboven gelegen vensters fungeert. Boven de gevelopeningen van de begane grond zijn rondbogen gemetseld met natuurstenen tussen- en sluitstenen. De begane grond heeft links een smalle verticale nis met hardstenen onderdorpel en latei, waarboven een bakstenen segmentboog met een natuurstenen sluitsteen. In een open gedeelte van de nis is een rooster geplaatst. Rechts hiervan een ondiep portiek met authentieke paneeldeur, smeedijzeren roosters en rondboogvormig bovenlicht waarnaast twee voormalige rondboogvormige vensters die naar beneden toe zijn verlengd. In deze gevelopeningen is een grote ruit en een bovenlicht geplaatst. De bogen vertrekken op een geprofileerde lijst die over de gehele breedte van de gevel loopt. Boven de drie schuifvensters van de verdieping bevindt zich een natuurstenen latei en een segmentboog met natuurstenen aanzet- en sluitstenen. Tussen alle gevelopeningen zijn sierankers geplaatst. Op de verdieping een smalle blinde verticale nis met hardstenen onderdorpel en latei, waarboven een latei met een bakstenen segmentboog met natuurstenen sluitsteen.

De maquette van dit pand staat in het museum "Oud-Oosterhout" aan de Bredaseweg.

Markt 18-19

Op de hoek van de Markt en de Basiliëkstraat, dubbele woonhuis, in de huidige verschijningsvorm tot stand gekomen herenhuis, gebouwd ca.1860. In 1870 was Verschure de eigenaar. Het pand bestaat uit een voor- en achterhuis, met een zadeldak, gedekt met gesmoorde verbeterde gesmoorde Hollandse pannen. (thans in gebruik als restaurant/woonhuis). Het achterhuis was nr. 18, voorhuis nr. 19. Op de kadasterkaart van 1832 staat de Markt als Vischmarkt vermeld. Perceelnr. 2737 vermeld op fiche 36, verwijst naar perceel 8027 en heeft in 1915 een gedeeltelijke sloop, m.b.t. een pakhuis. In 1932 wordt er een veiling vermeld op perceel 10377, met als eigenaar J.P.M. van Meel op H957. In 1933 een verbouwing i.o. P.L.A. Smits, industrieel en wonende aan de Arendstraat 1.

De oudbewoners na 1940 van dit dubbele woonhuis zijn zover bekend: Drukkerij

Vermijs, de familie J. Willems; die van 1949-1969 wethouder was in Oosterhout, A.J.J. Smits-Slobbe, de familie Oostrom; rayon beheerder van 'Het Kanton' en de familie Braat. Daarna werd het dubbele woonhuis verbouwd tot woonhuis/restaurant: "Mooi Keetje", "News" en "T Heilig Boontje". In augustus 2010 sluit deze de deuren en werd het overgenomen door restaurant /café "Dito", die medio 2012, na een fikse verbouwing aan de achterwoning, opent.

Redengevende omschrijving van het monument: 10 december 1996

Voorhuis: het zadeldak van het voorhuis heeft boven de voorgevel een dakschild en op de nok een bakstenen schoorsteen. Het voorhuis bestaat uit een begane grond, een verdieping en een zolder. De voorgevel met portiek, entree en twee T-vensters op de begane grond en twee T-

vensters op de verdieping heeft aan beide zijden een om de hoek lopende pilaster. Op de verdieping een kozijn met dubbele deuren en een bovenlicht. De deuren geven toegang tot een balkon met een smeedijzeren hekwerk die rust op zware gestuukte consoles. De borstwering van de begane grond bestaat uit twee natuurstenen banden, die ter plaatse van de twee erboven gelegen schuifvensters naar voren springen. De gevelopeningen hebben aan de bovenzijde afgeronde hoeken en zijn omgeven door een gestuukte geprofileerde lijst. De gevel is aan de bovenzijde afgesloten door een hoofdgewel met gedecoreerde consoles. De linker zijgevel heeft op de begane grond en de verdieping twee schuifvensters. De onderramen op de begane grond hebben zes- en de bovenramen tweeruits roeden verdeling. De onderramen van de vensters van de verdieping bezitten vier- en de bovenramen tweeruits roeden verdeling. De gevelopeningen hebben aan de bovenzijde afgeronde hoeken en zijn omgeven door een gestuukte geprofileerde lijst. De achtergevel van het voorhuis torent boven het achterhuis uit en bevat een venster met gedeeld bovenlicht. De rechte zijgevel van het voorhuis is blind.

Achterhuis: in het dakvlak van het achterhuis staat een eenvoudige houten hoge dakkapel met twee draairamen en twee bovenlichten. Het achterhuis bestaat uit een begane grond en een zolder.

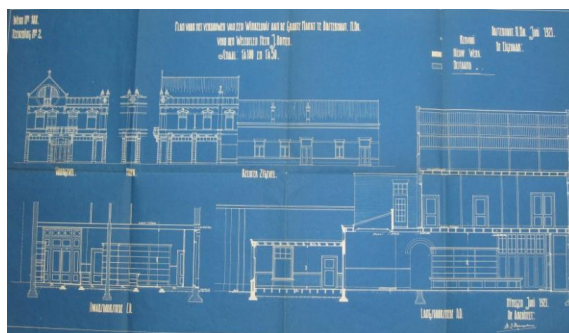
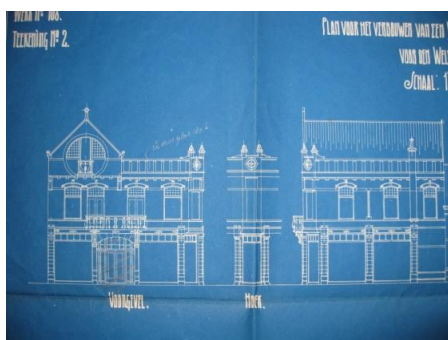

De gevels: zijn gepleisterd en crème geschilderd. De pilasters en het hoofdgewel zijn grijs- en de vensteromlijstingen wit geschilderd en afgesloten door een eenvoudige kroonlijst.

Deze maquette staat in het museum: "Oud-Oosterhout" aan de Bredaseweg.

Markt 22

Volgens het kadaster van ca. 1830: met vermelding Vischmarkt, Wijk P, S.526; moestuin en S.527; huis, schuur en erf, was de eigenaresse; de wed. van Waltherus Schacht. In 1836 bezat zij samen met Nicolaas Schacht 2 percelen, waarvan de huidige Markt 21 en 22. In 1858 liet men een pakhuis bouwen op perceel S.526 en in 1866 werd op het perceel S.527 een bijbouw geplaatst. In 1910, voor de verbouwing; Hotel de Harmonie, van Verlegh. Van veel later is de bouwtekening uit juni 1921, van Heer J. Oomen. Plan voor het verbouwen van een winkelhuis aan de Groote Markt te Oosterhout. Enkele aanpassingen zijn er alsnog ge- maakt zoals het smeedijzeren hekje boven de toegangsdeur en ook de toegangsdeur is later veranderd.

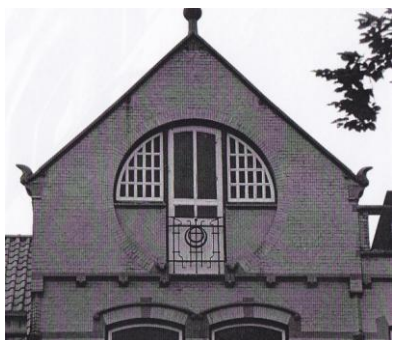
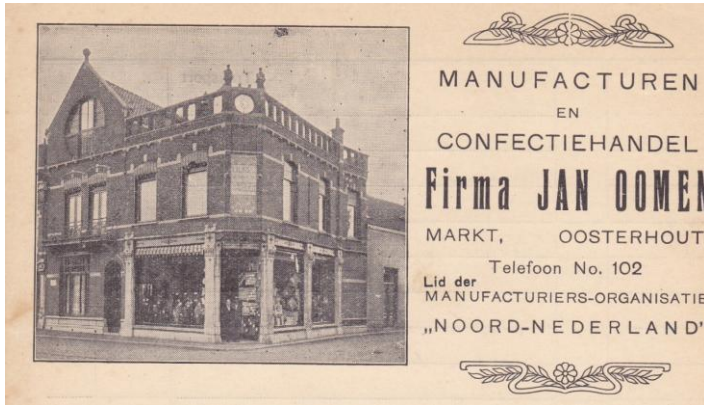

Op de blauwdruk uit 1921 is te zien, groot hoekpand Vischmarktstraat /St.Janstraat, met een rechthoekige plattegrond met een afgeschuinde hoek dat uit een begane grond, een verdieping en (deels) een zolder bestaat. Het pand heeft links een topgevel en rechts een gevel die wordt afgesloten door een tandlijst, een bakstenen balustrade, met op de hoeken een natuur stenen bekroning. De topgevel is afgezet met een natuurstenen lijst en natuurstenen bekroningen. De bakstenen gevels zijn geschilderd. Bouwvergunningen verleent In 1908: verbouwen van winkel en aanbrengen van een luifel. J.A. Oomen verhuurt het in 1935 aan zoon A.J. Oomen voor Fl.650, - per jaar. In 1958:

verbouwing van woonpand naar winkel. In 1967 ging de 'Young Men Shop' van Smits Kleding aan de markt open en in 1980 kreeg de winkelpui een metamorfose. In 1991 ontstond er weer een wijziging aan de voorgevel vanwege overname.

Vlak voor de sloop van de bouwmassa achter de gevels werd een bouwhistorisch onderzoek uitgevoerd. Voor dit pand werd in 1996 een bouwvergunning afgegeven, waardoor uitsluitend de voor- en zijgevel behouden bleven, terwijl de pui werd verbouwd naar de situatie van 1905. Op 10 december 1996 werd de voorgevel in de gemeentelijke monumentenlijst opgenomen.

Redengevende omschrijving van het monument: 10 december 1996

Voorgevel: *het linkerdeel van de bovenzijde, heeft rechts twee ramen en links twee kozijnen met elk twee deuren en een segmentboogvormig bovenlicht. Deze deuren openen op een breed balkon dat is voorzien van een smeedijzeren hekwerk in de Jugendstil stijl. Boven deze gevelopeningen bevinden zich segmentbogen met natuurstenen aanzet- en sluitstenen en aan de bovenzijde afgesloten door een natuurstenen lijstje. Tussen de verdieping en de zolderverdieping loopt een natuurstenen tandlijst met daarboven een topgevel die de afsluiting vormt van het hier haaks op de straat geplaatste zadeldak. De top heeft een cirkelvormige nis met een rondboogvormig gekoppeld kozijn en in het midden een hoge deur met Frans balkon met aan weerszijden een raam met zeventienruits roeden verdeling. Het rechter deel heeft twee segmentboogvormige schuifvensters met segmentbogen en natuurstenen aanzet- en sluitstenen. Het bovenraam van het linker venster is dichtgezet. De gevel is afgesloten door een natuurstenen tandlijst en bakstenen balustrade.*

Afgeschuinde hoek: *de afgeschuinde hoek met lisenen heeft een ronde opening met daarin een stalen versiering. Daaronder bevindt zich een tegeltableau met bladmotieven en de tekst "HUIS VAN VERTROUWEN". Onder en boven het tableau is een natuurstenen latei geplaatst.*

Rechter zijgevel: *de rechter zijgevel heeft drie segmentboogvormige schuifvensters met natuurstenen aanzet- en sluitstenen, bovenramen met tienruits roeden verdeling; het bovenraam van het middelste venster is dichtgezet. De gevel is afgesloten door een natuurstenen tandlijst en bakstenen balustrade. In de gevel is een bakstenen schoorsteen zichtbaar, die iets boven de balustrade uittorent.*

De maquette van dit pand (rond 1900), staat in het museum "Oud-Oosterhout" aan de Bredaseweg.

Nieuwe Bouwlingstraat

begraafplaats

Ommuurde Nederlandse Hervormde begraafplaats, van oorsprong ca. 1820 en ommuurd eind 19de eeuw. Bereikbaar via een doorgang in de bakstenen muur.

Onder invloed van de ideeën van de Verlichting kwam omstreeks 1800 een eind aan de eeuwenlange gewoonte om de doden in kerken te begraven. In 1810, direct na de inlijving van ons land door het Frankrijk van Napoleon, werd ook in de Nederlanden een algemeen verbod van kracht op het begraven in kerken. Hierdoor kwam ook een eind aan het begraven in de kerk van Sint Jan in Oosterhout, tot dan toe in gebruik als Protestantse (Hervormde, toen nog genaamd Gereformeerde) kerk. Een tweede maatregel van het Franse gezag was de teruggave van de oude kerken, waarvan er vele sinds de Reformatie voor de protestantse eredienst werden gebruikt, aan de Rooms-katholieke Kerk. Als gevolg daarvan moesten veel Hervormde gemeenten omzien naar een ander kerkgebouw. Zo ook in Oosterhout. In verband daarmee werd de Vredeskerk gebouwd en in 1811 in gebruik genomen. Maar begraven kon daar niet meer. Vandaar ook de noodzaak elders een begraafplaats te vinden. Krachtens een Koninklijk Besluit van 1827 moest die gelegen zijn buiten de bebouwde kom. In een brief van 25 oktober 1828 van de Kerkvoogden van de Hervormde Gemeente van Oosterhout, gericht aan "de Edel Achtbare Heren Burgemeester en Wethouder en der Stad Oosterhout", wordt meegedeeld dat de kerkvoogden hebben "besloten samen ene nieuwe begraafplaats daar te stellen tot welk einde zijlieden in onderhandeling zijn met Hendrik Buys om van dezelve (...) te kopen een stuk grond ter grootte van 16 are en 18 roeden uit den akker door den zelve in het gepasseerde jaar aangekocht van den Erve W. Rombouts naast het land van Pieter van Gils". Aan de huidige Nieuwe Bouwlingstraat dus. Een van de ondertekenaars van de brief was de heer B. Lukwel.

Bastiaan Lukwel was van 1813 tot 1863 - dus ook ten tijde van de oprichting van de begraafplaats gem. Secretaris van Oosterhout. Ook was hij kerkvoogd van de Hervormde gemeente; als zodanig heeft hij de brief van 25 oktober 1828, waarin de Hervormde gemeente haar besluit tot

aankoop van de grond aan B&W meedeelde, mede ondertekend (Lukwel heeft bij testament grond nagelaten aan de gemeente Oosterhout onder het beding dat deze grond ten algemenen nutte gebruikt zou moeten worden; dat werd het Lukwelpark). B. Lukwel is overleden in 1872. Zijn graf bevindt zich links van de ingang tegen de (oostelijke) zijmuur.

B. Lukwel is getrouwd op 22-09-1814 met Anna Cornelia de Bosson, 4 kinderen en later gehuwd op 18-04-1832 met Adriana Bogers, 4 kinderen.

En zo gebeurde. Eind 1828 werd de begraafplaats door de Hervormde Gemeente in gebruik genomen voor begravingen. Tegen het einde van de 19e eeuw werd het terrein aan alle vier zijden ommuurd.

De 3 schansmuren: west, zuid en oostzijde, zijn door de Commissie Monumenten Gemeente Oosterhout aangesteld op de monumentenlijst in 1996.

Redengevende omschrijving van het monument: 14 januari 1997

De authentieke muur aan de nieuwe Bouwlingstraat is geled door lisenen en aan de bovenzijde voorzien van natuurstenen dekstenen. Aan de zij- en achterkanten van de begraafplaats is de muur geled door lisenen die aan de bovenzijde verbonden zijn door tandlijsten. De bovenzijde van de muur vormt hier een bakstenen ezelsrug. In het authentieke deel van de ommuring bevindt zich de toegang naar de begraafplaats. Deze wordt geflankeerd door bakstenen pijlers op gestuukte basementen en bekroond door natuurstenen dekstenen en siervazen. De pijlers zijn verlevendigd door om de circa drie baksteenlagen er één uit te laten springen. De doorgang is af te sluiten door een eenvoudig smeedijzeren hekwerk.

Buitenkant oostzijde

buitenkant westzijde

buitenkant (achter) zuidzijde

binnenkant oostzijde

Op de begraafplaats staat een éénlaags stenen huisje met zadeldak en bakstenen gevels uit het begin van de 20ste eeuw. Het zadeldak is gedekt met gesmoorde verbeterde Hollandse pannen. De gevel wordt afgesloten door een pvc-dakgoot. In de kopgevel een kozijn met deur en de voorgevel twee vensters. Boven de gevelopeningen zijn strekken gemetseld. De gevels zijn aan de bovenzijde afgesloten door geprofileerde daklijsten.

binnenkant westzijde

Op de begraafplaats bevinden zich verschillende typen zerken en er staat een opvallend grafmonument. Dat graf heeft 4 gemetselde gevels en wordt aan de bovenzijde afgedekt door hardstenen platen in de vorm van een zadeldak, waarin een familiewapen en een opschrift is aangebracht. De tekst luidt:

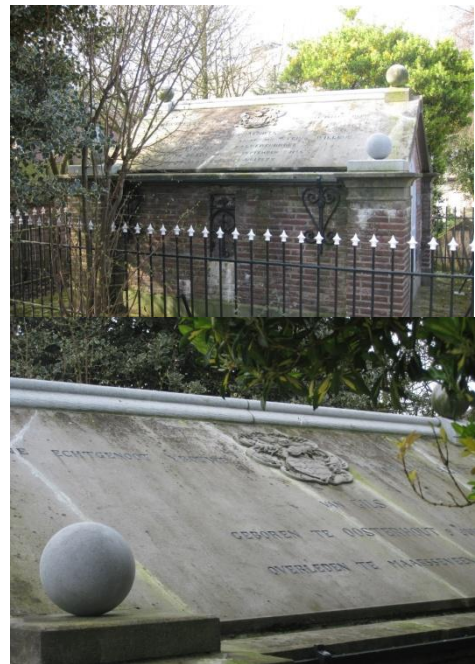
Rustplaats van den weledele heer M. Wijnaendts, Ambachtsheer van der lande: Stein, Willens, Vrijhoef en Kalverenbroeck. Geboren te Breda den 25 sept. 1786 en overleden te Maarseveen 25 juli 1875.

Zijn echtgenote vrouwe Jan Wijnaendts, geboren Van Gils, te Oosterhout op 9 juli 1785 en overleden te Maarseveen op 6 mei 1870.

De nok van de platen is benadrukt door een opstaande geprofileerde rand die aan beide uiteinden wordt bekroond door een hardstenen bol. Op de vier hoeken van het monument zijn pijlers geplaatst die worden bekroond door natuurstenen dekstenen en bollen.

De voorzijde van het monument is voorzien van een rondboogvormige opening, die is dichtgezet met een hardstenen plaat waarin een kruis en de tekst "EINDE VAN ALLES" is gebeiteld. Erboven is een rondboog met aanzetstenen gemetseld. De voorzijde wordt bekroond door een topgevelvorm waarover de hardstenen platen van de bovenzijde iets uitsteken. In de rechterzijde zijn smeedijzeren sierankers geplaatst. De achterzijde heeft een klein vierkante opening en wordt bekroond door een topgevelvorm waarover de hardstenen platen van de bovenzijde iets uitsteken. Dit grafmonument is omgeven door een gemetselde fundering, waarop een hekwerk met pijlen en een dubbel toegangspoortje is aangebracht.

De toegangspoort is rijksmonument.

Nieuwstraat 11

Op 19 september 1938, tijdens de raadsvergadering werd de Goerstraat , Nieuwstraat. Bron: 1001 bijzonderheden, J.W.A. Verhulst.

Woonhuis in oorsprong is gebouwd in 1885, bestaande uit een begane grond en een verdieping. In 1927 is er i.o. de wed. van H. Martens de voorgevel verbouwt. In de jaren vijftig heeft Metalin Metaalwaren er een werkplaats. Daarna hebben er enkele andere bewoners tijdelijk gewoond en tot 1993 heeft cadeaux en woondecoratie "De Paladijn" hier een winkel gehad, is daarna verhuisd naar Nieuwstraat 22. Vanaf 1993 tot 1998 werd het een delicatessenzaak van "Premier Cru" en nu heeft: "Jen's Mode" bv, er een kledingzaak.

Redengevende omschrijving van het monument: 7 november 1995

Winkelpand: *is recent verbouwd, heeft een dakkapel en steekt door het schild heen. De nok van het dakkapel ligt in het verlengde van het schilddak. Op deze nok staat een schoorsteen. Het pand, met wit gepleisterde gevels en grijs gestuukte plint, heeft een schilddak met verbeterde Hollandse pannen haaks op de Nieuwstraat.*

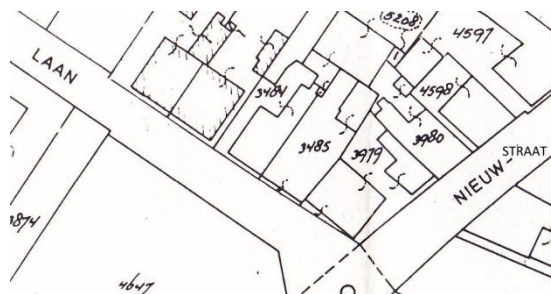
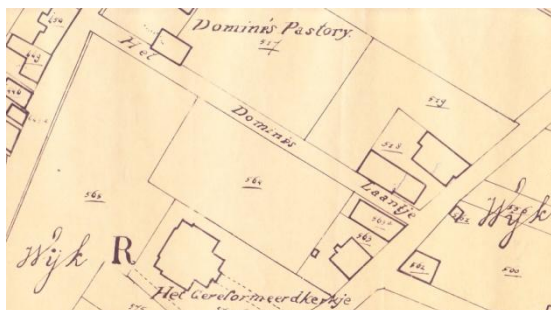

Voorgevel: *wordt beëindigd door een hoofdgestel. Op de begane grond een deur met bovenlicht met levensboom en twee vensters met schuifraam met zesruits roeden verdeling, het rechterraam heeft twee luiken.*

Dakkapel: *heeft houten wangen, een raam met vierruits roeden verdeling, pilasters met consoles, geprofileerde windveren en een makelaar.*

Naast het pand een éénlaagse bouwmassa met plat dak en waarvan de toegang bestaat uit drie deuren. Boven deze deuren een drieruits bovenlicht over de gehele breedte. Het kozijnhout is geel-, de ramen wit en de deur en luiken zijn donker groen geschilderd. Dit was voorheen een garage.

Nieuwstraat 22

Voormalig woonhuis, in 1830 met kadasternr. 528: Wijk R met bewoner: Jan Pieter Daniëls, bouwman en later: Willem Daniëls, landbouwer. In 1875 is er een verkoop. In 1895 is de woning gekocht door Jozef de Hoogh, looierij opgericht op 12 april 1878 van Adriaan de Hoogh tot 1930. Het staat dan vernoemd als: huis met schuur en looierij en tuin van J.C. de Hoogh. Tussen 1895 en 1920 verbouwt, In 1920 gekocht door fam. de Jongh. In de jaren vijftig woont hier de familie van Balkom, schoenmaker. De dochter, juffrouw van Balkom, was directrice van de Maria-Gorettischool.

Foto; Looierij in 1899, nu Laan 23-25

Op de onderstaande foto van 1970 zijn de afzettingspaaltjes nog te zien, die waren geplaatst na de afbraak van het patronaat van de Broeders van Huijbergen, dat in 1964 afgebroken werd en waarop later een parkeerplaats werd gerealiseerd.

De familie Coymans heeft de voorgevel in 1970 grondig aangepakt en voorzien van een wit geverfde stuuklaag.

Foto: privécollectie, fam. Coymans.

Van 1970 tot 1975 heeft de familie Cooymans hier hun Porselein-Luxe artikelen en kunstnijverheid winkel. Daarna is deze winkel verplaatst naar Nieuwstraat 12.

De heer en mevrouw Schimmel opende in 1975 hun nieuwe zaak in sauna's en solariums. Het gevelbord met de naam "Bermuda Solarium Nederland" werd op de voorgevel geplaatst en de 2 bovenramen werden daardoor geblindeerd.

De luiken worden pas later geplaatst.

In 1977 winkel/woonhuis van schildersbedrijf P. Waas en is het pand uitgebreid. Febr. 1982 is het heropend en werd 'glashandel-Brabant' mede-eigenaar. In 1992 verbouwing en uitbreiding winkel met werkplaatsen en kantoor tot 2 winkels. Bestaande uit drie bouwdelen. De cadeaux en woonddecoratie winkel van "De Paladijn", voorheen Nieuwstraat 11.

In 1994 is de bestrating en verlichting in de Nieuwstraat geheel gemoderniseerd.

Redengevende omschrijving van het monument: 7 november 1995

Voormalig woonhuis, eind 19de eeuw op de hoek Nieuwstraat/Laan, bestaande uit 3 bouwdelen. Aan de Nieuwstraat springt zowel de gevel als de kap naar voren.

L-vormig woonhuis: *bestaande uit een begane grond en een verdieping. Het pand is voorzien van gepleisterde gevels en een samengesteld zadeldak met rode verbeterde Hollandse pannen.*

Voorgevel: op de begane grond links een winkelpui voorzien van drie pilasters en een kroonlijst. De pui bevat een deur en bovenlicht en rechts een etalageruit die aan weerskanten voorzien is van een smal gedeeld raam. Rechts van de pui bevindt zich een venster met een raam met zesruits roeden verdeling en twee luiken. De verdieping bezit twee vensters met elk een raam met zesruits roeden verdeling en twee luiken. In de top van de tuitgevel zijn meerdere ankers zichtbaar. De topgevel is aan de bovenzijde afgezet door een hardstenen lijst. Tegen de lijstgevel rechts staat een recente veelhoekige serre. Het naar voren springend deel heeft lisenen en wordt beëindigd met een zinken mastgoot.

Linkergevel aan de Laan: deze gevel bestaat uit een tuitgevel en bezit links twee vensters met elk een raam met zesruits roeden verdeling en twee luiken. De gevel is aan de bovenzijde afgesloten door een eenvoudige bakgoot op klossen. In het dakvlak boven de linker zijgevel bevindt zich een klein dakraam.

De in 1992 aangebouwde entree is niet beschermingswaardig.

Grenspaal: tussen Breda en Oosterhout.

In 1725 ontstonden er problemen over de grens tussen Breda en Oosterhout. De grens liep hier door een onontgonnen gebied. Pas toen hier bossen werden geplant ontstonden er vragen betreffende de juiste loop van de grens. In die dagen behoorde Teteringen tot het Bredase grondgebied. Er zijn toen drie stenen palen geplaatst, met aan de ene zijde het wapen van Oosterhout en aan de andere zijde dat van Breda. De Oude Bredasebaan werd op 21 oktober 1921 verkocht, vanaf de zuidelijke grens met Teteringen tot ongeveer de waterleidingweg, onder voorwaarde dat daar op een verkeersweg van tenminste 8 meter breedte behouden moest blijven.

Foto: Drs. C. Lohmann 1954

Het wapen van Oosterhout aan de ene zijde, het wapen van Breda aan de andere zijde.

Redengevende omschrijving van het monument: 23 november 1999

Grenspaal: die dient ter markering van de gemeentegrens tussen de gemeente Oosterhout en Teteringen. (voorheen Breda) De grenspaal staat ter hoogte van de achteruitgang van de manege aan de Bredaseweg. De grenspaal is ter plaatse aangebracht in 1725, toen de grens tussen de gemeente werd vastgesteld. De paal is gemaakt van hardsteen. De ingehakte wapens van de gemeenten, die ten tijde van de plaatsing aangebracht waren, zijn niet meer zichtbaar.

De grenspaal ligt momenteel op de huidige grens van Teteringen en Oosterhout, op de uiterste hoek van het Portiershoefke. Aan de Oude Bredasebaan in de knik van het fietspad, nabij een bord "waterwingebied", achter de manege. De paal staat na de gebiedswijziging van 1997 op Oosterhouts grondgebied.

De afbeelding is heel slecht te zien, maar aan een zijde is nog een gedeelte terug te vinden.

Ridderstraat

Toegangspoorten - Slotpark

Ansichtkaart, links op de foto de toegangspoorten van het park.

In de 16de eeuw staat 's-Heerenstrate vermeld.

Op de hoek van de Ridderstraat en de Slotlaan en aan de Ridderstraat staan poorten, gebouwd eind 19de eeuw, die toegang geven tot het oostelijke Slotpark. De bakstenen pijlers zijn vierkant en op de

hoeken iets uitspringend. Deze zijn afgedekt met natuurstenen dektegels met natuurstenen siervazen. De twee smeedijzeren hekken werden in 1926 vervaardigd door leerlingen van de ambachtschool, die vanaf december 1919 in Heuvel 19 was gevestigd. De hekken zijn versierd met rolwerkachtige decoraties. In 1939 werd slotje Limburg en de overtuin in het huidige park verkocht aan de gemeente Oosterhout, die de overtuin in 1942 wil bestemmen voor woningbouw, maar dat is niet doorgegaan, waarna dit gebied na 1945 evenals het westelijke Slotpark in 1945 werd ingericht als openbaar park. Het gehele Slotpark-Oost was vroeger de particuliere tuin van Advocaat Smits.

In oktober 1993 is de toegangspoort toegevoegd aan de gemeentelijke monumentenlijst van Oosterhout.

Gebouwd in augustus 1945, door architect Jos Bedeaux, in opdracht van het Brabants Studentengilde, dat in 1945 in Oosterhout bijeen kwam. In 1946 werd de tekst uit de hand geschilderd door A. van Halderen. Dit is intact gebleven, door er steeds omheen te schilderen.

Uit dankbaarheid voor de bevrijding werd door het Brabants Studentengilde in 1945 deze Mariakapel gebouwt en toegewijd aan: "Onze Lieve Vrouw der Overwinning". Het ligt nu verscholen in het groen. Het fraaie ronde stalen raam valt op evenals het smeedijzeren hekwerk binnen.

Helaas kreeg het kapelletje het in de zestiger jaren zwaar te verduren. Het daarin aanwezige Mariabeeld werd diverse malen vernield of gestolen en wel op 12 september 1963; op 18 april 1968; dec.1969 en in de loop van 1975. Ook het interieur moest het ontgelden. De kapel is verschillende malen hersteld in 1970, 1975 en 1980. Oorspronkelijk was het de bedoeling om bij het laatste onderhoud slechts enkele kleine reparaties uit te voeren, maar tijdens de werkzaamheden bleek dat de leities op het dak water hadden doorgelaten en alles is toen vernieuwd. Door de inzet van het Katholieke Vrouwengilde, afd. Oosterhout werd er in 1970 een collecte gehouden om een einde te maken aan en in 'ere' te doen behouden van het kapelletje. Door leerlingen van de K.T.S. werden deuren voor de kapel gemaakt, zodat het beeldje veilig staat. De kapel wordt door buurtbewoners onderhouden.

Redengevende omschrijving van het monument: 14 januari 1997

Kapel: is gebouwd in barokke trant op zeshoekige grondslag, met wit geschilderde bakstenen gevels die aan de bovenzijde zijn afgesloten door een geprofileerde daklijst. Het bolgebogen tentdak met leien wordt bekroond door een achthoekige met leien beklede lantaarn met galmgaten. Op de lantaarn een met zink bekleed bolgebogen tentdak staat een windvaan. In de voorzijde een rondboogvormige gevelopening met gemetselde rollaag en dubbele houten deuren die toegang geven tot het interieur van de kapel. In de zijgevels een rond raam met achtruits roeden verdeling. Boven het altaar, afgesloten door een halfrond smeedijzeren hekwerk, in een met tralies afgesloten nis een Mariabeeld met de tekst:

“Brabants Studentengilde van O-L-Vrouw”.

Ridderstraat 33

Vrijstaand woonhuis met aangebouwde garage 'thans in gebruik als praktijkruimte', gebouwd van rode baksteen in Vlaamsverband onder invloed van de Delftse school. In 1930 was het een dubbele woning 33-35 van P. van Bilsen. De opdrachtgever in 1937, was H. van der Aa voor het bouwen van een landhuis. Het pand bestaat uit een begane grond, een verdieping en een zolder-verdieping onder een tentdak met aansluitend zadeldak dat haaks op de weg staat, gedekt met riet. Op de nok van het

hoofddak staat een schoorsteen. Het pand heeft stalen vensters. Op het terrein bevindt zich een gemetselde voet voor een vlaggenmast met een decoratie.

Redengevende omschrijving van het monument: 2 oktober 2001

Voorgevel: de gevel heeft een brede gemetselde plint die in de rechter risalerende gedeelte overgaat in een bloembak die voor de erker van de begane grond langs loopt. De verdieping heeft een groot meerruits venster. Op de zolderverdieping bevindt zich een smal zesruits venster met een klein rondboog bovenlicht. De gevelopeningen hebben gemetselde rollagen en keramische lekdorpels. Aan weerszijden van de gevel zijn getrapte aanzetten in baksteen aangebracht voorzien van een hoeksteen en is de rand van de gevel voorzien van een gemetselde rollaag. Het linker gedeelte van de gevel heeft een bestraat pad en is recent gewijzigd. Een grote meerruits venster en een rondboog, laag muurtje en een tweede meerruits venster naar de toegang toe zijn toegevoegd. De gevel is voorzien van gemetselde cordonlijsten, strekkenlagen en keramische lekdorpels bij de vensters. De in een portiek liggende entree heeft een hardstenen dorpel, een rondboog toegang met opgeklampte deur met een klein rooster. De gevel wordt afgesloten met een dakoverstek. In het dak staat een spaakvenster met vierruits roeden verdeling.

Linker zijgevel: de voorgevel heeft aan de rechterzijde een doorkijkje. De gevel bevat twee rechtekantige vensters met glas-in-lood en een klein vierruits venster. De gevelopeningen hebben gemetselde rollagen en keramische lekdorpels. In het dak zijn vertrappt boven elkaar twee brede dakkapellen geplaatst met in het

onderste twee twaalfruits klapvenster en op de bovenste twee achtruits vensters. Geheel links is het tussenlid met zadeldak naar de garage zichtbaar.

Rechter zijgevel: aan deze gevel is een éénlaagse aanbouw met platdak balkon gebouwd. Voorts bevindt zich in het dak een dakkapel.

Garage: (thans in gebruik als praktijkruimte), de voorgevel heeft een brede gemetselde plint afgezet met een rollaag en heeft een korfboog toegang met dubbele deuren. In de top van de gevel bevindt zich een smal venster met rondboog. De gevelopeningen hebben gemetselde rollagen en keramische lekdorpels. Rechts bevindt zich het tussenlid. Via twee gemetselde rollagen is een rondboog toegang met deur en roosvenster te bereiken. De linker zijgevel telt twee klapvensters die geblindeerd kunnen worden met luiken.

Ridderstraat 66 en 68

In 1907 was de Ridderstraat nog 's-Heerenstrate. Een laan met statige hoge bomen. In 1934 is het volgens de ansichtkaart Ridderstraat. De Ridderstraat was toe een oase van rust. Voor de huizen liep een sloot met bruggetjes om bij de woningen te komen. De Ridderstraat herinnert aan de Johannieterridders die op de Brackestein hun zetel hadden. De Johannieteer heeft in de middeleeuwen de parochiezorg in oosterhout gehad, zo staat vermeld in 'Het Kanton' op 10 april 1948.

In 1932/1933 is een ensemble van twee gekoppelde woonhuizen gebouwd onder invloed van de Amsterdamse school, bestaande uit een begane grond, een verdieping en een zolderverdieping onder steile zadeldaken gedekt met gesmoorde verbeterde Hollandse pannen. De nokrichtingen staan haaks op de straat. De panden zijn gebouwd van gele baksteen in kruisverband met gemetselde details in rode baksteen en zijn door middel van een lage gemetselde muur met ezelsrug bij de toegangshekjes van de straat gescheiden.

Redengevende omschrijving van het monument: 2 oktober 2001

Voorgevel: de gevels zijn symmetrisch van opzet en hebben op de begane grond twee centrale toegangen. De toegangen bestaan uit een stoepje, hardstenen lekdorpels en een deur met bovenlicht dat geflankeerd is met een smal rechthoekig venster. In de bovenlichten bevindt zich glas met een gezandstraald motief. Elk pand heeft aan weerszijden van de toegangsdeur een driezijdige erker onder een betonnen latei die over de gehele breedte van de panden door loopt. Op de verdiepingen bevinden zich in de vensters een stijl met vierruits draairamen. De gevelopeningen hebben betonnen lateien, keramische lekdorpels en brede bloembakken. Ter hoogte van de aanzetten van het dak zijn overstekende daklijsten van de zijgevels zichtbaar. De zolderverdiepingen bevatten een spleetvenster voorzien van een gemetselde decoratie in rode baksteen die naar de top van de gevel uitwaaiert en keramische lekdorpels. De gevel wordt afgesloten met een rode gemetselde rollaag en kantpannen.

Zijgevel: deze zijn opgetrokken van rode baksteen en zijn blind. Het wordt afgesloten met een bakgoot, die ter hoogte van de voorgevel omgezet is.

Nr. 66. In het dak van dit rechterpand bevindt zich een dakvenster.

Nr. 68: In het linker dakvlak bevindt zich een dakraam. In de bovenlichten van de erker bevindt zich glas-in-lood.

Ridderstraat 74, 76 en 78

Een ensemble van drie woonhuizen gebouwd in 1933 in opdracht van J.Verkooyen onder invloed van de Delftse school, bestaand uit een begane grond, een verdieping en een zolder verdieping onder een schilddak met rode Tuile-du-Nordpannen. In 1939 is er een bergplaats gebouwd. In de nok staan twee schoorstenen. De nokrichting loopt evenwijdig aan de straat. In het voordakvlak bevindt zich een zespans dakraam en in het linker dak vlak een dakraam. De panden zijn gebouwd van rode baksteen in Vlaams verband.

Redengevende omschrijving van het monument: 2 oktober 2001

Voorgevel: deze is van de weg gescheiden door een laag gemetselde muur met ezelsrug. De houten luifel over de gehele breedte van de gevel verbindt de begane grond van de drie panden. De luifel is aan weerskanten verankerd door ijzeren haken die ter hoogte van de verdieping zijn bevestigd. De linker- en centrale pand hebben een toegang met deur links van de erker. Het rechterpand heeft de toegang geheel rechts en de erker aan de linkerzijde. Aan weerszijden van de toegangsdeuren bevinden zich rechthoekige vensters met glas-in-lood. De entree bestaat uit een hardstenen dorpel.

De panden 74, 76 en 78 hebben de oorspronkelijke deur met een venster met rooster. De erkers hebben een groot midden raam en in de zijvensters glas-in-lood. Op de verdieping bevindt zich ter hoogte van de lekdorpels een gemetselde waterlijst die de zes vensters verbindt. De vensters corresponderen met de gevelopeningen van de begane grond. Boven de toegang bevinden zich vensters met glas-in-lood. In het verlengde van de erkers zijn vensters geplaatst met een centraal vast raam met aan weerszijden draairamen met glas-in-lood. De lekdorpels zijn van hout. De gevel wordt afgesloten met een ruim dakoverstek. Centraal in het dak is een klein dakraam toegevoegd. (Nadien is dit dakraampje weer verwijderd, zie recente foto).

Linker zijgevel: de gevel heeft op de verdieping een gemetselde waterlijst en een venster met houten lekdorpel. De gevel wordt afgesloten met een ruim dakoverstek. Tegen de gevel is een éénlaagse aanbouw met een toegang, een plat dak en een balkon gebouwd, die niet beschermingswaardig is.

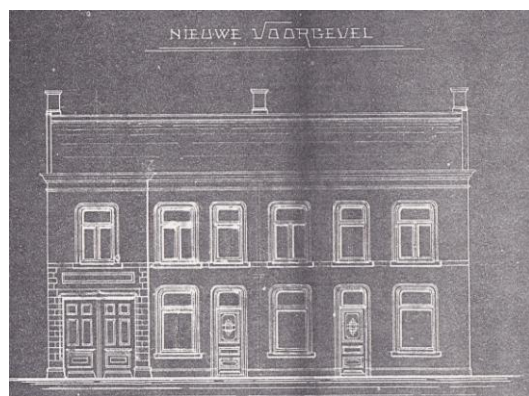
Rechter zijgevel: de gevel heeft op de begane grond twee kleine vensters met een houten lekdorpel en op de verdieping een gemetselde waterlijst en een venster met houten lekdorpel. De gevel wordt afgesloten met een ruim dakoverstek. Aan de rechterzijde is een éénlaagse aanbouw met plat dak zichtbaar.

Rulstraat 7

De naam Rulstraat is gegeven op 21 oktober 1879 gegeven tijdens de raadsvergadering.

Woonhuis waarvan de begane grond en de verdieping gebouwt zijn in 1921. Het gedecoreerde latei boven de gevel opening is getoogd en is versierd met het jaartal 1904.

Redengevende omschrijving van het monument: 7 november 1995

De huidige bouwmassa is in 1930 tot stand gekomen en bestaat uit een begane grond een verdieping en een zolder met voor- en achterdak schilden gedekt met betonpannen en platdak. De rode bakstenen voorgevel, met grijs gestuukte plint, heeft op de begane grond een risaliet met dubbele deuren en twee gekoppelde raamkozijnen met deurkozijn in het midden. De borstwering van zowel de begane grond als de eerste verdieping wordt aan de bovenzijde afgesloten door een natuurstenen lijst, die tevens als lekdorpel voor de erboven gelegen vensters fungeert.

Voorgevel: wordt beëindigd door een natuurstenen lijst, een bakstenen fries, een geprofileerde bakstenen lijst en een kroonlijst. In het dakschild boven de voorgevel zijn recentelijk zes dakramen geplaatst. Het kozijnhout is wit- en de vensters en deuren donker groen geschilderd, behalve de voordeur, die wit geschilderd is. (We hebben het dan nu ook over 1995, heden zijn de kleuren aangepast). De risaliet is op de begane grond bekleed met deels gebosseerde natuurstenen blokken en in het midden een gevelopening met dubbele deuren. Rechts van de risaliet is op de begane grond in het midden een kozijn met twee deuren en een bovenlicht geplaatst, dat wordt geflankeerd door smalle schuiframen. Op de verdieping zes afwisselende brede en smalle vensters met klepraam en een geprofileerde omlijsting met ronde hoeken.

In de jaren zestig heeft dit pand een hele poos leeggestaan en is de jeugd van toen hier in gaan wonen. Men vormde een commune en kraakte dit soort panden vanwege de onnodige leegstand. De gevel heeft na 1995 een gehele metamorfose door gemaakt en zijn de kleuren naar eigen insziens aangepast.

Rulstraat 29

Half vrijstaande woonhuis. Van oorsprong vermoedelijk 18de eeuws, verbouwd in de 19de en 20ste eeuw. De bouwperioden zijn duidelijk zichtbaar. De top aan de linker zijgevel bevat een sieranker met een jaartal aanduiding: 1789. De opdrachtgever E.B. Standaert heeft in 1929 een vergunning aangevraagd (zoals beschreven in 1930), voor het plaatsen van een bergplaatsje bij het woonhuis.

In 1960 is de woning is later weer verbouwd. In september 1986 is het naast gelegen bedrijf van J.H. van den Pol van Hassel door brand vernield. Daarnaast is de woning Rulstraat 29 gelukkig bespaard gebleven. De woning heeft op de foto nog geen wit gepleisterde zijgevel.

Redengevende omschrijving van het monument: 7 november 1995

Het halfvrijstaande woonhuis met nagenoeg rechthoekige plattegrond, bestaande uit een begane grond en een zolder.

Voorgevel: *De gepleisterde voorgevel met grijs gestuukt plint en kroonlijst, is aan beide zijden afgezet met lisenen, heeft een toegang in een risaliet en drie vensters met luiken. Het zadeldak, evenwijdig aan de straat met twee bakstenen schoorstenen op de nok, is gedekt met gesmoorde muldenpannen. In de gevel een kozijn met schuifvenster en twee luiken, in de risaliet een kozijn met deur en bovenlicht en twee schuifvensters met luiken, waartussen een liseen. De schuifvensters hebben gedeelde onder- ramen en bovenramen met drieruits roeden verdeling. De toegangsdeur en de luiken zijn groen beschilderde kozijnen en ramen crème.*

Linker zijgevel: *de linker tuitgevel heeft op maaiveldniveau een getralied keldervenster, op de begane grond drie kleine vierkante vensters, terwijl de zolder een schuifvenster heeft, waarvan het onderraam twaalfruits- en het bovenraam achtruits roeden verdeling heeft. Verspreid over de gevel zijn verschillende ankers zichtbaar en de top bevat een sieranker met een jaartal aanduiding: 1789 (dat duidt op de oude bouwsporen). De geveltopy is afgezet met windveren. De linker zijgevel is gepleisterd met grijs gestuukt plint.*

Rulstraat 42

Vrijstaand, 18^e eeuws pand, H75. Sectie: S424→ S2992→ S9588 met vermelding in het kadaster P. Jan van Beugen, leerlooier. Verkoop op 21-01-1851 aan Joh. Baptist Nic. van der Maden, geb. 1826 te Breda. Op 28-09-1879 verkoop looierij door griffier A. Hamilton. In 1926 gaat het over naar G. Joh. van Onzenoord, die bouwvergunning heeft voor de aanbouw van een wagenma-

kerij. De werkplaats uit die tijd is in het achterste gedeelte van het pand nog zichtbaar. Nadien is er een werkplaats aangebouwd. Het beschermende deel van het pand bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping.

Foto boven: (C. Lohmann) is van 25-06-1953. De foto daaronder is van latere datum. Na een storm zijn de schoorstenen verwijderd.

De aangebouwde werkplaats is niet beschermd.

In 1961 is de bestaande werkplaats verbouwd. En in 1973 uitgebreid tot carrosserie bedrijf.

Redengevende omschrijving van het monument: 7 november 1995

Pand: heeft een gele bakstenen voorgevel beëindigd met vlechtingen, een gepleisterde plint en een zadeldak haaks op de straat, met twee recent aangebrachte dakkapellen. Het dak is gedekt met rode verbeterde Hollandse pannen. De tuitgevel heeft op de begane grond vier vensters en een toegangsdeur, op de verdieping twee en op de zolder één venster. De kozijnen en ramen zijn wit geschilderd en de voordeur groen.

Voorgevel: In het midden van de voorgevel een kozijn met een toegangsdeur uit de jaren twintig van de 20ste eeuw en een bovenlicht met afgeronde hoeken. Aan weerszijden hiervan twee schuifvensters met onderramen met een vierruits- en de bovenramen tweeruits roeden verdeling. De verdieping is voorzien van twee schuifvensters met gedeelde onder- en bovenramen. In de top zijn sporen zichtbaar van een dicht gemetseld venster zoals op de eerste verdieping. Het dichtgezette vlak bevat nu een klein venster met kruisroede. Boven alle gevelopeningen zijn rollagen met daarboven een rode bakstenen strek gemetseld. Verspreid over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar en de topgevel is voorzien van vlechtwerk.

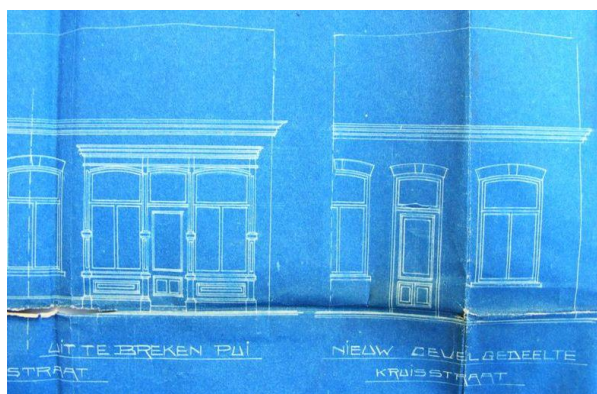
Linker zijgevel: de gepleisterde gevel heeft twee schuifvensters.

Rechter zijgevel: wordt grotendeels uit het zicht onttrokken door een muur, waarin een kozijn met deur.

In de achterzijde van- en op het terrein rondom het pand bevinden zich nog diverse looiersputten en welputten.

Rulstraat 72 / Kruisstraat 1, 3 en 5

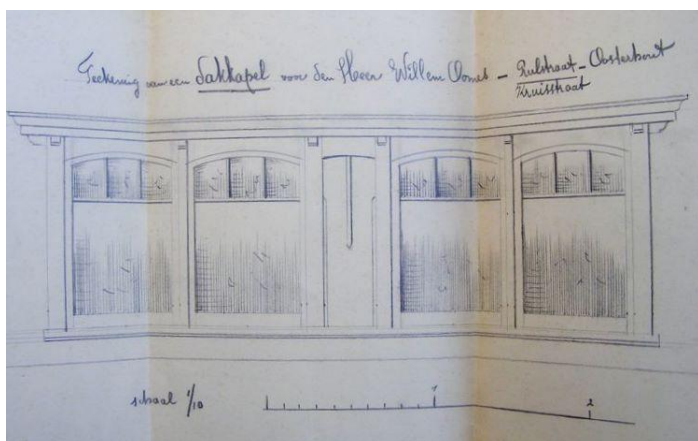
en een herindeling van het pand. Op 01-10-1930 was de overname van Kruisstraat 1 volgens de akte van schuldbekentenis: broodfabriek "Weltevreden", woonhuis /winkel, bakkerij, bergplaatsen, erf en tuin voor Fl.7000, - van Dhr. W.P.M. Oomes en zijn tweelingzus M.C.C. Oomes: geboren op 15 juni 1874, aan J. Stadhouders te Gilze.

De Gasstraat stamt uit 1879 en werd later gedeeltelijk Rulstraat. Het L-vormig complex, samen met kruisstraat 1, 3 en 5, waarvan de huidige verschijningsvorm omstreeks 1909 tot stand is gebracht, maar met oudere kern. Vermoedelijk werd in 1893 de nummers 1, 3 en 5 gesplitst. In de 19de eeuw (kadasterkaart 1830) met eigenaar J.J. van Hal, leerlooier, werd het pand gebruikt als leerlooierij zoals is af te leiden uit de kadastrale geschiedenis.

Later is er een bakkerij gevestigd en heeft In 1900 de eigenaar, broodbakker, C.J. van Bavel, getrouwd met Petronella Van Dongen zich hier gevestigd. Op 30 april 1909 werden familie en personeel geportretteerd voor het bedrijfspand. In 1910 is de dakkapel afgebroken en herbouwd. 1921 is er verbouwd aan winkel en huis, met verplaatsing van winkelpui naar locatie Gasstraat. (zie blauwdruk foto). De locatie lag tot het begin van de 20ste eeuw buiten de bebouwde kom. Gaandeweg versterkte de lintbebouwing zich en werd het oude buurtje

aan de Kruisstraat onderdeel van het centrum. In 1917 kreeg de fabriek haar eerste elektrische machines. Bij de volkstelling in 1921 woonden zij op Kruisstraat H.113, daarna H.112 en weer later op H.116. In 1926 is er een aanbouw gemaakt

In 1932 is de winkel en pui verbouwd i.o.v. G. Oomes. Broodfabriek en woonhuis zijn ondertussen aaneen gebouwd door een tussenliggend broodwinkeltje. De letters zijn verwijderd en het pleisterwerk werd wit geschilderd. In 1934 dient Willem Oomes een plan in voor de afbraak en opbouw van een dakkapel. Het betreft hier de dakkapel aan de voorzijde waarvan in het archief een redelijk gedetailleerde tekening bewaard is gebleven. De dakkapel is in detail iets anders uitgevoerd doch komt in grote lijnen overeen. De tekening laat kleine ruitjes zien in de bovenhelft van de ramen. In 1934 is door het architectenbureau van de gebr. Oomen i.o. de Heer W. en Mej. M. Oomes een plan gemaakt voor een verdere splitsing van de twee woningen. De interne aanpassingen zijn zeer complex en geeft aan dat de woningen in gebruik toch op elkaar aangewezen waren. De voorgevel heeft in zijn huidige vorm een hoge monumentale waarde die voortkomt uit het feit dat de gehele opzet, detaillering en kleurstelling voortkomt uit de laatste verbouwing van 1934, waarbij de gevel met respect is aangepast aan de eisen van dat moment. Door de vele uitbreidingen

na 1950 kan nu met recht gesproken worden van een centrum locatie. Na de verkoop van Kruisstraat no.5 zijn de bewoners van daar op 30 september 1955 naar het St. Jozefgasthuis op de Leijzenhoek 73 gegaan. In 1977 is er een verbouwing geweest van winkel/woonhuis en bakkerij tot woonhuis.

Redengevende omschrijving van het monument: 7 november 1995

L-vormig complex: *samen met kruisstraat 1, 3 en 5, waarvan de huidige verschijningsvorm in 1910 tot stand is gebracht, maar met oudere kern. In die tijd was de broodfabriek "Weltevreden" er gevestigd. Het bestaat uit een deel aan de kruisstraat, het verbindingsstuk en het deel aan de Rulstraat is met wit gepleisterde gevels en zwarte plint. Kozijnen en ramen zijn groen en de stopverf is wit geschilderd.*

Deel aan de Rulstraat 72 en zijgevel Kruisstraat 1.

Tuitgevel: *de begane grond van de tuitgevel heeft twee getoogde T-vensters met luiken en de zolder heeft twee vensters met twee gedeelde draairamen. Alle vensters hebben een hardstenen onderdorpel. Het deel aan de Rulstraat bestaat uit een iets terugliggend verbindingsstuk met platdak en een bouwdeel, bestaande uit een begane grond met kap evenwijdig aan de straat, die gedekt is met rode verbeterde Hollandse pannen. Verspreid over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar.*

Verbindingsstuk: *de voorgevel van het verbindingsstuk heeft een winkelpui met een bewerkte borstwering, vier pilasters op hardstenen basementen en een kroonlijst en is gebouwd in 1926. In het midden een deur met bovenlicht, dat wordt geflankeerd door gedeelde onderramen en ongedeelde bovenramen. Alle bovenramen zijn getoogd. Rechts van de winkelpui een smalle gevelopening met een ijzeren rooster en hardstenen onderdorpel. Dit deel wordt aan de bovenzijde afgesloten door een reeks ter decoratie diagonaal geplaatste bakstenen en een bakgoot op klossen.*

Bouwdeel met rechthoekig plattegrond: *het bouwdeel naast het verbindingsstuk is deel onderkeldert en heeft een zadeldak met eenvoudige goot evenwijdig aan de Rulstraat en is gedekt met rode verbeterde Hollandse pannen. De voorgevel heeft een segmentboogvormige nis, een kozijn met deur, twee getoogde vensters met draairaam en hardstenen onderdorpels, luiken en een kozijn met deur en getoogd bovenlicht met verticale roede. De linker zijgevel van dit bouwdeel is een geschilderde bakstenen topgevel. De begane grond heeft een getoogd kozijn met dubbele deuren en twee lange smalle vensters met roeden verdeling. De top heeft een venster met een raam met zesruits roeden verdeling met een segmentboog erboven gemetseld. Het*

boogveld is gestuukt. Verspreid over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar. De top van de gevel is afgezet met windveren. De rechter zijgevel heeft op de begane grond een getoogd schuifvenster en op de verdieping een kozijn met deur. De top van de gevel is afgezet met windveren.

Deel van de Kruisstraat 1: *het pand (geheel links) bestaat uit een deel aan de Kruisstraat, het verbindingsstuk en het deel aan de Rulstraat met wit gepleisterde gevel en zwarte plint. Kozijnen zijn groen, de ramen wit. Dit deel bestaat uit een begane grond en een zolder en heeft een zadeldak evenwijdig aan de Kruisstraat, dat is gedekt met gesmoorde Hollandse pannen. De voorgevel wordt aan de bovenzijde afgesloten door een geprofileerde lijst, een fries en een bakgoot. Voorts heeft deze gevel T-vensters en een hardstenen onderdorpel, een ondiep portiek met een kozijn met authentieke deur met gietijzeren roosters en bovenlicht. De gevelopeningen hebben getoogde bovendorpels.*

Deel van de Kruisstraat 3 en 5: *het pand bestaat uit een begane grond, een bovenverdieping en een zolder. Het heeft een zadeldak evenwijdig aan de Kruisstraat, dat is gedekt met rode Hollandse pannen. Het complex heeft een wit gepleisterde gevel met zwart gestuukte plint. De voorgevel, die aan de bovenzijde afgesloten door een geprofileerde lijst, een fries en een bakgoot, heeft twee T-vensters met een hardstenen onderdorpel, dakkapel met twee maal twee gedeelde ramen met getoogde bovendorpel. De dakkapel met plat dak rust op twee consoles, die elk tussen de ramen zijn geplaatst. In het midden een geprofileerd paneel. In het dakvlak zijn twee kleine dakramen aangebracht. De kozijnen, deuren en omlijsting dakkapel zijn groen- en de ramen wit geschilderd.*

Het ensemble van panden vormde aanvankelijk één geheel en werd later tot afzonderlijke woningen verbouwd. Rulstraat 72 en Kruisstraat 1 behoren momenteel tot één woning en Kruisstraat 3 met 5 vormen ook één geheel.

De verplaatsbare kiosk in de zomer van 1930.

In 1917 werd het park, aangekocht van huisarts Sluyters wonende op Heuvel 19, door de gemeente Oosterhout. Deze stelde het op 20 mei 1920 open voor publiek en werd er de Libanonceder aangeplant. Dit is een lichtgekleurde hout soort die goed te bewerken is en wordt veel gebruikt in de orgelbouw en ook wel voor pijpen/fluitjes. Het vertoont snel haarscheurtjes en het hout droogt langzaam en lastig.

Ansichtkaart,
Gestempeld, 1940

Redengevende omschrijving van het monument: oktober 1993

Restauratie: 31-10-2005

Kiosk: ook wel muziektent genoemd, uit de jaren 30, gelegen in het Slotpark in het beschermd stadsgezicht van Oosterhout. De geheel open tent staat op een rond betonnen basement en heeft een achthoekig met riet gedekt tentdak, die rust op acht houten zuilen met betonnen basementen. De tent wordt bekroond door een klein wapenschild met het wapen van de gemeente Oosterhout. De toegang tot de tent wordt gevormd door een brede halfronde betonnen trap die aan weerszijden is voorzien van betonnen plantenbakken. De zuilen zijn aan de bovenzijde voorzien van kapitelen in de trant van de Art Deco. Het plafond van de tent evenals de rand onder het iets uithangende rieten dak is voorzien van een betimmering.

Waardering: *De kiosk in Slotpark aan de Slotlaan is van belang omdat:*

1. *Het een goed voorbeeld is van een kiosk.*
2. *De bouwmassa zich nog in originele staat bevinden,*
3. *In de architectuur de bestemming tot uitdrukking komt,*
4. *De originele bouwelementen aanwezig zijn,*
5. *Er in Oosterhout één kiosk aanwezig is,*
6. *Het optisch goed is gelegen,*
7. *Het de herinnering levende houdt aan openlucht uitvoeringen en manifestaties.*

St. Janstraat 3

Tot aan de raadsvergadering van 21 oktober 1879 was de straatnaam Kerkepad. De straat naar de St. Jan of het paadje naar de kerk. Tot 1755 was het een zandpad, dat voor het jaar 1648 naar de St. Jan voerde en naar de zogeheten Kerkewerf.

Het winkel/woonhuis met afgeknotte klokgevel is gebouwt in 1870. In 1919 werd de winkel vergroot.

Er werd in 1927 een vergunning gegeven voor de verbouwing van het washuis voor broer en zus Zagers, die een zadelmakerij hadden. Later heeft er een visbenodigdheden winkel in gezeten. Na 1981 is het pand verbouwd en verdween de helft van de klokgevel. Later is er de werkplaats van de Evangelische Gemeente in gevestigd en zij zijn nog steeds bewoners van dit pand.

Redengevende omschrijving van het monument: 14 januari 1997

Winkel/woonhuis: uit 1870, dat bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping. Het zadeldak met wolfeind is gedekt met gesmoorde Hollandse pannen. De wit gepleisterde voorgevel met zwarte plint is een afgeknotte klokgevel, afgesloten door een hoofdgestel. Het betreft de helft van een oorspronkelijke symmetrisch blok. Het rechter deel nr 5, is verbouwd tot de huidige verschijningsvorm en is niet betrokken bij de beschrijving en waardering.

Foto april 1981, panden 3 en 5 uit 'De Stem' i.v.m. afbraak nr. 7

Voorgevel: de begane grond heeft een schuifvenster met zesruits roeden verdeling en recent geplaatste luiken. Begin 1900 is een winkelpui geplaatst met een hardstenen borstwering, drie pilasters met consoles en een fries met kroonlijst. De drie pilasters verdelen de pui in een deur met bovenlicht en een etalageruit. Boven de winkelpui bevinden zich twee vensters met kalf en draairamen.

Linker zijgevel: de wit gepleisterde linker zijgevel wordt van de straat gescheiden door een eenvoudige houten poort en is vanaf de straat niet goed zichtbaar. Deze gevel heeft verschillende gevelopeningen en er zijn meerdere ankers zichtbaar. De gevel wordt beëindigd door een mastgoot.

St. Janstraat 9-9a

Herenhuis: ca. 1880 wijk E38 met mogelijk oudere kern van eind 18de eeuw. Sociëteitsgebouw in achtertuin, ca.11 meter hoge theehuis van hout (muziekschelp). In 1935 werd de tuin van Oomes, in de Kerkstraat, in twee gedeeltes verkocht, waarvan Oomes-Schutte er de ene helft van kreeg. C. Oomes-Schutte had hier een bakkerswinkel, zie advertentie uit "De Vrije Stem", in 1944.

De fa. E. Oomes-van Iersel nam het later over. Op advertentie staat eind jaren veertig op nr. 9: banketbakkerij "de Kroon" en ook in 1956. Op nr. 9a heeft: "Dimes", Anton Dirne Naaimachinehandel en "Singer MIJ" zich gevestigd. In 1974 is door een verbouwing de huidige verschijning op de begane grond tot stand gekomen.

De muziek schelp is niet opgenomen in het gemeentelijk monumentenverhaal.

Redengevende omschrijving van het monument: 10 december 1996

Herenhuis: waarvan de huidige verschijningsvorm van de voorgevel in 1974 tot stand is gekomen, wat voorheen een winkel was. Het pand heeft een oudere, vermoedelijke 18de eeuwse kern op de begane grond. Het bestaat thans uit een begane grond, een verdieping, een zolder en heeft een schilddak, dat gedekt is met gesmoorde Hollandse pannen. Aan de achterzijde van het pand bevindt zich aan beide zijden een aanbouw. De wit gepleisterde voorgevel heeft een hardstenen plint en alle T-vensters hebben getoogde bovendorpels en zijn omgeven door een geprofileerde lijst. De lijsten hebben in het midden akroterieën. De gevel is afgesloten door een hoofdgewel, waarvan het fries is gedecoreerd met velden en de kroonlijst op bewerkte console rust. De hoofd toegang bevindt zich aan de linkerzijde van het pand en wordt

gevormd door een kozijn met dubbele deuren, waarboven een snijraam. Het wordt omgeven door pilasters en een kroonlijst. Rechts van de entree twee T-vensters, waarnaast een toegang naar de garage d.m.v. twee deuren en een bovenlicht met vijfruits roeden verdeling. Boven deze toegang bevindt zich eveneens een kroonlijst. De verdieping heeft 4 T-vensters. Tegen de blinde gepleisterde linker zijgevel staat een recent gebouwd smalle bakstenen aanbouw. De zijgevel van deze aanbouw is eveneens blind. In de smalle voorgevel een kozijn met deur en een vierkant venster.

De aanbouw is niet beschermingswaardig.

Achter deze aanbouw bevindt zich een éénlaagse aanbouw met zadeldak, dat uit de 19de eeuw stamt. Van deze aanbouw is de linker zijgevel recent vernieuwd.

De maquette van dit pandje staat in het museum "Oud Oosterhout" aan de Bredaseweg.

St. Janstraat 35

Bouwperiode ca.1880. In 1910 is er een verbouwing van winkel tot “gesloten” woonhuis door G. Oomes naar huidige verschijning. In 1935 runt G. v. Bavel er een schoenwinkel. Gerard heeft tot 1940 een lederwarenfabriekje aan de achterkant gehad. Na 1940 heeft Drukkerij de Hoog aan de achterkant van dit pand zijn werkplaats. In 1950 J.W. de Hoog & Zn. In 1961 is de woning eigendom van N.V. van Halderen en sinds de jaren zeventig tot heden is de fam. Maas-Biemans de eigenaar.

↑ nr.35, zonder dakkapel vóór 1910

Deze advertentie uit 1944, geeft aan dat er de familie Tempelaars er ook heeft gewoond. Dingeman Petrus Tempelaars was schoenwinkelier, getrouwd met Cornelia Elisabeth Buijs.

Bouwtekening voor het realiseren van de dakkapel in 1910.

Redengevende omschrijving van het monument: 7 november 1995

Woonhuis uit 1880, bestaande uit een begane grond en een zolderverdieping met het zadeldak evenwijdig aan de straat, dat gedekt is met gesmoorde Hollandse pannen. In het dakvlak boven de voorgevel staat een langgerekte houten dakkapel.

Links van het pand: *bevindt zich een overdekte gang, afgesloten door een iets terugliggend gemetseld geveldeel, dat de vormgeving van het pand volgt en een kozijn met dubbele deuren heeft.*

Achter het pand: *bevinden zich enkele authentieke schuren, die niet tot het beschermende deel behoren.*

Voorgevel: *de bakstenen lijstgevel is verlevendigd met speklagen en heeft een hardstenen plint. De borstwering is aan de bovenzijde afgesloten door een hardstenen band, die tevens als lekdorpel voor de erboven gelegen vensters fungeert. De gevel is aan de bovenzijde afgesloten door een eenvoudig hoofdgestel, waarvan het fries is voorzien van rechthoekige velden en bewerkte consoles.*

Begane grond: *heeft een kozijn met deur en bovenlicht met aan weerszijden een ongedeelde schuifvenster. Boven de gevelopeningen bevinden zich segmentbogen met aanzetstenen en akroterieën. Het boogveld is gevuld met siermetselwerk.*

Dakkapel: *heeft vijf ramen. Het middelste heeft een strook aan de onderzijde met drieruits roeden verdeling. De overige ramen hebben aan de bovenzijde een strook met drieruits roeden verdeling. Het middelste raam wordt van de overigen gescheiden door pilasters met een console. Aan weerszijden wordt de dakkapel beëindigd door een pilaster met console en een voluut. De wang aan de linkerzijde is doorzichtig. De dakkapel is aan de bovenzijde afgesloten door een daklijst, die wordt bekroond door een fronton. De tympaan is verrijkt met een geometrische versiering.*

St. Janstraat 56

De synagoge is tussen 1866 en 1899 in Oosterhout geweest. Ca.1846 is het een bijkerk behorende tot de ringsynagoge van Breda. In 1899 werd het pand verkocht aan J.v.d. Hoven en hij verbouwde het tot winkelpand. De familie v.d. Hoven kocht dit van de Oosterhoutse Israëlitische Gemeente. Op 1 november 1924 is Harrie van den Hout al gestart met zijn drukkerij en boekhandel, 30 jaar later namen zijn zoon Henk en vrouw Antoinette dit over. Later werd hierin de drukkerij van Harry v.d. Hout gevestigd, die door zijn zoon Henk tot 1996 werd voortgezet.

De geschiedenis betreffende deze Gemeente is te lezen in "Maar waarom gezwezen" (van J. Brader Breda 1995) In

de gevel is nog een gevelsteen te zien met de tekst: M.C.v.d. Hoven 16/9 1899.

De drukkerij zat achter het huis en werd afgescheiden door een glas-in-loodraam. In 1996 stopt de drukkerij periode en wordt de winkel teruggebracht naar woonhuis. De oudste winkel van Oosterhout werd hiermee opgeheven. Het pand St. Janstraat 56 is genoemd in de monumentenlijst, omdat het de enige synagoge in Oosterhout was.

Links: Henk van den Hout, is bezig met het zetten van losse letters uit de letterkast.

Rechts: De achtertuin met zicht op de drukkerij.

Redengevende omschrijving van het monument: 6 januari 2004

Winkel/woonhuis: evenwijdig aan de straat gelegen winkel/woonhuis met aanbouw uit 1866, mogelijk met oudere kern. Het pand is inmiddels onderkeldert en bestaat voorts uit een begane grond, een verdieping en een zolder met zadeldak, dat gedekt is met gesmoorde Hollandse pannen. Het heeft een wit gepleisterde voor- gevel met plint en bakstenen zijgevels. Midden in het zadeldak, direct boven de kroonlijst, staat een dakkapel met een draairaam, een fronton en een klein zadeldak haaks op het hoofddak. Aan dit pand is een éénlaagse aanbouw met kap gebouwd, waarin zich een synagoge bevond.

Voorgevel: de voorgevel heeft op de begane grond twee T-vensters en een winkelpui, die wordt beëindigd door een kroonlijst. De borstwering in de voorgevel springt iets uit. Tussen de begane grond en de verdieping bevindt zich een band, dat tevens als lekdorpel voor de vier erboven gelegen T-vensters fungeert. De bovenramen van deze vensters zijn klepramen. De bovenzijde van de gevel is afgesloten door een kroonlijst.

Winkelpui: deze bestaat uit een gekoppeld kozijn met een deur met bovenlicht en twee traptreden en een etalageruit. De gescheiden openingen worden omlijst door pilasters, die rusten op uitkragende basementen. De pui is aan de bovenzijde afgesloten door een kroonlijst. De kozijnen en de winkelpui zijn groen- en de ramen wit geschilderd.

Linker zijgevel: is een tuitgevel en heeft op de verdieping en de zolder een venster. De tuit wordt gevormd door een bakstenen schoorsteen.

Rechter zijgevel: is een tuitgevel en heeft op de begane grond en de verdieping twee vensters. Verspreid over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar. De tuit wordt gevormd door een bakstenen schoorsteen.

De maquette van dit pandje staat in het museum "Oud Oosterhout" aan de Bredaseweg.

Sint Josephstraat 20-40; 43-61

In de Sint Josephstraat vinden we het eerste complex huizen van de eerste Oosterhoutse woningbouwvereniging. Die heette: “Woningbouwvereniging Leijten”, naar de kapelaan die een groot voorvechter was geweest van een dergelijk corporatie, maar die juist voor de oprichting aan de Spaanse griep is overleden in 1918. Tot 21 maart 1910 was de straatnaam; Touwbaan.

In 1966 is de woning op nr.22 verbouwd en in 1970 zijn de woningen verbouwd en bergingen gemaakt. Momenteel staan er enkele huizen te koop.

Redengevende omschrijving van het monument: 18 oktober 2004

Complexe arbeiderswoningen van ca.1920, gebouwd door de R.K. bouwvereniging “Leijten” bestaande uit twee gespiegelde bouwblokken van 11, resp. 10 woningen, gelegen ter weerszijde van de Sint. Josephstraat en genummerd 20 t/m 40 en 43 t/m 61.

Bouwblok: bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping en heeft grauwe bakstenen gevels, twee hoekrisalieten en een middenrisaliet, die worden bekroond door een topgevel. Ter plaatse van de topgevel en boven de gevelopeningen zijn in een donkerder kleur baksteen versieringen aangebracht. Boven alle gevelopeningen is een strek van staand metselwerk gemetseld.

Het samengestelde zadeldak is gedekt met rode verbeterde Hollandse pannen en de topgevels zijn middels een haaks op de straat staand zadeldak verbonden met het hoofddak. De delen tussen de risalieten zijn aan de bovenzijde afgesloten door een gootlijst op klossen en in het dakvlak daarboven zijn drie kleine- en vier grote dakramen aangebracht.

Linker- en rechtersisaliet: deze zijn gespiegeld en hebben op de begane grond een venster met ongedeeld raam en een kozijn met toegangsdeur en bovenlicht. De top heeft een venster met twee draairamen.

Tussendeel: het tussen de risalieten liggend geveldeel heeft een kozijn met deur en bovenlicht, twee vensters met ongedeeld raam.

Middenrisaliet: heeft op de begane grond een rondboogvormige poort met een gemetselde rondboog. De zijgevels van deze doorgang zijn blind en het plafond is vlak gestuukt. Aan de straatzijde heeft de poort aan weerszijden een kozijn met deur en bovenlicht. De top heeft twee vensters met elk een draairaam. Beide vensters worden overspannen door één strek van staand metselwerk.

Linker zijgevel van het blok: is een blinde bakstenen tuitgevel waarvan de tuit wordt gevormd door een bakstenen schoorsteen.

Rechter zijgevel van het blok: is een bakstenen tuitgevel waarvan de tuit wordt gevormd door een bakstenen schoorsteen. De top heeft een venster met twee draairamen.

Achtergevel: de achtergevel is vanaf de openbare weg niet zichtbaar.

Het complex arbeiderswoningen in de Sint.Josephstraat 20 t/m 40 en 43 t/m 61 is van belang omdat:

1. De architectuur evenwichtig is en een eenvoudige en afgewogen gevelindeling heeft,
2. De kozijnaanpassingen van ondergeschikte betekenis zijn,
3. De indeling, vormgeving en materiaalgebruik kenmerkend zijn voor deze bouwstijl,
4. Het zich voegt in de rooilijn, het stratenpatroon en de gevelwand van de straat,
5. Het een goed voorbeeld is van volkswoningbouw in het begin van de 20ste eeuw,
6. Het een belangrijke exponent vormt van de sociale woningbouwgeschiedenis van Oosterhout.

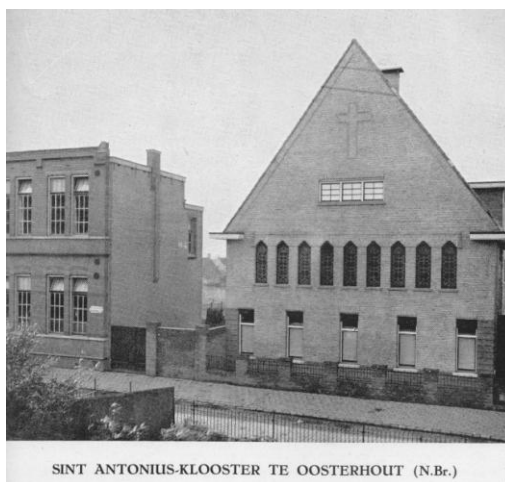
St. Vincentiusstraat 86

Tot 1967 was de benaming; Hoogstraat 6.

Het Antoniusklooster, vm. zusterklooster van de Franciscanessen, werd op 28 aug. 1930 in gebruik genomen door de eerste 5 zusters die het onderwijs verzorgden op de Antoniusmeisjesschool. Deze school stond links van het klooster. Vanaf 1910 liepen de zusters elke dag vanuit hun klooster in de Rulstraat naar de meisjesschool in de Hoogstraat. Na 1930 hoefde dit niet meer. De tweede pastoor van de Antoniusparochie Mgr. A. van Loon had de bouwgrond voor het klooster destijds aan de zusters geschonken. De voorgevelverandering zoals op de foto's is niet te achterhalen en is ook in het archief van de Zr. Franciscanessen te Dongen/Roosendaal niet bekend. Tot 1957 wonen er Zr. Franciscanessen in het Antoniusklooster. Van 1957 tot 1968 fungeert het gebouw als Hospitium Sint Benedictus. Gasten die de diensten in de nabij gelegen O.L.V. Abdij en de Sint-Paulusabdij volgden, konden hier overnachten.

DE KAPEL

Mgr. P. Hopmans heeft op 25 aug. 1930, de kloosterkapel, op plechtige wijze geconsacreerd. Op 16 nov. 1930, is met volmacht van de bisschop van Breda, de Kruisweg plechtig ingewijd door de Zeer Eerwaarde Heer Pastoor van Loon. Op 17 nov. 1930 werd er overgegaan tot de plechtige inwijding. Pastoor van Loon, geassisteert door de beide Heeren kapelaan; Fr. Van Beckhoven en Jac. Uijtendenwilgen, begaven zich met de zusters en 2 misdienaren in processie naar boven. Hier werd eerst de muur gewijd langs trap en gang. Daarna onder de litanie van Alle Heiligen gingen men naar de kapel. Tijdens het bidden der 8 psalmen van de 'Fertiën van het O.L.V. Officie' wijdde de Zeer Eerwaarde Celebrant de kapel inwendig. Bron: (dagboek) archief van de Zr. Franciscanessen van Dongen.

In 1944 werd het Antoniusklooster en de naastgelegen school ontruimd i.v.m. de bezetting van de Duitsers. De spullen, uit de kapel en de naastgelegen school werden op de zolder van de fam. Tempelaars, die sinds 1939 in de kosterswoning woonden (Hoogstraat 4), opgeslagen en de overige spullen werden overgebracht naar het Catharinadal. Op de foto: H. Huijben, P. Huijben, ... Huijben, ...Botermans en 2 jongens uit Oosteind, Mej. N. Fijneman, Mej. L. van Tiel, Mej. ...Huijben Mej. A. Huijben en Mej. C.Tempelaars. Zij hebben dit werk verricht.

Bron: mevr. C. Joosse-Tempelaars.

Van 1968 tot 1982 woont de community van de zusters Franciscanessen van de Rulstraat, in het klooster aan de St. Vincen-tiusstraat. Op 7 juli 1982 verhuizen de zusters, naar de 3 aaneengeschakelde wo-ningen in de Ridderstraat en wordt na veel inspanning in augustus 1982 tot oktober 2007, hier het Speelgoed Museum o.l.v. de fam. Heemskerk gerund (zie ook Leeuwen-straat 14). Aan de achterkant is het ge-bouw uitgebreid.

Redengevende omschrijving van het monument: 19 december 1995

Het voormalige zusterklooster van de Franciscanessen werd gebouwd in de trant van de Amsterdamse school. Het pand bestaat uit een begane grond, een verdieping, een zolder-verdieping en een zolder. Het pand heeft een zadeldak met gesmoorde verbeterde Holland-se pannen, verspreid in het dakvlak enkele recent geplaatste dakramen en op de nok een bakstenen schoorsteen. In de top van de voorgevel is in siermetselwerk een kruis aangege-ven. Alle beschreven vensters hebben schuiframen en in de bovenramen glas-in-lood, hardstenen onderdorpels en boven de vensters staand metselwerk.

Voorgevel: de borstwering en de hoeken van de voorgevel is opgetrokken in een donkere baksteen en verlevendigd door om de drie baksteenlagen een laag te laten uitspringen. Op de begane grond in het midden een iets terug liggende entree bestaande uit een kozijn met dubbele authentieke deuren, een smal bovenlicht en gestuukte nis. Aan weerszijden is in 1994 een nieuwe bouwmassa opgericht, die niet beschermenswaardig is. Op de verdieping een reeks van negen vensters die zijn gevuld met glas-in-lood. De vensters zijn smal en aan de bovenzijde breken ze driehoekig door een brede en lange band staand metselwerk heen. Deze band staand metselwerk loopt over de hele gevel door en is aan de einden beëindigd door een gedecoreerde terracottasteen.

De band wordt geflankeerd door stukken daklijst die vanaf de zijgevels iets in de voorgevel doorlopen. In de topgevel is een horizontaal geplaatst gekoppeld kozijn geplaatst met drie ramen. De gevel is onder de gevelpannen afgezet met een forse rollaag.

Linker zijgevel: op de begane grond drie vensters elk met twee draairamen en een ongedeeld bovenraam. Op de eerste verdieping vijf schuifvensters en de gevel is direct boven de vier rechtervensters afgesloten door een fors overstekende daklijst. Links breekt een geveldeel met schuifvenster en plat dak door de daklijst heen. In het dakvlak staat een dakkapel met plat dak in de stijl van de Amsterdamse school. De kapel bezit twee draairamen met glas-in-lood en aan weerszijden van de ramen is een gedecoreerde zuil aangebracht.

Rechter zijgevel: op de begane grond een schuifvenster met houten rolluik en een dicht gemetselde gevelopening. Halverwege is een éénlaagse uitbouw met plat dak opgetrokken. In de voorgevel een rondboogvormige gevelopening met deur en gemetselde rondboog. Op de eerste verdieping van deze uitbouw drie smalle hoge vensters. De ramen zijn met behulp van drie horizontaal geplaatste roeden in vieren gedeeld. Op de zolderverdieping drie venster waarvan de ramen in drieën zijn gedeeld. Direct hierboven is de gevel afgesloten door een fors overhangende daklijst. Rechts breekt een geveldeel met plat dak door de daklijst. De zolderverdieping heeft hier een klein venster en twee schuifvensters.

Achtergevel: is vanaf de openbare weg niet zichtbaar.

Sinds maart 2011 kreeg Oosterhout, na een grondige interne verandering van het gebouw, haar eigen “Thomas- huis”. De doelgroep is mensen met een verstandelijk en/ of meervoudige handicap, die in het dagelijks leven niet in staat zijn zelfstandig te wonen. Er is ruimte voor 8 bewoners.

St. Vincentiusstraat 105

pastoriewoning

Vrijstaande pastorie, voorheen Hoogstraat 5, gebouwt in 1908, omgeven door een grote tuin met eenvoudig hek en poorten, bestaande uit een begane grond, een verdieping en een zolderverdieping. De tuin wordt versierd met een bakstenen gemetseld kunstwerk bestaande uit kubussen, dat gebruikt wordt als vlaggenstokhouder. In 1908 woonde hier bouw-pastoor C. Th. Bressers, de stichter en pastoor van de parochie. In 1926 kwam pastoor A. van Loon. De garage die gebouwd is in 1926 heeft een zadeldak en is gebouwd van eterniet leien, bezit aan de voorzijde garagedeuren en het dak is voorzien van hangwerk en windveren. In 1927 werd de pastorie voorzien van een badkamer. Aan het eind van de oorlog werd de woning ingenomen door de Duitsers. Van 1968 tot 1980 kwam pastoor W.Baars en daarna pastoor H. De Valk

In 1996 verkocht aan de huidige eigenaar en werd de pastorie een woonhuis.

Redengevende omschrijving van het monument: 14 januari 1997

Voorgevel: het pand is voorzien van bakstenen gevels, de voorgevel met risaliet en plat dak met dakschilden en dakkapellen en gedekt met leien en overstekende goten. De gevels hebben een uitspringend gemetselde plint afgedekt met een natuurstenen geprofileerde lijst en siermetselwerk van oranje verblendsteen. De begane grond heeft links twee schuifvensters en rechts hiervan, in een nis die tot aan de daklijst doorloopt, de entree. Deze bestaat uit een segmentboogvormig kozijn met twee authentieke deuren en een bovenlicht met glas-in-lood. Ter plaatse van het kalf is een luifel geplaatst. Voor de entree bevindt zich een hardstenen stoep. De risaliet bezit op de begane grond twee schuifvensters. Alle vensters van de begane grond bezitten houten rolluiken. Op de verdieping links twee schuifvensters en in de nis rechts hiervan een gekoppeld kozijn. Het kozijn heeft twee onder- en bovenramen, een natuurstenen latei en deels vensters waarvan de buitenste een ongedeeld raam hebben en de middelste iets hoger is met een bovenraam met zesruits roeden verdeling. Boven alle gevel-

openingen zijn, tenzij anders vermeld, segmentbogen met natuurstenen aanzet- en sluitstenen gemetseld en alle bovenramen zijn, tenzij anders vermeld, met glas-in-lood. Alle vensters hebben een natuurstenen onderdorpel. De topgevel boven de risaliet wordt aan beide zijde ondersteund door een uitkraging op natuursteen. De uitkragingen worden beiden bekroond door natuurstenen opzetstukken en de top door een voorstelling in de vorm van een tegeltableau, dat Antonius van Prada uitbeeldt. De bovenzijde van de gevel is afgezet met natuurstenen banden en wordt bekroond door een natuurstenen kruis. Het dakschild van het linker geveldeel heeft twee kleine dakkapellen met tentdaken gedekt met leien en een draairaam met vierruits roeden verdeling.

Linker zijgevel: de linker zijgevel is vanaf de openbare weg nauwelijks zichtbaar. Heeft op de verdieping twee schuifvensters met segmentbogen. In het dakschild een kleine dakkapel met een tentdak gedekt met leien en een draairaam met vierruits roeden verdeling.

Rechter zijgevel: de rechter zijgevel breekt in het midden door de gootlijst heen. Dit hogere geveldeel heeft op beide verdiepingen een gekoppeld kozijn met twee smalle ramen waar tussen een breder onder- en bovenraam. Alle ramen zijn gevuld met glas-in-lood en boven dat van de eerste verdieping is een segmentboog met natuursteen aanzet- en sluitstenen gemetseld. De bovenzijde van dit deel wordt afgesloten door een overhangend lessenaarsdak, op houten gedecoreerde steunen, dat aansluit op de nok. Voorbij dit hogere geveldeel springt de zijgevel uit en

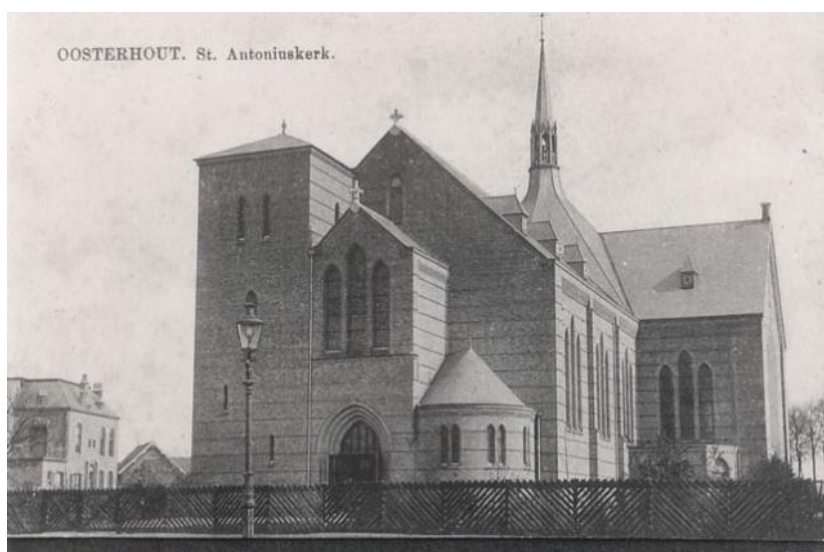
vormt een aanbouw van twee bouwlagen die een plat dak heeft, afgezet met een daklijst. De aanbouw is aan de voorzijde op de begane grond voorzien van drie kleine getraliede ramen met erboven strekken. De rechter zijgevel van de aanbouw heeft op de begane grond een schuifvenster waarboven een strek en op de verdieping een loggia met bakstenen balustrade. De loggia is ter plaatse van de rechter zijgevel en de achtergevel open en wordt aan de bovenzijde afgesloten door een gedecoreerde latei. De rechter hoekpenant fungeerde tevens als schoorsteen. In de rechter zijgevel van het hoofdgebouw bevindt zich een kozijn met twee deuren die op de loggia openen.

In het dakvlak van het hoofdgebouw, boven de aanbouw staat een dakkapel met tentdak, gedekt met leien en een ongedeeld draairaam.

Achtergevel: de achtergevel bezit op de begane grond een aantal vensters en kozijnen dat vanaf de weg nauwelijks zichtbaar is. De verdieping heeft een schuifvenster direct onder de daklijst van de aanbouw, een schuifvenster met erboven een segmentboog met natuurstenen aanzet en sluitstenen, twee kleine vensters en twee schuifvensters met erboven segmentbogen. In het dakvlak een kleine dakkapel met tentdak, gedekt met leien en een draairaam met vierruits roeden verdeling.

Op vrijdagmiddag 17 mei 1907 om half 6 werd de eerste steen met bijbehorende oorkonde neergelegd door bouwpastoor Ch. Bressers, in de eerste kolom aan de epistelzijde. (zie gevelsteen). Op verschillende plaatsen was de kerk al opgetrokken tot de tweede stelling. Dr. P.J. Cuijpers bezocht op 17 en 18 juni 1907 de in aanbouw zijnde kerk. Hij had het ontwerp voor de kerk gemaakt, dat door architect J. Oomen uit Oosterhout werd uitgewerkt.

Voor het monumentale verhaal is de architect een belangrijke bron geweest en daarom een korte biografie van P.Cuijpers:

Pierre Cuijpers leefde van 1827 tot 1921. Na de lagere school studeerde hij aan het Stedelijk College te Roermond en in 1844 besluit hij om in Antwerpen de Koninklijke Academie voor schone kunsten te gaan volgen. In 1849 slaagt hij hiervoor en behaalt de Prix d'Excellence. In 1851 keert hij terug naar Roermond en wordt stadsarchitect. In 1852 richt hij samen met F. Stoltzenberg en E. Georges het atelier voor beeldhouwkunst op. In 1865 vestigt hij zich in Amsterdam en bouwt het Centraal Station en het Rijksmuseum. Ook restaureert hij een groot aantal monumenten zoals kasteel 'Haar', bij Haarzuilens. In 1894 keert hij weer terug naar Roermond en in 1907 maakt hij het ontwerp

voor de Sint Antonius van Padua in Oosterhout. Hij is dan 80 jaar. Het werk van P. Cuypers werd sterk beïnvloed door de 13de eeuwse Franse gotiek. In zijn werkplaats te Roermond werkten, naar middeleeuws voorbeeld, vaklieden van verschillende disciplines samen. Cuypers ontwierp niet alleen het kerkgebouw maar ook het beeldhouwwerk, de meubels en de aankleding. In 1921 overlijdt Pierre Cuypers. Hij wordt begraven op het Oude Kerkhof. Onlangs is zijn graf gerestaureerd.

De Antoniuskerk is in kruisvorm gebouwd in de stijl van de moderne gotiek. Hij heeft een totale lengte van 54,5 m en een breedte van 32 m. De toren was bij oplevering 20,5 m hoog. Vanwege financiële problemen werd de toren niet volgens tekening afgebouwd. In 1926 werd A. van Loon de opvolger van bouwpastoor CH. Bressers. Hij liet een heteluchtverwarming plaatsen van de gelden die hij had ontvangen, bij zijn aantreden als nieuwe pastoor. De familie Van Loon liet het priesterkoor en de zijkapellen opschilderen. Enige tijd later werden door de kunstschilder Joan Colette de drie bogen beschilderd.

In 1959 werd, na jarenlang sparen door de parochianen, de toren verhoogd tot ongeveer 32 meter. Ook pastoor Van Loon droeg hieraan geldelijk bij. De scheidingslijn is nog duidelijk waar te nemen als men de toren in ogenschouw neemt.

Rechts vooraan tegen de muur van de kerk bevindt zich het beeld van Clemens Maria Hofbauer. Het is een onopvallend beeld. Toch branden er vaak kaarsjes. Clemens geldt als de patroon van hopeloze zaken. Dat heeft alles met zijn leven te maken. Hij heeft met vele moeilijkheden te kampen gehad. Maar hij gaf niet op. Hij werd in 1751 in een klein dorpje Taschwitz-Tsjechië geboren. Het gezin met 12 kinderen was arm. Weldoeners stelden hem in staat om in Wenen priesterstudies te beginnen. Bij zijn werk heeft hij vele teleurstellingen moeten overwinnen, o.a. in de Poolse hoofdstad Warschau, waar hij een groot aantal jaren werkzaam was. Zijn feestdag is 15 maart, de dag waarop hij in 1820 gestorven is.

Redengevende omschrijving van het monument: 14 januari 1997

De driehoekige neogotische bakstenen pseudobasiliek is gebouwd in opdracht van de parochie "Sint Antonius" in 1907.

De algemene gevelgeleding, de daken, de westpartij, het schip, de noordelijke transeptarm, het koor en de zuidelijke transeptarm worden uitvoerig beschreven in het algemene besluit van de monumentenNR: 97.07 Sectie NR: R 4750.

In 2012 gaat er worden beslist wat we met de kerken gaan doen ?

Torenstraat 3

Van 1893 tot 1897 werd het pand in twee fases gebouwd als margarinefabriek van John. M. Verschure & Zn. Daarvoor stonden er 5 woningen. Voor het pand heeft een draaiplateau gelegen, dat diende als inrit voor de tram. In 1992 werd de monumentale gevel gesloopt. De geschiedenis van deze boterfabriek is al vaak beschreven. De voormalige boterfabriek is veranderd in een gevel waarin veel verschillende winkels en woningen gevestigd zijn geweest. De poort is authentiek gebleven en siert dit alles nog enigszins.

In de voorgevel zit de gevelsteen ingemetseld - seld met de tekst "ANNO 1897".

Margarinefabriek in 1913, foto: Het kanton 1990/ H.Tielemans.

De gevelsteen "ANNO 1893" bleef bewaard en is ingemetseld in de achterkant van het nieuwe gebouw, de z.g. "Torenkwadrant".

Redengevende omschrijving van het monument: 10 december 1996

Restant van een vm. margarinefabriek in de neorenaissance stijl uit 1897, gebouwd in opdracht van John. M. Verschure & Zoon. Het pand bestaat uit een begane grond, een verdieping en een zolderverdieping. Op de verdieping wordt thans gewoond. De bakstenen topgevel is aan beide zijden afgezet met lisenen. De gevel wordt bekroond door opzetstukken en is verrijkt met gepleisterde speklagen en diamantknoppen. Op de begane grond bevonden zich oorspronkelijk twee kozijnen met dubbele deuren. Op de verdieping bevinden zich thans vier vensters met kalf, bovenlicht en draairamen. In het midden van de top van de gevel een blinde rondboogvormige nis. Het pand heeft een zadeldak met 5 pannen, haaks op de straat. Aan beide zijde van de toegang van de poort bevindt zich een schamppaal. Het linkerkozijn op de begane grond is recentelijk voorzien van glasdeuren met daarboven een eenvoudige luifel. Rechts hiervan bevindt zich een onderdoorgang, die kan worden afgesloten met dubbele pakhuisdeuren. Voorts een kleine smalle gevelopening met hardstenen onderdorpel. Boven beide grote gevelopeningen bevindt zich een gemetselde segmentboog met gestuukte aanzet- en sluitstenen. Het metselwerk van het linkerboogveld is geschilderd en het rechterboogveld is gestuukt. De hardstenen lijst tussen de begane grond en de verdieping fungeert als lekdorpel voor de erboven gelegen vensters. Boven de vensters bevindt zich een lange gestuukte band waarop voorheen een tekst heeft gestaan die thans is verdwenen. Onder de blinde nis is een lang gestrekte diamantkop aangebracht en aan weerszijden twee gevelstenen geplaatst waarop "ANNO 1897" staat. De nis is onderverdeeld in twee rondboognissen waarboven siermetselwerk is gemetseld met daarboven een rondboog met sluitsteen en een geprofileerde hardstenen rondboogvormige lijst. De gevel is afgezet met een trapsgewijs geplaatste hardstenen band en drie trappen met dekstenen. In de sluitsteen boven de eerder genoemde nis ontspringt een diagonaal geplaatste kleine pijler die wordt bekroond door een bekroning.

De maquette van dit pandje staat in het museum "Oud Oosterhout" aan de Bredaseweg.

Torenstraat 21

Woonhuis/praktijkruimte, gebouwd 1884. Het object bestaat uit twee bouwdelen.

In 1958 is de woning verbouwd en in 1981 uitgebreid voor dierenartsen praktijk en is dit gebouw in de huidige vorm tot stand gebracht.

Redengevende omschrijving van het monument: 10 december 1996

Het object bestaat uit twee bouwdelen:

Deel A: dit deel heeft een begane grond en een zolder met een licht grijs gepleisterde voorgevel, een grijs gestuukte plint, een kroonlijst en een zadeldak, evenwijdig aan de straat. In het dak, dat gedekt is met geglazuurde gesmoorde Hollandse pannen, bevinden zich twee dakkapellen. Aan beide einden van de nok een bakstenen schoorsteen. De toegang wordt gevormd door een getoogd kozijn met deur en gedeeld bovenlicht. Aan weerszijden van de toegang twee getoogde schuifvensters met hardstenen lekdorpels. De onder-ramen hebben vierruits- en de bovenramen tweeruits roeden verdeling. De dakkapellen hebben elk twee ramen met vierruitse roeden verdeling en zijn aan de bovenzijde driehoekig afgesloten. Tegen de blinde grotendeels bakstenen linker tuitgevel is recentelijk, iets terugliggend, nieuwbouw gepleegd. De top van de rechter tuitgevel heeft twee vensters met een raam met vierruits roeden verdeling. Tussen deel A en B bevindt zich een kozijn met deur en bovenlicht.

Deel B: aan de achterzijde is, onder een zadeldak evenwijdig aan de straat, dat is gedekt met geglazuurde gesmoorde Hollandse pannen, een eenlaags gebouw gebouwd. De lichtgrijs gepleisterde voorgevel met grijs gepleisterde plint heeft twee segmentboogvormige vensters, waarvan de onderramen vierruits- en de bovenramen tweeruits roeden verdeling hebben. De gevel is aan de bovenzijde afgesloten door een bakgoot.

Veekestraat 16

De Vekenstraet werd al in 1519 vernoemd in de archieven. Later werd het Veekestraat. De Veekestraat verleent haar naam aan een oud object, dat in deze streek veel voorkwam: een veken. Dit is een hek van palen met daartussen gevlochten takken.

Voormalige boerderij uit het midden van de 19de eeuw, bestaande uit een begane grond en verdieping met zadeldak, dat gedekt is met riet en dat haaks op de weg staat. In de nok bevinden zich twee schoorstenen, waarvan één de tuitgevel aan de wegzijde beëindigt. Aan de wegzijde bevindt zich een éénlaagse uitbouw met lessenaarsdak gedekt met rode pannen die waarschijnlijk tot het oudste deel van het object hoort. De zijgevel van deze aanbouw heeft vlechtingen. Aan de linkerzijde steekt de voormalige stal uit, waarover het riet door loopt. Alle kozijnen, ramen en luiken stammen niet uit de bouwtijd (recent vervangen) en zijn wit en de luiken donker groen geschilderd. De gevels zijn wit met een zwarte plint geschilderd. In het pand is het interieur grotendeels vernieuwd en zijn de buitenmuren van een binnenklamp voorzien.

Het huis werd na de verbouwing, het "Veekenhof" genoemd.

Sinds 1969 woont er de familie Hoysing.

Redengevende omschrijving van het monument: 25 januari 2000

Voorgevel: de gevel langs de Veekestraat heeft op de begane grond in de uitbouw twee schuifvensters met roeden verdeling en naast de uitbouw een schuifvenster met roeden verdeling, dat herinnert aan de opkamer. De vensters hebben een keramische lekdorpel. Op de verdieping bevinden zich twee schuifvensters met roeden verdeling en een keramische lekdorpel.

Linker zijgevel: de gevel van het woonhuis heeft twee schuifvensters met roeden verdeling. Een toegangsdeur met bovenlicht geeft toegang tot het woonhuis. Ter plaatse van de vm. stal bevinden zich enkele vensters met roeden verdeling en een toegangsdeur.

Rechter zijgevel: de gevel heeft een klein venster ter plaatse van de kelder, een kozijn met drie ramen, een toegangsdeur en twee vensters met roeden verdeling. Voorts bevindt zich in deze gevel een moderne garage deur.

Vermeldenswaard is dat in het interieur zich waarschijnlijk zestiende eeuwse spanten met gebogen blokkeel en een balklaag met sleutelstukken bevinden.

Veerseweg 32

Vrijstaand woonhuis gebouwd in het begin van de 20ste eeuw voor de kerkopzichter gelegen aan de begraafplaats. In deze woning woonde Bart Loonen en was vanaf 1922 grafmaker. De familie Segers woonden hier van ca. 1959 tot 2004 en waren tevens beheerder van het kerkhof. Deze familie huurde dit huis van de parochie St. Jan. In 2004 is het na het verlaten van mevr. Segers de woning verkocht

Foto: privécollectie fam.J.Tempelaars: Bart Loonen in 1949.

De luiken ontbreken, de poort van het kerkhof is versmald en er staat aan de linker- gevel een houten schutting.

Redengevende omschrijving van het monument: 2 oktober 2001

Het pand is gebouwd van rode bakstenen in kruisverband en heeft een rechthoekige plattegrond. Het bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping onder een zadeldak gedekt met gesmoorde Tuile-du-Nordpannen dat haaks op de straat staat.

Voorgevel: de symmetrische gevel heeft een gepleisterde plint dat wordt doorbroken door een centrale toegang. De entree bestaat uit een hardstenen dorpel, een deur en een meerruits bovenlicht. Aan weerszijden van de toegang bevinden zich twee ongedeelde vensters met recent geplaatst isolatieglas en waarvan de onderramen konden worden geblindeerd met luiken. De korfboogvormige gevelopeningen hebben een gemetselde korfboog met in de boogvelden siermetselwerk en hardstenen lekdorpels. Op de verdieping bevindt zich een T- schuifvenster met een gedeeld bovenlicht. De rondboogvormige gevelopening heeft ook een rondboog met in een boogveld siermetselwerk en een hardstenen lekdorpel. Onder de dakrand zijn muurankers zichtbaar die over gaan in houten klossen van de overstekende daklijst.

Linker zijgevel: de gevel bevat rechts een toegang met een hardstenen dorpel, een deur en een meerruits bovenlicht. Aan de linkerzijde bevinden zich een horizontaal venster met drie ruiten en een klein venster. De gevelopeningen zijn voorzien van gemetselde rollagen en gemetselde lekdorpels. Onder de dakrand zijn muurankers zichtbaar. De gevel wordt afgesloten met een gemetselde rollaag en een mastgoot. In het dak is een dakvenster toegevoegd. Aan de linkerzijde is een éénlaagse aanbouw met plat dak, met schoorsteen, dat afgesloten wordt met een boeiboord.

Rechter zijgevel: dwars op de gevel staat een ijzeren hek met pijlpunten. De gevel heeft een venster met kalf een onder en bovenraam. De gevelopeningen heeft een gemetselde rollaag en een geglazuurde lekdorpel. Onder de dakrand zijn muurankers zichtbaar. De gevel wordt afgesloten met een gemetselde rollaag en een mastgoot. In het dak staan een schoorsteen en een recht afgewerkt dakkapel met gedeeld venster.

De maquette van dit pandje staat in het museum "Oud-Oosterhout" aan de Bredaseweg.

Ook hier zijn de luiken weggelaten.

Veerseweg 54

Vrijstaande voormalige boerderij/annex café in oorsprong gebouwd in het begin van de 19de eeuw en gelegen aan de Napoleons weg, van Parijs naar Amsterdam. In 1830 kwam de herberg in handen van de familie Donkers. In het eerste kwart van de 20ste eeuw is de boerderij verbouwd tot café/woonhuis. “Café Koppelpaarden”, de “OudeTol ” en de “Barrière”. Dit zijn de oorspronkelijke namen van het pand. In het begin van de 19de eeuw bewoond door de wed. Adriaan van de Corput. De herberg kwam in handen van de fam. Donkers en na het overlijden van Jacobus Donkers in 1914, kochten Toon Cornelissen en Janeke Papen in 1915 de herberg. In 1931 kreeg het café-pand een houten afdak en werden in 1933 wc's aangebouwd. Veerscheweg nr. 236 werd tot juni 1931 geschreven. Later Veerscheweg 54. Nu Veerseweg 54. In 1941 ging het over naar de zoon Tinus en deze runde het tot zijn overlijden in 1978. In 1944 trouwde Betje Kops bij haar schoonfamilie in en in 1947 nam zij het roer over. Haar man Tinus bleef in de wegenbouw. In 1944 zijn de vensters gewijzigd en in 1945 werd het café vanwege oorlogsschade weer hersteld. In 1946 werd er toestemming verleend om de dubbele toegangsdeuren te handhaven, de veranda kreeg een tijdelijke goedkeuring tot 1 jan. 1948. In 1978 nam de zoon Kees Cornelissen het café over en bouwde een zalencomplex, tennisbanen en een Jeu de Boules baan. Ook zaten er verschillende verenigingen hier thuis en werden er vele feesten, maar ook de begrafenis verzorgd.

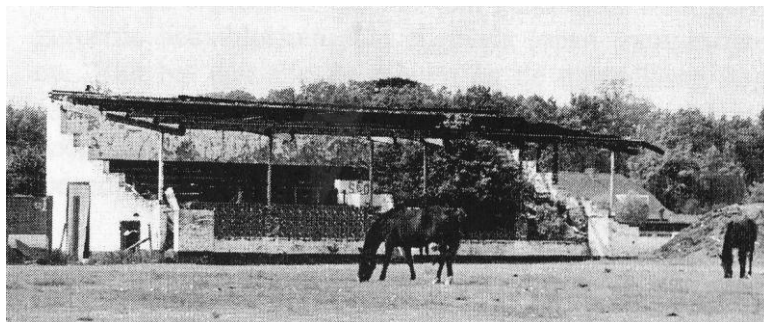
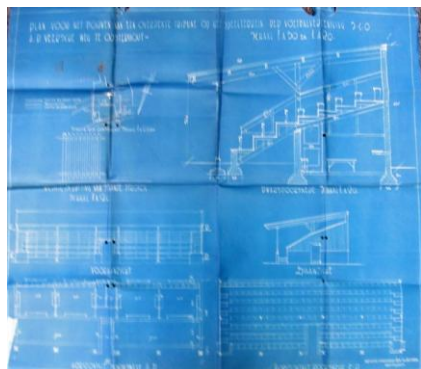
Redengevende omschrijving van het monument: 2 oktober 2001

Het café/woongedeelte was gebouwd van rode baksteen in Vlaams verband en bestond uit een begane grond en een zolderverdieping onder een zadeldak gedekt met riet.

De verdere omschrijving is zodanig niet meer aan de orde. Het pand is in 2010 geheel gerestaureerd en de omschrijving voor een monumentenstatus zal moeten worden herzien.

De maquette van dit pandje staat in het museum “Oud-Oosterhout” aan de Bredaseweg. De zijgevel heeft hier niet de mooie topgevel zoals op de andere foto’s te zien is.

Het oprichten van een overdekte tribune, met kleedkamers e.d. en het plaatsen

van een schutting, werd op 18 maart 1940 aangevraagd en is op 4 april 1940 goedgekeurd. De kosten hiervoor waren Fl.2000,- en bedoeld voor de voetbalver. R.K. S.C.O (de Rooms katholieke Voetbalvereniging Sport Centrale Oosterhout) die daar toen thuis was. S.C.O ging al in 1935 spelen op het oude Julianaterrein, zonder tribune, achter het café van Janneke Papen. Op 10 sept. 1935 speelden zij, zoals vermeld staat in Het Kanton van dat jaar, tegen H.K.I. ter gelegenheid van de opening en inwijding van het nieuwe S.C.O. terrein. De entree was 15 en 25 cent.

Op de foto; het 2de elftal in het seizoen '57-'58, met op de achtergrond de tribune. Nadien is deze snel in verval geraakt, maar in 1999 alsnog op de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst, met omschrijving: oorspronkelijke functie stadion. Verder staat er niets vermeld en dat is waarschijnlijk ook niet aan de orde. Momenteel is de conditie heel slecht en nodig toe aan een opknabbeurt. Tot 1974 speelde S.C.O op het voetbalcomplex van de Koppelpaarden. Eind 1974 verhuisde S.C.O naar sportpark "Paterserf". Tegenwoordig is SCO/Tofs gevestigd op sportpark "De Elskens".

Veerseweg 56-58

Woonhuis en voormalige leerlooierij, gebouwd aan het einde van de 19de eeuw.

In 1830 was het hier hakhout, de eigenaar was ene Heer Adriaan Jan Ploegmans, landbouwer

In 1833 is er onderhandse verkoop aan A Hermans.

In 1834 stichting van een huis. Eigenaar Antonie Hermans, tapper en/of herbergier.

In 1838 is er ook iets gebouwd, onbekend wat.

In 1841 is er een aanbouw gebouwd.

In 1859 verkoop aan Antony Donkers, timmerman.

In 1866 verkoop aan Theodorus Verhoef, zonder beroep wonende in Woerden.

In 1868 verkoop aan Adrianus Kools, zonder beroep.

In 1884 door successie aan zijn weduwe Johanna Catharina van der Heyden en 5 kinderen, deze zijn eigenaars tot ong. 1900.

Kools is overleden in 1874 en was ook eigenaar van Slotje Limburg.

Foto: spoorlijn die toen liep van de Leijsenhoek naar Raamsdonksveer, Geertruidenberg en Dongen. Sinds 26 september 1880 reed hier de ZuiderStoomtramweg. De ZSM reed van Breda naar Oosterhout, Oosterhout via Dongen naar Tilburg en van Oosterhout naar Raamsdonksveer. 5x per dag. In 1926 en 1928, werd het tramstation nog verbouwd en in 1938 werd de tramrails in het geheel verwijderd. Op 29 juni 1934 werd de B.B.A. opgericht.

Dan een grote sprong: 1925 bouwvergunning tot verbouw van de stal tot huis. De familie Hooymaaiers wonen er tot 1949 en daarna de familie Hessels. Tot 1952 was deze woning op nr. 56 en is de nummering veranderd bij het verbouwen van de leerlooierij (door aann.Stoop), tot woonhuis voor de familie Hessels en hun woning werd toen nr. 58. De leerlooierij als woonhuis werd nr. 56 en werd in 1953 bewoond door familie v/d Elshout. In 1972 werden deze beide huizen gekocht door

Bert Poppelaars, de overbuurman en bleef mevr. Hessels op 58 wonen. Vanwege een tussendeur van beide woningen werd er hulp geboden als dat nodig was en in 1974 is deze deur dichtgemetseld i.v.m. het verhuizen van mevr. Hessels naar een bejaardenwoning. Cees van Vugt heeft toen een tijdje nr.56 gehuurd.

Onder het huis was een enorme kelder, maar vanwege het onderlopen na een hevige regenbui is deze later dichtgegooid. In 1976 is B. Poppelaars naar Zeeland vertrokken en nr. 58 verkocht aan Cees van Vugt. In jan.1976 heeft J. Poppelaars nr.56 gekocht en is zijn dochter, getrouwd met Anton van Rijckevorsel, dit gaan huren. In 1977 hebben zij het gekocht en hebben er het een en ander verbouwd. Toen zij het huis kochten, was er boven nog een grote balk waar je onderdoor moest om op het linker bovengedeelte te komen, later hebben zij daar kamertjes van gemaakt. Achter het huis stond een heel oud schuurtje, wat tijdens de verbouwing in 1993 is afgebroken. In 1993 is er een stuk aan gezet en zijn alle ruimtes vernieuwd, zijn er ook de luikjes gekomen. Er zijn tijdens de verbouwing en het opruimen van het schuurtje botten gevonden, die afkomstig waren uit de periode dat de familie Hooymayers er veehandelaar was.

Op de zijkant van de woning, hoek Helleke werden vroeger reclame borden geplaatst op de gevel, zoals van de ijsrevue en ook zoals het voorbeeld op de foto. De VVV van Bergen op Zoom liet in de jaren 30 het bovenste bord aanbrengen. Bertus Oomen, die juist aan het verven was, vervaardigde deze tekst op het bord eronder: "ALS ER TE OOSTERHOUT GEEN PLAATS MEER IS".

Foto privécollectie: schilderij van de woning in de periode dat de familie Hessels hier van 1949-1970 woonde.

Deze maquette staat in het museum "Oud-Oosterhout" aan de Bredaseweg.

Redengevende omschrijving van het monument: 2 oktober 2001

Woonhuis: Voor het woonhuis aan de Veerseweg staan leilinden. De aan de achterzijde aangebouwde serre en de recente aanbouw aan de looierij zijn niet beschermenswaardig. Het pand heeft wit geschilderde gevels in blokverband met grijs geschilderde plinten. Het bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping onder een zadeldak gedekt met rode Hollandse pannen. Op de uiteinden van de nok, die evenwijdig aan de Veerseweg loopt, staan bakstenen schoorstenen. De vensters zijn recent vervangen door schuifvensters met roeden verdeling.

Voorgevel: de begane grond heeft een schuifvenster, een toegang en twee schuifvenster.

Vrachelsedijk 15

Boerderijcomplex bestaande uit een woonhuis met begane grond en verdieping, een stal, een dwarsdeelschuur en een vrijstaande schuur met een schilddak. Op 27 mei 1863 betreft Jan Willemse deze zeer oude boerderij, toen Koningsdijk J6, en gaat hier wonen met zijn eerste vrouw A.M. Rasenberg. Tijdens zijn tweede huwelijk in 1874 met J.C. Driessen bouwt hij voor zijn zonen twee identieke boerderijen, één op dit perceel en één aan de Vrachelsestraat J5, nu 42. (Cornelis) Kees Willemse, geboren in 1876 woonde hier in 1910, toen is het kanaal aangelegd en werd de straatnaam Koningsdijk J6, veranderd in Vrachelsedijk 15. Op de gevel is een gedenksteen gemetseld met de inscriptie: A.M. Willemse 1909. Antoinetta Maria geb. 1880 overleden in 1966, was getrouwd met A. van Leent uit Terheijden. Volgens de bouwvergunningen heeft de wed. H. de Wit in 1939 hier gewoond en heeft er een hoenderhok gebouwd. Momenteel woont er de fam. De Wit.

Redengevende omschrijving van het monument: 25 januari 2000

Woonhuis: het woonhuis heeft een zadeldak, waarop in de nok twee schoorstenen en de dwarsdeelschuur een schilddak. Alle daken zijn gedekt met gesmoorde kruispannen. De gevels zijn gebouwd met rode steen in kruisverband en in de gevelvlakken zijn meerdere ankers zichtbaar. De kozijnen zijn wit en het raamhout is deels wit en groen geschilderd. De gevel langs de Vrachelsedijk heeft een gepleisterde plint met ter plaatse van het woonhuis muistroosters. De gevel van het woongedeelte wordt aan beide zijde beëindigd met hoekpilasters en in het midden een risaliet, waarin een ondiep portiek. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten door een

eenvoudig hoofdstel met natuurstenen geschilderde consoles die in een sierlijst ingrijpen. Over de gevel lopen enkele gepleisterde banden. In de portiek een paneeldeur met glas en smeedwerk, een bovenlicht met glas-inlood. Aan beide zijden van de portiek bevinden zich twee segmentboogvormige schuifvensters met glas-inlood en hardstenen lekdorpels. De vensters zijn voorzien van voorzetruiten. Over de gevel zijn muurankers zichtbaar.

Stal langs de Vrachelsedijk: in de voorgevel bevindt zich een toegang met dubbele deur met roeden gedeeld venster en een toegang met een gedeeld bovenlicht waartussen twee stalvensters geplaatst hebben. De ellipsvormige gevelopening heeft een gemetselde rollaag met natuurstenen aanzet- en sluitstenen. De stalvensters hebben een spitsboog- en driepas tracering omgeven door halfronde rollaag en een gemetselde lekdorpel. De gevel wordt afgesloten door siermetselwerk en een gootlijst.

Zijgevel: is recent gerestaureerd, waarbij een hoge borstwering is aangebracht.

Dwarsdeel- en vrijstaande schuur: de schuur heeft een gemetselde borstwering en gevels van geteerde messing- en groefdelen. De voorgevel heeft een hoge houten dubbele deur. Boven deze deuren een stalen latei met een gemetselde segmentboog, waarop het siermetselwerk aansluit. De vrijstaande schuur met schilddak heeft een begane grond en verdieping en gemetselde gevels van gele ijsselsteen, die hergebruikt zijn van de destijds gesloopte boerderij. In de gevels zijn meerder openingen met opgeklampte deuren en een gemetselde segmentboog. In een zijgevel een ijzeren stalraam met waaivormige roeden verdeling en meerdere ankers.

Linker zijgevel: heeft een tuit die als schoorsteen fungeert. Op de begane grond bevinden zich een venster en een klein venster ter plaatse van de kelder. De verdieping heeft twee schuifvensters met zesruits roeden verdeling. De gevelopeningen zijn voorzien van gemetselde strekkenlagen en hardstenen lekdorpels. Over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar.

Vijfhuizen 1 – 3

Hier gaf 't getal huizen eerst de naam, al werden er ook later meer woningen gebouwd, zo staat vermeld in "Het Kanton" van 29 mei 1948. Op 6 maart 1961 wordt aangegeven dat de naam van de straat is ingevoerd.

Vrijstaande woning met werkplaats gebouwt in 1890 van rode baksteen in kruisverband en verbouwd tot twee woonhuizen onder invloed van de neorenaissance. Aan de linkerzijde is het pand in 1923 verlengd. Aan de rechterzijde is een garage aangebouwd. Het pand heeft in oorsprong een rechthoekige plattegrond en bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping onder een zadeldak gedekt met gesmoorde kruispannen. In de nok, waar van de richting evenwijdig aan de weg loopt, staan twee schoorstenen.

Redengevende omschrijving van het monument: 2 oktober 2001

Voorgevel: de gevel is door middel van een lage heg van de straatzijde afgescheiden. De van oorsprong symmetrische gevel is voorzien van een gepleisterde plint en een cordonlijst die de geleding van een risalerende ingangspartij en twee hoeklisenen volgt. In de risaliet bevindt zich de toegang, die bestaat uit een hardstenen dorpel, een deur in twee delen met vierruits venster en een gedecoreerd bovenlicht. De segmentboogvormige gevelopening heeft een segmentboog met een hardstenen sluitsteen met diamantkop.

Naast de deur bevindt zich 'n hardstenen brievenbus. Aan weerszijden van de toegang bevindt zich een schuifvenster. De vensters hebben zesruits roedenverdeling (4+2) met in de bovenlichten glas-in-lood, deze kunnen worden geblindeld met luiken. De gevelopeningen hebben strekkenlagen en hardstenen lekdorpels. Over de gevel zijn muurankers zichtbaar. De gevel wordt aan de rechterzijde afgesloten met een geprofileerde kroonlijst, die om de rechterhoek omgezet is. Het linker, later toegevoegde deel, heeft onder de dakrand een gemetselde tandlijst en wordt afgesloten met een daklijst. In het dak zijn twee dakramen toegevoegd.

Linker zijgevel: De tuitgevel heeft op de begane grond een groot toegevoegd venster en een klein venster. Op de verdieping bevindt zich een segmentboogvormige opening met deuren. De gevelopeningen hebben gemetselde segmentbogen en keramische lekdorpels.

Onder de dakrand zijn muurankers zichtbaar.

Rechter zijgevel: de begane grond wordt door de garage aan het zicht onttrokken. De verdieping heeft twee kleine vensters aan weerszijden van een centrale toegang met deur. Onder de hardstenen dakrand zijn muurankers zichtbaar. De tuit van de gevel fungeert als schoorsteen.

Achtergevel: het linker geveldeel wordt ingenomen door een éénlaagse aanbouw onder een lessenaardak met een gedeeld venster met bovenlicht. Het centrale deel van de gevel heeft een toegang en twee vensters. In het dak boven dit gedeelte staat een recht afgewerkt dakkapel. Geheel rechts springt de gevel in waardoor er in het uitspringende gedeelte links plek is voor een smal venster. De achtergevel heeft een toegang met deur en een klein venster. Onder de dakrand zijn muurankers zichtbaar. De gevel wordt afgesloten met een mastgoot.

Garage: de aangebouwde garage is niet beschermenswaardig.

Warandelaan 43

Vrijstaande z.g. “Oostenrijkse woning” gebouwd in 1955, tot 24-03-1942 heette deze straat Blikstraat, naar een ontwerp van Spezia Holzblockhaus, type E80 van Holzbauwerke te Wenen, Oostenrijk. Het huis wordt begin 2011 beschreven op de makelaarssite als: *Aan de mooiste laan van Oosterhout gelegen, geheel opgetrokken in houten balken karakteristiek vrijstaand woonhuis met vrijstaande houten garage en vrijstaande, in steen opgetrokken, atelierruimte van circa 85 vierkante meter. Het pand is omgeven door een fraaie bostuin met veel privacy.* Het atelier werd gebruikt door de huidige eigenaar Niel Steenbergen. De kunstenaar Niel Steenbergen heeft overal zijn sporen achtergelaten. Zijn beelden staan in het Brabantse Oosterhout, waar hij de helft van zijn leven heeft gewoond, maar ook in Breda, Arnhem, zijn geboorteplaats Steenbergen, Rotterdam, en in tal van andere Nederlandse plaatsen. Penningen van zijn hand liggen in privécollecties, vitrines en kastjes bij verenigingen in het hele land. Hij maakte de bronzen deuren van de Annunciatiekerk in Nazareth (Israël) en maakte altaren voor verschillende kerken.

(Oud-)bisschoppen bezitten borstkruizen die Niel Steenbergen maakte, standbeelden die onder zijn handen ontstonden staan in musea, op pleinen en hofjes.

Niel Steenbergen (1911 – 1997) was een gedreven en buitengewoon productief kunstenaar.

In Nederland zijn vlak na de tweede wereldoorlog, in het kader van de wederopbouw zogenaamde Oostenrijkse woningen gebouwd. De aanvoer vond plaats via het spoor: per woning waren er twee goederenwagons nodig voor het vervoer. Er zijn meerdere aspecten bijzonder aan deze woningen: het waren houten prefab-woningen die zeer snel gebouwd konden worden. Uitgaande van al gemaakte fundamenteën duurde het slechts een paar dagen voordat een Oostenrijkse woning was gebouwd. Volgens de huidige maatstaven zijn het zeer energiezuinige woningen en hebben ze een zeer duurzaam karakter. Elke ruimte heeft een raam en de indeling is zeer logisch.

Omdat de woningen zoals ze nu nog voorkomen in Nederland vaak op zeer karakteristieke wijze zijn gelegen, op ruime kavels gebouwd en veelal royaal omgeven door groen, is het

landschappelijk een aanwinst om deze wijken te behouden. Ook uit het oogpunt van de naoorlogse wederopbouw is de functie van de Oostenrijkse woningen zeer belangrijk geweest. Vaak waren de woningen bedoeld voor gemeentelijke notabelen, oudverzetsstrijders (of nabestaanden daarvan) of andere voor die gemeente belanghebbende lieden. Elke woning kent daardoor haar eigen verhaal.

Redengevende omschrijving van het monument: 7 mei 2002

Woning is gebouwd van houten delen, die rood zijn geschilderd. De hoeken zijn gemarkeerd door over elkaar vallende houten geveldelen. Het pand met een rechthoekige plattegrond bestaat uit een begane grond, een verdieping en een zolderverdieping onder een zadeldak gedekt met rode verbeterde Hollandse pannen. De nok staat haaks op de straat. In de tuin bevindt zich een houten garage met een zadeldak gedekt met rode Hollandse pannen en waarvan de nok haaks op de straat staat. De vensters van het woonhuis hebben gedeelde stolpramen. Op de begane grond kunnen deze worden geblindeerd met houten luiken.

Voorgevel: In de voorgevel bevinden zich dubbele houten deuren. De begane grond heeft een venster en een klein venster met een rooster. Voorts een toegang onder een luifel gedekt met rode verbeterde Hollandse pannen. De entree bestaat uit een opstap en dorpel en een deur met een ruitvormig venster. Op de verdieping bevinden zich vensters. De zolderverdieping heeft een klein venster. De gevel wordt afgesloten met het fronton van verticale geveldelen en een dakoverstek.

Linker- en rechter zijgevel: in deze gevels bevinden zich twee kozijnen met elk twee openslaande ramen met vierruits roeden verdeling.

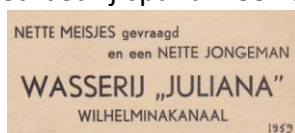
Achtergevel.

Schuur/werkplaats: is niet beschermingswaardig.

Opgericht in 1924 is Wasserij Juliana in Oosterhout, nu nog steeds een echt familiebedrijf. Op dit moment heeft de derde generatie Van Laarhoven de leiding. In de beginjaren bestonden de klanten vooral uit particulieren was en lokale bedrijven. Later werd het klantenbestand uitgebreid met lokale zieken huizen en verpleeghuizen uit de regio. Omdat het bedrijfspand veel te klein werd, hebben zij in 2004 een compleet nieuwe wasserij betrokken, met daarin de allernieuwste machines.

Redengevende omschrijving van het monument: 3 juli 2001

Op het complex van de Wasserij Juliana gelegen fabrieksschoorsteen. De schoorsteen is in het eerste kwart van de 20ste eeuw gebouwd van rode baksteen in koppenlagen en voorzien van spatringen. De schoorsteen heeft aan de bovenkant siermetselwerk.

Wilhelminalaan 90 en 92

De blauwdruk is van 16-10-1940: architectenbureau Gebr. J. en W. Oomen uit Oosterhout. De opdrachtgevers waren G. Pols nr. 90 en J. Zwaans nr. 92.

De familie Pols woonden op nr.90 tot 1965 en de familie Hagen van 1965 tot 2010 en tot heden de fam. J. van Traa.

De familie A. Zwaans, (getrouwd met dochter van de buurman) op nr.92 De familie Smits tot 1987, de familie Razenberg van 1987 tot 1 juni 1990 en tot heden de fam. H. Roos.

Redengevende omschrijving van het monument: 3 juli 2001

Dubbel vrijstaande woningen, gebouwd in 1942, bestaande uit een begane grond, een verdieping en een zolderverdieping. Het pand wordt afgesloten met een schilddak dat grotendeels gedekt is met rode Hollandse pannen. Het achterdakvlak van nr. 90 is gedekt met rode opnieuw verbeterde Hollandse pannen. Midden in de nok een schoorsteen en op het dak bevindt zich boven beide woningen een dakkapel met twee draaivensters, platdak en boeiboord. De gevels zijn gebouwd van rode baksteen in Noors verband en de vensters zijn

vervaardigd van staal. De panden worden door een tuin en een hek met gemetselde kolommen van de weg gescheiden. Aan de voorzijde van de deurpartij bevinden zich twee gemetselde plantenbakken, met daartussen een verhoging van geglaazuurde stenen.

Vorgevel en rechter zijgevel

van nr.90: aan de rechterzijde van de vorgevel bevindt zich de toegangsdeur met aan beide zijden een zijraam met glas-in-lood en met geglaazuurde keramische lekdorpels. Boven de deur een luifel, waarboven een rondboogvormig venster met glas-in-lood en een gemetselde rondboog met sluitsteen. Links naast de toegang bevindt zich een ovale erker met balkon. De erker heeft vijf glas-in-lood vensters. Op de verdieping bevinden zich twee gedeelde vensters. De gevel wordt afgesloten met een bakgoot op ijzeren steunen. In de rechter zijgevel bevinden zich aan de voorzijde een venster en ter hoogte van de verdieping langwerpige vensters, die het trappenhuis markeren. Aan de achterzijde van de rechter zijgevel is een aanbouw zichtbaar met een houten segmentboogvormige dubbele toegangsdeur en enkele vensters. Aan de aanbouw is een gemoderniseerde overkapping aangebracht, die niet beschermingswaardig is.

Vorgevel en linker zijgevel van nr.92: aan de rechterzijde bevindt zich een toegangsdeur met aan beide zijden een zijraam met glas-in-lood en met geglaazuurde keramische lekdorpels. Boven de deur een luifel, waarboven een rondboogvormig venster met glas-in-lood en een gemetselde rondboog met sluitsteen. Links naast de toegang bevindt zich een ovale erker met balkon. De erker heeft vijf glas-in-lood vensters. Op de verdieping bevinden zich twee gedeelde vensters. De gevel wordt afgesloten met een bakgoot. De linker zijgevel heeft op de begane grond een ovale erker met een luifel. Rechts daarvan een klein segmentboogvormig venster met gemetselde segmentboog. Op de verdieping bevindt zich een venster. Beide grote vensters hebben een zonwering. De linker zijgevel wordt afgesloten met een bakgoot. Aan de achterzijde is een eenlaagse aanbouw gebouwd.

Achtergevel: tussen de hiervoor beschreven eenlaagse aanbouw van de nummers 90 en 92 bevindt zich een iets verlaagde aanbouw met twee toegangsdeuren met roeden verdeling.

Pompgebouw uit 1915, wat ter regulering van de waterstand in het gedeelte van het Wilhelminakanaal dienst deed. Het oude gemaal herinnert ons aan de plaats waar in 1920 Vrachelen begon. Het overtollige water van het Wilhelminakanaal werd, nog voordat de sluizen bereikt werden, via de overstort afgevoerd. Maar ook andersom kon het, vooral in droge tijden, weleens gebeuren dat het water in de haven hoger stond dan in het Wilhelminakanaal aan de andere kant van de overstort. Daarom staat erbij het sluisje een gebouw, waarin een pompemaal staat. Bij lage waterstand wordt via een pompemaal in dit gebouwtje het water van beneden de sluis naar boven gestuwd. Dat gebeurt ook andersom. Er zijn in dat gebouw twee pompen: één om het water van beneden naar boven te pompen en één vice versa.

Foto: voorgevel aan de Wilhelminalaan. Archief Tilburg

Foto: zijgevel gezien vanaf Sluis 1, BN de Stem/ Johan van Gurp.

Redengevende omschrijving van het monument: 3 juli 2001

Gebouw: met nagenoeg vierkante plattegrond, bestaande uit een begane grond en een verdieping met een zadeldak, dat aan de voorzijde overgaat in een lessenaarsdak, die gedekt zijn met rode kruispannen en evenwijdig aan de straat staan. Het is gebouwd met rode baksteen in kruisverband en heeft ter hoogte van de verdieping een hardstenen band, dat ter hoogte van de vensters dienst doet als lekdorpel. Alle gevelopeningen zijn voorzien van glazen bouwstenen, die in de zijgevels op verdiepningsniveau zijn dichtgezet met metselwerk en hebben een hardstenen latei. De beide zijgevels zijn tuitgevels en volgen aan de bovenzijde de dakvorm en zijn afgezet met een rollaag, die op alle hoeken is verlevendigd met hardsteen.

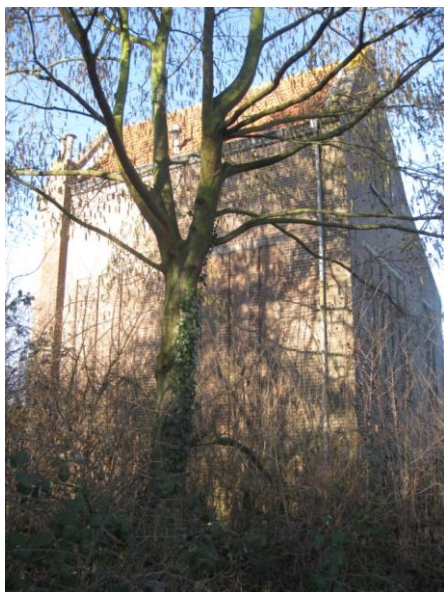

Voorzijde: heeft op de begane grond een dichtgemetselde toegang, twee toegangen met deur en een dichtgezet venster. Boven de toegangen een geklonken latei met op de klinknagels een bloemmotief. Ter hoogte van de latei is een schoorsteen uitgetand, die tot boven het lessenaarsdak doorloopt. De verdieping heeft vijf smalle lange vensters. De gevel wordt afgesloten met een bakgoot.

Linker- en rechter zijgevel: zijn identiek qua opbouw. Alle vensters zijn dichtgezet, behalve de topvensters in de rechter zijgevel.

Op verdiepningsniveau bevinden zich twee clusters van smalle lange dichtgezette vensters. Van de linker, dat vijf vensters breed is, lopen de drie middelste vensters door tot de hardstenen band. Alle vensters zijn gescheiden door een penant. In de nok bevinden zich drie vensters, waarvan het middelste door loopt tot in de nok. Deze zijn eveneens gescheiden door een penant.

Achtergevel: Ter hoogte van de hardstenen band in de achtergevel bevinden zich de lekdorpels van twee maal drie lange smalle vensters. Hiertussen een gedecoreerde ijzeren console. De vensters worden weer onderling gescheiden door een penant. Aan de linkerzijde is een schoorsteen uitgetand, die doorloopt tot boven de goot. De gevel wordt afgesloten door een bakgoot.

Wilhelminakanaal ong.

aflaatwerk

Ter regulering van de waterstand in het gedeelte van het Wilhelminakanaal, tussen Tilburg en Oosterhout gelegen aflaatwerk en pompgebouw uit het begin van de 20^e eeuw (1915). Het aflaatwerk werd aan het einde van de tweede wereldoorlog opgeblazen, waardoor het Wilhelminakanaal leegliep. Hierna werd het aflaatwerk herbouwd in de huidige verschijningsvorm en vertoont nog steeds invloeden van de 'Nieuwe Zakelijkheid'. Het pompgebouw vertoont invloeden van de Amsterdamse School. Over water tussen de landhoofden is een houten brug gelegd.

Foto's: BN de Stem/ Johan van Gurp

In BN de Stem van 1 augustus 1990 werd er een artikel overgeschreven door R. Gregoor.

WATER VAN DE DOMMEL WORDT GELOOSD IN WILHELMINAKANAAL.

De Dommel is een klein riviertje dat vanuit België richting Eindhoven stroomt en uiteindelijk uitkomt in

de Maas. De brouwerij Dommelsch heeft zijn naam aan de rivier gegeven. De Dommel is een riviertje, dat te vergelijken is met De Donge in deze regio. De Dommel heeft in de loop der eeuwen altijd last gehad van overstromingen. Vooral in tijden, dat het nogal regende, trad de rivier buiten haar oevers. Daarbij kwam dat men hier te maken had met de invloeden van eb en vloed. Bij vloed kwam het water van de Maas, dat rechtstreeks in verbinding stond met Hollandsch Diep en dus ook de zee, richting Dommel. En als die Dommel toch al werd overbelast met al dat regenwater laad het zich raden wat er gebeurde. De Dommel had geen zijriviertjes, het water kon dus alleen maar ontsnappen over de dijken heen het weiland in. Vooral in het gebied Best-Den Bosch-Boxtel was het nogal eens raak.

Kanalen: In de jaren twintig, dertig werd daar eindelijk iets aan gedaan. Er gebeurden toen twee dingen. In Geertruidenberg was men zo rond 1910 begonnen met de aanleg van een kanaal, dat via Oosterhout en Tilburg uiteindelijk terecht zou moeten komen in de buurt van Helmond. Daar zou dat nieuwe kanaal, dat de naam van de toenmalige prinses Wilhelmina kreeg, uitkomen in de Zuid Willemsvaart. Daar lag, zo dachten de waterschapskundige in die tijd, de oplossing. Het was echter onmogelijk om de Dommel ineens aan te sluiten op het Wilhelminakanaal. Vandaar dat er tussen Eindhoven en het vliegveld Welschap een nieuw kanaal zou moeten worden aangelegd. Dat kanaal, dat pas veel later de naam van Beatrixkanaal meekreeg, zou het water van de Dommel rechtstreeks afwateren naar het Wilhelminakanaal. Uiteraard zou eerst het Wilhelminakanaal gegraven moeten worden. Daar ging nogal wat tijd overheen voordat het water vanaf Helmond de Biesbosch invloede. Het deel tussen Geertruidenberg en Oosterhout werd in 1913 geopend voor het scheepvaartverkeer. In 1919 was het kanaal tot aan Tilburg gereed en in 1923 werd het geopend. Op dat moment kon het

Beatrixkanaal gegraven worden. In 1930 kwam dit gereed. Het kanaal werd slechts sporadisch gebruikt voor de scheepvaart, daar was het te kort voor. Bovendien lag het nu niet bepaald aan een gangbare scheepsrout. Het kanaal is in eerste instantie gegraven om het water van de Dommel af te wateren en zo te zorgen dat er een einde kwam aan de voortdurende overstromingen. Uiteindelijk zou het Beatrixkanaal bij Best uitkomen in het Wilhelminakanaal. Het Wilhelminakanaal kwam uiteindelijk in Oosterhout, waar twee sluizen nodig waren om het water 'beneden de sluis' op peil te houden. Oosterhout kreeg een dubbele sluis omdat het water, dat toen eb en vloed kende, niet in een keer gestuit kon worden. Die eerste sluizen zijn er nu niet meer. Na een aantal jaren, toen het water meer hanteerbaar werd als gevolg van de Deltawerken, verdwenen de sluizen. Café-restaurant Sluis 1 herinnert de Oosterhouter nog aan die oude eerste sluis, die daar destijds lag.

Redengevende omschrijving van het monument: 3 juli 2001

Aflaatwerk: *die bestaat uit een betonnen constructie, die ten opzicht van elkaar het niveauverschil vormen tussen de waterstand in het Wilhelminakanaal enerzijds naar Tilburg en anderzijds naar Breda.*

Het hoogst gelegen deel bestaat uit twee landhoofden, afgezet met een hoefijzer. Hier ter plaatse is het kanaal versmald. De ijzeren schotbalk, die de hoeveelheid door te laten water regelt, is aan beide zijden opgehangen in een regelmechaniek in een vierkant betonnen gebouwtje met stalen toegangsdeur, afgedekt met een flauw betonnen tentdak.

De beide gebouwtjes, die identiek zijn, zijn door twee ijzeren staven met elkaar verbonden. Bovenstrooms bevindt zich een vierkante inham, waarin het buitenste deel van het regelmechaniek van de schuiven zichtbaar is. Aan de kopse zijde bevindt zich een ijzeren deur. Het toegangsniveau is bereikbaar middels een betonnen trap, waarvan de treden afgezet zijn met hoekijzers.

Het water wordt, nadat het de schuif is gepasseerd, in de uitstroombak geleid door aflopende betonnen wanden en twee in water staande betonnen geleiders.

Enige tientallen meters verder benedenstrooms bevindt zich onder een brug van de Wilhelminalaan een betonnen drempel. Na de brug bevinden zich in het water twee betonnen geleiders.

Willemstraat 33

Hoekwoning, gebouwd in 1922/06. De woning staat aan de Bredaseweg en heeft de voordeur aan de Willemstraat. De Oosterhoutse architect was C.A. van den Elshout en die heeft dit gedaan in opdracht van de heer C.J. van Raay. Vóór 1922 was Bredaseweg 20 het laatste huis in deze rij. Aan deze toenmalige hoekwoning was de buitengevel opgetrokken met een mooie en dure baksteen, waarvan de voegen netjes waren afgewerkt. Omdat er later in 1922 deze woning tegenaan is gezet hebben ze hiervoor gaten in de muur moeten maken voor het plaatsen van de draagbalken. Ook heeft men om de dakgoot van de woning aan de Bredaseweg heen gemetseld. Hierdoor stak de dakgoot uit de muur, in de slaapkamer aan de voorzijde van deze woning.

Vóór 1954 hebben hier verschillende families gewoond: de fam. Biemans (makelaardij), fam. Koevoets en de fam. Ligtfoot-van Rijthoven (fiatgarage Ligtfoot). Op 17 mei 1954 werd het eigendom van de familie Koreman. 10 dagen na de aankoop tot ca. 1984 heeft de wed. Koreman hier alleen gewoond en later heeft haar zus, mevr. de Hoogh, met diens zoon tot ca. 2001 de woning betrokken. Op 30 augustus 2002 heeft

de heer K. Coymans de woning gekocht en deze grondig aangepakt om het in originele staat te verbouwen met de huidige moderne middelen en maatregelen, waardoor het zijn karakteristieke uitstraling heeft weten te behouden. Alle ramen zijn vervangen, het complete puntdak vervangen en zijn alle muren geïsoleerd. De gashaarden en houtkachels zijn verwijderd, de elektra, waterleiding en gasvoorziening zijn geheel aan deze tijd aangepast. Na het verwijderen van het hardboard en de oude verflagen in het interieur ontdekte men een notitie met jaartal 1922 en Willemstraat 33 als afleveradres. De zolder is in zijn geheel weer benut en de droge kelder met stahoogte heeft de functie als bijkeuken gekregen.

Redengevende omschrijving van het monument: 19 december 1995

Woning: bestaat uit een begane grond, een verdieping en boven het hoekblok een zolder. De grauwe bakstenen gevels zijn op diverse plaatsen gedecoreerd met siermetselwerk en op hoeken met tandingen. De plinten zijn aan de bovenzijden afgesloten door een rollaag. Alle schuifvensters hebben gedeelde onderramen met zesruits roeden verdeling. Boven alle gevelopeningen is staand metselwerk aangebracht en alle vensters zijn voorzien van bakstenen onderdorpels.

Deel langs de Willemstraat: heeft een plat dak met een dakschild boven de voorgevel dat is gedekt met rode Tuile-du-Nordpannen. In de vleugel langs de Willemstraat zit een knik die tevens in de gevel en het dakschild zichtbaar is. In het verlengde van de vleugel staat uiterst links een éénlaagse aanbouw met schuifvenster. Rechts op de begane grond een klein hooggeplaatst venster met raam met vierruits

roeden verdeling. Rechts van het kleine venster achtereenvolgens een kozijn met toegangsdeur en zesruits bovenlicht en twee schuifvensters. Op de verdieping een venster met draairaam en ter plaatse van de knik een gekoppeld kozijn waarin twee draai ramen. De ramen op de verdieping hebben negenruits roeden verdeling. Dit geveldeel is aan de bovenzijde afgesloten door een rollaag en een eenvoudige gootlijst.

Deel langs de Bredaseweg: de voortuin is door een hekwerk tussen bakstenen penanten van de straat gescheiden. Op de begane grond van de gevel aan de Bredaseweg twee- en op de verdieping één schuifvenster. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten door een eenvoudige daklijst. Uiterst rechts breekt een topgevel door de lijst. Deze topgevel is ter decoratie aangebracht, voorzien van uitkragend siermetselwerk en middels een haaks op de straat staand zadeldak met het hoofddak verbonden.

Hoekblok: waarvan de erker gelegen is in de Willemstraat. Deze heeft een samengesteld zadeldak met wolfeind en is gedekt met rode Tuile-du-Nordpannen. Op de begane grond een driezijdige erker waarvan het driezijdige lessenaarsdak is gedekt met zink. In elke zijde van de erker een schuifvenster. De verdieping heeft een gekoppeld kozijn met in het midden een schuifvenster dat wordt geflankeerd door twee smalle, lage ongedeelde ramen. De bovenzijde van dit geveldeel volgt de vorm van het zadeldak met wolfeind en is afgezet met een eenvoudige daklijst.

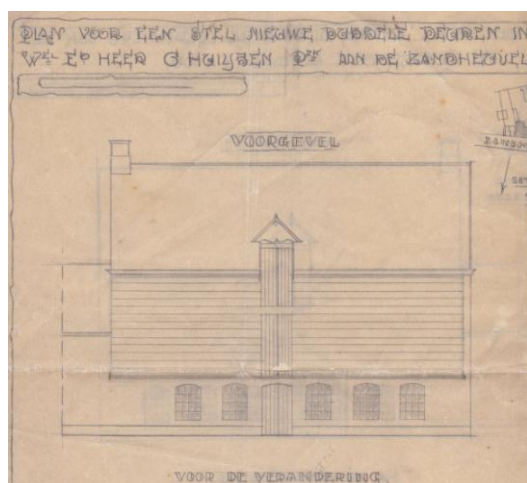
Achtergevel: de achtertuin is middels een bakstenen tuinmuur met uitspringende penanten van de Willemstraat afgescheiden. De achtergevel is op de begane grond van de aanbouw en is vanaf de openbare weg niet zichtbaar. Op de aanbouw is een terras gecreëerd. Op de verdieping van links naar rechts een bakstenen schoorsteen, een klein venster en een kozijn met deur die op het terras uitkomt.

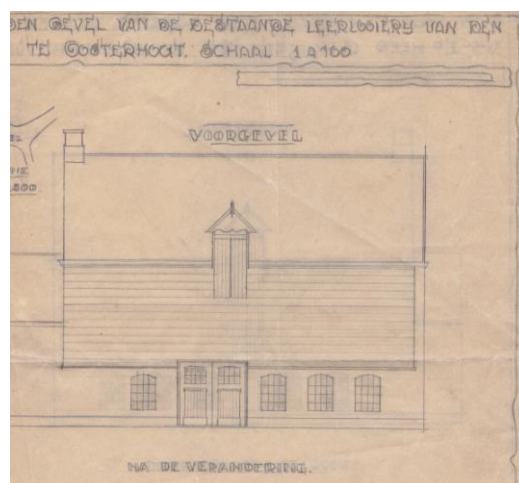
Zandheuvel 2 - 4

Looierij

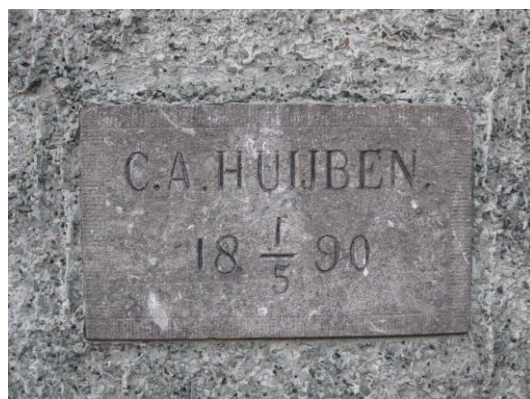
Zijgevel: Pastoor Bressersstraat, die tot 1938, Spookselstraat heette. D171, sectie R518-R518a en R519. Pieter Huijben geb. te Oosterhout 18-09-1843 (overl. 1912) en getrouwd met C.J. van Leijsen geb. 08-10-1854 (overl. 1916), getrouwd in mei 1885. Hij kocht in 1885 deze grond, bebouwd met een bierbrouwerij van J.F. Leenaars. 18 mei 1890 werd het huis bewoond en in 1891 is men beginnen te looien. In het pand aan de Zandheuvel 2 werden de huiden bewerkt om daarna naar de looierij aan de Spookselstraat te gaan. De vm. traditionele leerlooierijcomplex bestaat uit een looierswoning en twee leerlooierijen. De looierswoning dateert uit 1904 en vertoont elementen van de late Neorenaissance. In 1893 werden er 3 leerkuipen gezet en in 1985 nog eens 4. In 1908; verplaatsing looierij en bouwen van een drogerij, P. Huijben en Zn. In 1916; bergplaats aan drogerij gebouwd. In 1918; het huidige bouwvolume, door verhogen looierij. In 1924 is men er door bijzonder omstandigheden gestopt en zijn zij overgestapt op de lederhandel. De looierij werd destijds door een windmolen aangedreven.

Voor de verbouwing in 1918

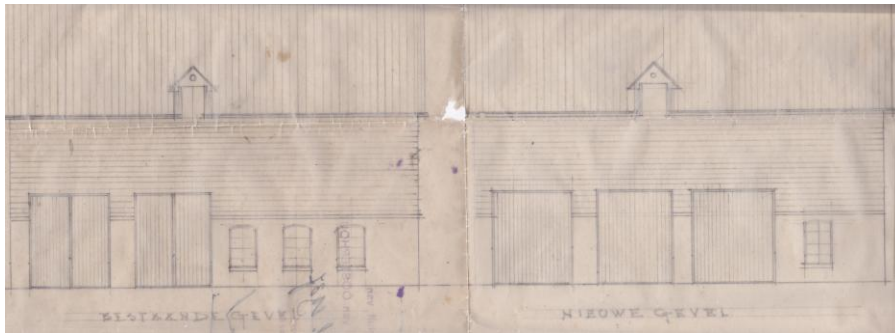
Na de verbouwing.

Gevelsteen: Zandheuvel 4.

Foto uit 1920

In 1928; wijzigen entree voorgevel in dubbele deuren. April 1937; deur gemaakt in voormalige looierij.

In de jaren 50 heeft W. Vermeulen hier een garagebedrijf/verhuur.

Redengevende omschrijving van het monument: 19 december 1995

Aan drie zijden vrijstaande looierij, uit de tweede helft van de 19de eeuw. Het pand bestaat uit een begane grond, een verdieping en een zolder en wordt afgedekt met een zadeldak, dat gedekt is met rode verbeterde Hollandse pannen. In de nok een schoorsteen. De gemetselde gevels zijn gepleisterd. De langsgevels zijn vanaf de eerste verdieping opgetrokken in hout en hebben een dakoverstek met dakgoot. De zijgevel met diverse vensters aan de Pastoor Bressersstraat is een topgevel, die is afgezet met gedecoreerde windveren en wordt bekroond door een gevelmakelaar.

Gevel aan de zandheugel: is de voorgevel en heeft drie hoge kozijnen met elk dubbele houten deuren op de begane grond. Het middelste kozijn met bovenlicht en zevenruits roeden verdeling. Voorts een segmentboogvormig stalen raam met twaalfruits roeden verdeling. Op de verdieping breekt een kozijn door de mastgoot heen. Het heeft twee houten luiken en wordt overhuifd door een zadeldak dat aan de voorzijde met hout is afgesloten. Dit dak is afgezet met windveren, een gevelmakelaar en overhuift met een hijsbalk.

Gevel aan de PastoorBressersstraat: heeft drie segmentboogvormige dichtgezette gevel openingen en tussen de begane grond en de eerste verdieping drie segmentboogvormige kozijnen. De linker heeft twee draairamen, het middelste is ongedeeld en het rechter heeft twee deuren, waar van de bovenste helft is voorzien van vierruits roeden verdeling.

Ter hoogte van de zolder bevinden zich twee dichtgezette segmentboogvormige gevelopeningen

De maquette van het pand Zandheugel 2 en 4, staat in het museum "Oud-Oosterhout" aan de Bredaseweg.

Zandheuvel 88

Vrijstaande conciërgewoning gebouwd in 1911 als onderdeel van de Onze Lieve Vrouwe Abdij, thans in gebruik als woonhuis. In 1923 is er een washuis bijgebouwd en in 1928 is de woning verbouwd. De portierswoning heeft een rechthoekige plattegrond en bestaat uit een begane grond, een verdieping en een zolderverdieping onder een mansardekap met wolf-einden, dat gedekt is met gesmoorde kruispannen. Op de nok van het dak staat een schoorsteen.

Het huis is ontworpen door architect P. Vilain te Lille, in 1911-1912, en gebouwd tussen 1911 en 1913 door aannemers J.B. de Vos en H. Martens te Oosterhout.

P. Vilain is dezelfde architect die de monastierium en de kerk van O.L.Vrouweabdij ontwierp (en ook het grondplan van de St.Paulusabdij). Het huis was bedoeld als 'gastenhuis' voor de (Franse) gasten. Ook later werd het gebruikt als logeeraadres voor mensen die van verderweg kwamen. De eerste conciërge en tuinman was de heer Bernard van Dinteren, die er met zijn vrouw woonde tot 1923. Op 28 oktober vertrokken ze en kwam er een jong gezin in wonen, de familie Snoeren. Ze ontvingen de gasten van de St. Paulus- abdij. Dhr. J. Snoeren had in de vijftiger jaren ook een bankkantoor, van de Centrale Volks bank, aan huis waar vele Oosterhoutse gezinnen maandelijks hun geld kwamen brengen. Volgens de advertentie heeft nadien C.J. Vossen en Co er gezeten, maar helaas is dat bij de oorspronkelijke eigenaar niet bekend. In 1961 is dit adres op advertentie terug te lezen.

Na mevr. Snoeren is er de familie de Leur in komen wonen.

Redengevende omschrijving vfan het monument: 2 oktober 2001

Gevels: zijn gebouwd van rode baksteen in kruisverband en hebben speklagen in gele baksteen en een gemetselde plint afgezet met een rollaag. De meeste vensters zijn voorzien van voorzetruit.

Voorgevel: aan de straatzijde, deze gevel wordt van de straat gescheiden door een lage heg. Zowel het linker- als het rechtergevelvlak telt twee vensters met ongedeelde onderamen en vierruits verdeelde bovenlichten. De gevelopeningen hebben een verbindende betonnen latei waarboven zich gemetselde strekkenlagen bevinden en bakstenen lekdorpels. De gevel wordt afgesloten door een mastgoot. Op het dak staan twee dakkapellen met een lessenaarsdak en dubbele vensters.

Linker zijgevel: de begane grond heeft twee vensters met ongedeelde onderramen en vierruits gedeelde bovenlichten. De gevelopeningen hebben een verbindende betonnen latei en gemetselde lekdorpels. Op de verdieping bevinden zich twee vensters voorzien van rolluiken. De gevelopeningen hebben betonnen lateien en gemetselde lekdorpels. De gevel wordt afgesloten met een dakoverstek met een mastgoot.

Rechter zijgevel: de begane grond heeft twee vensters met ongedeelde onderramen en vierruits

Zandheuvel 90

Kerk en klooster

In 1826 bouwde de heer Laurent een buitenhuis aan de Zandheuvel, genaamd "Vredeoord". Het huis was gelegen op een groot parkachtig terrein aan de buitenkant van Oosterhout. In 1883 werd het pand verkocht en de nieuwe eigenaar, de heer Pieter Treffers, kostschoolhouder, en bouwde er in 1884 twee zijvleugels aan. Het gebouwencomplex herbergde een jongenskostschool, compleet met gymnastiekzaal. In 1901 zocht de Abdis, Thérèse Bernard, een geschikte huisvesting voor de benedictinessen van Wisques (N-Frankrijk). Na de aankoop van "Vredeoord", brak er een tijd van bouwen en verbouwen aan. In 1903-1904 werden de vleugels uitgebreid met verdiepingen en werd een kerkhof aangelegd. Van 1905 -1911 kreeg het klooster een nieuw aanzien. De Franse architect Paul Vilian te Lille, ontwierp in neogotische stijl, een gebouwencarré rondom een gesloten Binnenhof. In de gebouwen werden de kapittelzaal, de kruisweg, de bibliotheek en de kerk onder gebracht.

In 1961 werd naar een ontwerp van prof. Granpré Molière de verbouwing van de kerk uitgevoerd. Het ciborium werd afgebroken, het altaar vernieuwd, het traliehek tussen priester koor en monialen vereenvoudigd, de beschilderingen verwijderd en de ramen en verlichting gewijzigd. In 1972 werd een nieuw gastenhuis gebouwd en in 1982 en 1986 kwamen nieuwe gedeelten tot stand waardoor het complex een tweede binnenhof kreeg.

Benedictus leefde van ± 480 – 540. Als jonge man leefde hij eerst als kluizenaar, niet ver van Rome, in een grot bij Subiaco. Daar, uitgegroeid tot een man Gods, werd hem gevraagd leiding te geven aan andere Godzoekers. Hij stichtte meerdere kloosters. Het meest bekend is Monte Cassino, op een heuvel bij Napels. Daar schreef hij, wijsge worden door ervaring een klein boekje vol praktische aanwijzingen, zijn Regel voor Monniken. Deze regel heeft grote invloed uitgeoefend op het westerse Monnikendom en op de cultuur van Europa. Nog steeds is zijn regel 'bron van wijsheid en praktische levenskunst', ook voor christenen die mid-

den in de maatschappij staan.

Redengevende omschrijving van het monument: 16 januari 1996

OUDESTE DEEL VAN HET KLOOSTER

Voor de beschrijving en waardering komen in de bijgevoegde schets gearceerde delen van het complex in aanmerking. Deze liggen rondom de in het begin van deze eeuw tot stand gekomen kloosterhof en betreffen: de kerk (1911, noord), de bibliotheek (ca.1908, west) en de kapittelzaal (ca.1906, oost.) Aan de zuidzijde wordt de hof afgesloten door een kruisweggang (1907, zuid), die in de vleugels overloopt. In de hof staat een achthoekige waterput met een hardstenen bak en een houten opbouw, die wordt bekroond door twee in elkaar snijdende zadeldaken.

De bouwmassa van het klooster is intact (enkele dakkapellen zijn vervangen door dakramen) en bestaat uit rode en gele bakstenen muren, bogen en andere bouwonderdelen, die veelal zijn gedecoreerd met natuurstenen elementen. De muren en boogvelden hebben op diverse plaatsen schilderijen uit de bouwtijd, terwijl anderen later zijn vervaardigd door Christine van der meer te Walcheren. Ook het meubilair en interieur van bijvoorbeeld bibliotheek, kapellen en kapittelzaal is nog grotendeels intact. In de zuidelijke kruisweggang bevindt zich bovendien een authentieke uit hout gesneden kruisweg. Het interieur van de kerk wordt bij de kerk beschreven. Voorts zijn in de vloeren de gietijzeren roosters van het centraal verwarmingssysteem opmerkelijk. Op de eerste- en tweede verdieping bevinden zich respectievelijk de zusterverblijven en de werkplaatsen en ateliers.

KERK

De éénbeukige kerk vormt de noordelijke vleugel van het binnenhof. Het schip is aan de noordzijde voorzien van een smalle zijbeuk met toegangsdeur naar de kerk en aan de zuidzijde van een deel van de kloostergang (noord). De kerk heeft geen transept, maar een éénbeukig koor. Het schip heeft een tongewelf op spitse gordelbogen. Het koor heeft vierdelige kruisribgewelven en de absis heeft een vijfzijdig kruisribgewelf. In het koor staat een door professor Granpé Molière ontworpen hardstenen altaar met tekst en een tabernakel op een door architect Ruijs te Breda ontworpen kolom en banken.

ALGEMENE GEVELGELEDING

Het schip heeft een lengte van zes traveeën met aan de noordzijde een smalle zijbeuk met lessenaarsdak en tegen de meest oostelijke travee van de zijbeuk een ronde kapel. Tegen de zuidzijde van het schip een deel van de kloostergang (noord). Het éénbeukige koor is drie traveeën lang en heeft een driezijdige absis. Aan de noordzijde is een uitbouw in de trant van de noordelijke zijbeuk, langs het schip gebouwd. Ook tegen de oost-

zijde onder de lichtbeuk zijn diverse nieuwe aanbouwen gebouwd. (Deze worden verder niet beschreven). Tegen de zuidzijde van de kerk staan twee kloostervleugels, waarin de kapittelzaal en de bibliotheek zijn opgenomen. Alle gevels van de kerk, ook die van de kapellen en aanbouwen, zijn opgetrokken in rode baksteen met een grauwe bakstenen borstwering. De traveeën zijn van elkaar gescheiden door eenvoudige bakstenen lisenen. De noord- en zuidgevel van het middenschip zijn aan de bovenzijde afgesloten door een brede band siermetselwerk met gele bakstenen en een goot op gedecoreerde klossen. De gevel van de noordelijke zijbeuk is aan de bovenzijde afgesloten door een eenvoudige goot en die van de ronde kapel door een brede band siermetselwerk met gele baksteen. Links boven het dak van de kapel een beeld van St. Benedictus op console en met baldakijn. Elke travee van het koor wordt overspannen door een topgevel die aan de bovenzijde is afgezet met een overstekende daklijst en is de top voorzien van siermetselwerk met gele baksteen. De lichtbeuk van het schip heeft per travee drie spitsboog

vensters, waarvan het middelste het hoogste is. Deze vensters worden gevormd door oranje bakstenen montantstenen en zijn gevuld met glas-in-lood. Om de vensters zijn spitsbogen met natuurstenen sluitstenen gemetseld. De noordelijke zijbeuk bezit per travee twee eenvoudige spitsboogvensters die zijn omgeven door gemetselde spitsbogen met natuurstenen sluitstenen en die zijn ook gevuld met glas-in-lood. De ronde kapel aan deze zijde heeft twee maal twee rondboogvensters met per twee vensters een gezamenlijke afzaat. Ook deze vensters zijn gevuld met glas-in-lood. Het koor is per travee van een grote spitsboognis voorzien: onder in de nis bevinden zich telkens drie even hoge smalle spitsboognissen van oranje montantstenen. De nissen hebben rechthoekige ramen met glas-in-lood en de boogvelden zijn gevuld met siermetselwerk. In het boogveld van de grote spitsboognis is een cirkelvormig venster met oranje montantstenen gemetseld. Deze ronde vensters zijn eveneens gevuld met glas-in-lood. Tussen de drie spitsboogvensters en het ronde venster is een band siermetselwerk met gele bakstenen aangebracht. De grote spitsboognissen worden allen omgeven door een gemetselde spitsboog met natuurstenen sluitsteen.

DAKEN

Alle daken zijn gedekt met gesmoorde kruispannen tenzij anders vermeld. Het schip en het koor hebben één doorlopend zadeldak dat aan de oostzijde boven de absis drie schilden heeft. De topgevels van het koor hebben een haaks op het hoofddak aansluitend zadeldak. De noordelijke zijbeuk heeft een lessenaarsdak, dat reikt tot aan de afzaat van de vensters van de lichtbeuk van het middenschip. De ronde kapel bezit een rond tentdak met leien in Maasdekking, wat wordt bekroond door een piron. De met regelmaat verspreid over de daken staande driehoekige dakkapellen bezitten kleine zadeldaken en zijn aan de voorzijde voorzien van snijwerk.

Beschrijving van het exterieur van de kerk per onderdeel: de arm van de kloostergang tegen de zuidzijde van de kerk wordt bij de kloostergang beschreven.

WESTGEVEL INCLUSIEF TOREN (bezoekersentree van de kerk).

Tegen de westgevel van de kerk staat aan de noordzijde een recent bouwdeel (gastenhuis,1972) en aan de zuid zijde de noordgevel van de bibliotheek ca.

Op de begane grond is de westgevel in rode bakstenen uitgebreid. Hierop bevindt zich een balkon. In het midden van de uitbouw een risaliet met spitsboogvormig portiek. De boog wordt omgeven door trapsgewijs gemetselde spitsbogen waarvan de buitenste voorzien is van een natuurstenen sluitsteen. Ter hoogte van de aanzetten van de spitsboog kraagt de risaliet boven twee natuurstenen gedecoreerde kraagstenen naar beide zijden uit. De portiek is toegankelijk door drie natuurstenen treden. In de achterwand een getoogd kozijn met dubbele houten deuren en een aan de onderzijde getoogde strek erboven. Boven de entreedeuuren naar de kerk een spitsboogvormig venster dat is gevuld met glas-in-lood.

De risaliet wordt geflankeerd met een gezamenlijke natuurstenen lekdorpel en een tussenzuil met fantasiekapiteel. Boven beide vensters zijn spitsbogen met natuurstenen sluitstenen gemetseld. Direct boven beide spitsboogvensters per vensterpartij een cirkelvormig venster dat is omgeven door een band metselwerk met onderin een natuurstenen druipsteen. Zowel de spitsboogvensters als de cirkelboogvormige vensters zijn gevuld met glas-in-lood. Het uitgebouwde geveldeel is aan de bovenzijde afgesloten door een natuurstenen lijst op natuurstenen klossen, die in het midden een topgevel vormt waarop een beeld van de maagd Maria staat. Boven de lijst, aan weerszijden van de topgevel, links en rechts een dichte bakstenen balustrade met rondboogfries. De eigenlijke westvleugel van de kerk is gemetseld in grauwe baksteen en springt boven de uitbouw fors terug. Deze volgt aan de bovenzijde de vorm van het zadeldak van de kerk en wordt in het midden doorbroken door een vierkante toren. De gevel heeft boven het balkon zowel links als rechts een spitsboogvenster. Het venster is gevuld met glas-in-lood en omgeven door een spitsboog met natuurstenen sluitsteen. Erboven is de gevel gedecoreerd met behulp van siermetselwerk in gele en grauwe bakstenen. Aan de schuine zijden afgezet met een rondboogfries op oranje bakstenen kraagstenen en een eenvoudige daklijst.

TOREN

De westgevel van de toren heeft op dit niveau twee smalle lichtspelen met natuurstenen afzaten en lateien. De bovenste geleding van de toren is aan de west-, noord-, oost- en zuidzijde van de onderste afgescheiden door een natuurstenen geprofileerde waterlijst die tevens als lekdorpel van de erboven gelegen drie getoogde galmgaten fungeert. De galmgaten zijn omgeven door oranje bakstenen stijlen en lijsten. De bovenzijde van de toren is afgesloten door een band van siermetselwerk in gele en grauwe bakstenen. Het hol gebogen tentdak is gedekt met leien in maasdekking en is boven de dakranden voorzien van vier dakkapellen in gotische trant. De toren wordt bekroond door een kruis met een windhaan.

NOORDGEVEL AAN DE BUITENHOF

Tegen de meest westelijke travée van het middenschip is in de jaren zeventig op de begane grond nieuwbouw opgetrokken. De meest oostelijke travée van het schip, waar de al eerder beschreven ronde kapel tegenaan staat, heeft twee spitsboogvensters. Tegen de overgang van het middenschip naar het koor is ter hoogte van de lichtbeuk een heiligenbeeld van St. Benedictus op consoles met baldakijn. De overige gevelgeleding wijkt niet af van het in algemenen beschrijving van de gevelgeleding beschrevene.

OOSTGEVEL AAN DE ABSISZIJDE

De gevelgeleding van de oostzijde van het koor wijkt niet af van het in algemene beschrijving van de gevelgeleding beschrevene.

ZUIDGEVEL AAN DE BINNENHOF

Tegen de zuidgevel van het koor staat de kloostervleugel waarin de kapittelzaal is opgenomen. Tegen de zuidgevel van het schip staat de noordvleugel van de kloostergang. Deze wordt beschreven bij de kloostergangen. De overige gevelgeleding wijkt niet af van het in algemeen beschrijving van de gevelgeleding beschrevene.

VLEUGEL MET KAPITTELZAAL

Algemeen: De kapittelzaal bevindt zich in de vleugel langs de oostzijde van de binnenhof. Deze vleugel bestaat uit een begane grond, een verdieping en een zolder. Het dak sluit aan de noordzijde op het koordak van de kerk aan en is aan de zuidzijde van een schild voorzien. Het is gedekt met gesmoorde kruispannen. Alle gevels, ook die van de uitbouwen, zijn opgetrokken in rode baksteen in kruisverband met een grauwe bakstenen borstwering en zijn aan de bovenzijde afgesloten door een brede band siermetselwerk met gele bakstenen en een goot en gedecoreerde klossen. De vensters en nissen in de gevels zijn omgeven door oranje bakstenen en hebben natuurstenen afzaten. Aan de binnenhof zijde(westgevel) is in het gebouw op begane grondniveau de kloostergang(oost) opgenomen. Tegen de buitenzijde (oost) een achthoekige traptoren en de kapittelzaal. De gevel heeft rechts een risaliet.

WESTGEVEL

De gevelgeleding van deze vleugel wijkt bij de binnenhof niet af van die bij het algemene beschrevene. De verdieping is zeer regelmatig vormgegeven en bestaat per travee uit twee maal twee spitsboogvensters met elk zevenruits roeden verdeling. Het dakvlak boven deze gevel heeft een reeks dakramen. Aangezien de zuidelijke kloostergang inspringt, loopt de westgevel van deze vleugel buiten de binnenhof, naar het zuiden door. Dit geveldeel heeft op de begane grond twee spitsboognissen met elk een natuurstenen afzaat, onder een spitsboogvenster met glas-in-lood en boven een klein rechthoekig licht. De verdieping heeft twee spitsboogvensters met elk zevenruits roeden verdeling.

NOORDGEVEL

De noordgevel van deze vleugel staat over de gehele hoogte tegen de zuidzijde van het koor van de kerk aan.

OOSTGEVEL

Hoofdpand (gevel exclusief traptoren en kapittelzaal).

De oostgevel van deze vleugel heeft op de begane grond van rechts naar links:

- *Een brede spitsboognis met natuurstenen sluitsteen, in de nis drie getoogde ramen, het middelste is het hoogst en heeft twaalfruits roeden verdeling en beide buitenste achtruits roeden verdeling.*
- *De traptoren, die hierna zal worden beschreven.*
- *Twee brede getoogde nisse. De nissen hebben twee getoogde ramen met zesruits roeden verdeling. In de boogvelden zijn twee korte spitsboogvormige bovenlichten geplaatst.*
- *De kapittelzaal, die hierna zal worden beschreven.*

- Een risaliet, die op de begane grond twee spitsboog vensters met zevenruits roeden verdeling heeft, ter plaatse van de verdieping links twee spitsboog vensters.
- Op de verdieping vijf maal twee spitsboog vensters. De risaliet en het laatste geveldeel rechts daarvan hebben twee spitsboog vensters. Alle vensters van de verdieping hebben zevenruits roeden verdeling.

De vensters van de begane grond en de verdieping zijn ter plaatse van de risaliet in één hoge smalle spitsboognis gevat. In het dakschild boven de oostgevel links een dakkapel met lessenaarsdak en twee maal twee rondboog vensters.

TRAPTOREN

De traptoren is op begane grond en verdiepningsniveau in de drie meest oostelijke zijden telkens van een ten opzichte van elkaar verspringend rechthoekig licht voorzien. Ter hoogte van de goot van het hoofdpand een natuurstenen tandlijst en een band. De bovenste geleding springt daardoor iets uit en heeft drie rechthoekige lichten op gelijke hoogte. Alle lichten van de traptoren hebben natuurstenen afzaten en lateien. Het dak van de traptoren heeft vijf schilden en sluit op het hoofddak aan. Het wordt bekroond door een piron.

KAPITTELZAAL

De kapittelzaal heeft aan de buitenzijde vijf zijden van een achthoek. Elke gevelvlak wordt bekroond door een topgevel, waarvan het zadeldak aansluit op het achthoekige hoofddak. Het dak heeft aan de kant van de kloostervleugel een rechthoekige opbouw. De gevelvlakken worden van elkaar gescheiden door middel van steunberen met natuurstenen afzaten. Elk vlak, met uitzondering van het meest oostelijke, heeft een reeks van drie spitsboog vensters met glas-in-lood, waarvan het middelste het hoogst is. In het oostelijke gevelvlak drie spitsboognissen waarvan de middelste hoger is dan beide buitenste. Deze drie nissen zijn beschilderd met heiligen, St. Benedictus in het midden en St. Maurus en St. Placidus aan beide zijde door de eerwaarde zuster Mère Lucie Busnel, die leefde van 1873 tot 1935, vervaardigd. De vensters en de nissen hebben per drie één gezamenlijke natuurstenen afzaat en zijn telkens van elkaar gescheiden door bakstenen zuilen met natuurstenen fantasie-kapitelen.

ZUIDGEVEL

De hoek tussen de oost- en zuidgevel is met behulp van twee haaks geplaatste steunberen benadrukt. De steunberen verjongen halverwege en hebben zowel op die plaats als bovenaan natuurstenen afzaten. De zuidgevel heeft op de begane grond links een entree die bestaat uit een portaal met een zadeldak haaks op de gevel. Aan de voorzijde heeft het portaal een getoogde opening, waarachter een portiek. Boven de getoogde opening een strek, een natuurstenen afzaat en een spitsboogvormige opening, waarin een beeld van St. Joseph is geplaatst. De opening is omgeven door een gemetselde spitsboog met natuurstenen aanzet- en sluitstenen.

De gevel is aan de bovenzijde afgesloten door een houten daklijst op gedecoreerde klossen. In de achterwand van het portaal een breed kozijn met dubbele deuren waarboven een spitsboogvormig bovenlicht met geometrische roeden verdeling. Rechts van de entree op de begane grond een brede natuurstenen sluitsteen. In de nis zijn drie getoogde ramen geplaatst. Het middelste is het hoogst en bezit twaalfuits roeden verdeling en beide buitenste achtruits roeden verdeling. De verdieping bezit drie spitsboog vensters met elk negenruits roeden verdeling. In het dakvlak boven de zuidgevel staat een dakkapel met een lessenaarsdak en twee draairamen met elk vierruits roeden verdeling.

KLOOSTERGANGEN

Rond de binnenhof bevinden zich vier kloostergangen. De west- en oostelijke kloostergangen maken onderdeel uit van de vleugels met de bibliotheek en de kapittelzaal. De kloostergang met de kruisweg, de meest zuidelijke kloostergang, is aan de west- en oostzijde opgenomen in de vleugels waarin respectievelijk de bibliotheek en de kapittelzaal en vormt een apart bouwdeel. De kloostergang aan de noordzijde vormt een soort lage zijbeuk van de kloosterkerk. De gevelgeleding en vensterindelingen zijn in elke vleugel gelijk, maar aan de noordzijde is de vleugel per travee van een topgevel en een corresponderend zadeldak voorzien. De zadeldaken sluiten bovendien middels een lessenaarsdak aan op de zuidgevel van het schip van de kerk. De zuidelijke vleugel heeft een zadeldak. Alle gevels zijn opgetrokken in baksteen met een borstwering van grauwe bakstenen. Ze zijn, met uitzondering van de noordvleugel langs het schip en de zuidvleugel, aan de bovenzijde afgesloten door een tandlijst, een band siermetselwerk en een goot op gedecoreerde klossen. De topgevels langs het schip zijn aan de bovenzijde afgezet met behulp van houten lijsten. Alle vensters in de gevels zijn ter decoratie omgeven door oranje bakstenen. Alle spitsboogvensters zijn per twee voorzien van een natuurstenen afzaat. Per travee is een spitsboognis aangebracht, die omgeven is door een gemetselde spitsboog met natuurstenen sluitsteen. Elke nis heeft onder twee spitsboogvensters en boven een cirkelvormig venster. De vensters zijn gevuld met glas-in-lood en omgeven door oranje baksteen. De beide onderste vensters hebben een gezamenlijke natuurstenen afzaat en ze worden van elkaar gescheiden door een bakstenen zuil met natuurstenen fantasiekapiteel. De ronde vensters hebben een ruitvorm en midden onderaan een natuurstenen spuer. In de zuidelijke kloostergang bevindt zich een uit hout uitgesneden kruisweg met bijbehorende Bijbelteksten. Deze zuidvleugel vormt bovendien de Zuidelijke afsluiting van de binnenhof. De zuidzijde van deze vleugel is hetzelfde vormgegeven als de Binnenhofzijde met dit verschil dat de onderste vensters in elke spitsboognis zijn vervallen en vervangen door nissen met siermetselwerk.

VLEUGEL met BIBLIOTHEEK

Algemeen: de vleugel langs de westzijde van de binnenhof bevat onder meer de bibliotheek. Ze bestaat uit een begane grond, een verdieping en een zolder. Het schilddak is gedekt met gesmoorde kruispannen. Alle gevels zijn opgetrokken in baksteen met grauwe baksteen borstwering en aan de bovenzijde afgesloten door een brede band siermetselwerk met gele bakstenen en een goot op gedecoreerde klossen. Alle vensters en nissen in de oostgevel zijn ter decoratie omgeven door oranje bakstenen. Alle vensters hebben natuurstenen afzaten en omgeven door gemetselde spitsbogen met natuurstenen sluitstenen. Aan de Binnenhofzijde (oostgevel) is in het gebouw op begane grondniveau de kloostergang opgenomen.

WESTGEVEL

De hoek van de west- en noord gevel is benadrukt door twee haakse steunberen. De steunberen verjongen halverwege en hebben zowel op die plaats als bovenaan afzaten. De westgevel heeft twee risalieten, waarvan één een hoekrisaliet is. Deze hoekrisaliet is op de begane grond iets uitgebreid en op de hoek benadrukt door een steunbeer. Deze uitbouw heeft een grote spitsboognis waarin drie spitsboogvensters zijn geplaatst. Op maaiveldniveau enkele kelderramen. Het middelste venster is hoger dan beide buitenste. In de drie vensters een gezamenlijke natuurstenen afzet en elk gevuld met glas-in-lood. De uitbouw is aan de westzijde afgesloten door een topgevel en aan de noord- en zuidzijde door één schuine zijde van een topgevel. Het geheel is gedekt door een snijdend zadel- en lessenaarsdak. De risaliet heeft op de verdieping twee spitsboogvensters met zevenruits roeden verdeling. Deze vensterpartij is gevat met siermetselwerk met gele bakstenen. Het boogveld is aan de onderzijde afgesloten door een natuurstenen afzaat. De topgevel, die de risaliet aan de bovenzijde afsluit, is afgezet met een daklijst. Rechts van de hoekrisaliet bevinden zich, tot aan de volgende risaliet, zeven venstervakken waarvan de linker twee op de begane grond als volgt zijn vormgegeven: per venstervak bevindt zich een spitsboognis die aan de onderzijde is afgesloten door een natuurstenen afzaat. Deze afzaat fungeert tevens als lekdorpel van een erboven gelegen getoogd venster met achtruits roeden verdeling. In het boogveld van de spitsboognis is boven een natuurstenen afzaat, een spitsboogvenster met vierruits roeden verdeling aangebracht. De drie brede venstervakken rechts hiervan zijn als volgt vormgegeven: per venstervak een spitsboognis die aan de onderzijde is afgesloten door een natuurstenen afzaat en die door bakstenen penant verticaal in tweeën is gedeeld. De afzaat fungeert als lekdorpel van twee erboven gelegen getoogde vensters met elk achtruits roeden verdeling. In het boogveld van de spitsboognis zijn, boven een gezamenlijke natuurstenen afzaat, twee vensters geplaatst die samen een spitsboog vormen. Rechts van deze drie venstervakken twee vensters die als volgt zijn vormgegeven: per venstervak een spitsboognis die aan de onderzijde is afgesloten door een natuurstenen afzaat. Deze afzaat fungeert tevens als lekdorpel van een erboven gelegen getoogd venster met achtruits roeden verdeling. In het boogveld van de spitsboognis is boven een natuurstenen afzaat, een spitsboogvenster met vierruits roeden verdeling aangebracht. De rechter risaliet bestaat uit drie niveaus. Op de begane grond links een getoogd venster met bakstenen tussenstijl. Rechts daarvan een getoogd portiek met toegangsdeur met drie natuurstenen treden. De verdieping van de risaliet heeft drie spitsboog vensters met een gezamenlijke natuurstenen afzaat. In de top twee spitsboog vensters met een gezamenlijke natuurstenen afzaat. De vensters van de verdieping en de top zijn in een grote spitsboognis gevat tussen de vensters van de verdieping en die van de top is gedecoreerd met siermetselwerk. De topgevel, die de risaliet aan de bovenzijde afsluit, is afgezet met een houten lijst. Rechts van de risaliet drie vensters, die als volgt zijn vormgegeven: per venstervak een spitsboognis die aan de onderzijde is afgesloten door een natuurstenen afzaat. Deze afzaat fungeert tevens als lekdorpel van een erboven gelegen getoogd venster met achtruits roeden verdeling. In het boogveld van de spitsboognis is boven een natuurstenen afzaat, een spitsboogvenster met vierruits roeden verdeling aangebracht. De westgevel heeft op de verdieping, tussen de risalieten en rechts, in totaal tien spitsboog vensters met elk negenruits roeden verdeling. Beide risalieten hebben een zadeldak dat op het hoofddak aansluit.

NOORDGEVEL

De noordgevel staat tegen de zuidgevel van de kerk en strekt ten westen van de kerk nog iets uit. Ter hoogte van het balkon op de westelijke uitbouw van de kerk heeft deze gevel een erker. De erker heeft veel glas-in-lood en een driezijdig dak met leien in Maasdekking. In het dakvlak boven deze gevel staan twee dakkapellen met elk een lessenaarsdak met gesmoorde kruispannen en met vier gedeelde draairamen.

OOSTGEVEL

De kloostergang is in de begane grond van deze vleugel opgenomen. De gevelgeleding van deze vleugel, waarin zich de bibliotheek bevindt, wijkt ter plaatse van de binnenhof niet af van die bij het algemene beschrevene. De

verdieping is zeer regelmatig en bestaat per travee uit twee maal twee spitsboog vensters met elk zevenruits roeden verdeling. Het dakvlak boven deze gevel heeft een reeks dakramen. Aangezien de zuidelijke kloostergang zich niet tegen het uiteinde van deze gevel bevindt, maar inspringt, loopt de oostgevel buiten de binnenhof, naar het zuiden door. In dit geveldeel op de begane grond twee spitsboognissen met elk een natuurstenen afzaat, onder een spitsboog venster met glas-in-lood en boven een klein rechthoekig licht. Op de verdieping twee spitsboog vensters met elk negenruits roeden verdeling.

ZUIDGEVEL

Beide boeken van de zuidgevel zijn benadrukt door twee haakse steunberen. De steunberen verjongen halverwege en hebben zowel op die plaats als bovenaan natuurstenen afzaten. Op de begane grond links twee spitsboognissen, die aan de onderzijde zijn afgesloten door een natuurstenen afzaat. Deze afzaat fungeert tevens als lekdorpel van een erboven gelegen getoogd venster met achtruits roeden verdeling. In het boogveld van de spitsboognis is boven een natuurstenen afzaat, een spitsboog venster met vierruits roeden verdeling. In het dakvlak boven deze gevel een dakkapel met een lessenaarsdak met leien in maasdekking, die op het hoofddak aansluit. De kapel heeft twee draairamen met elk vierruits roeden verdeling.

SITUERING/LIGGING

Het complex heeft een excellente ligging in de tuin- en parkachtige omgeving en vormt met de Sint Paulus Abdij en het klooster Sint Catharinadal de historisch gevormde zogenaamde "Heilige Driehoek", een gebied, dat is/zal worden aangewezen als een beschermd stadsgezicht.

Op 17 oktober 2011 was het 100 jaar geleden dat de Abdijkerk werd ingewijd. Het gemeenschap van Benedictinessen vierde dit op die dag, omdat hun kerk al 100 jaar plaats mag zijn van Godontmoeting.

Foto, vanuit de kerktoeren van de St. Antoniuskerk aan de St. Vincentiusstraat.

Zandheuvel 125

Enigszins verhoogt ten opzichte van de openbare weg gelegen woonhuis in 1884, dat bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping onder een schilddak gedekt met gesmoorde Hollandse pannen. De nokrichting staat haaks op de straat. Het pand is gebouwd van rode baksteen in kruisverband en heeft een gepleisterd plint.

Een van de vorige bewoners is door de advertentie terug te vinden.

Redengevende omschrijving van het monument: 2 oktober 2001

Voorgevel: de gevel heeft links twee- en rechts van de toegang een ongedeeld venster (met isolatieglas). De getoogde gevelopeningen hebben gemetselde strekkenlagen en hardstenen lekdorpels. De entree bestaat uit een hardstenen stoepje en dorpel, een deur met boven licht met glas-in-lood. De gevel wordt afgesloten met een kroonlijst waarop een bakgoot rust. In het dak staat een dakkapel met twee vierruits vensters en aan beide zijden een voluut.

Linker zijgevel: deze wordt ingenomen door het naastliggende pand.

Rechter zijgevel: deze is blind en vertoont muurankers. De gevel wordt afgesloten met een mastgoot.

Den Hout

De Houtse Heuvel is tijdens het 75 jarig bestaan van O.P.K.V. in de "Pannehoef", aan de Wilhelminalaan, (september 1982) door dhr. Bernard van Oerle op een oppervlakte van 5 x 2,5 meter tentoongesteld. De modelletjes zijn vanaf een foto in een tekening bewerkt en daarna uitgezaagd. Langzaam aan groeide dit uit tot een heus dorp met miniatuurfiguurtjes, beplanting en wegen. Destijds is het in het dorpshuis 'Den Brink' tijdens een fancy fair van drumband 'Novitas Vitae' ook tentoongesteld.

Dhr. B. van Oerle bij zijn eigen gemaakte maquette van Den Hout. Hij bleef steeds maar uitbreiden en deed dit met veel passie. Het eind was hier nog niet in zicht. Foto 1982

Den Hout: Ook wel "Kapel van ten Houtte" genaamd, is een dorp dat een gedeelte van de burgerij van Oosterhout is. Het was de stamplaats der oude ridders van "Ten Houtte" of "Uitenhoutten". Den Hout wordt als plaats voor het eerst in 1311 vermeld. In 1324 kreeg Willem van Duivenvoorde van Gui van Vlaanderen, Heer van

Foto: Cor Huijben

Rykenburg en Beatrix vrouwe van Putting en Strijen zijn gemalin, het kasteel “de Putting”, dit moet hier ergens hebben gestaan en het steenhuis “Huize ten Strijen” kreeg de werkelijke naam.

De werkelijke naam Den Hout was toen nog niet bekend, wel Steelhoven en Ter Aalst. In 1336 werd door W. van Duivenvoorde een “kapel” gesticht en toegewijd aan de H. Antonius. In 1435 betaalden de geburen, dat zijn de inwoners van Den Hout, al cijns aan de heer voor het gebruik van de Heuvel. Uit het kerkelijk archief blijkt dat rondom het jaar 1520 Den

Hout al een zelfstandige parochie is geweest. Hieruit blijkt dat Den Hout al wel voor 1500 bestond en een zelfstandige parochie was. De inwoners van Den hout zijn allen katholiek, maken met die van de kerkelijk daartoe behorende gehuchten Stuivezand-Hoogerheiden-Steelhoven-Brieltjes-Eind van den Hout en ter Aalst, ene parochie uit welke door ene pastoor en ene kapelaan bediend wordt. In 1648 moesten de vestigen des pausdom wijken voor de predikanten van de ware christelijke religie. Clandestien werd er nog wel katholiek godsdienstonderricht gegeven. Deze parochie, wier moederkerk die van Oosterhout is, werd in 1787 daarvan afgescheiden en zelfstandig opgericht. Op 10 juli 1787 werd een verzoek gedaan om een kerkschuur te bouwen en daarnaast een pastoorswoning evenals een perceel bouwland, toebehorende aan Cath. Jansen Knipscheer, huisvrouw van Pieter Loonen gelegen aan den Houtse Heuvel. Den Hout lag als het centrum van een spinnenweb waar naar alle paden en wegen voerden. In het oosten waar tussen de Heuvel en de Achterstraat geen ruilverkaveling heeft plaatsgevonden zijn nog twee van deze paden terug te vinden. Naar het westen liepen paden door tot in Stuivezand dat vroeger ook bij de gemeente Oosterhout hoorde. In 1805 werden cijns omgezet in ‘erfcijns’ aan ‘de gemeente van Den Hout’. Die was toen dertig stuivers per jaar. De cijns is later afgekocht. Nu is de Houtse Heuvel in gezamenlijk eigendom van de gelanders. Dat waren tot ver in de 20ste eeuw de omwonenden. Tegenwoordig is het bezit van een woning niet meer automatisch gekoppeld aan het gezamenlijk bezit van de Heuvel. Een aantal gelanders woont niet meer aan de Houtse heuvel, een enkeling zelfs niet meer in Den Hout.

De Heuvel heeft een oppervlak van ongeveer 3,5 hectare en is medio 2010 particulier eigendom van de “Vereniging van eigenaren van de Houtse Heuvel”.

Achterstraat 1

De Achterstraat is zo genoemd wijl ze achter 'n bepaald land liep, staat vermeld in nieuwsblad Het kanton , van 27 maart 1948.

V.m. gedeeltelijk onderkelderde boerderij met Vlaamse schuur. Op de zijgevel van de boerderij, versierde jaarankers met daarop het jaartal 1790. Daaronder zijn wat lager geplaatst muurankers in de vorm van een J, een V en de letters D en L. Na wat onderzoek in het gemeentearchief van Oosterhout zijn deze letters van Jacobus van der Logt. Jacobus was getrouwd met Magdalena van Ent. In 1797 werd hun zoon Johannes geboren en deze huwde met Maria van Dongen, die hier ook is gaan wonen. De jongste dochter Maria Helena is hier in 1944 als laatste overleden. Van 1825 tot 1832 werd dit pand als K.799 vermeld. In 1952 werden er schuifdeuren geplaatst, in 1955 is de voormalige boerderij verbouwd en in 1972 gerestaureerd/verbouwd. De eigenaar was destijds A.Kock, de molenaar, en gebruikte de schuur als opslagplaats voor het meel. Als bewoner wordt ook A. Bimmel vermeld, geboren in 1930.

Deze kapitale boerderij staat nog steeds aan de westkant van de Achterstraat, is al enige tijd aan het boerenbedrijf onttrokken en goeddeels gerestaureerd. In de topgevel aan de straatkant zijn duidelijk de sporen, liever gezegd de littekens te zien van een vroegere aanbouw. De bakoven die tegen deze gevel stond is zwaar beschadigd en is allengs daarom gesloopt. Rechts in die gevel is aan de plaatsing van de ramen te zien, dat daar de opkamer is met daaronder de kelder. In de jaren veertig van de vorige eeuw werd het pand bewoond door Marie van der Logt, overleden in 1944, en in de jaren vijftig gelijktijdig door de gezinnen van Rinus van Gils en Jac. van Mook. In de jaren zeventig is het overgegaan in 'burgerhanden' en is de woning gerestaureerd. Sindsdien is deze meerde keren van eigenaar veranderd.

Redengevende omschrijving van het monument: 25 januari 2000

Voormalige boerderij: *bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping met een zadeldak, haaks op de straat en aan de achterzijde een wolfeind. Het dak dat gedekt is met riet heeft in de nok twee schoorstenen, één in het midden. De andere beëindigt de nok van een tuitgevel aan de straatzijde. In het dak bevinden zich enkele dakvensters. Het voormalige stalgedeelte springt aan beide zijden uit waarover de rietenkap doorloopt.*

De gevels zijn gebouwd van gele ijsselsteen in kruisverband. De gevelopeningen van het woongedeelte op de begane grond worden beëindigd met een 1,5 steens strekkenlaag van rode steen.

Vorgevel: *de gevel aan de straatzijde heeft een kelder met een vierruits venster en op de begane grond een schuifvenster met een tienruits- en een schuifvenster met twaalfruits roeden verdeling, waar achter de opkamer zich bevindt. De linker gevelopening heeft een gemetselde rollaag en een hardstenen lekdorpel. De overigen hebben gemetselde rollagen en bakstenen lekdorpels. De vensters kunnen worden geblindeerd met houten luiken. Op de verdieping bevinden zich twee recent vervangen vensters.*

Linker zijgevel: *de gevel van het woongedeelte heeft een hoofdtoegang met een opgeklampte dubbele deur met bovenlicht en levensboom. Voorts aan beide zijden een schuifvenster met twintgruits roeden verdeling. De vensters kunnen worden geblindeerd door houten luiken. De getoogde gevelopeningen hebben hardstenen lekdorpels en gemetselde strekkenlagen. Over de gevel zijn meerder ankers zichtbaar. In het dak is een dakvenster toegevoegd. In de gevel van het stalgedeelte bevinden zich drie vensters met zesruits roeden verdeling en een dubbele openslaande deur. Het uitspringende deel heeft vlechtwerk.*

Rechter zijgevel: *de gevel heeft ter plaatse van het woongedeelte een laag geplaatst venster met vierruits roeden verdeling, waarachter zich de opkamer bevindt en een klein venster met vierruits roeden verdeling waarachter de kelder, een toegangsdeur en een schuifvenster met zesruits roeden verdeling. De vensters kunnen worden geblindeerd door houten luiken. In de gevel van het stalgedeelte bevinden zich drie vensters met zesruits roeden verdeling en een deur in een nis. Het uitspringende deel heeft vlechtwerk en een klein venster.*

De Vlaamse schuur, behorende bij Achterstraat 1, is een rijksmonument.

Vlaamse schuur: *de naastgelegen Vlaamse schuur bestaat uit een begane grond en een zolder en heeft een schilddak haaks op de straat, dat gedekt is met riet. De gevels zijn bekleed met ongekant rechte delen. Ter plaatse van de entree is een kolom gemetseld. De linker zijgevel heeft bij de toegang aan de voorzijde een gemetselde borstwering en is het dak opgelicht. De toegang wordt gevormd door twee houten opgeklampte deuren.*

Achterstraat 3

Vlaamse schuur

De Vlaamse schuur is gebouwd in de 19de eeuw, behorende bij de boerderij gelegen aan de Achterstraat 3 en onderdeel uitmakend van een ensemble met de voormalige boerderij en een Vlaamse schuur aan de Achterstraat 1.

Redengevende omschrijving van het monument: 25 januari 2000

Schuur: bestaat uit een begane grond en een zolder en heeft een schilddak haaks op de straat, dat gedekt is met een nooddak van golfplaten. Ter plaatse van de toegang aan de voorzijde is het dak opgelicht.

Voorgevel en zijgevels: zijn gebouwd van geteerde rabatdelen en hebben diverse licht en ventilatie openingen met schuifluikjes. De rechter zijgevel is voor een deel gebouwd van recentere geteerde mesing- en groefdelen.

Hoofdtoegang: aan de Achterstraat bestaat uit twee houten opgeklampte deuren en in de linker zijgevel drie toegangsdeuren. De rechter zijgevel heeft twee vensters, een toegang en afwisselend twee vensters en twee toegangen met opgeklampte deuren.

Achterstraat 26

Vlaamse schuur

Recent gerestaureerde Vlaamse schuur gebouwd in 1880, behorende bij de vm. boerderij gelegen aan de Achterstraat 26.

Op de foto, circa 1905, de boerderij van fam. van Leijsen. De weg is nog niet verhard en de eikenbomen ontbreken langs de weg.

Foto: B. van Oerle

Redengevende omschrijving van het monument: 25 januari 2000

Schuur: bestaat uit een begane grond en een zolder en heeft een zadeldak met wolfeinden haaks op de straat, dat gedekt is met riet.

Gevels: zijn gebouwd van gepotdekselde houten delen. De toegang wordt gevormd door twee houten opgeklampte deuren. De voorgevel heeft een gemetselde borstwering en heeft een toegang met dubbele deur en een kijkvenster. De linker zijgevel is blind en in de rechter zijgevel zijn drie kleine vensters zichtbaar.

Herweg 25

Boerderij gebouwd in het midden van de 19de eeuw en uitgebreid met een woongedeelte. Het pand bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping met zadeldak en een wolfeind, evenwijdig aan de weg. Het dak van het aangebouwde deel is gedekt met verbeterde Hollandse pannen, het oorspronkelijke deel is gedekt met riet en heeft in de nok een schoorsteen. Het stalgedeelte springt aan de straatzijde uit, waarover de rietenkap doorloopt.

Volgens het archief van Oosterhout werd hier echter in 1710 al een boerderij gesticht aan de Herweg. Daar startte in dat jaar de familie Adriaen den Dekker-Brouwers, met hun landbouwbedrijf. Bijna 100 jaar later vestigde zich hier de familie C.J. van der Linden-de Laat, zoals beschreven in een akte in het Verpondingen Boek van Oosterhout omstreeks 1750. De locatie staat ook nader bekend onder het toponiem “De Houtsche Ackers”. In 1766 nam zijn zoon Jacobus van den Linden-Hultermans de boerderij over. In 1824 ging de stede over op de familie Govert van Meel-Ploegmans, vervolgens op zoon Jacobus van Meel-Kuijpers en in 1910, met adres J 61, naar de kleinzoon Willem van Meel-Buijs. Daarna nam Kees Fruijters-van Meel, de schoonzoon van Willem van Meel, in 1950 de boerderij over. Inmiddels was nu het adres Herweg 25 geworden. De laatste bewoner, zoon Harry woonde er vanaf 1990. Met het vertrek van Harry Frijters verdwijnt de laatste boer uit Vrachelen. De boerderij heeft momenteel “bewaking door bewoning”, (zie poster) en staat te koop.

Redengevende omschrijving van het monument: 25 januari 2000

De oorspronkelijke gevels zijn gebouwd van rode steen in Noors verband met gestuukte plint en het aangebouwde deel van rode baksteen in kruisverband. De gevel van het woonhuis heeft gewijzigde vensters in de oorspronkelijke gevelopeningen voorzien van strekkenlagen.

Vorgevel: het aangebouwde deel aan de rechterzijde bevat een venster met kalf en boven- en onderraam dat geblindeerd kan worden met luiken. Het oorspronkelijk woongedeelte heeft een venster en boven- en onderraam dat geblindeerd kan worden met luiken en een toegang. De deur in de hoofdtoegang is recent vervangen. In het stalgedeelte bevinden zich twee toegangen, een kleine deur en een dubbele deur afgewisseld met drie ijzeren stalraampjes. De gevelopeningen zijn voorzien van gemetselde rollagen.

Linker zijgevel: de begane grond heeft een getoogd betonnen venster en op de verdieping dubbele openslaande deuren. Onder het wolfeind bevinden zich twee uilegaten en langs de randen van de gevel vlechtingen. Over de gevel zijn muurankers zichtbaar.

Rechter zijgevel: de gevel heeft op de begane grond een venster en een toegang met bovenlicht. Op de verdieping bevindt zich een tweede venster.

Vlaamse schuur: de naast gelegen Vlaamse schuur is medio 1994 gesloopt en is er een nieuwe loods geplaatst. De schuur had wel behouden kunnen blijven, mits er vroeger meer mogelijkheden waren geweest voor subsidie. Het verval is nu zo groot, dat ook de boerderij stichting van mening is dat het niet meer te redden valt. De gemeente koopt het pand voor Fl. 2.095.000 in 2011, de bijgebouwen worden gesloopt en de boerderij staat anno 2011 te koop.

Achter het huis: 'n klein schuurtje

Hespelaar 1

Voormalige boerderijcomplex uit het begin van de 19de eeuw. (In 1441 staat de straatnaam Espelaer vermeld en in 1488 Espe-ler), bestaande uit een woonhuis met zadeldak en mast goot, een stal en aan sluitend 'n Vlaamse schuur met schilddak, haaks op het zadeldak. Haaks op de rechter voorzijde van het woonhuis is een schuur met tuitgevel gebouwd en voorzien van rabatdelen.

Een karschop met zadeldak en wolfeind. Alle gebouwen zijn gedekt met gesmoorde Hollandse pannen. In de nok staan twee schoorstenen, waarvan één de tuitgevel aan de straatzijde beëindigd. Alle kozijnen en het raamhout zijn wit geschilderd. Er is wel beweerd, dat deze langgevelboerderij een Hollandse invloed vertoonde, omdat ze met de korte gevel aan de weg is gebouwd. Dat is niet juist. Ze staat, zoals veel oude boerderijen met de voorgevel naar het zuiden gekeerd om vooral in de winter zoveel mogelijk zonlicht op te vangen. In de zomer zorgden de bomen voor verkoeling. Het is een van de best bewaarde boerderijen van Den Hout. Het aanbouwtje aan de zijgevel, zal zoals wel gewoonlijk bedoeld zijn geweest als huisje voor opa of oma. Ter hoogte van deze boerderij was vroeger de draaiboom. Daar werd tol geheven ondermeer van de reizigers in de richting Geertruidenberg, die van de Stelvenseweg gebruik maakten. De opbrengst van de tol was voor het onderhoud van deze weg. Vroeger werd de fraaie boerderij, volgens het kadaster van ca.1830 bewoond door Jan Daniel Pheninckx, bouwman. In 1858, overname van zoon Daniel, is er een vernieuwing aangebracht (dit kan slaan op de grootte van het perceel als op eventuele veranderingen aan huis en schuur) en in 1883 een herbouw. Hij bezat toen bouwland Het Bosch P.113, moestuin P.115, huis en erf Het Bosch P.114. In 1889 word op het perceel Het Bosch P.113 een huis met tuin gerealiseerd.

Veel later is het pand in handen gekomen van de fam. Timmermans- Schoenmakers, die het niet meer voor het boerenbedrijf benutten, maar het toch met veel zorg voor het behoud zoveel mogelijk in oorspronkelijke staat hielden.

Redengevende omschrijving van het monument: 25 januari 2000

Voorgevel: de gevel is ter plaatse van het woonhuis gestuukt en heeft grijs geschilderde plint. Langs de gevel van het woonhuis is een stoepje aangelegd. De gevel heeft twee schuifvensters met zesruits roeden verdeling, die geblindeerd kunnen worden met luiken. Een paneeldeur met bovenlicht en levensboom geeft toegang tot het woonhuis. Onder de dakrand van deze gevel zijn meerdere ankers zichtbaar.

Stalgedeelte: heeft rechts een toegang in een ondiep portiek en een vierruits venster. Boven de toegang bevindt zich een doorstekende dakkapel met opgeklampte luiken onder een zadeldak gedekt met gesmoorde Hollandse pannen voorzien van windveren. Links zijn een rondboog toegang met dubbele opgeklempde deuren en een stalvenster met gemetselde lekdorpel. Geheel links bevindt zich een toegang met dubbele deuren en de rest van de gevel is blind.

Rechter zijgevel: de gevel langs de Hespelaar is gecementeerd en heeft op de begane grond een half schuifvenster met een gedeeld onderraam en een bovenlicht en een venster met horizontale roede. Voor de vensters luiken. Op de verdieping twee schuifvensters met zesruits roeden verdeling. De gevelindeling geeft de situering van de kelder en de opkamer aan. Langs de randen van de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar.

Achtergevel: in de gevel toegangsdeur, twee ramen en een segmentboogvormige opening met kozijn. Het aangebouwde schuurtje heeft een zadeldak met mastgoot, een voor- en achtergevel met gemetselde borstwering en geteerde gepotdekselde delen. De zijgevel is een gemetselde tuitgevel met venster. De achtergevel is recent geheel gerestaureerd met rode steen. Vanaf de doorgaande weg is de achterzijde van de boerderij goed zichtbaar.

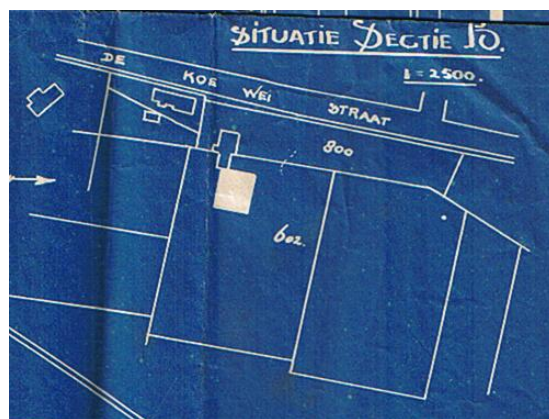

Vlaamse schuur: deze schuur heeft een schilddak haaks op de stal. Onder de pannen riet. De linker zijgevel, waarin twee grote opgeklampte geteerde deuren, is gemetseld. De achtergevel is recent gerestaureerd en heeft een gemetselde borstwering en gepotdekselde geteerde delen met ventilatie openingen. In de rechter zijgevel een entree en een éénlaagse aanbouw met geteerde rabatdelen en een lessenaarsdak. In de schuur bevindt zich de oude deel.

Karschop: de karschop bestaat uit een begane grond en een zoldertje. De gevels zijn in hoofdzaak gebouwd van geteerde gepotdekselde delen. Een deel van de rechter zijgevel is gemetseld, waarin zich de twee toegangen bevinden. De achter- en linkerzijgevel zijn gebouwd van geteerde en gepotdekselde delen. In de karschop bevinden zich nog vijf intact zijnde paardenboxen.

Hespelaar 6

Boerderij, met een bouwvergunning op 10-11-1934, sectie B-800 en B-602. Later werd dit sectie B-1013 en na de ruilverkaveling met kadastrale aanduiding U 625. De architect is C.A. van den Elshout. Opdrachtgever Johan Rovers uit Wagenberg. Op 07-05-1935 zijn J.J. Rovers en A.F.W. van Hooijdonk getrouwd en hier gaan wonen. De schuur is in 1939 afgebrand vanwege een storing van een motor voor het drinkwater voor het vee en weer herbouwd. Op de blauwdruk is te zien dat de Hespelaar toen Koeweistraat heette. Momenteel wordt de boerderij door de derde generatie van de familie Rovers bewoond.

Redengevende omschrijving van het monument: 25 januari 2000

Woonhuis: *bestaat uit een begane grond, een verdieping en een zolderverdieping onder een zadeldak gedekt met verbeterde Hollandse pannen. In de nok staat twee schoorstenen waarvan een ter plaatse van de voorgevel verhoogd is. Het woonhuis en de schuur worden door een éénlaags tussenlid onder een zadeldak met elkaar verbonden. De gevels zijn voorzien van een donkerrood trasraam. De gevelopeningen hebben gemetselde strekkenlagen en keramische lekdorpels. Het kozijnhout en de vensters zijn wit geschilderd terwijl de voordeur blank gelakt is.*

Voorgevel: *de symmetrische gevel heeft op de begane grond twee vensters met twee tussenstijlen en groene rolluiken. Op de verdieping bevinden zich twee vensters met een tussenstijl waaronder twee plantenbakken aan de gevel zijn aangebracht. Ter plaatse van de zolder bevindt zich een raam. De gevel wordt afgesloten met een donkerrode rollaag waarop eindgevel pannen aansluiten.*

Linker zijgevel: de gevel heeft drie vensters met tussenstijlen, kalf en draaivensters. De vensters kunnen worden geblindeerd met groene luiken. De gevel wordt afgesloten met een bakgoot. In het dak staat een recht afgewerkte dakkapel met drie gekoppelde vensters.

Rechter zijgevel: de Vlaamse gevel met oplopend dak heeft een venster, een ondiep portiek en een erker en steekt ter plaatse van de toegang door de goot. Boven de toegang bevindt zich een luifel met een geprofileerde lijst. De portiek bestaat uit een opstap en een paneeldeur met glas-in-lood. De gevel wordt afgesloten met een bakgoot. In het dak staat een recht afgewerkte dakkapel met drie vensters.

Tussenlid: het bouwdeel tussen het woonhuis en de schuur heeft een segmentboogvormige gevelopening met toegangsdeur, een gedeeld venster en twee vensters. Een rondboog opening met opgeklampte deur geeft toegang tot het achterliggende erf.

Schuur: de schuur is gebouwd in 1939 van rode baksteen en bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping onder een zadeldak gedekt met verbeterde Hollandse pannen.

Voorgevel: de gevel van de schuur heeft op de begane grond een toegang met deur, een toegang met twee opgeklampte deuren, een gedeeld segmentboogvormig venster en een hoge toegang met dubbele opgeklampte deuren met kalf en een meerruits bovenlicht. In de top van de gevel bevinden zich twee vensters. De gevelopeningen zijn voorzien van gepleisterde lateien en gemetselde lekdorpels.

Hespelaar 24a

Vlaamse schuur

De 19de eeuwse Vlaamse schuur behorende bij de voormalige boerderij gelegen aan de Hespelaar 24, bestaat uit een begane grond en een zolder en heeft een schilddak, dat gedekt is met riet. Drie gevels zijn gemetseld en één gevel is gebouwd van geteerde gepotdekselde delen. In de voorgevel, die met gele steen in kruisverband is gebouwd, bevinden zich dubbele opgeklampte geteerde toegangsdeuren. In de linkerhoek is een vlechting zichtbaar. De zij- en achtergevel zijn gebouwd van rode steen in kruisverband. In de zijgevel bevindt zich een klein venster met roeden verdeling, latei en gemetselde lekdorpel. Het aangebouwde achter gedeelte toont muurankers. De aangelegen boerderij is in 1936 verbouwd door C. Rombouts, waardoor al eerder in 1930 een vergunning is aangevraagd door Gez. Romme voor het bijbouwen van een kippenkooi.

Hespelaar 25

Rond 1700 heeft hier al een boerderij gestaan. De eigenaar was M.C. Kouters en Jan P. Braat zij betaalden hoofdgeld in 1705. Pieter Jansen Braat en Cornelia Dingemans geven het weer door aan Johanna Peters Braat, de dochter en enige erfgename en getrouwd met Thomas Nicolaes Meijs op 13-04-1765. Zij heeft op 18-11-1763 de boerderij gekocht van de weduwe van P. Montenier, zoals uit een koopakte blijkt die aangehaald werd bij deling. Rond 1869 is het pand op perceel 11, gedeeltelijk of helemaal herbouwd, getuige de gevelsteen met opschrift: P. A. Daniels 18 ¼ 69

Het woongedeelte is rond 1917 nog anderhalve meter naar achteren uit gebouwd. Over de losse schuur is weinig bekend, maar zal waarschijnlijk ook rond 1869 gebouwd zijn.

Gedeeltelijk onderkelderde boerderijcomplex, (langgevelboerderij) bestaande uit een woonhuis en stal met zadeldak met twee schoorstenen. Evenwijdig aan de weg een aangebouwde Vlaamse schuur met schilddak, haaks op het zadeldak en een vrijliggende Vlaamse schuur. Het dak van het woonhuis aan de weg en achterzijde en dat van de stal en de aangebouwde Vlaamse schuur zijn gedekt met riet. Het dak van de vrijstaande Vlaamse schuur is gedekt met gesmoorde muldenpannen en een strook rode muldenpannen.

De woonboerderij is door de huidige eigenaar in 2004 aan een restauratie onderworpen. Dit met behoud van de diverse nog aanwezige authentieke elementen. In 2008 is er een nieuwe rietenkap aangebracht. Sinds mei 2011 staat de woonboerderij te koop.

Redengevende omschrijving van het monument: 6 januari 2004

Woonhuis: *de voorgevel van het woonhuis is gebouwd van baksteen en van een imitatievoeg voorzien. Heeft een gepleisterde plint, een toegangsdeur met bovenlicht en twee T-vensters met glas-in-lood. De vensters kunnen worden geblindeerd met luiken. De linker tuitgevel van het woonhuis en het aangebouwd deel onder een lessenaarsdak aan de achterzijde is gebouwd van rode baksteen in kruisverband. Alle kozijn- en raamhout zijn wit geschilderd. De toegang naar de woning wordt gevormd door een paneeldeur, groen/wit geschilderd en naar de stal twee openslaande opgeklampte groen geschilderde segmentboogvormige deuren. In de gevel twee stalen segment boogvormige ijzeren stalramen. De gevelopeningen hebben gemetselde strekkenlagen en bakstenen lekdorpels. Over de gevel zijn muur ankers zichtbaar. De gevel wordt afgesloten met een bakgoot. In de linkerzijgevel, waarvan de tuit als schoorsteen fungeert, heeft op de begane grond een half schuifvenster met glas-in-lood in het bovenlicht en ter hoogte van de opkamer een T-schuifvenster. Op de verdieping bevinden zich twee recent gewijzigde vensters. De gevelopeningen hebben gemetselde rollagen en hardstenen lekdorpels. Over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar. Langs de randen van de gevel zijn vlechtingen zichtbaar. De rechterzijgevel wordt ingenomen door de Vlaamse schuur. De achtergevel van het woonhuis heeft een gepleisterde plint, een recent vervangen venster en een T-schuifvenster met afgeronde hoeken. De gevelopeningen zijn voorzien van gemetselde rollagen en hardstenen lekdorpels. Over de gevel zijn muurankers zichtbaar. De gevel wordt afgesloten met een mastgoot.*

Stalgedeelte: *de stal is gebouwd van rode baksteen in Noors verband. Het stalgedeelte springt ten opzichte van het woonhuis iets uit en heeft een segmentboogvormige opening met een dubbele toegangsdeur. Boven het venster en de toegang een mastgoot en in het dakvlak rijen pannen, waarboven riet. Voorts bevindt zich in deze gevel een getoogde dubbele houten deur en drie stalramen. Tegen deze gevel, die een gepleisterde plint heeft, zijn recent drie steunberen gemetseld.*

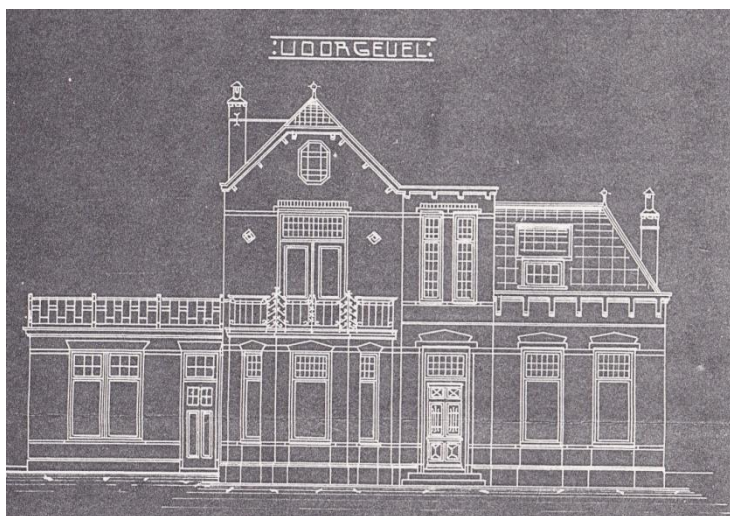

Vlaamse schuur: *de aangebouwde Vlaamse schuur met schilddak, wolfeinden en hoekingang met dubbele houten deuren, heeft een gemetselde gevel en gevels van geteerde rabat- en gepotdekselde delen, een begane grond en verdieping en is gebouwd van geteerde ongekantrechte gepotdekselde delen. In de gevels zijn meerder openingen met opgeklampte deuren. In een kopgevel twee ramen met opgeschilderde waaivormige roeden verdeling.*

Houtse Heuvel 16

Woonhuis gebouwd in 1921 in opdracht van Gezusters Oomen, door architect G.A. van den Elshout uit Oosterhout. Voorheen heeft er een andere woning gestaan en is in het geheel afgebroken. In 1968 koopt de familie Fr. Bul-Rombouts het van H. Oomen, de alg. directeur van de Z.E.V. Zuivelfabriek. In 1976 is er een wagenloods aangebouwd. In 1978 neemt de zoon F.H.M. Bul het huis over van zijn ouders. De linkse aanbouw is nu een garage, waarvan de deuringang nog redelijk authentiek is, met een vernieuwde voordeur en de ramen zijn vervangen voor een garagedeur.

Redengevende omschrijving van het monument: 20 juni 2000

Pand: bestaat uit twee bouwlagen met kap. Het samengestelde schilddak bestaat uit een linkerdeel haaks op de straat met wolfeind, een plat dak met dakschilden is gedekt met zwarte geglazuurde Tuile-du-Nordpannen. De nok wordt beëindigd met pironen. In de dakschilden van de zijgevel staan twee schoorstenen en in het dakvlak aan de straat een dakkapel met zadeldak en raam met achtruits roedenverdeling.

Alle gevels zijn gebouwd van rode baksteen in kruisverband.

Voorgevel: bestaat uit drie delen, een deel met erker, een deel met entree en een deel met vensters. De uitgebouwde erker grenst aan de stoep, de rest van het woonhuis wordt aan de straat gescheiden door een ijzeren hek. De voorgevel heeft een hardstenen plint, verlevendigd met strengpersstenen, kraagstenen, siermetselwerk en lateien. Het kozijnhout en de boeiboorden zijn wit- en de ramen groen geschilderd. De vensters kunnen worden geblindeerd met houten rolluiken. Centraal bevindt zich de entree in een ondiep portiek met twee treden, een authentieke paneeldeur met twee deurroosters en glas-in-lood in het bovenlicht. Boven de entree bevinden zich twee gedeelde vensters met glas-in-lood. Links van de entree een erker met balkon met een smeed-ijzeren hekwerk. De erker heeft drie schuifvensters met in het bovenraam glas-in-lood. Deze vensters kunnen worden geblindeerd met houten rolluiken. Een gevelopening met deuren geeft toegang tot het balkon. Hierboven bevindt zich een rond ijzeren venster met roeden verdeling, afgezet met bak- en natuursteen. De gevel wordt beëindigd met een dakoverstek op klossen. In het dak is een dakkapel toegevoegd.

Zijgevels: de linker zijgevel is een éénlaagse aanbouw gebouwd, waarin zich een toegang met bovenlicht met roeden verdeling en een garagedeur bevindt. In de gevel van het woonhuis op de begane grond is een venster met draairaam en hardstenen lekdorpel geplaatst. Op de verdieping drie vensters met hardstenen latei en lekdorpel. Over de gevel zijn muurankers zichtbaar. De rechter zijgevel is een blinde gevel en daar zijn ook muurankers zichtbaar.

Houtse Heuvel 24a

In 1913 in neorenaissance stijl gebouwd verenigingsgebouw dat bestaat uit een verenigingsruimte en een éénlaagse aanbouw met platdak aan de linkervoorzijde. Op 2de Kerstdag 1914 werd het officieel in gebruik genomen. Als in 1912 mej. Anna Beekmans op 80 jarige leeftijd overlijdt en zij haar huis aan de kerk schenkt, kan het plan van pastoor J. Breugel (pastoor in Den Hout van 1902-1931), om in Den Hout een patronaat te bouwen vorm krijgen. Het kerkbestuur besluit het te bouwen tegen het huis van Anna Beekmans. Ook de linker voorkamer van het huis wordt bij het patronaat getrokken. De rest van het huis gaat dienen als kosterswoning. De kostersvrouw had hier een winkeltje met suiker, koffie en snoepjes. Op 20 augustus

1913 wordt het bouwen gegund aan timmerman A. v.d. Boogaard uit Den Hout voor fl. 5.694,- . Op tweede kerstdag 1914 wordt het gebouw ingezegend en de elf commissarissen van het Patronaat geïnstalleerd. Veel ouders en andere parochianen zijn erbij aanwezig. Met pastoor Van Breugel zijn zij van mening dat in het patronaat veel goeds voor de jeugd tot stand kan komen. Kapelaan de Bruyn is de eerste directeur. Commissaris vanuit het onderwijs is schoolhoofd A. van de Vrande. In de gevel van het gebouw werd een mooi beeld van de H. Aloysius, patroon van de jeugd, geplaatst. Het beeld werd vervaardigd in de steenhouwerij van Ramakers te Geleen en werd geschonken door de erven Adrianus van Leijssen uit de Achterstraat. Op 9 november 1972 werd de Stichting Dorpshuis Den Hout opgericht. De stichting had ten doel om het behoorlijk in verval geraakte patronaat op te knappen en er een dorpshuis van te maken. In die tijd was er in Den Hout een tekort aan

ruimte voor jeugdactiviteiten. Dat kwam ondermeer door de oprichting in 1972 van jeugdverenigingen als drumband “Novitas Vitae”, ponyclub “De Heuvelruitertjes” en jongerenkoor “Hojo-ko”. De stichting kreeg het pand van het kerkbestuur in erfpacht. Na een grondige verbouwing, opende het inmiddels “Dorpshuis Den Brink” gedoopte gebouw in

september 1973 zijn deuren. Sindsdien zijn ook de gebouwen van de v.m kleuter- en meisjesschool in bezit van de stichting “Dorpshuis Den Hout”. De in de jaren '90 witgeschilderde gevel is inmiddels weer ‘naturel’ en door toedoen van de vele Houtse vrijwilligers, is het nu een fraai, multifunctioneel dorps huis. In het najaar van 1996 wordt gestart met de renovatie van het dorps huis. In 1998 werd o.a. de voorgevel in zijn oorspronkelijke staat hersteld en in 2003 werd de grootste metamorfose gerealiseerd.

Redengevende omschrijving van het monument: 20 juni 2000

Hoofdgebouw: heeft een schilddak dat haaks op de Houtse Heuvel staat en gedekt is met grijze betonpannen.

Voorgevel: is een tuitgevel waartegen het dak loopt. De rode bakstenen gevels zijn gemetseld in kruisverband, is verlevendigd met rode strekkenlagen en verjongd boven het maaiveld. Het heeft een terug liggende centrale entree met bovenlicht en voorzien van getand metselwerk. Dubbele deuren geven toegang tot het gebouw. Het bovenlicht heeft waaivormige roeden verdeling. Links en rechts van de toegang bevindt zich een ongedeeld schuifvenster in een rondboogvormige gevelopening. Het boogveld is afgezet met tegelwerk en de rondbogen worden beëindigd met een uitspringende strekkenlaag. Aan de onderzijde bevindt zich een hardstenen lekdorpel. Boven de sluitsteen in de korfboog is in een nis een hardstenen beeld aangebracht op een sokkel. Dit wordt aan de bovenzijde afgesloten met een hardstenen kroon. In de top van de gevel bevindt zich siermetselwerk en de gevel wordt afgesloten met een hardstenen rand en een kruis in de top. In de gevel is voorts een strook tegelwerk aangebracht met het opschrift: ROOMS KATHOLIEK VERNIGINGSGEBOUW

Hierboven bevinden zich twee rondvormige tegeltableau met het opschrift: ANNO 1913

Zijgevels: zijn geleed en worden afgesloten met een op de gevel liggende bakgoot.

Het doel van het gebouw, activiteiten voor de jeugd, komt mede tot uiting in de voorgevel. Hier staat het beeld van de heilige Aloysius, patroon van de jeugd.

Houtse Heuvel 26-28-30

Op 30 oktober 1896 werd voor fl. 2500,- huis, schuur, tuin en erf van Hendrik Debaets door het kerkbestuur aangekocht. Deze familie bleef er echter in wonen tot het voorjaar van 1898 toen hun boerderij in de Achterstraat klaar was. In Den Hout werd met ongeduld naar het tot stand komen van de school uitgezien. Maar omdat er nog geen zusters beschikbaar wa-

ren, moest men nog even geduld hebben. Eindelijk is men kunnen overgaan tot de aanbesteding. Het werk werd gegund aan de laagste inschrijver, Theodorus Blijlevens uit Made, voor de som van fl. 25.980,-. De inschrijving had plaats gevonden op 18 februari 1903. Ook de gemeente Oosterhout werkte mee. Het brandspuithuis van de gemeente, dat nog in de weg stond, werd voor afbraak aan het kerkbestuur verkocht voor fl. 150,-. Op 6 oktober 1903 arriveerden de eerste vijf Eerwaarde Zusters in Den Hout. Wel moest men zich voorlopig in Den Hout nog tevreden stellen met onderwijs in godsdienst en handwerken. Na twee jaar zijn de scholen officieel begonnen. Vanaf het begin namen

alle meisjes deel, 112 in de lagere en 50 in de bewaarschool.

In 1903 is in de Neorenaissance stijl, door architect P.J. van Genk op nr.28 een klooster gebouwd. Het gebouw is gesticht als St.Josephgesticht, als klooster voor de zusters van Etten. In 1915 werd dit aan weerszijden uitgebreid met schoollokalen met kelder gebouwd door de gebr. J. en

W. Oomen, architecten te Oosterhout. In de loop ter tijd zijn de gebouwen verbouwd en in gebruik geweest als klooster, meisjesschool en kleuterschool. De situatie bestond nog in 1965. Thans wordt het gebruikt als sportzaal, horeca, wonen en bijzondere doeleinden. Het complex wordt van de straat gescheiden door een ijzeren hek op een gemetseld muurtje. Paul De Hoogh kocht het kloostergebouw, met de voorwaarde dat de nieuwe bestemming niet "Het Klooster" mocht gaan heten. Het werd "t Praathuis": eerst friettent en later disco. In 1980 werd de naam alsnog gewijzigd in "t Klösterke" en is sindsdien een huiskamer/café.

Redengevende omschrijving van het monument: 20 juni 2000

Complex: *is symmetrisch gebouwd. Het hoofdgebouw bestaat in twee bouwlagen met kap, heeft een schilddak met een topgevel met een zadeldak. De 2 bijgebouwen bestaan uit een begane grond en een zolder-verdieping onder een zadeldak dat haaks op de straat staat. De daken zijn gedekt met gesmoorde kruispannen.*

Gebouwen: *zijn door een éénlaagse en een tweelaagse bebouwing met elkaar verbonden. De rode bakstenen gevels zijn gemetseld in kruisverband. De gevels zijn verlevendigd met gepleisterde banden en hebben hardstenen plinten. Alle vensters hebben een hardstenen lekdorpel en worden beëindigd met een segmentboog verlevendigd met natuursteen en een boogvulling met geel/rode tegels. In het dakvlak twee dakramen en op de nok twee schoorstenen.*

Hoofdgebouw: *heeft vijf traveeën met een risalerende entree, waarin twee boven elkaar gelegen terug liggende vensters. De traveeën hebben op de begane grond en de verdieping twee recent vervangen vensters. Op de begane grond van het hoofdgebouw zijn luiken aangebracht.*

Topgevel: *is afgezet met trapsgewijs aangebrachte natuurstenen en daarop een natuurstenen afdekking. Deze gevel wordt bekroond door een natuurstenen opzetstuk.*

Linker- en rechtergebouw: *de gevels worden beëindigd door een gemetseld hoofdgestel met een natuurstenen architraaf, diamantkoppen en een kroonlijst op houten klossen.*

De gebouwen hebben een tuitgevel, die is afgezet met trapsgewijs aangebrachte hardstenen en daarop een hardstenen lijst en een natuurstenen opzetstuk. De gevel wordt verlevendigd met gepleisterde banden en diamantkoppen. Op de begane grond drie vensters met hardstenen onderdorpel en op de verdieping één venster met hardstenen onderdorpel. Tussen de vensters op de begane grond bevinden zich kleine ronde ventilatie openingen.

Linker zijgevel: *van het linkergebouw wordt verlevendigd met een gepleisterde band en heeft drie recent gewijzigde vensters. Boven deze vensters vier kleine ronde ventilatie openingen. Aan de linkerzijde is een hoge aanbouw met geheel links een éénlaagse aanbouw gebouwd.*

Rechter zijgevel: *hiervan is de begane grond niet zichtbaar.*

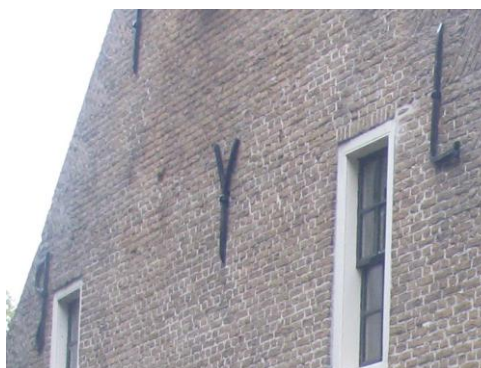
Houtse Heuvel 29

Boerderij aan de Houtse Heuvel in Den Hout, die volgens het muuranker in het jaar 1768 gebouwd moet zijn. De initialen zijn J.v.L. (J. van Leijssen). De schuur, bakhuis en karschob werden los van de boerderij en ook los van elkaar opgetrokken. Door de ligging van het hoofdgebouw met de korte gevel naar de weg gekeerd, wijst dit op een Hollandse invloed. Het type Brabantse langgevelboerderij treft men doorgaans aan met de lange gevel aan de weg. Het perceel behoorde voorheen tot dat gedeelte van Den Hout, dat “Het Bosch” werd genoemd. Vanaf 1768 is de boerderij in het bezit geweest van één en dezelfde familie. Hieraan kwam een einde toen de tegenwoordige bewoners het gebouw kochten en verbouwden tot woonboerderij. Het woon- en stalgedeelte zijn in opdracht van mevr. M.C. Kohlman-Zuyderhoudt geheel gerestaureerd, waarbij de oorspronkelijke indeling van de voorgevel werd gewijzigd. Alle gebouwen zijn gedekt met riet. Het achterhuis was vóór 1900 aanzienlijk lager dan het voorhuis. Ook waren rond 1900 de ramen in de westgevel al veranderd, terwijl daarna in de oostgevel nog een raam werd bijgeplaatst. Het bakhuis was inmiddels al afgebroken. Het voorhuis bleef als woning gehandhaafd en de schoorstenen werden afgebroken. Het interieur staat beschreven in het boek “woonboerderijen” dat is uitgegeven door:

Uitgeverij

Waanders, Zwolle.

De woonboerderij is in 2011 overgegaan naar een andere eigenaar. De Vlaamse schuur is nu een atelier.

Het langgeveltype boerderij bestaat uit een voorhuis voor de bewoning van de boer en zijn gezin en een achterhuis, waarin de stal en de bergruimte waren gelegen. De boerderij staat op een laag erf "de missie" genoemd, waar ook de Vlaamse schuur en het karhuis zijn.

Redengevende omschrijving van het monument: 20 juni 2000

Boerderij: *het woonhuis is gebouwd van gele ijsselsteen in kruisverband met een zadeldak, haaks op de straat en aan de achterzijde een schild. Het voormalige stalgedeelte is in de rechterzijgevel breder dan het woongedeelte. In de nok staan twee schoorstenen, waarvan één de tuitgevel aan de straatzijde beëindigd. In het rechter- en linker dakvlak is een dakkapel in het rietendak opgenomen, met een venster met twee draairamen.*

Voorgevel: *de gevel langs de Houtse Heuvel heeft op de begane grond twee half gedeelde schuifvensters en een zesruits schuifvenster. De vensters kunnen worden geblindeerd met luiken. Op de verdieping bevinden zich twee achtruits schuifvensters. De gevelopeningen hebben gemetselde rollagen. Langs de randen van de gevel zijn sierankers en vlechtingen zichtbaar. De gevelindeling herinnert aan de oorspronkelijke indeling met kelder en opkamer.*

Linker zijgevel: de gevel is wit gepleisterd en heeft een zwart geschilderde plint. Drie schuifvensters met zesruits roeden verdeling, een toegang in een rondboog nis en een rondboog opening met meerruits vensterpartij. Over de gevel zijn muurankers zichtbaar. In het dak staat een dakkapel met twee vierruits klapvensters.

Rechter zijgevel: in de gevel bevinden zich een hooggeplaatst venster en een toegangsdeur met bovenlicht en levensboom. Onder de dakrand zijn muurankers zichtbaar. In het dak staat een dakkapel met twee vierruits klapvensters. In het voormalige stalgedeelte bevindt zich aan de voorzijde een venster en zijn er vlechtingen zichtbaar. Aan de rechterzijde bevinden zich twee toegangen met opgeklampte deuren.

Vlaamse schuur: deze schuur bestaat uit een begane grond en een zolder en heeft een schilddak haaks op de straat, dat gedekt is met riet. Ter plaatse van de toegang aan de voorzijde is het dak opgelicht. De voor- en zijgevels zijn gemetseld. De toegang wordt gevormd door twee houten opgeklampte deuren.

In 2011 werd er een bouwvergunning voor de Vlaamse schuur ingediend.

Karschop: de karschop bestaat uit een begane grond en een zoldertje. De voor- en rechterzijgevel zijn gemetseld. In de voorgevel bevindt zich een toegang en een venster.

De achter- en linkerzijgevel zijn gebouwd van geteerd gepotdekseld hout. Daarin bevinden zich enkele toegangen.

Houtse Heuvel 37

Gedeeltelijk onderkeldert woonhuis met klokgevel, annex winkeltje, gebouwd in 1880 van rode baksteen in kruisverband, thans in gebruik als woonhuis. Het pand bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping onder een zadeldak met wolfeind aan de straatzijde gedekt met gesmoorde opnieuw verbeterde Hollandse pannen. In de nok van het dak, waar van de nokrichting haaks op de straat staat, staat een schoorsteen.

In de voorgevel is een gevelsteen ingemetseld met het opschrift: “J. Michel 18 $\frac{15}{4}$ 80 “ J. Michiel was molenaar, bij legaat ging de molen in 1898 over naar J.J. Michel, die de molen nog hetzelfde jaar overdeed aan Adr. Th. Kock, die in 1903 in het huwelijk trad met Johanna Braat, deze stichtte in zijn tijd een bloeiend bedrijf in granen, meel en kunstmeststoffen. In 1953 is er een bergloods bijgebouwd. Langs de linker zijgevel liep een kerkpad vanaf Stuivezand naar Den Hout. De kinderen van Stuivezand moesten immers ook in Den Hout naar school. In deze gevel bevond zich een toegang tot een winkeltje.

Redengevende omschrijving van het monument: 20 juni 2000

Vorgevel: de ingezwenkte lijstgevel heeft een grijs gepleisterde plint en is aan de bovenzijde afgesloten door een kroonlijst. Alle gevelopeningen hebben een geprofileerde gepleisterde omlijsting met in het midden boven aan een rijk gedecoreerde akroterie. De wit geschilderde vensters hebben een hardstenen lekdorpel. De centrale toegang heeft een deur met bovenlicht en gietijzeren deurrooster. Aan weerszijden van de toegang bevinden zich schuifvensters met zesruits roeden verdeling. De verdieping heeft twee vensters met zesruits roeden verdeling.

Linker zijgevel: de gevel heeft een gepleisterde plint en vijf gevelopeningen met recent vervangen vensters en deuren, die wit / donkergroen zijn geschilderd. De deur met venster rechts herinnert aan de winkelfunctie, die werd uitgeoefend ten tijde van het kerkpad. Geheel links is een rondboog gevelopening met een bovenlicht met waaivormige roeden verdeling. De gevelopeningen zijn voorzien van gemetselde rollagen en houten lekdorpels. Onder de dakrand zijn muurankers zichtbaar. De gevel wordt afgesloten met een mastgoot. In het dak is recent een dakkapel met lessenaarsdak en dakvenster geplaatst.

Rechter zijgevel: De gevel met gepleisterde plint heeft een keldervenster en twee recent vervangen vensters. Onder de dakrand zijn muurankers zichtbaar. De gevel wordt afgesloten met een mastgoot. In het dak is een dakkapel met lessenaarsdak geplaatst. Geheel rechts is aan de achterzijde een éénlaagse aanbouw met drie hooggeplaatste vensters.

Houtse Heuvel 43

Voormalige boerderij uit het einde van de 18de eeuw, bestaande uit een begane grond en een zolderverdieping met een zadeldak, evenwijdig aan de straat, met aan de linkerzijde een wolfeind. Het dak dat gedekt is met riet heeft in de nok een schoorsteen in het midden en de andere beëindigt aan de rechterzijde de nok. Alle gevels zijn gebouwd van gele ijsselsteen in kruisverband. De gevelopeningen van het woongedeelte op de begane grond worden beëindigd met een 1,5 steens strekkenlaag van rode steen. In 1968 is de woning verbouwd.

In 1998 is de woning gerestaureerd.

Redengevende omschrijving van het monument: 20 juni 2000

Voorgevel: de gevel aan de straatzijde heeft twee schuifvensters met zesruits roeden verdeling. De ramen kunnen worden geblindeerd met houten luiken.

Hoofdtoegang: heeft een paneeldeur met siersmeedwerk en een bovenlicht. Voorts bevinden zich in de gevel een gedeeld venster waarvan het onderraam geblindeerd kan worden met een luik, één kleine rondboog en een dubbele rondboog deur. De gevelopeningen zijn voorzien van gemetselde rollagen. Onder de dakrand zijn muurankers zichtbaar. In het dak is tijdens de restauratie van het rietendak in 1998 een dakkapel geplaatst.

Linker zijgevel: de gevel heeft op de begane grond drie stalvensters, op de zolderverdieping een dubbele deur naar de zolder en twee ronde gemetselde uilegaten.

Rechter zijgevel: op de begane grond bevindt zich een half schuifvenster met vierruits roeden verdeling en ongedeelde bovenlicht. Dit venster kan worden geblindeerd door een luik. Het andere venster is recent vernieuwd. Op de verdieping bevinden zich twee schuifvensters met achtruits roeden verdeling en één venster met vierruits roeden verdeling. Over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar. Langs de randen van de gevel zijn vlechtingen zichtbaar. De aanzetten van de tuit zijn voorzien van natuurstenen dekplaten.

Houtse Heuvel 45

Woonhuis verbouwd in 1908 in opdracht van A. Bossers, door J. Oomen de architect te Oosterhout. Het pand bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping met een zadeldak, evenwijdig aan de straat. In 1954 wordt fam. De Been-Baten vermeldt in het telefoonboek.

Redengevende omschrijving van het monument: 20 juni 2000

Voorgevel: *Het dak, dat in de nok aan beide zijden wordt beëindigd door een schoorsteen, is gedekt met gesmoorde muldenpannen. In het dakvlak bevindt zich een dakraam. De gevel is symmetrisch opgebouwd met in het midden de hoofdtoegang. Alle gevelopeningen worden beëindigd met een 1,5 steens strekkenlaag. Voor het woonhuis is een tegelpad van geel/ rode tegels aangelegd dat wordt afgeschermd van de weg door een*

ijzeren hek. De bakstenen lijstgevel is gebouwd van gele ijsselsteen met een hardstenen plint met muisroosters en verlevendigd met een hardstenen band, die ter plaatse van de gevelopeningen verhoogd zijn. De borstwering is aan de bovenzijde afgesloten door een hardstenen band die ter plaatse van de vensters als lekdorpel fungeert. De gevel is aan de bovenzijde afgesloten door een kroonlijst. De begane grond heeft een portiek met een natuurstenen trede en kozijn met authentieke deur en bovenlicht. Aan weerszijden van de portiek een ongedeeld schuifvenster met daarboven een geprofileerde hardstenen band. Met houten rolluiken kunnen de gevelopeningen worden geblindeerd. In het dak is een dakvenstertje toegevoegd.

Linker zijgevel: *de gevel is gebouwd van gele ijsselsteen in kruisverband en wordt aan de bovenzijde beëindigd door vlechtwerk en ter hoogte van de goot met een hardstenen dekplaat. In de zijgevel zijn twee haken voor een vlaggenstok zichtbaar. De hardstenen band van de voorgevel is de hoek omgezet. Voorts bevinden zich in deze gevel op de begane grond een toegangsdeur met bovenlicht, één ongedeeld schuifvenster en het venster op de verdieping heeft zesruits roeden verdeling. De segmentboogvormige gevelopeningen hebben gemetselde strekkenlagen en hardstenen lekdorpels.*

Rechter zijgevel: *de gevel is tot de eerste verdieping gebouwd van rode- en daarboven van gele ijsselsteen in kruisverband. Op de verdieping bevindt zich een gedeeld venster. Over de gevel zijn muurankers zichtbaar. De gevel wordt beëindigd met een vlechtwerk en ter hoogte van de goot met een natuurstenen dekplaat.*

Houtse Heuvel 55

Boerderij, gebouwd in 1907 i.o.v. de heer A.H. Oomen (1869-1942), getrouwd met A.M. van Leijsen (1868-1938) door architecten J. en W. Oomen. In 1929 is een koetshuis gebouwd en in 1933 is de huidige linkerzijgevel i.o.v. de zoon C.G.M. Oomen tot stand gekomen. In 1961 is de woning verbouwd.

Het pand heeft een zadeldak evenwijdig aan de straat en een deel met schilddak met wolfeind aan de achterzijde haaks op de straat. Het bestaat uit een begane grond en een zolder en heeft een zadeldak met gesmoorde kruispannen. In het dakvlak zijn meerdere kleine dakramen en in de nok twee schoorstenen geplaatst. Het dakvlak, haaks op de straat, is deels gedekt

met rode verbeterde Hollandse pannen en gesmoorde kruispannen. De rode bakstenen voorgevel is gemetseld in kruisverband en ter plaatse van de schuur gedecoreerd met een gele steen. Het kozijnhout en de vensters zijn wit geschilderd en de toegangsdeuren naar de schuur groen. Voor het woongedeelte een straatje in rode/gele tegels en een toegangshekje.

Redengevende omschrijving van het monument: 20 juni 2000

Voorgevel: met hardstenen plint en muisroosters is symmetrisch opgebouwd door twee hoekpilasters en een risalerend midden gedeelte. In het risaliet bevindt zich de toegangsdeur met siersmeedwerk met Art-Nouveau invloeden. In een nis met trede en bovenlicht met glas-in-lood. Aan weerszijden bevinden zich twee schuifvensters met glas-in-lood in de bovenlichten. De segmentboogvormige gevelopeningen zijn voorzien van hardstenen lekdorpels, aanzet- en sluitstenen. De gevel wordt afgesloten door een eenvoudig hoofdgestel met gedecoreerde natuurstenen consoles die in een sierlijst ingrijpen. In het dak bevinden zich drie dakvensters en twee ontluchtingskanalen.

Achtergevel: de gevel heeft twee T-schuifvensters met glas-in-lood in de bovenlichten die geblindeerd kunnen worden met luiken. Hiertussen bevindt zich een deur met bovenlicht met glas-in-lood en rechts een keldervenster. Over de gevel zijn muurankers zichtbaar. De gevel wordt afgesloten met een mastgoot. In het dak zijn dakvensters toegevoegd.

Linker zijgevel: de tuitgevel met rode baksteen in Vlaams verband heeft een half- en een heel schuifvenster met glas-in-lood in de bovenlichten en een recent vervangen groot venster. De gootlijst van de voorgevel is omgezet ter plaatse van de hoekpilasters.

Schuur / stalgedeelte

Voorgevel: twee segmentboog toegangen met dubbele deuren. De gevelopeningen zijn voorzien van gemetselde rollagen en natuur stenen aanzet- en sluitstenen. Boven de rechterdeur bevindt zich een bovenlicht met roeden verdeling en afzuigmotor. Twee stalvensters met een waaier-vormige roeden verdeling omgeven, die door halfronde rollaag een gemetselde waterslag worden omgeven

Een toegang met twee hoge houten dubbele deuren, waarvan de linker gedeeld is. De gevelopening heeft een stalen latei en aanzetstenen. De gemetselde gele speklaag verspringt ter hoogte van deze opening met een curve.

In het gevelvlak zijn muurankers zichtbaar. De gevel wordt afgesloten door getand siermetselwerk en een gootlijst.

Rechter zijgevel: de gevel met een oorspronkelijke gemetselde borstwering en lisenen heeft een nieuwe rode bakstenen invulling gekregen ter vervanging van de houten gevel. In deze gevel bevinden zich drie vensters.

Achtergevel: de gevel heeft links de uitbouw van een stal onder een zadeldak met wolfeind met toegang en luik op zolder. Voorts is aan de gevel een éénlaagse aanbouw met platdak, vensters en een toegang met dubbele deur gebouwd. Onder de dakrand zijn muurankers zichtbaar. De gevel wordt afgesloten met een mastgoot. In het dak zijn dakvensters toegevoegd.

Houtse Heuvel 63

Woonhuis, gebouwd in 1926 door de gebr. Oomen, architecten te Oosterhout, bestaande uit een begane grond en een zolderverdieping, met mansardekap met zijschild. Het pand ligt evenwijdig aan de straat. Het dak is gedekt met leien in maasdekking. De nok wordt beëindigd door twee pironnen. De gevel is symmetrisch opgebouwd met in het midden een risaliet met de hoofdtoegang. In het dakvlak boven het risaliet staat een niet oorspronkelijke houten dakkapel. Voor het pand bevindt zich een ijzeren hek met toegangshekje.

Redengevende omschrijving van het monument: 20 juni 2000

Voorgevel: *de lijstgevel aan de straatzijde is gebouwd van rode verblendsteen in kruisverband, verlevendigd met hardstenen banden en voorzien van een hardstenen plint met muisroosters. De borstwering is aan de bovenzijde afgesloten door een hardstenen band, die ter hoogte van de lekdorpel loopt. De gevel is aan de bovenzijde afgesloten door een eenvoudig hoofdgewel met gedecoreerde consoles die in een natuurstenen sierlijst ingrijpen. Langs de gevel is een stoepje aangelegd. De begane grond heeft een portiek met hardstenen trede en kozijn met authentieke deur en bovenlicht. Aan weerszijden van het risaliet twee ongedeelde schuifvensters met in de bovenlichten glas-in-lood, oorspronkelijk T-vensters. Boven de gevelopeningen bevindt zich een hardstenen band, dat ter hoogte van de vensters geprofileerd is, met daarboven éénsteens rollaag. Met houten luiken kunnen de gevelopeningen worden geblindeerd. De dakkapel in het verlengde van de centrale toegang heeft twee recent vernieuwde draairamen met zesruits roeden verdeling, eenvoudig fronton met daklijst en pilaster.*

Zijgevels: *zijn gebouwd van een rode baksteen in kruisverband en worden beëindigd door een band siermetselwerk en een dakoverstek op klossen. In de gevels bevinden zich op de begane grond een half en een heel schuifvenster met bovenlichten. De vensters aan de straatzijde hebben een geprofileerde hardstenen latei met daarboven siermetselwerk in de vorm van een rollaag. Op de verdieping bevinden zich twee T-schuifvensters. De gevelopeningen zijn voorzien van siermetselwerk afgezet met gemetselde rollagen.*

Houtse Heuvel 67

Voormalige boerderij gebouwd in 1894 door Pieter Knipscheer (1861-1946) op de grond van zijn oom. Hij huwde met Pietronella Oomen in 1894 en vestigde zich hier. In 1910 brandde zijn boerderij geheel af en werd er in 1911 voor het gezin met 12 kinderen de boerderij in deze huidige staat geheel opgebouwd. In de portiek is een gevelsteen ingemetseld met de inscriptie: P. KNIPSCHER –OOMEN 19 maart 19 1

Ca.1915

In 1975 is het pand verbouwd en uitgebreid tot woning met paardenstal en zwembad. Het zadeldak loopt evenwijdig aan de straat en het deel met schilddak staat haaks op de straat. Het pand bestaat uit een begane grond en een zolder en heeft een zadeldak met gesmoorde muldenpannen. In het dakvlak is een dakkapel, twee kleine dakvensters en in de nok zijn twee schoorstenen geplaatst. De dakkapel met zadeldak gedekt met pannen, twee draairamen en pilasters bevindt zich boven de entree van de voormalige woning. Het metselwerk is wit, de deuren en kozijnhout van de vensters rood geschilderd.

Redengevende omschrijving van het monument: 20 juni 2000

Woonhuis:

Voorgevel: de voorgevel met hardstenen plint en muisroosters is symmetrisch opgebouwd. In het risaliet in het midden bevindt zich de toegangsdeur met siersmeedwerk en een ondiep portiek met trede en bovenlicht. Boven deze nis een segment- boogvormige natuurstenen latei. Aan beide zijde twee segmentboogvormige T-schuifvensters, een natuurstenen waterslag en een gemetselde segmentboog met natuurstenen aanzet- en sluitstenen. De gevel wordt aan beide zijden afgesloten door hoekpilasters en aan de bovenzijde door een eenvoudig hoofdgestel met gedecoreerde natuurstenen consoles die in een sierlijst ingrijpen. In het dak staat een dakkapel onder een zadeldak voorzien van windveren en met twee klapvensters.

Schuur / Stalgedeelte

In deze gevel bevinden zich:

- Twee voormalige toegangen, waarin recent een segmentboogvormige kozijn met twaalfruits roeden verdeling is geplaatst, die worden afgesloten door segmentboog met natuurstenen aanzet- en sluitstenen.
- Twee stalramen met waaivormige roeden verdeling omgeven. De halfronde gevelopeningen zijn voorzien van gemetselde strekkenlagen en bakstenen lekdorpel.
- Een hoge houten dubbele deur, waarvan de linker gedeeld is. Boven deze deur een bloktand en een gootlijst.
- In de linker zijgevel bevindt zich op de begane grond een half en een heel ongedeeld schuifvenster met geheel links een recent vervangen venster. De verdieping heeft twee recente gewijzigde vensters.
- De rechter zijgevel met gemetselde borstwering is afgewerkt met houten delen. In deze gevel bevinden zich 6 kleine ramen met staande roeden verdeling.

Aan de achterzijde is een éénlaagse aanbouw met zadeldak zichtbaar.

Moerstraat 3

Vlaamse schuur

Boerderij gebouwd in 1931, waarvan de dwarsdeelschuur beschermingswaardig is.

De schuur met schilddak, dat gedekt is met riet, staat haaks op de straat. De gevels zijn deels gebouwd van gepotdekselde houten delen en deels gemetseld met rode baksteen. Het gemetselde deel grenst enerzijds aan het woon/stalgedeelte dat niet beschermingswaardig is en deels aan de achterzijde van de schuur. In de voorgevel bevindt zich een hoge toegang met dubbele houten opgeklampte deuren. In de linker zijgevel bevinden zich twee raampjes. De gevel loopt aan de achterzijde op. In de rechter zijgevel bevinden zich twee halfronde stalramen met een gemetselde lekdorpel.

zijgevel rechts

zijgevel links

gevel aan straatkant

Pannenhuisstraat 21

Joodse begraafplaats

In de grondwet van 1798 werd de vrijheid van godsdienst geregeld. Dat betekent dat Katholieke en Joodse burgers weer vrij hun godsdienst konden uitoefenen. In Oosterhout vestigde zich een kleine Joodse gemeenschap, die een synagoge bouwde in de St.Janstraat. Joodse doden moeten op een zodanige plaats begraven worden, dat ze daar kunnen blijven tot het einde der tijden. Hun kerkhoven liggen daarom bijna nooit in de stad omdat daar op den duur niet genoeg uitbreidingsmogelijkheden meer zijn. In ieder geval sinds 1811 begroeven de Joden uit de omgeving hun doden op een verlaten plaats op de Vrachelse Heide, op de plaats van de huidige Joodse begraafplaats. Jonas Hartog de Jong kocht dit perceel in 1822 en bestemde het officieel als begraafplaats voor Joden uit Breda, Oosterhout en Geertruidenberg. De grote begraafplaats was omgeven door een haag van struikgewas. Dat kon ongewenst bezoek niet altijd verhinderen. Dankzij de legaat van de weduwe van J.H. de Jong kan de begraafplaats in 1861 worden uitgebreid tot ruim 2 ha. In 1937 is het lijkenhuisje (kohaniem-huisje) vernieuwd in opdracht van het Bestuur van de Nederlands Israëlitische gemeente Breda. In 1939 is de woning vernieuwd.

De eerste bewoonster van de opzichterswoning in 1844 was Geerdina van Lang en is de begraafplaats een officieel feit. Op 13 augustus 1899 (zie gevelsteen) werd er een muur omheen gebouwd, gefinancierd uit

de verkoop van de Joodse synagoge. De Joodse gemeenschap werd opgeheven en het beheer komt in handen van de Bredase joodse gemeente. In de tuin voor de woning aan het pad bevindt zich deze gedenksteen met de tekst: **ter herinnering aan de eerste steenlegging. Op zondag 13 augustus 1899 door de heeren P.H. Kooperberg en E.H. de Jong op uitnodiging van de bouwcommissie, de heeren A.D.S. Moerel, voorzitter M.Koperberg Jzn. Vice-voorzitter S.M. de Jong P.H. Koperberg Mzn, penningmeester.**

Op de begraafplaats staan 168 grafstenen, evenals een metaheer huisje, kohaniem huisje en beheerders woning. Naast de gedenksteen bevindt zich een hek dat toegang geeft tot het op dit moment in gebruik zijnde deel van de begraafplaats.

In de middeleeuwen heeft de Hebreeuwse gemeenschap bepaald dat hun jaartelling begon in 3761 voor Christus. Dit is dan ook op de grafstenen erbij vermeld.

De begraafplaats is eigendom van de Joodse orthodoxe gemeenschap in Amsterdam. Overwegend worden er orthodoxe joden begraven.

Redengevende omschrijving van het monument: 11 maart 2003

In oorsprong in het begin van de 19de eeuw gestichte Israëlitische begraafplaats aan de Pannenhuisstraat waarvan de eerste begrafenis dateren uit 1822.

Het complex bestaat uit vier kadastrale percelen waarop een begraafplaats is gelegen, een entree, een woonhuis, een metaheer- en een kohaniemhuisje en een onbebouwd deel dat nog niet als begraafplaats in gebruik is. Het gehele terrein is inmiddels akten van schenking, geschonken als begraafplaats. Op dit moment is een deel van de begraafplaats in gebruik.

Het complex ligt in de bossen en is via een pad bereikbaar dat haaks op de straat uitkomt. Het als begraafplaats in gebruik zijnde deel wordt deels omzoomd door een schutting van betonplanken en deels door een hek. Om het gehele terrein staat een ijzeren hek.

Het complex is toegankelijk middels een recent gebouwd ijzeren hek. Op de begraafplaats zijn diverse personen uit Oosterhout begraven waaronder de familie de Jong.

Woning met metaheer- en kohaniemhuisje.

Woning: dateert in oorsprong uit circa 1845. Het metaheerhuisje dateert in zijn huidige vorm uit 1938. De nokken van de gebouwen staan evenwijdig aan het pad. De voor- en linkerzijgevel van de woning en de voorgevel van het metaheerhuisje zijn gebouwd van rode baksteen in halfsteensverband en de zij- en achtergevels van het metaheerhuisje in gele baksteen in kruisverband. De woning bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping en het metaheerhuisje uit een begane grond. Het dak van de woning is gedekt met gesmoorde verbeterde Hollandse pannen en dat van het metaheerhuisje met grijze betonpannen. Het lessenaarsdak van het kohaniemhuisje is gedekt met grijze pannen. Beide gebouwen hebben een afgeronde voorgevel met een tuit. De gevels zijn afgedekt met een rollaag. In de tuit van het metaheerhuisje bevindt zich een wit betonnen herkenningsteken met een Davidster. In de gevel van het metaheerhuisje is een uitkragende siersteen aangebracht die met de ronding van de gevel meeloopt.

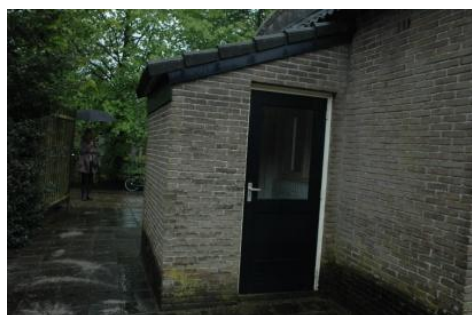
Voorgevel: de voorgevel van de woning heeft een toegang en een venster en op de verdieping bevindt zich een venster. Het metaheerhuisje heeft een toegang met dubbele deuren en aan beide zijden twee vensters.

Linker zijgevel: in deze gevel, die evenwijdig aan het pad loopt, bevinden zich op de begane grond drie vensters die niet uit de bouwtijd stammen.

Rechter zijgevel: tegen de rechter zijgevel van het complex is het kohaniemhuisje gebouwd. In de voor- en achtergevel bevindt zich een toegangsdeur.

Achtergevel: in de achtergevel van de woning bevindt zich een venster. De gevel wordt afgesloten met vlechtingen, een cementen smeerlaag tegen de pannen en een tuit. Over de gevel zijn ankers zichtbaar. De achtergevel van het metaheerhuisje heeft dubbele houten deuren met aan beide zijden een venster.

Op het terrein achter de beschreven gebouwen bevindt zich een gebouw bestaande uit een begane grond en een zolderverdieping en heeft een zadeldak dat gedekt is met rode muldenpannen en dat haaks op het pad staat. De gevels zijn wit geschilderd.

Stelvenseweg 3

Boerderij van het kop-hals-romp type, op een verhoging in het landschap gebouwd in 1936 voor Antonius de Wilt, geboren te Herp in 1902 en in 1947 overleden. Hij huwde met Maria Rombouts, geboren in Den Hout in 1904 en overleed in 1979. In 1980 kwam de boerderij te koop voor Fl. 475.000, -k.k. Het huis is toen verbouwd en in 1981 zijn er in het dakvlak twee dakkapellen geplaatst. Het woonhuis bestaat uit een begane grond, een verdieping en een

zolderverdieping onder een zadeldak gedekt met rode verbeterde Hollandse pannen. Voorts in het dakvlak twee schoorstenen, één in de nok en één aan de achtergevel. Het woonhuis en de schuur worden door een tussenlid met plat dak met elkaar verbonden.

Redengevende omschrijving van het monument: 25 januari 2000

Woonhuis: de voorgevel met trasraam is symmetrisch opgebouwd. De toegang bevindt zich in het midden in een rondboog portiek met kozijn en trede. In het kozijn de paneeldeur met glas-in-lood. Aan beide zijden van de toegang een samengesteld

kozijn met twee draairamen en een vast raam. Boven het kalf twee klepramen en een vast raam. Op de verdieping drie kozijnen met iedere twee draairamen. Onder het middelste kozijn een plantenbak op twee klossen. Op de zolderverdieping een klein venster.

De boerderij heeft rode bakstenen gevels in Noors verband. Boven alle gevelopeningen bevindt zich een strekkenlaag, de voorgevel wordt beëindigd met een rollaag, waarop de hoekpannen aansluiten. Het kozijnhout is wit en de vensters, met glas-in-lood in de bovenlichten, zijn groen geschilderd. De voordeur is blank gelakt.

Zijgevels; de linkergevel heeft een gevelopening met openslaande deuren met twee bovenlichten en een venster met middenstijl, kalf en ramen. De gevel wordt beëindigd met een gootlijst. Over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar. De dakkapellen in het dakvlak hebben drie ramen. De rechtergevel is blind en heeft verspreid over de gevel ankers. Het tussenstuk tussen het woonhuis en de schuur heeft een toegangsdeur, een venster met middenstijl en twee ramen.

Schuur: de gevelopening in de voorgevel van de schuur heeft twee hoge opgeklampte toegangsdeuren met een kalf en bovenlicht met verticale roeden, waarboven een betonnen latei. In de topgevel een ijzeren rondlicht. Naast de hoofdtoegang twee deuren en een raam met lateien. In de linker zijgevel bevinden zich diverse vensters. Het hekwerk om het perceel is vervangen door een houten schutting, zodat de woning vanaf de weg bijna niet meer is te zien.

Vrachelsestraat 46

Boerderij met Vlaamse schuur, gebouwd in het begin van de 19de eeuw, waarvan de bouw-massa en de gevels zich in originele staat bevinden. Het complex is nog als boerderij in gebruik. Vanaf 1880 zijn er bouwvergunningen verleend, zie gemaallijst 1765-1806, met de naam: Jac. Corn. van der Linden, getrouwd met Adr. Hultermans. In 1825 op sectie K785; wed. P. van der Linden. Op sectie Q478; J. Prinse gehuwd in 1958 met E.M.C. Kuijpers. Sjef Prinse heeft hier tot 1978 gewoond. De boerderij is gebouwd van rode baksteen in kruisverband en bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping onder een zadeldak gedekt met riet. In de nok waarvan de nokrichting evenwijdig aan de straat loopt, staan twee

schoorstenen, één in het midden en de andere beëindigd een tuitgevel. De gevels zijn gebouwd van gele ijsselsteen in kruisverband en hebben een gestuukt plint. De gevelopeningen van het woongedeelte op de begane grond worden beëindigd met een strekkenlaag. De Vrachelsestraat was in 1930 nog grindweg. Het was de belangrijkste verbinding-weg tussen Oosterhout en Den Hout.

Redengevende omschrijving van het monument: 25 januari 2000

Voorgevel: de gevel aan de straatzijde heeft twee schuifvensters met twaalfruits roeden verdeling en een hardstenen lekdor-pel. De ramen kunnen worden geblindeerd met houten luiken. De hoofdtoegang heeft een opgeklampte deur in twee delen met bovenlicht en een levensboom.

Rechter zijgevel: *de zijgevel heeft op de begane grond en op de verdieping twee recent vervangen vensters. De gevelopeningen zijn voorzien van gemetselde rollagen en bakstenen lekdorpels. Over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar. De gevel wordt beëindigd met vlechtingen.*

Stalgedeelte: *Het voormalige stalgedeelte springt aan de straatzijde uit, waarover de rietenkap doorloopt. Aan de achterzijde is het riet in het midden opgelicht, waaronder een uitspringende gevel. In het stalgedeelte een segmentboogvormige toegang met dubbele deuren, één kleine deur en een dubbele deur, waarin twee ramen met drieruits roeden verdeling en drie segmentboogvormige ijzeren stalraampjes. De*

linker zijgevel heeft een gestuukt plint en wordt beëindigd met vlechtingen. Voorts twee stalvensters met verticale roeden verdeling. Op de verdieping een dubbele opgeklampte deur en twee ronde gemetselde gaten. Over de gevel zijn muurankers en twee uilegaten zichtbaar.

Vlaamse schuur: *de naastgelegen Vlaamse schuur bestaat uit een begane grond en een zolder en heeft een schilddak haaks op de straat, dat gedekt is met riet. In de nok twee schoorstenen. Drie gevels zijn gebouwd van rode steen en één van geteerde rabatdelen. Ter plaatse van de ingang aan de straat is het dak opgelicht. De toegang wordt gevormd door twee houten opgeklampte deuren. Aan de achterzijde een hoekingang. Over de gevel zijn muurankers zichtbaar.*

Vrachelsestraat 52

Voormalige boerderij uit 1853, Een gevelsteen rechts naast de voordeur laat weten, dat hij gelegd is door J. van Leijsen in 1853, maar was in bezit van Joh. Rombouts en Maria Knipscheer. De boerderij is een lust voor het oog. Vorige bewoners landbouwers A. van Dongen, later het gezin Janus van Leijsen, getrouwd met Naantje Backx en laatstelijk hun zoon Antoon van Leijsen. Hij vertrok in 1978 naar de Achterstraat 4. In 1953 zijn de twee gevels opnieuw opgetrokken en in 1967 is de vm. boerderij grondig verbouwd in nagenoeg originele staat. Alleen de vier kante stalramen zijn nieuw. Daar zullen halve maanramen gezeten hebben. Een kwarteeuw is er dan inmiddels verstreken. De schuiframen in het woonhuis zijn vervangen door vaste ramen, met daarboven een klappaam. Achter beide staldeuren zit een glazen wand en het stalraam tussen de twee staldeuren is verdwenen. Weer wat later woonde er tandarts De Jongh. Bij het vaststellen van de monumentenstatus in 2000 woont er de familie Kuysten.

Op de foto uit 1977 is de boerderij, in een redelijke originele staat.

Redengevende omschrijving van het monument: 25 januari 2000

Voormalige boerderij: Het pand bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping met een zadeldak en wolfeind, gedekt met riet, evenwijdig aan de straat. In de nok twee schoorstenen, één in het midden en de andere beëindigt een tuitgevel(linker zijgevel).

Gevels: de gevels zijn gebouwd van gele ijsselsteen in kruisverband met gepleisterde plint. Alle gevelopeningen hebben een gemetselde strekkenlaag. De kozijnen en ramen zijn wit geschilderd en kunnen worden geblindeerd met blauwe luiken.

DORST

De naam Dorst zou afkomstig zijn van Dorst, wat zou verwijzen naar de meidoorn, die als veekering en perceelafscheiding werd gebruikt.

Dorst werd voor het eerst vermeld in 1290, vervolgens in 1323 en daarna regelmatig. Willem van Duivenvoorde werd in 1325 heer van Oosterhout en daarmee ook van Dorst.

In 1511 werd voor het eerst melding gemaakt van een kapel in Dorst. Deze kapel was aan de Heilige Drievuldigheid gewijd. Ze moest in 1648 worden gesloten en raakte in verval. In 1675 konden de katholieken een schuurkerk in gebruik nemen. In 1689 werd een Marcoen reliek aan deze kerk geschonken, waarop Dorst zich als bedevaartplaats ontwikkelde. In 1835 werd een waterstaatskerk tegenover de kapel gebouwd. De kapel werd afgebroken. In 1912 werd ook de waterstaatskerk afgebroken en de huidige Sint-Marculphuskerk gebouwd.

Dorst was arm: ten noorden lag een schraal heidegebied en in het zuiden vond men een moerassig gebied, het Goor genaamd. Om in het levensonderhoud te voorzien legde men zich toe op de geitenfokkerij. Geiten leverden ook melk, die voor de gezondheid van de boeren en hun kinderen van groot belang was.

In 1888 werd de Seterse Heide aangewezen als waterwingebied en in 1894 kwam er de waterleiding. De spoorlijn langs Dorst werd in 1867 geopend, maar Dorst kreeg geen station. Van 1908 tot 1930 was er echter een stopplaats voor de treinen. Ten noorden van de spoorlijn, aan De Vliert 20, lag een steenfabriek. Deze werd opgericht in 1899 door Frans Oomen. Ze bezat een ringoven en produceerde 5 à 6 miljoen stenen per jaar. Enige tijd functioneerde er ook een dakpannenfabriek. De steenfabriek werd na enige tijd leegstand, gesloopt in 2010.

In 1931 vestigden de Franciscanessen van Etten zich in Dorst. Zij verzorgden een bewaarschool en het onderwijs voor meisjes.

Al vóór de Tweede Wereldoorlog kwam het toerisme op. Vooral het in de Boswachterij Dorst gelegen Natuurbad Surae trok mensen. Er kwamen ook eenvoudige groepsaccommodaties, kamphuizen genaamd. Deze zijn alle buiten gebruik geraakt.

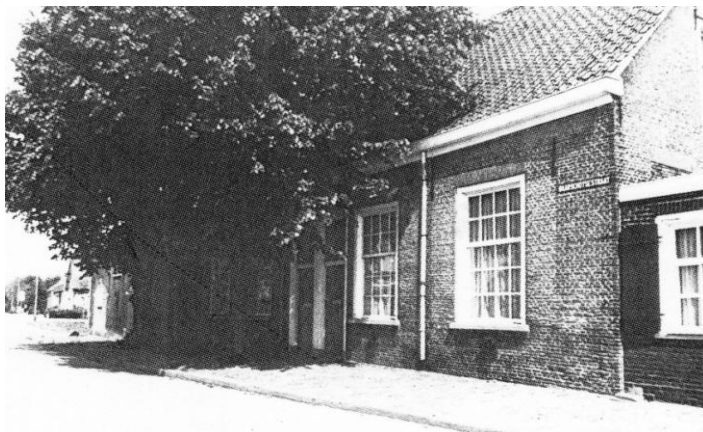

Baarschotsestraat 77

Berschot of Baarschot is een streeknaam, ten noorden van de weg Breda-Tilburg onder Dorst. In de 15de eeuw: Berschot of beerschot, in de 16de eeuw: aen de Berschot. In de 19de eeuw: zowel Berschot als Baarschot genoemd. Berschot is een verhoogd stuk te midden van moerassig gebied.

Voormalig boerderijcomplex (één van de oudste in het kerkdorp Dorst), gebouwd in de 18de eeuw en het aangebouwde bedrijfsgedeelte in 1867, evenwijdig aan de Baarschotsestraat. In 1939 is er een kippenhok gebouwd, i.o.v. H. Beekers, los van de woning. In 1978 is er een melkkamer en een koestal aangebouwd. Op het achterterrein bevond zich een houten karschop met een zadeldak met wolfeinden gedekt met riet, die medio 1999 is gesloopt. Aan de rechterzijde is waarschijnlijk in het begin van de 20ste eeuw een éénlaagse aanbouw gebouwd in rode steen in halfsteens verband met een negenvlaks schuifvenster met gemetselde lekdorpel en rollaag en een luik. Deze aanbouw is niet beschermingswaardig.

De vensters van het woongedeelte aan de straat zijn recent voorzien van geïsoleerd glas.

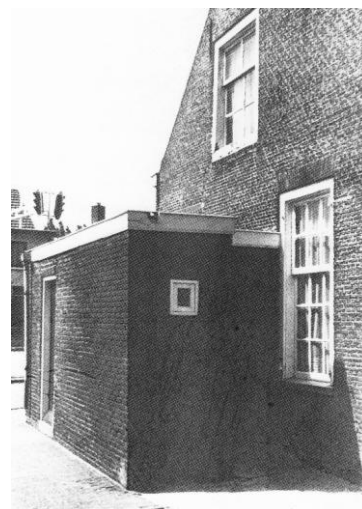

Redengevende omschrijving van het monument: 23 november 1999

Het woongedeelte met twee woningen, bestaat uit een begane grond en een zolder en heeft een zadeldak gedekt met riet. Het bedrijfs gedeelte bestaat uit een begane grond en een zolder en heeft een zadeldak met wolfeind gedekt met gesmoorde Hollandse pannen. In het dakvlak zijn meerdere kleine dakramen en in de nok twee schoorstenen geplaatst. De gevels zijn gebouwd van gele bakstenen in kruisverband. De kozijnen en de vensters zijn wit en de toegangsdeuren groen geschilderd.

Vorgevel: *aan de Baarschotsestraat is symmetrisch opgebouwd. In het midden bevinden zich de twee toegangsdeuren in een kozijn met bovenlicht en aan beide zijden twee schuifvensters.*

Zijgevel: *van het woongedeelte is een tuitgevel met op de begane grond over de helft van de gevel de eenlaagse aanbouw. Hierin bevindt zich een kozijn met toegangsdeur. Boven de aanbouw een strekkenlaag, die een voormalig kozijn markeert. Voorts op de begane grond een vijftienvlaks schuifvenster met gestuukte lekdorpel, een strekkenlaag en een zesvlaks schuifvenster met gestuukte rollaag ter hoogte van de opkamer. In de kozijnen zijn de draaipunten van de luiken nog zichtbaar. Op maaiveld niveau een getralied venster, daarboven twee vensters van de opkamer (deze zijn recent ingebracht), een recent gewijzigde toegang met open-slaande deur met bovenlicht en een recent gewijzigd venster. Voorts een dichtgezette gevelopening en een éénlaagse aanbouw.*

Bedrijfs gedeelte: *de begane grond heeft twee identieke toegangen met een dubbele toegangsdeur, een segmentboog met aanzet- en sluitstenen.*

Voorts op de begane grond een toegang met deur en bovenlicht met segmentboog. Op de verdieping twee negenvlaks vensters met gestuukte lekdorpel. De gevel wordt beëindigd met een groen boeiboord. Over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar. De zijgevel van het bedrijfs gedeelte heeft op de eerste verdieping een negenvlaks venster met rollaag. Het metselwerk wordt beëindigd met vlechtingen. Over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar. De achtergevel heeft een stenen aanbouw met lessenaarsdak, dat gedekt is met gesmoorde Hollandse pannen. Voorts een venster, een stalraam met rondboog, een toegangsdeur met bovenlicht met verticale roeden verdeling en een staltoegang met groene houten dubbele deuren. Over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar.

De grenspaal tussen Breda en Oosterhout uit 1725. Ten zuiden van het benzinestation “Kalix Berna” , ook wel Kalbergen of Engelse Bergen genoemd (voor 1916; Kalbergen). Deze heuveltjes zijn overblijfselen van kogelvangers die hier in 1769 door een Engels legerkamp werden opgeworpen. Aan de oostelijke kant van de rijksweg A 27, Breda-Utrecht staat een hardstenen paal boven de grond van een halve meter hoog, met een doorsnede van 15x20 cm. Het Bredase wapen, met Andries Kruis, staat aan de Oosterhoutse kant en het Oosterhoutse wapen, met drie halve maantjes, aan de Bredase. De paal is opgeknapt en staat in een stukje bestrating. Het is op het fietspad aan de rechterzijde, makkelijk te vinden. De grenspaal is te bereiken vanaf de Hoestraat, gemeente Oosterhout.

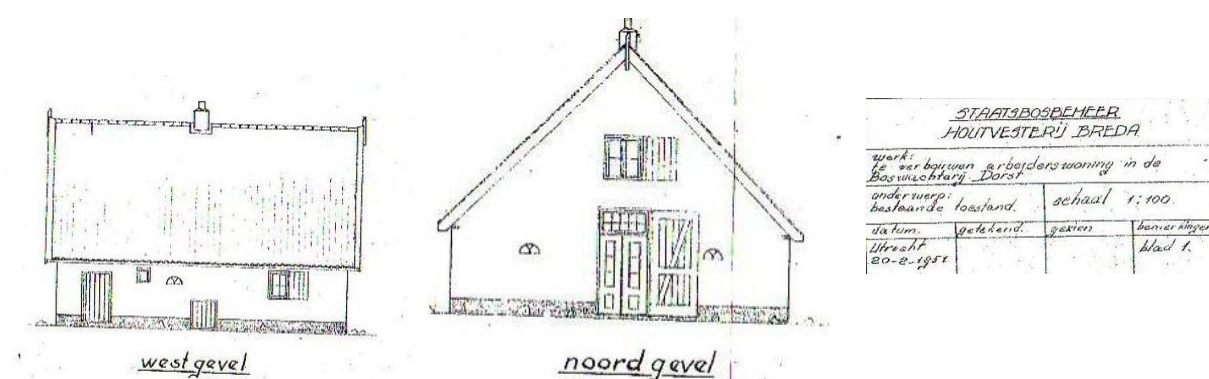
Redengevende omschrijving van het monument: 23 november 1999

Grenspaal: die dient ter markering van de gemeentegrens tussen Dorst (gemeente Oosterhout) en Teteringen. De grenspaal staat ter hoogte van het benzinestation langs de Rijksweg en is opgenomen in een hardstenen bestrating. Toen de grens tussen de gemeenten in 1725 werd vastgesteld zijn op diverse plaatsen grenspalen aangebracht. Na de aanleg van de A27 is deze grenspaal op de huidige plaats geplaatst, omdat dit anders midden op de snelweg kwam te staan.

Eigenaren: de gemeente Breda en Oosterhout.

Boswachterswoning van de boswachterij Dorst, gebouwd in 1921, onder invloed van de heersende landelijke architectuur voor boswachters woningen, voor de houtvesterij Breda. Staatsbosbeheer is opgericht op 21 juli 1899 om het bosaanbod te vergroten voor productie doeleinden en om de zandverstuiving tegen te gaan. Houtvesterij Breda is de natuurbeheerder van de Nederlandse staat en beheert in opdracht van de rijksoverheid ong. 246.000 ha natuurgebied en andere terreinen en is daarom de grootste natuurbeheerder van Nederland. Door verbouwingen in 1959, 1961 en 1963 is de bestaande toestand tot stand gekomen. In 2007 is het huis verkocht, de oude schuur gesloopt en nieuwbouw gepleegd aan woning en plaatsen van een losse garage. De bewoners die hier 30 jaar in hebben gewoond, huurden deze van Staatsbosbeheer. De grond is nu in erfpacht van Staatsbosbeheer.

Het pand ligt in een fraai beboste omgeving aan de Breedvenweg, bij de picknickplaats "Breedven". De Breedvenweg is van Staatsbosbeheer. In de loop van 2010 is de woning aan de Rijksweg niet meer toegankelijk. Bij de zendmast, (gem. besluit april 2010) komt een fysieke afsluiting en ligt de woning aan de geasfalteerde Breedvenweg / zandpad Sureaweg.

Redengevende omschrijving van het monument: 23 november 1999

Woning: bestaat uit een begane grond en eerste verdieping met zadeldak, dat gedekt is met rode Hollandse pannen. In het dakvlak is een dakraam aangebracht. Naast de woning is in 1961 een schuur van geteerde gepotdekselde delen gebouwd met een zadeldak, dat gedekt is met rode verbeterde Hollandse pannen. De rode bakstenen gevels van het woonhuis zijn gemetseld in kruisverband en hebben een donker rood trasraam.

Vorgevel: is symmetrisch gebouwd en heeft op de begane grond twee zesvlaks schuifvensters met gemetselde lekdorpsels, een strekkenlaag en luiken. In het midden van de gevel een kozijn met tussenstijl en kalf, waarin twee zesvlaks draairamen en twee klepramen met verticale roeden. De draairamen kunnen worden geblindeerd met luiken. Boven dit venster een steensrollaag.

Op de verdieping een venster met stolpramen met een horizontale roede en een gemetselde lekdorpel en strekkenlaag. De gevel wordt beëindigd door een dakoverstek met windveer en makelaar.

Linker zijgevel: heeft twee vensters met draairaam en een gemetselde lekdorpel en rollaag. De ramen kunnen worden geblindeerd met luiken. De gevel wordt beëindigd met een mastgoot.

Rechter zijgevel: heeft op de begane grond een kozijn met viervlaks draairaam en luik. Voorts een paneel-deur met glas en een kozijn met een stijl en twee draairamen met viervlaks roeden verdeling. De vensters hebben een gemetselde lekdorpel en een strekkenlaag. De gevel wordt beëindigd met een mastgoot.

Achtergevel: heeft op de begane grond een toegang met groene deur en bovenlicht met V-vormige roeden verdeling. Op de begane grond voorts een kozijn met stijl en twee draairamen met viervlaks roeden verdeling. Op de verdieping een kozijn met stijl en twee draairamen met viervlaks roeden verdeling. De vensters hebben gemetselde lekdorpel en rollaag. De gevel wordt beëindigd door een dakoverstek met windvoer en makelaar.

Steenovensebaan 33

Langsdeelboerderij uit het midden van de 19de eeuw, bestaande uit een woongedeelte en stal.

Redengevende omschrijving van het monument: 23 november 1999

Het geheel bestaat uit een begane grond en een eerste verdieping en heeft een zadeldak, dat gedekt is met riet. Het deel dat haaks op de weg staat heeft een schilddak dat eveneens gedekt is met riet. In de nok bevindt zich een schoorsteen. De boerderij is gebouwd van rode baksteen in kruisverband. Alle kozijn- en raamhout zijn wit en de deuren en luiken groen geschilderd.

Gevels: *de gevel van het woonhuis aan de straatzijde heeft twee T-vensters en luiken. In het midden daarvan een kozijn met paneeldeur en gedeeld bovenlicht. Over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar. In het stalgedeelte twee segmentboogvormige openingen, waarvan er één gedeeltelijk is dicht gemetseld. In die openingen opgeklampte deuren. Voorts in de gevel twee stalramen met roeden verdeling en een hoge ingang tot de stal, waar het rietendak is opgelicht. De linkerzijgevel heeft een borstwering en voorts opgebouwd van geteerde houten delen. In de gevel geen openingen. De rechterzijgevel heeft op de begane grond een venster, waarachter zich de opkamer bevindt. Op de verdieping twee vensters met rollaag. De gevel wordt afgesloten met vlechtingen. Over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar.*

Voormalige boswachterswoning, op de hoek van de Hoevestraat en Wethouder van Dijklaan, van de boswachterij Dorst, gebouwd in 1914 onder invloed van de heersende landelijke architectuur voor boswachterswoningen (Houtvesterij Breda). Het pand ligt in een fraai beboste omgeving. De woning is, vanaf de straat moeilijk te zien, vanwege de hoge bebossing.

Redengevende omschrijving van het monument: 23 november 1999

Woning: bestaande uit een begane grond en eerste verdieping met zadeldak, dat gedekt is met gesmoorde Hollandse pannen. In het dakvlak is een dakraam aangebracht. De rode bakstenen gevels zijn gemetseld in kruisverband en hebben 'n donkerrood trasraam. Naast de woning is een schuur van geteerde gepotdekselde delen gebouwd met een zadeldak, dat gedekt is met rode verbeterde Hollandse pannen.

Voorgevel: de voorgevel is symmetrisch gebouwd en heeft op de begane grond twee zesvlaks schuifvensters met gemetselde lekdorpels, een strekkenlaag en luiken. In het midden van de gevel een kozijn met tussenstijl en kalf, waarin twee zesvlaks draairamen en twee klepramen met verticale roeden. De draairamen kunnen worden geblindeerd met luiken. Boven deze vensters een segmentboog en een boogvulling met siermetselwerk. Op de

verdieping een venster met stolpramen met een horizontale roede en een gemetselde lekdorpel en strekkenlaag. De gevel wordt afgesloten door een dakoverstek met windveer en makelaar. De gevel wordt afgesloten door een dakoverstek met windveer en makelaar.

Rechter zijgevel: de rechter zijgevel heeft op de begane grond een kozijn met viervlaks draairaam en luik. Voorts een paneeldeur met glas en een kozijn met een stolp raam met horizontale roede. De vensters hebben een gemetselde lekdorpel en een strekkenlaag. De gevel wordt afgesloten door een mastgoot.

Achtergevel: de achtergevel heeft op de begane grond een toegang met groene deur en twee kleine draairaampjes. In het midden van de gevel een kozijn met stolpramen met horizontale roeden en een bovenraam met verticale roeden. Op de verdieping een venster met stolpramen. De vensters hebben een gemetselde lekdorpel en rollaag. De gevel wordt afgesloten door een dakoverstek met windveer en makelaar.

Wethouder van Dijklaan 17

Woonhuis en brandtoren

Het woonhuis van boswachterij Dorst en daar achter bevindt zich een brandtoren. Het woonhuis is gebouwd in 1907 onder invloed van de heersende landelijke architectuur voor boswachters woningen voor de Houtvesterij Breda. Het pand is in de loop der tijd bewoond door enkele wethouders van Dorst (4 generaties van de familie van Dijk). In 1913 is de woning verbouwd i.o.v. Houtvesterij Breda. In 1936 is een gebouwtje achter het huis veranderd i.o.v. P.M. Tutein Nolthenius. Aan de achterzijde is in de periode 1959-1965 een houten gebouwtje opgetrokken, dat deels een platdak heeft en deels een begane grond en verdieping met een zadeldak, gedekt met gesmoorde kruispannen. Een tussenlid verbindt dat laatste deel met het woonhuis. In 1979 werd er een interne verbouwing van de dienst woning gerealiseerd en is in 1982 weer veranderd. Momenteel is het een vakantiewoning.

Boswachterij Dorst bestaat uit naaldbos met loofbossen, heideveldjes en natuurterreinen. Verder zijn er leemputten: waterpartijen die zijn ontstaan door leemwinning voor de vroegere steenfabrieken. Twee van deze leemputten dienen vandaag de dag als natuur- en recreatiepark. Achter het hek in de oude boomgaard is parkeergelegenheid.

Redengevende omschrijving van het monument: 23 november 1999

Woonhuis: het woonhuis ligt in een fraai beboste omgeving. Het pand bestaat uit een begane grond en eerste verdieping met zadeldak, dat gedekt is met gesmoorde kruispannen. In het dakvlak zijn enkele dakramen aangebracht terwijl in dakvlak boven de voorgevel in de goot een dakkapel met zadeldak is geplaatst. Daarboven een gedecoreerde ijzeren windwijzer met bel. De rode bakstenen gevels zijn gemetseld in kruisverband, de zijgevels zijn tuitgevels, die worden beëindigd met een schoorsteen.

Voorgevel: is symmetrisch gebouwd, heeft een gestuukte plint en wordt beëindigd met een geprofileerde kroonlijst. In het midden een ondiep segmentboogvormige portiek met authentieke paneeldeur met gietijzeren rooster en bovenlicht. Aan beide zijden een venster met een gemetselde lekdorpel en een grijs/ crème geschilderde segmentboog met gedecoreerde sluitsteen. Het boogveld is gestuukt. De ramen kunnen worden geblindeerd met groene houten luiken. Over de gevel zijn enkele sierankers zichtbaar. De dakkapel boven deze gevel heeft een vlak tympaan en stolpramen met een horizontale roede.

Linker zijgevel: heeft op de begane grond en op de eerste verdieping een zesvlaks schuifvenster. Deze vensters hebben een gemetselde lekdorpel en strekken laag. De ramen op de begane grond kunnen worden geblindeerd met groene houten luiken. De gevel wordt afgesloten met vlechtingen en een zinken rand. Over de gevel zijn meerdere sierankers zichtbaar.

Rechter zijgevel: heeft op de begane grond drie- en op de eerste verdieping een zesvlaks schuifvenster. Op de begane grond bevindt zich in het midden een kleiner venster. Deze vensters hebben een gemetselde lekdorpel en een strekkenlaag. De gevel wordt beëindigd met vlechtingen en een zinken rand. Over de gevel zijn meerdere sierankers zichtbaar. Deze gevel wordt afgesloten met een boeiboord.

Achtergevel: er is een venster zichtbaar met zesvlaks roeden verdeling met kalf en klepraam. Hieronder een getralied venster waarachter de kelder. De gevel wordt afgesloten met een mastgoot op gedecoreerde consoles, terwijl een sieranker zichtbaar is. Tegen de achtergevel bevindt zich de houten aanbouw.

De woning wordt tot heden gebruikt als vakantiewoning door Staatsbosbeheer “buitenleven”, met de vermelding: 't Van Dykhuis.

Brandtoren

Achter het woonhuis bevindt zich een brandtoren. Deze brandtoren is eind jaren 70 gebouwd ter vervanging van uiteraard de vorige. De officiële naam is “brandweermingstoren” die in 1968 voor Staatsbosbeheer werd gebouwd door een fabriek uit Lemelerveld. Alle torens in Brabant zijn inmiddels gesloopt. De onderste trap is verwijderd om beklimming door de jeugd tegen te gaan. Er stonden vroeger ook brandtorens bij de Vrachelse Hei, Ulvenhoutse Bos, Boswachterij Chaam en in het Mastbos. Deze toren in Dorst blijft voorlopig als een soort monument staan. De brandtorens werden bemand als er brandgevaar dreigde. Dat was meestal in het voorjaar of bij langdurige droogte. De waarnemer had de beschikking over een verrekijker, een topografische kaart, een windroos en een telefoon. Als er er-

© 2007 - Coos Tak

gens rook uit het bos opsteeg, kon met de windroos de richting bepaald worden. Andere torens deden dit ook en met een kruispeiling kon dan het bosvak worden vastgesteld waar de brand woedde. Dit systeem wordt al lang niet meer gebruikt. De communicatie is geweldig veranderd en de brandmeldingen die van het publiek of van de eigen medewerkers komen, zijn veel sneller dan vroeger.

In opdracht van Staatsbosbeheer Regio Zuid (juni 2005), is de brandtoren nu geheel gerestaureerd. Voor deze restauratie zijn de originele bouwtekeningen opgezocht en er op nageslagen. De toren is constructief geheel nagelopen en waar nodig zijn de materialen vervangen. Dit was nodig aangezien de toren grotendeels aan het verroesten was. Corrosie is verwijderd en deze delen zijn opnieuw behandeld. Na de uitvoering heeft er een bouwkundige inspectie plaats gevonden. Projectduur looptijd 3 weken, Realisatie september 2005.

Redengevende omschrijving van het monument: 23 november 1999

De toren is 32 meter hoog en met 11 trapjes van 120 treden komt men boven. Het geheel is opgebouwd van ijzeren profielen in vakwerkverband. De toren kostte fl.3200, - Op het maaiveld is de toren verankerd door vier samengestelde vakwerken, waarop 10 segmenten, waarin de trappen zijn opgenomen, rusten. Hierop is de uitkijkpost gebouwd. Deze heeft gebogen golfplaten dak, wanden met glas in ijzeren profielen en golfplaten.

Brandtoren in boswachterij Dorst weer in nieuwe staat.

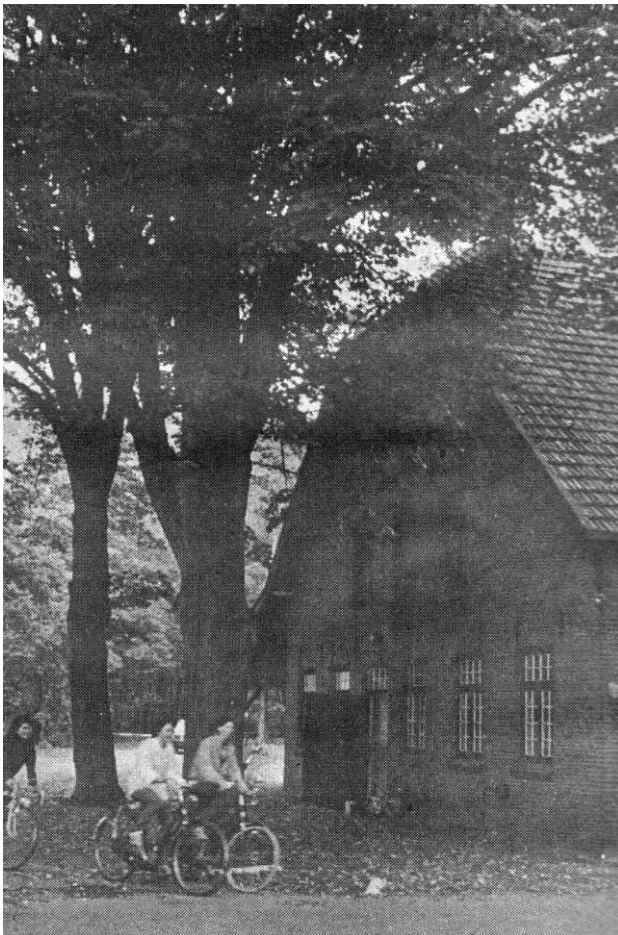
De brandtoren in de boswachterij Dorst is een markant en bekend beeld voor Dorst maar ook voor de verdere omgeving. De toren is 32 hoog, 11 trappen en 120 treden en werd vroeger gebruikt om in zomerse dagen brandhaarden in het bos te kunnen ontdekken. Hiervoor zit bovenop de toren een soort wachtkamertje van waaruit men de gehele boswachterij Dorst kon overzien. Dit wachtkamertje is eind 2006 al vervangen.

De brandtoren staat in de wei nabij de oude boswachters woning aan de Wethouder van Dijklaan 17 in Dorst. De omgeving van deze boswachters woning en het vm. beheersgebouw van Staatsbosbeheer is in de afgelopen jaren al grotendeels in oude staat terug gebracht. Zo werden kleinschalige hooilandjes aangelegd, rasters geplaatst en hagen weer kort gesnoeid. Zo krijgt het geheel weer de uitstraling zoals het vroeger was. In de zomer worden de weilanden beweiden door enkele "Lakenvelders". Zo heeft het geheel weer een verzorgde uitstraling verkregen.

De brandtoren is goed te zien vanaf de openbare weg maar het is strikt verboden om in de toren te klimmen. Dit is zeer gevaarlijk en zelfs strafbaar.

De Bokkenweidreef ong./Weth. van Dijklaan 19 is een werkplaats van boswachterij Dorst, gebouwd in 1915, in de architectuur van 'Houtvesterij Breda'. Het is nu bijna 60 jaar geleden (in 2011 inmiddels 90 jaar) dat A.J. van Dijk uit Dorst zijn loopbaan begon bij Staatsbosbeheer. (bron: BN de Stem-26 okt.1981 artikel 'Bomen spreken'). Aangenomen door de befaamde houtvester Tutein Nolthenius, moest de jonge Van Dijk in de leer bij zijn eigen vader, die toen de boswachterij Dorst beheerde. Niet alleen volgde hij hem op in de boswachterij; hij werd later net als zijn vader, ook wethouder van de gemeente Oosterhout, waartoe Dorst behoort. Zo kwam het dat eind jaren zeventig de Oosterhoutse wethouder Van Dijk woonde aan de Wethouder van Dijklaan. Aan deze Wethouder van Dijklaan staat, in een scherpe bocht en tegenover de "boswachterswoning" de werkschuur van Staatsbosbeheer. De schuur was in aanbouw toen de jonge Van Dijk werd benoemd en zijn eerste opdracht was het planten van twee lindeboompjes voor de schuur. Dat was op 31 oktober 1921. De lindebomen zijn nu 60 jaar (inmiddels 90 jaar in 2011). De gepensioneerde bosbouwkundig hoofdbambtenaar en oud-wethouder A.J. van Dijk is zelf ook zestig jaar ouder in 1981, maar genietend van zijn pensioen kan hij met vreugde het gezegde *'boompje groot, plantertje dood'* ontkrachten.

Zestig jaar lang hebben deze bomen een herinnering gehad aan zijn eerste werkdag. Al die jaren woonde de heer Van Dijk praktisch onder hun kruinen. De beide reuzen hebben in hun bestaan niet alleen lief, maar ook leed gekend. Zo werden bij de bevrijding in 1944 de beide linden zwaar beschadigd door twee van de zeven granaten die in de directe omgeving van hun huis en schuur insloegen, tijdens de strijd van de Polen tegen de terugtrekkende Duitsers. Rond 1950 leed een van de bomen ernstige vorst schade. De vorst was tot diep in de stam doorgedrongen en toen de dooi inviel met een al warm voorjaarszonnetje erbij, liepen de temperatuurverschillen in de stam zo hoog op dat deze over enkele meters openklapte. De centimeters brede scheur in de stam draagt nog steeds het litteken met zich mee. Foto: BN de Stem/Johan van Gurp 1981.

Redengevende omschrijving van het monument: 23 november 1999

Werkplaats: *bestaat uit een begane grond, een 1ste verdieping en een zolder. Deze heeft een zadeldak en wolfeinden, dat gedekt is met gesmoorde muldenpannen. De rode bakstenen gevels zijn gemetseld in kruisverband, de voor- en achtergevel hebben uitgemetselde pilasters, die vijf traveeën markeren. Het kozijnhout en de toegangsdeuren zijn groen- en de ramen okerkleurig geschilderd. Alle vensters hebben een gemetselde lekdorpel en een strekkenlaag en ramen met kleine roeden verdeling.*

Vorgevel: *(langs de straat) heeft een venster met kalf en twee draairamen, een samengesteld venster met kalf waaronder twee draai- en twee vaste ramen, een segmentboogvormige opening waarin opgeklapte dubbele deuren en in de laatste drie traveeën een stalraam. De dubbele toegangsdeuren in de vorgevel liggen in een vooruitstekend gevelvlak. De gevel wordt beëindigd met een dakoverstek.*

Achtergevel: *heeft een segmentboogvormige opening waarin opgeklapte dubbele deuren en twee vensters met kalf en twee draairamen. Aan de achtergevel is recent een open loods onder een lessenaarsdak gebouwd waarover het pannendak doorloopt.*

Linker zijgevel: *heeft op de begane grond een toegangsdeur met bovenlicht en vijf vensters met kalf en twee draairamen. Op de verdieping twee vensters met kalf en twee draairamen en een kozijn met houten toegangsdeur. De gevel wordt afgesloten met een dakoverstek met boeiboord. Over de gevel zijn enkele ankers zichtbaar.*

Rechter zijgevel: *heeft op de begane grond een toegangsdeur. Op de eerste verdieping twee- en op de tweede verdieping één rond ijzeren raam met roeden verdeling en rol-laag. De gevel wordt afgesloten met een dakoverstek en een boeiboord. Over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar. Tegen de rechter zijgevel is een lessenaarsdak met golfplaten gebouwd.*

De leerlooierijen in Oosteind.

Leerlooien is een werkwijze om van de huid van dierenleer te maken voor kleding, schoeisel of andere toepassingen. Door het looien worden de eiwitten in de huid onoplosbaar gemaakt. Hydrolyseerbare polymeren van galluszuur zijn de nu meest gebruikte looistoffen. Andere looistoffen zijn gehydrateerde derivaten van flavanolen en anthocyanidinen, de zogenaamde catechinen.

St. Crispijn en St. Crispinianus zijn de beschermheiligen van de schoenmakers en leerlooiers. Zij leefden aan het eind van de 3de eeuw, stammen van een voornaam Romeinse familie. Tijdens de Christenvervolging van Diocletianus, vluchtten zij naar het Noordfranse Soissons, te Soissons hebben zij het schoenmakers- en later leerlooiervak geleerd. Voor de armen maakten zij gratis schoenen waardoor zij een grote toeloop kregen van klanten. Door hun onbaatzuchtigheid brachten zij vele streekgenoten tot het christendom en werden zij door de Romeinse prefect Rictiovarus ten slotte onthoofd. In het Romeins martelaarsboek (4de editie-1944) is hierover meer te lezen.

In Oosteind is men al heel vroeg begonnen met leerlooien. Dit blijkt uit een dagboek van 1816 van Adr. Van de Noort, wonende op de Groenendijk. In de archieven staat dat er 2 diefstallen zijn gepleegd op 27 mei 1825 en 18 april 1831. Uit de lijst van onvreemde goederen blijkt dat er vooral schapehuiden gelooid werden. Een van de oudste bekende leerlooierijen is die van Rumoldus van den Bogaerd. Hij had zijn kuipen bij Johannes Laurijsen, die een klein boerenbedrijf en schoenmakerij bezat aan de overkant op het perceel nu bekend als Provincialeweg 59.

1852; Cornelis Vermeulen vraagt een vergunning aan voor het oprichten van een looierij in de Groenstraat, 'n perceel dat toebehoorde aan de wed. G. Martens-van Etten, van beroep winkelierster. Nu Hogedijk 70. Velen kennen dit pand als de winkel van Koos Hooymeyers.

1860; Nicolaas Akkermans begint een kleine looierij op de Groenendijk in een perceel dat toebehoorde aan Adr. C. van den Noort (op een perceel achter provincialeweg 203).

1865; Joh. in 't Groen begint een looierij op 'n perceel dat stond tussen A. Loonen, Provincialeweg 45 en F. Pijpers, Provincialeweg 41.

1865; Bart de Jong, Provincialeweg 38 begint een looierij. Deze looierij is als kuipleerlooierij tot 1967 in werking gebleven.

1868; op 29 juli, G. van Helvert heeft een zadelmakerij, woonde tegenover de kerk, waar nu café de Beurs staat.

1871; aan de Hoogstraat 104 heeft Marinus de Jong hier een looierij. Van 1798 tot 1869 was in dit pand de school gevestigd.

1873; Gijsbert van Helvert, nu het pand van A. Oomen, Provincialeweg 67.

1873; Fr. Laurijsen richt een looierij op in het pand Provincialeweg 59. Waarschijnlijk is dit een voortzetting van het bedrijfje van Rommeke van den Bogaerd.

1876; op 17 juli, Corn.v.d. Heijkant, bouwman, verzocht in zijn huizinge te mogen daarstellen een looierij aan de provincialeweg 76.

1877; Adr. Bossers Provincialeweg 68. Later zal deze looierij worden overgenomen door zijn neef H. de Wit.

1878; Willem Bossers, Provincialweg 90.

1882; Arnoldus Timmermans, Provincialeweg 126.

1895; Andries Roovers, wonende te Terheyden verzoekt op het Oosteind een looierij te mogen oprichten op een perceel dat eigendom is van P.J. Driesen. Dit wordt toegestaan, Provincialeweg 101.

1895; op 26 juli wordt aan P.J. Driesen vergunning verleend om op het Oosteind een looierij daar te stellen, Provincialeweg 122.

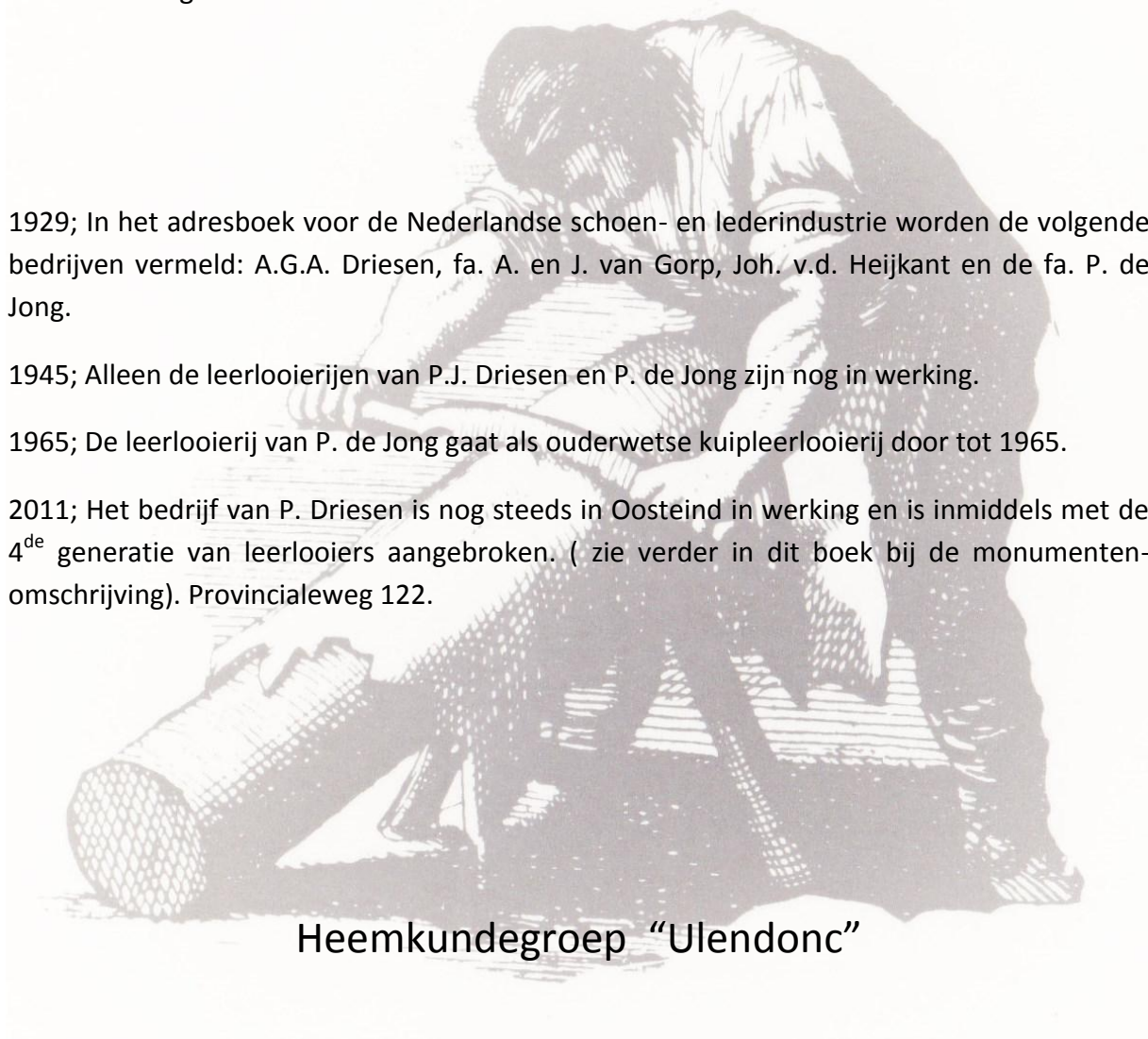
1903; J.M. Teurlings, molenaar, verzoekt om bij zijn molen een looierij te mogen oprichten, Provincialeweg 143.

1929; In het adresboek voor de Nederlandse schoen- en lederindustrie worden de volgende bedrijven vermeld: A.G.A. Driesen, fa. A. en J. van Gorp, Joh. v.d. Heijkant en de fa. P. de Jong.

1945; Alleen de leerlooierijen van P.J. Driesen en P. de Jong zijn nog in werking.

1965; De leerlooierij van P. de Jong gaat als ouderwetse kuipleerlooierij door tot 1965.

2011; Het bedrijf van P. Driesen is nog steeds in Oosteind in werking en is inmiddels met de 4de generatie van leerlooiers aangebroken. (zie verder in dit boek bij de monumentenomschrijving). Provincialeweg 122.

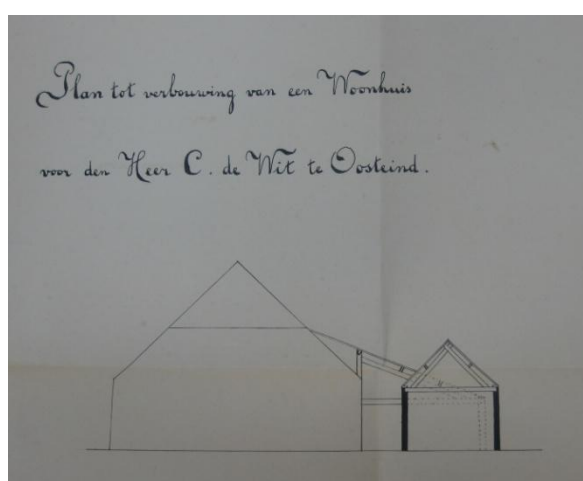

Heemkundegroep "Ulendonc"

Berkenstraat 12

In de archieven staat vermeld dat C. de Wit in 1908 een vergunning heeft gekregen voor het verbouwen van de woning. In 1931 is de woning afgebrand en in 1932 heeft E.A.M. de Wit een aanvraag ingediend voor het bouwen van boerderij met stal en schuur.

In 1953 is de familie v/d Heijkant bij de wed. de Wit gaan wonen in de naastgelegen schuur om als hulp op het bedrijf te kunnen werken. Ca. 1958 zijn zij na het overlijden van Mevr. de Wit in de boerderij gaan wonen en tot op heden woont er nu de jongste zoon met zijn gezin.

De ijsselsteentjes uit de oude boerderij zijn na de brand weer gebruikt in de gevel aan de oostkant en in de achtergevel.

Redengevende omschrijving van het monument: 24 april 2001

Boerderijcomplex: waarvan het woonhuis en de schuur evenwijdig aan de straat, gelet op de architectuur en detailleringen, gebouwd zijn in 1932. In het woonhuis zijn de architectuurinvloeden van de Delftse school zichtbaar (is een bouwstijl die was gebaseerd op normen en waarden om de plattelandsbouw in ere te houden). Het woonhuis wordt met een tussenlid met de schuur verbonden. In de achtergevel van de schuur zijn stenen verwerkt van de boerderij die in 1931 is afgebrand en waarvoor het huidige boerderijcomplex is gebouwd. De overige opstallen op het terrein zijn niet beschermenswaardig.

Woonhuis: gebouwd van rode baksteen met spouwmuur en rood trasraam, heeft in oorsprong een vierkante plattegrond met een tentdak, dat gedekt is met eterniet leien. Het dak heeft een ruim dakoverstek met bakgoten en wordt beëindigd met een schoorsteen met kap. In het rechter dakvlak bevindt zich een kapel met plat dak en twee uitzetramen en in het dakvlak aan de straatzijde bevindt zich een dakkapel met een zadeldakachtige vorm met voorschild en drie uitzetramen. Alle gevelopeningen hebben keramische lekdorpels, in de bovenlichten glas-in-lood en het kozijnhout is groen en de ramen wit geschilderd. De authentieke toegangsdeur is groen/wit gelakt. De voorgevel heeft aan de linkerzijde een driezijdige erker met platdak en met ongedeelde schuifvensters. Aan de rechterzijde van de voorgevel een kozijn met tussenstijl en ongedeelde schuifvensters. De rechter zijgevel heeft een schuifvenster, een toegang met deur en een klein venster. In de linker zijgevel bevinden zich twee schuifvensters. In de bovenlichten bevindt zich glas-in-lood. De vensters konden worden geblindeerd met authentieke rolluiken. Het eenlaags tussenlid heeft een platdak. De gevels zijn afgewerkt met een boeiiboord. In de voorgevel bevindt zich een samengesteld venster.

Schuur: *gebouwd van rode baksteen in kruisverband, heeft een begane grond en zolder en heeft een zadeldak dat aan de rechterzijde in een lessenaarsdak uitloopt en dat gedekt is met eterniet leien. De gevel van de schuur aan de straatzijde heeft enkele betonnen vensters met twee verticale roeden. In de rechterzijgevel op de begane grond vier betonnen vensters met twee verticale roeden. Aan de achterzijde onder de aanzet van het lessenaars dak een betonnen venster met twee verticale roeden waar boven zich een betonnen latei bevindt. In de top twee vensters.*

Linkerzijgevel: *van de schuur heeft enkele toegangen en enkele vensters.*

Achterzijde: *is een laag aanbouwtje gebouwd onder een lessenaarsdak.*

De achtergevel, waarvan in de afgelopen jaren wat aanpassingen zijn geweest, in de vorm van het o.a. plaatsen van een raam en een nieuwe toegang.

In de betonnen band van de schuur is het jaartal 1932, nog zichtbaar.

Berkenstraat 41

"Griendhoeve"

De 18de eeuwse Vlaamse schuur, die haaks op de Berkenstraat staat en behoort bij een voormalige boerderij gelegen aan de Berkenstraat 41. Hier woonde vroeger de familie Verdiessen.

Redengevende omschrijving van het monument: 24 april 2001

Schuur: *bestaat uit een begane grond en heeft een schilddak dat gedekt is met riet. De zijgevels (evenwijdig aan de Griendsteeg) zijn gebouwd van geteerde gepotdekselde houten delen.*

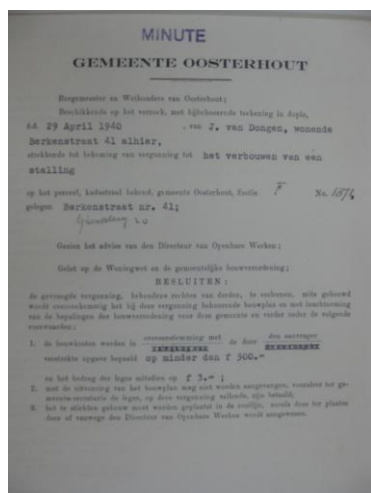

Foto 1999

Zijgevels: *(evenwijdig aan de Griendsteeg) zijn gebouwd van geteerde gepotdekselde houten delen.*

Voor- en achtergevel: *haaks op de Griendsteeg) zijn 20ste eeuwse gevels, gebouwd van baksteen. De toegangen worden gevormd door twee houten opgeklapte deuren. In de voorgevel bevinden zich twee segmentboogvormige betonnen vensters.*

De achtergevel is herbouwt en de huidige bewoners hebben met de nodige zorg de oude materialen zoveel mogelijk weer herbruikt, zoals het spant, de hanenbalk, ankerbalk en sporen. Het riet is vervangen en er is een gezellig zitje gemaakt.

De naam “Griendhoeve” zit een beetje verstopt achter de hoge bomen aan de straatzijde.

Deze foto's getuigen van goede zorg voor het behoud van deze mooie monumentale woning.

Groenendijk 2

Langgevelboerderij uit de 18de eeuw. De Groenedijck wordt in 1442 al vermeld.

In 1810 woont de familie Weterings, met hun 7 kinderen in deze boerderij. Van 1861 tot 1869 de familie van den Noort en wordt daarna overgenomen door de herbergier Corn. van den Noort. In 1919 verkoopt de mede eigenaar Corn. Sterk aan Adrianus Laurentius van Dongen (schipper) Er volgt een deling en Joh.

Petrus Snijders, koopman uit Raamsdonk wordt in 1928 eigenaar. In de boerderij waar eerst de vader van Kees den Boer woonde zat nu alleen Lauwke van Dongen en zijn vrouw nog. Lauwke verkocht kolen voor Jan Snijders uit Raamsdonksveer en hij zou er mee ophouden. Kees was er al 2,5 jaar over de vloer gekomen en zag er wel een boterham in. De eerste 5

jaar huurde hij het kolenbedrijf en is daarna in 1944 toch tot de koop overgegaan. In 1935 is Kees getrouwd met Jo de Jong en kregen zij 8 kinderen. Op 60 jarige leeftijd is Kees gestopt en gingen de zonen Jan en Walter door met boeren en steenkool verkopen.

Redengevende omschrijving van het monument: 24 april 2001

Boerderij: die bestaat uit een begane grond en een zolder en een schilddak heeft, dat gedekt is met riet. Op een deel van het dak aan de achterzijde en de aanbouwen aan de achterzijde hebben een nooddak. In de nok bevindt zich een schoorsteen. Het pand staat enigszins schuin op Groenendijk. De gevels aan de Groenendijk en de Provincialeweg zijn gepleisterd, de overige gevels zijn wit geschilderd. De vensters zijn recent vervangen door vensters met kalfklepramen en dubbelglas. In de gevel aan de Groenendijk (voorgevel) bevindt zich een toegangsdeur met bovenlicht en een venster. In het dakschild een dakkapel met venster, Aan de linkerzijde van deze gevel bevindt zich een schoorsteen. De gevel aan de Provincialeweg (rechter zijgevel) heeft een uitbouw waarover het riet doorloopt. In het dakvlak bevindt zich een dakkapel met een halfrond venster. In het uitgebouwde gedeelte bevindt zich één en in het stalgedeelte twee toegangen. In de gevel bevinden zich vier vensters en een stalraam. De gevel wordt ter plaatse van het stalgedeelte gesteund door steunberen. De achtergevel is een tuitgevel met vlechtingen en heeft een geschilderd plint. In deze gevel bevinden zich drie stalramen en op de verdieping een houten toegangsdeur. De linkerzijgevel heeft enkele aanbouwen onder een lessenaarsdak waarin zich toegangen bevinden.

De Bergse Maas werd gegraven om de wateroverlast in de omgeving van Den Bosch te bestrijden. In 1904 was dat karwei klaar. Voor de polders in het Oosterhouts Broek, bracht dat een veranderde waterhuishouding met zich mee. Er ontstond een nieuw regime van eb en vloed met hogere waterstanden. Dat was bij de plannen voorzien, daarom bouwde het Rijk in en om het Broek niet minder dan 32 elektrische gemalen. Dit was nr. 8. De opdrachtgever voor het gemaal is “de werkverschaffing Noord-Brabant”. Op 21 febr. 1944 draagt de stichting het gemaaltje over aan het Waterschap. In het voorjaar van 1945 was er sprake van oorlogsschade, de wederopbouw werd in juli 1947 aangevraagd en op 10

sept. 1947 goedgekeurd. Het gemaal is al sinds 1977 buiten gebruik, toen het gemaal Keizersveer gereed kwam en hierdoor kwamen 9 kleine elektrische gemaaltjes in o.a. de Groenendijk en Raamsdonk te vervallen. Bij de ruilverkaveling in 1976 vindt de naamsverandering plaats: Het Waterschap “De Beneden Donge”, wordt Het Waterschap “De Dongestroom”.

Redengevende omschrijving van het monument: 6 januari 2004

Pomphuis: het gebouw heeft betonnen gevels en bestaat uit twee verdiepingen, heeft een zadeldak met een dakoverstek op klossen. Het dak is gedekt met leien in Maasdekking. De kap staat haaks op de straat. Door het dak breekt een schoorsteen heen. In de noord gevel bevindt zich een horizontaal venster met vier verticale roeden. De west gevel is blind. De oost gevel is op de begane grond uitgebreid. Dit geveldeel bevat metselwerk tussen twee betonnen kolommen.

De openingen geven toegang tot een stal. Op verdiepingsniveau wordt het loopgedeelte afgesloten met een balustrade. Aan de zuid gevel geeft een trap toegang tot het verdiepingsniveau, waar zich in de gevel een toegangsdeur bevindt. De trap wordt gevormd door treden van een gemetselde rollaag. Langs de trap bevindt zich een ijzeren trapleuning. Onder de trap bevindt zich een luik.

Omdat het voormalig pomphuis al onherroepelijk als gemeentelijk is aangewezen adviseert de commissie de omschrijving uit te breiden met de duiker aan de oostzijde van het voormalig pomphuis en de duiker aan te wijzen als gemeentelijk monument en deze te registreren op de gemeentelijke lijst.

Duiker: ten oosten van het pomphuisje bevinden zich de restanten van een betonnen duiker, die voordat de watergang naar de Groenendijkse haven werd gedempt, diende ter regulering van de waterstand. De duiker is gebouwd van beton en bestaat uit een inlaat aan de noord zijde. Ter hoogte van het verhoogde dijklichaam bevindt zich een koker, waardoor inkijk in de duiker ontstaat.

Waardering:

Het voormalig pomphuis met duiker aan de oost zijde is van belang omdat:

- 1. De bouwmassa van het voormalig pomphuis in originele staat is en samen met de duiker herinneren aan de waterbeheersing van dit deel van Oostende.*
- 2. Dit gebouw met duiker uniek zijn in Oosterhout.*
- 3. Het gebouw herinnert aan de werkverschaffing en de ontginning van Noord-Brabant.*
- 4. Het een bepalend gebouw is in de polder.*

Conclusie: Gelet op het bovenstaande acht de commissie het voormalig pomphuis aan de Groenendijk 70 met duiker aan de oostzijde daarvan een monument in de zin van art.1, lid 1 sub a, van de monumentenverordening Oosterhout, vanwege de schoonheid en de betekenis voor de wetenschap en de cultuurhistorische waarden.

Dit bouwwerk is in het moederplan bestemd tot een poldergemaal. Het pand is niet langer dan zodanig in gebruik.

Heikantsestraat 26-26a

18de eeuwse vm. boerderijcomplex, thans in gebruik als woonhuis. Tegen de kopgevel staat een aanbouw met lessenaarsdak, dat in de jaren veertig is gebouwd voor de oma en ongehuwde dochter. Tot 1972 woonde hier van geslacht op geslacht, de familie Van den Heykant. Het woon/stal gedeelte is later, i.o.v. N. Wieme en J. Tegels verbouwd tot dubbel woonhuis waarbij de oorspronkelijke indeling op hoofdlijnen werd gerespecteerd. In 1978 is de wagenloods verbouwd tot garage /berging.

Redengevende omschrijving van het monument: 6 januari 2004

Woongedeelte: ligt evenwijdig aan de straat en is gebouwd van gele ijsselsteen in kruisverband met een gepleisterde plint. In deze gevel bevinden zich ter hoogte van de vm. woongedeelte twee schuifvensters met een 20-ruits roeden verdeling met luiken en een rollaag. Tussen deze vensters bevindt zich de toegang met bovenlicht en levensboom. In het kopse deel van de sprong in de gevel een halfrond

ijzeren stalraam. Van de vm. boerderij zijn de gebouwen gedekt met riet. In de nok zijn drie schoorstenen zichtbaar.

Linker zijgevel: is een tuitgevel met getrapte tuit. Aan deze gevel is een éénlaags aanbouw gebouwd met lessenaarsdak, dat gedekt is met rode muldenpannen. Op de verdieping van de woning bevinden zich twee vensters met een raam met vierruits roeden verdeling met rollaag. Deze gevel wordt afgesloten met vlechtingen. De gevels van de aanbouw zijn gebouwd van hout. Aan de voorzijde een venster met kalf en een toegang en aan de zijkant, gedeelde vensters met stijl. De levensboom in het bovenlicht van de voordeur is afkomstig van de Germanen die bomen vereerden. Het is een symbool van het menselijk leven.

Dwarsdeel schuur

Schuur: staat haaks op de straat en tegen dit deel is een éénlaagse wagenloods gebouwd met een schilddak gedekt met rode Hollandse pannen. De voormalige stal is gebouwd van gele ijsselstenen. Het stalgedeelte is in de voorgevel breder dan het woongedeelte en hierover loopt het riet door. Hierin bevinden zich drie vensters met een klepraam en toegangsdeur. De gevels van het dwarsdeel zijn gebouwd van geteerde gepotdekselde houten delen op een borstwering van betonsteen. In de linker zijgevel (haaks op de Heikantsestraat) bevinden zich drie vensters met stolpramen en een toegang. In de rechter zijgevel bevinden zich vijf vensters met stolpramen.

De panden 26 en 26a zijn verbouwd tot twee geheel apart staande woningen.

De oorspronkelijke hooischuur van de naastgelegen boerderij. Beide stammen uit de 18de eeuw. Het bijgebouw aan de wegkant was voorheen het karrekot ofwel karschob.

Heikantsestraat 43

boerderij en vind er een uitgebreide restauratie plaats. Op 1 november 1982 neemt de familie Hogenhuis de boerderij over. Er zijn op Oosteind nog 3 woningen waarin een bakhuis aanwezig is. De andere 2 zijn: Provincialeweg 51 en Heikant 86.

De boerderij staat er al heel lang. De oudste vermeldingen van het pand stammen uit het verpondingboek, dat dateert van ongeveer 1748 en uit de gemaallijst Oosterhout. De eerst vermelde op dit perceel is Andries Janse de Jongh. Deze geeft het door aan zijn zoon Jan en die verdeelt het weer onder zijn 3 dochters. Later gaat het pand via de familie Scheerders over op de familie Biekens. Ook de huisnummering ondergaat door de jaren heen veel verwijzingen: In 1822-B188; In 1850 wijkA-214; In 1880 Heikant 43; In 1920 Leijsendwarsstraat 43 en sinds 1961 Heikantsestraat 43. De familie van Opstal blijft van 1839 tot 1972 het pand bewonen. In 1932 wordt er een schuur en stal bijgebouwd. Na 1972, bij het overlijden van Wilhelmus, trekt dokter Roelvink met zijn gezin in de

Dit typische Brabantse langgevelboerderij, is nog in het Arnhemse Openluchtmuseum te zien. Evenals de boerderij in Arnhem gaat hij vergezeld van een Vlaamse schuur, één van de laatste in zijn oorspronkelijke vorm in Oosteind.

Redengevende omschrijving van het monument: 24 april 2001

Vlaamse schuur: gebouwd in de 18de eeuw onder een schilddak dat gedekt is met riet en waarvan de nokrichting evenwijdig loopt met de straat. De voor- en zijgevels zijn gebouwd van geteerde houten rabatdelen. De achtergevel is gebouwd van witte kalkzandsteen. In de linker zijgevel bevindt zich een grote toegang met dubbele deuren onder een opgelicht dak. In de achtergevel bevinden zich enkele toegangen.

De Vlaamse schuur stond in 1990 centraal tijdens de Open Monumentendag in Oosterhout, maar vooral in de kerkdorpen Oosteind, Dorst en Den Hout zijn ze nog te vinden, dit typische bouwsels, vaak met zwart geteerde wanden en een rieten dak die zo kenmerkend zijn voor de landbouw in West-Brabant. Elders zijn ze ook te vinden, maar nergens in de mate als in deze streek van Nederland. Zoals de

naam al aangeeft is het type schuur komen overwaaien uit het zuiden. De Vlaamse schuur deed in de 17de eeuw zijn intrede in deze contreien. Typerend is dat de schuur, zoals vele kerken, drie beuken heeft. Van de zijbeuken is er vrijwel altijd één breder en één smaller. De voordeur is het grootst, want daardoor moesten de volle wagens met hooi en stro naar

binnen kunnen. De lagere achterdeur dienden er eigenlijk alleen maar voor om de leeg geladen karren zonder keren naar buiten te kunnen rijden. In den brede middenbeuk en de smalle zijbeuk bevinden zich de tasruimten. Door de ongelijke indeling is er ook een groot verschil in de dakconstructie tussen de twee zijbeuken.

Hogedijk 64

De 18de eeuwse Vlaamse schuur, waarvan de nokrichting evenwijdig aan de Hogedijk loopt, behoort bij een voormalige boerderij gelegen aan de Hogedijk 64 te Oosteind. De schuur bestaat uit een begane grond en heeft een schilddak, dat gedekt is met riet. De gevels zijn gebouwd van geteerde rabatdelen.

De toegangen in de voor- en zijgevel worden gevormd door twee houten opgeklampte deuren. In de zijgevel is het dak opgelicht ten behoeve van de toegang. In 1929 wordt i.o.v. A. Stadhouders een bijbouw/bergplaats geplaatst.

De schuur is op 7 mei 2002 opgenomen in de lijst van monumentenverordening.

Hoogstraat 104

In het verleden is er een leerlooierij gehuisvest. Daarna werd het de eerste school op Oosteind. Deze Neder-Duitse school is geopend in 1798 en was toen een openbare school, die vanaf 18 juli 1798 tot medio 1824 onder leiding stond van de eerste hoofd onderwijzer: Johannes Hollanders. Het schoolhuis werd toen door de Gemeente Oosterhout gehuurd van Jan Bossers.

Tot 1869 was in dit pand de school gevestigd. In 1871 werd het bewoond door Marinus de Jong.

In de 19de eeuw, 1880 werd het een boerderij.

Redengevende omschrijving van het monument: 24 april 2001

Boerderij: bestaat uit een woongedeelte met een zadeldak evenwijdig aan de straat en een aangebouwd deel in twee bouwlagen met zolder en met zadeldak haaks op de straat. Beide daken zijn gedekt met rode Hollandse pannen. De linker- en rechterzijgevels van het woongedeelte zijn tuitgevels. De rechterzijgevel wordt beëindigd met een schoorsteen. Alle vensters hebben een rollaag en keramische lekdorpels. In het pand zijn in het verleden een school en leerlooierij gehuisvest.

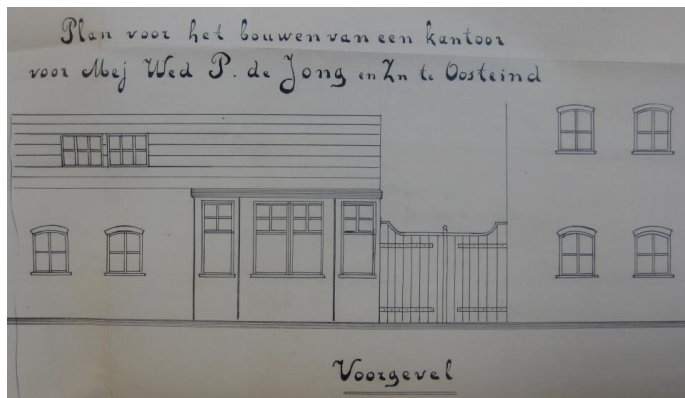

Woongedeelte: *deze bestaat uit een begane grond en een zolder en is gebouwd van gele bakstenen in kruisverband. De voorgevel heeft een gepleisterde plint. De oorspronkelijke vensters op de begane grond zijn vervangen door houten kozijnen met roeden verdeling. De toegang bevindt zich in het midden van de voorgevel en wordt gevormd door een deur met bovenlicht. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten door een mastgoot. In de rechter zijgevel bevindt zich op de begane grond een groot venster en op de verdieping een venster met 4-ruits roeden verdeling. Over de gevel, die wordt afgesloten met vlechtingen, zijn meerdere ankers zichtbaar.*

Schuurgedeelte: *In de gepleisterde rechter zijgevel (haaks aan de Hoogstraat), bevinden zich twee toegangen met deur en enkele vensters. De gevel wordt afgesloten met een mastpoot. In de linker zijgevel, die herbouwd is met gele baksteen, bevinden zich 6 vensters met een 4-ruits roedenverdeling. Deze gevel wordt afgesloten met een mastgoot. Aan de achtergevel is een aanbouw gebouwd met een lessenaarsdak.*

Provincialeweg 38

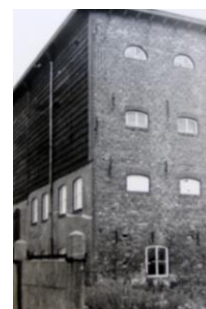

eikenschors, een grondstof die nodig was voor het looien, wordt gelost. In 1938 is er door Wed. P. de Jong een aanvraag gedaan voor het uitbreiden van het ledermagazijn en het bouwen van een garage op het terrein. Tot 1967 is hier geloooid in ouderwetse kuipen en is door ouderdom en geen

Woonhuis met een voormalige leerlooierij annex werkplaats, werd in 1767 gebouwd als boerderij. In de zijgevels zijn nog steeds muurankers met de letters A.N. (vermoedelijk de letters: in het jaar van...) en de cijfers 1767 aanwezig. Op 28 juli 1865 is er een bedrijfsgedeelte aangebouwd en begon de toenmalige eigenaar en bewoner Bart de Jong er een kuiplooierij. Na zijn vroegtijdige overlijden is de looierij overgenomen door zijn vrouw en later door zijn zoons Bart en Graad. In 1917 is de looierij herbouwt en in 1919 een kantoor gebouwt.

Op de foto uit 1928 is te zien dat er

opvolging het bedrijf opgehouden te bestaan. In 1972 werd het pand verkocht aan de huidige eigenaar. Door verbouwing is het woonhuis met bedrijfsgedeelte goed in zijn oorspronkelijke staat bewaard gebleven. De hoogbouw van de looierij en het kantoortje zijn in 1975 gesloopt. Op die plaats is nu een garage gebouwd. Het woonhuis is beschermingswaardig en opgenomen op de monumentenlijst.

Redengevende omschrijving van het monument: 24 april 2001

Woonhuis: bestaat uit een begane grond en een verdieping met een zolder en heeft een zadeldak, evenwijdig aan de Provincialeweg, dat gedekt is met gesmoorde muldenpannen. In de nok twee schoorstenen. Het pand wordt van de weg gescheiden door een haag met poortpalen en een toegangshek en in de tuin voor het pand bevinden zich drie leilinden. De gevels zijn gebouwd van gele bakstenen in kruisverband met op het maaiveld een grijs gepleisterde plint. Het kozijnenhout en de vensters zijn wit

en de toegangsdeur en de luiken groen geschilderd. In de voorgevel (aan de Provincialeweg) een toegang met bovenlicht en drie schuifvensters met een 20-vlaks roeden verdeling en luiken. De vensters hebben een rollaag en een hardstenen lekdorpel, waaronder een rollaag. In de nis links naast de toegang staat een Mariabeeldje. De gevel wordt afgesloten met een geprofileerde kroonlijst. De linker zijgevel is een tuitgevel, die wordt beëindigd met vlechtingen en een gepleisterde band en een schoorsteen en een sieranker in de nok. Op de begane grond een venster en op de verdieping twee schuifvensters met zesvlaks roeden verdeling. Over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar.

Provincialeweg 51

Woonhuis van een voormalige T-boerderij, gebouwt in de 17de eeuw. Een T-boerderij is als het woongedeelte aan twee zijden in dwarse richting uitgebreid is, waardoor de nok een T-vorm krijgt. Het is gedeeltelijk gebouwd met veldovensteen. In Brabant komt de T-boerderij weinig voor. Links naast het complex staat een bakhuisje, gebouwd van gele baksteen. Het heeft een zadeldak, gedekt met rode Hollandse pannen en twee tuitgevels met een gemetselde rollaag. Op het achterterrein bevindt zich een Vlaamse schuur gedekt met riet. In 1919 is het dak hersteld. In 1952 is de zijgevel afgebroken en vervangen door een stenen muur.

Redengevende omschrijving van het monument: 24 april 2001

Woonhuis: bestaat uit een begane grond en een verdieping. Het pand heeft een zadeldak, evenwijdig aan de Provincialeweg, dat gedekt is met riet. In de nok wordt de rechter zijgevel beëindigd met een schoorsteen en de linker zijgevel met een gemetseld trapje, waarvan de treden zijn afgedekt met een tegel. De voorgevel is gebouwd van gele

baksteen met een gepleisterde plint en de linker- en rechter zijgevel zijn gebouwd van rode baksteen, beide in kruisverband. Het kozijnhout van de vensters is wit geschilderd. Boven de toegangsdeur bevindt zich een bovenlicht met levensboom. Aan beide zijden van de toegang (niet symmetrisch) een recent aangebracht venster met meerruits roeden verdeling. De vensters hebben een rollaag en een hardstenen lekdorpel. Voorts aan de linkerzijde een schuifvenster met negenvlaks roeden verdeling. De linker zijgevel heeft op de begane grond een ongedeeld kelderraam en een venster met twee stijlen. Op de verdieping twee schuifvensters met achtlaks roeden verdeling. De gevel wordt afgesloten met vlechtingen en over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar. De rechter zijgevel heeft op de begane grond een schuifvenster met in het bovenlicht viervlaks roeden verdeling en in het schuivende deel zesvlaks roeden verdeling. Op de verdieping twee schuifvensters met achtlaks roeden verdeling. De gevel wordt afgesloten met vlechtingen en over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar.

De in 1998 opgebouwde voormalige stal is in goede harmonie met het bestaande pand herbouwd.

Provincialeweg 53

18de eeuwse boerderij, een Brabants langgeveltype. De langgevelboerderij is de meest gebruikte naam voor een boerderij type. In 1832 werd het wijk A, huis 80 en werd bewoond door D.J. Verdaas. In 1860 wordt het huisnr.102 en woont er zijn broer Cornelis. In 1912 verkocht aan A.L. van Dongen en spoedig daarna aan P. in 't Groen.

De langgevelboerderij is in de loop van de 18de en 19de eeuw ontstaan uit een boerderij van het type Hallenhuis en behoort dan ook tot de Hallenhuisgroep. Deze werden gebouwd tot in het midden van de 20ste eeuw. In het laatste decennium van de 20ste eeuw kwam de langgevelboerderij in delen van Brabant opnieuw op als woningtype, als onderdeel van de opkomst van retro-bouwstijlen. Hierbij is gebruik gemaakt van rode zachte veldoven steentjes. In de oorlog rond 1941 is er een varkensstal bij gebouwd. Tot 30-04-1969 was Dhr. J. v 't Groen eigenaar na overname van P. v 't Groen. De nieuwe eigenaar Dhr. Duffhues heeft in 1969 de keuken vernieuwd, d.m.v. het weghalen van een deur en plaatsen van een kozijn. Ook de woonkamers, de stallen en de trapopgang werden aangepast. De achtergevel werd verlengd met gebruik van stenen, die men destijds uit de ruïne van de Slotbossetoren haalde.

Foto: De voormalige varkensstal uit ca.1941, die nu dienst doet als schuurtje.

Foto: het keukenraam en de muur met de stenen uit de ruïne.

Redengevende omschrijving van het monument: 24 april 2001

Boerderij: *bestaat uit een begane grond en zolder met zadeldak, dat gedekt is met riet en waarvan de nokinrichting evenwijdig loopt aan de straat. Aan de rechterzijde van het dak een wolfeind. In het dakvlak zijn enkele kleine dakramen geplaatst en in de nok twee schoorstenen. De gevels van het woongedeelte zijn gebouwd van rode baksteen met een geel trasraam en het stalgedeelte van rode baksteen, beiden in kruisverband. Het kozijnhout en de vensters zijn wit geschilderd, de toegangsdeur en de luiken groen. Het pand wordt van de openbare weg gescheiden door een groen haag.*

Woongedeelte: *de voorgevel (aan de Provincialeweg) heeft een gepleisterd plint, een geel trasraam en is symmetrisch opgebouwd. In het midden bevindt zich de toegangsdeur met bovenlicht, dat twee verticale roeden heeft. Aan beide zijden een T-venster met opgeklampte luiken een rollaag en een hardstenen lekdorpel. De linker zijgevel van het woongedeelte heeft op de begane grond een toegangsdeur en een venster. Op de verdieping twee vensters. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten met vlechtingen en over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar.*

Schuur/stalgedeelte: *In de gevel aan de straatzijde bevinden zich zeven betoog- de betonnen stalramen met zesvlaks roeden verdeling. Deze zijn in een oudere gevelopening aangebracht, de aanzet aan de onderzijde van dit raam herinnert daaraan. Tussen het tweede en derde raam bevindt zich een toegang met opgeklampte deur. In het gevelvlak zijn meerder ankers zichtbaar. De rechter zijgevel van de stal is gebouwd van geteerde rabatdelen. In deze gevel bevindt zich een betoogd ijzeren stalraam met zesvlaks roeden verdeling en twee grote dubbele houten toegangsdeuren. De achtergevel is gebouwd van baksteen en is op enkele plaatsen ingestort.*

Provincialeweg 67en 71

Voormalige leerlooierwoning, gebouwd in 1873 met een gevelsteen waarop Ant. van Helvert C.B.Z. en de datum 22 april 1873 staat afgebeeld. De bouwtekeningen uit het archief, voor het realiseren van een Boerenhofstede en stal voor den heer P.G. Bossers zijn aangevraagd in mei 1928.

In 1996 is aan de achterzijde een aanbouw van de woning geweest, die door een tussenlid is verbonden met de woning. Aan de rechterzijde naast de woning (Provincialeweg 71) is een bedrijf ruimte met zadeldak evenwijdig aan de weg, dat gedekt is met rode Hollandse pannen.

Redengevende omschrijving van het monument: 6 januari 2004

Woonhuis: *Deze bestaat uit een kelder, een begane grond en een zolderverdieping met een zadeldak evenwijdig aan de straat. Het dak, dat in de nok aan beide zijden wordt beëindigd door een schoorsteen, is gedekt met gesmoorde Hollandse pannen. Voor het woonhuis bevindt zich een bestratte stoep met voor de toegang een hardstenen trede. Voorts een tuin die wordt afgeschermd van de weg door een heg. Voor de bedrijfsruimte staan twee linden. De voorgevel is symmetrisch gebouwd in rode baksteen in kruisverband en heeft een gestuukte plint. De hoofdtoegang wordt gevormd door een authentieke paneeldeur met siersmeedwerk en een bovenlicht met gefigureerd glas en een hardstenen stoep. Aan weerszijden van deze toegang een ongedeelde schuifvenster met gefigureerd glas in het bovenlicht. Alle gevelopeningen hebben een gepleisterde geprofileerde omlijsting met afgeronde hoeken en een akroterie en een hardstenen lekdorpel. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten door een kroonlijst.*

Zijgevels: *De linker zijgevel bestaat uit een tuitgevel, die is gebouwd van rode baksteen in kruisverband. Op de begane grond een half venster en een kozijn met naar buiten draaiende deuren. Op de verdieping twee vensters, waarvan één met een klepraam. Deze gevel wordt aan de bovenzijde beëindigd door een pleisterlaag en over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar. De rechter zijgevel, heeft op het maaiveld niveau een kelderraam en voorts een recent geplaatst venster. Over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar.*

Provincialeweg 71 Bedrijfsruimte

Redengevende omschrijving van het monument: 6 januari 2004.

Voorgevel: *heeft een symmetrische indeling met in het midden een toegang met opgeklampte deur met ongedeelde bovenlicht. Aan weerszijden een T-venster met in het bovenlicht achthoekige roeden verdeling.*

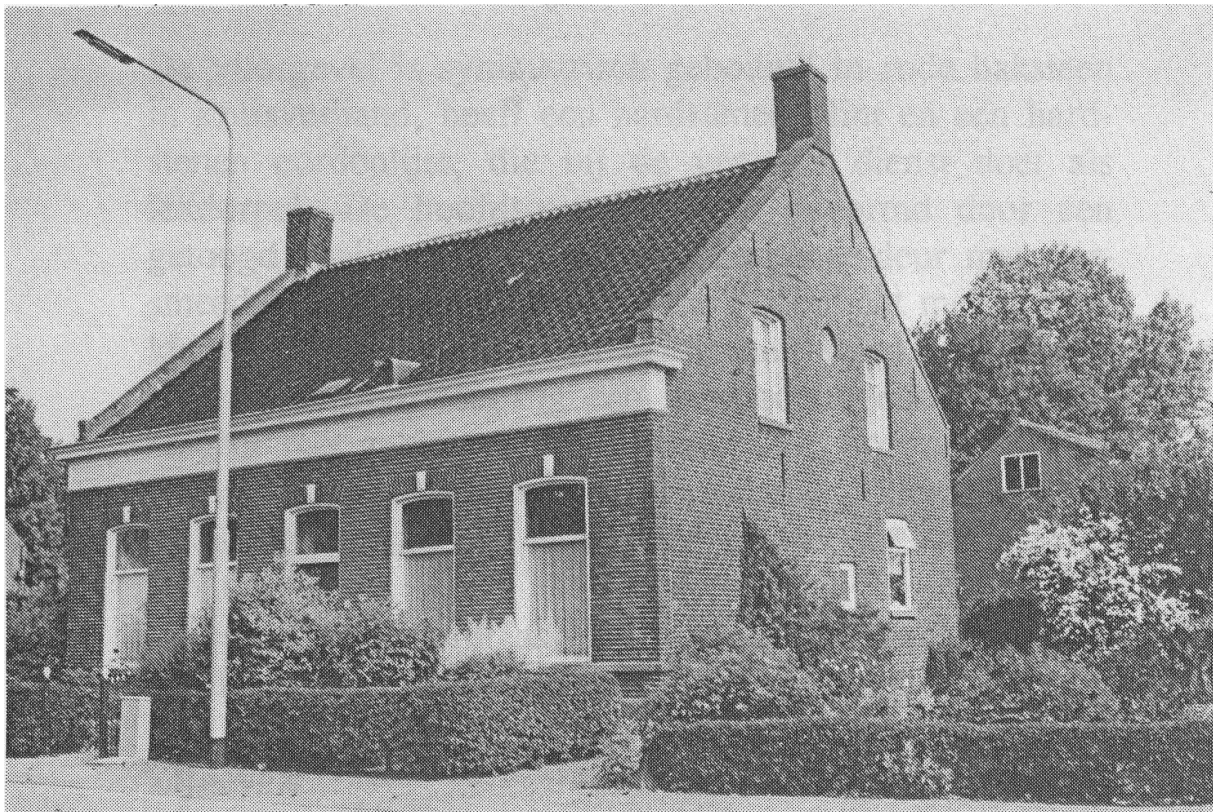

Linker- en rechtergevel: *hebben op verdiepingsniveau een klein ongedeelde venster. De gevels worden beëindigd met vlechtingen.*

De voormalige leerlooierwoning met naastgelegen bedrijfsruimte zijn in de originele staat gebleven en vormen een historische rooilijn in Oosteind.

Provincialeweg 78

Woonhuis van circa 1890 is in 1960 verbouwd en ook weer in 2010.

Redengevende omschrijving van het monument: 6 januari 2004

Deels onderkeldert woonhuis met voortuin en achterbouw, gebouwd circa 1890, bestaande uit een begane grond en een zolderverdieping met een zadeldak, evenwijdig aan de Provincialeweg. De nok wordt aan beide zijden beëindigd door een schoorsteen. Het dak is gedekt met gesmoorde geglazuurde Hollandse pannen. In het dakvlak een klein dakraam. Alle gevels zijn gebouwd van rode baksteen in kruisverband. Voor het woonhuis een tuin, die wordt afgeschermd van de weg door een heg en een hek in de Jugendstil stijl.

Voorgevel: is symmetrisch gebouwd in rode baksteen, in kruisverband, heeft een hardstenen plint en een hardstenen cordonlijst, die bij de vensters dienst doet als lekdorpel. De hoofdtoegang wordt gevormd door een betoogd kozijn met een authentieke paneeldeur met siersmeedwerk in Jugendstil stijl, een bovenlicht met gekleurd glas-in-lood en een hardstenen stoep. Aan beide zijden van deze toegang twee betoogde ongedeelde schuifvensters met gekleurd glas-in-lood in het bovenlicht. Alle gevelopeningen hebben een strekkenlaag met

sluitsteen en diamantkop en een hardstenen lekdoorpel. De voorgevel wordt aan de bovenzijde afgesloten door een kroonlijst die omgezet is in de zijgevels.

Linker zijgevel: heeft op de begane grond een ongedeeld, getoogd halfvenster met een strekkenlaag en een hardstenen lekdoorpel. In het bovenlicht gekleurd glas-in-lood. Voorts een klein venster. Op de verdieping een getoogd schuifvenster met strekkenlaag en hardstenen lekdoorpel. In het bovenlicht een verticale roede. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten met een rollaag. Over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar.

Rechter zijgevel: heeft op de begane grond een klein venster met een keramische lekdoorpel. Voorts een ongedeeld getoogd venster met een kalf en een klepraam. Op de verdieping tussen twee getoogde vensters met een kalf, een stolpraam, een rond venster met rollaag. De drie getoogde vensters hebben een strekkenlaag en een hardstenen lekdoorpel. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten met een rollaag. Over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar.

Aanbouw: Achter de woning aan de linkerkant bevindt zich een éénlaags aanbouw met schilddak, gedekt met gesmoorde Hollandse pannen. In de gevels enkele vensters. Aan de rechterkant bevindt zich een aanbouw met lessenaarsdak.

Op 28 juli 2010 werd er een kennisgeving van vergunning voor verbouwing van woning verleend.

De woning is eind 2011 nog niet geheel klaar, vandaar geen foto van het resultaat.

Provincialeweg 80

Tot woonhuis verbouwd boerderijcomplex uit het begin van de 19de eeuw, oorspronkelijk bestaande uit een woonhuis en een stal met zadeldak en aansluitend een Vlaamse schuur met schilddak, haaks op het zadeldak. In deze langgevelboerderij met dwars geplaatste schuur, was tot aan het einde van de jaren 50, de laatste potstal van Oosteind te zien. Dit was een verdiepte stal waarin het vee op zijn eigen mest stond, aangevuld met plaggen, kleingesneden rogge, stro en hooi uit de polder.

Tijdens een ingrijpend verbouwing tot woonhuis in 1972-1973, is de indeling gewijzigd evenals de toegangsdeur en de vensters.

De dubbele spiraal van het muuranker is een Germaans zonnesymbool. Het stelt de weg voor, die de zon doorloopt in een jaar, omhoog komend en weer teruggaand. Ook het geveltopteken van deze boerderij is een dubbele spiraal. Op bijna alle oude boerderijen van Oosteind vinden we ditzelfde geveltopteken, sommige met jaartal. Waarschijnlijk zijn ze door dezelfde smid gemaakt.

Redengevende omschrijving van het monument: 24 april 2001

Woonhuis: uit het begin van de 19de eeuw. De gevels zijn gebouwd van gele baksteen in kruisverband, de linker zijgevel (van de Vlaamse schuur) is gebouwd van gepotdekselde delen. Het kozijnhout is wit- en de ramen en luiken groen/wit geschilderd. Alle daken zijn gedekt met riet. In het achter dakvlak bevindt zich een dakkapel. In de nok 2 schoorstenen, waarvan één de tuitgevel aan de rechterzijde beëindigt. De voorgevel aan de Provincialeweg ter plaatse van het voormalige woongedeelte van de boerderij ligt iets terug ten opzichte van het voormalige stalgedeelte en heeft een gepleisterde plint.

Boven de vensters van het vm. woongedeelte bevinden zich strekkenlagen en boven de ingebrachte vensters van de vm. stal, rollagen. Het complex wordt door een tuin deels met een hek van de weg gescheiden. Aan weerszijde van de toegang een authentiek schuifvenster met roeden verdeling en luiken. De toegang wordt gevormd door een deur met bovenlicht met levensboom. Over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar.

Redengevende omschrijving van het monument: 6 januari 2004

Het Heilig Hartbeeld: op een natuurstenen sokkel vóór de kerk aan de Provincialeweg 86 is vervaardigd in 1927. Het beeld is gemaakt van zandsteen en geplaatst op een hardstenen vierkante sokkel. Op de 4 hoeken is natuursteen aangebracht in de van een steunbeer.

Aan de achterzijde is de tekst aangebracht:

TER DANKBARE
HERINNERING
AAN HET 25 JARIG
PRIESTERFEEST VAN
J.A.M.C. LAANE
DEKEN EN PASTOOR
EN AAN HET
75 JARIG BESTAAN
DER PAROCHIE
OOSTEIND
1902:1927:1852
22 FEBRUARI

Op de steunberen op de 4 hoeken zijn de volgende namen aangebracht:

MARCUS

MATTHEUS

JOANNES

LUCAS

Aan de voorzijde is de tekst aangebracht:

DOOR MYNE LIEFDE ZAL IK HEERSCHEN

De beeldhouwer J. Custers werd geboren in Stratum in 1867 en overleed in Venlo in 1942. Hij was een Nederlandse beeldhouwer en kunstenaar die interieurs voor neogotische kerken vervaardigde.

Redengevende omschrijving van het monument: 6 januari 2004.

Kruis: uit het einde van de 19de eeuw op de R.K. begraafplaats naast de kerk in de Jugendstijl. Het gietijzeren kruis is geplaatst op een gemetselde vierkante sokkel. Schuin tegen de sokkel ligt een hardstenen plaat. Ter nagedachtenis aan pastoor C. Lulikx is de navolgende tekst aan de voorzijde op het hardsteen aangebracht.

Hier ligt begraven

De zeer eerwaarde heer

Cornelis Lulikx

geboren te Etten, 6 februari 1810

overleden te Oosteind, 31 januari 1892

Hij werd benoemd als eerste pastoor dezer parochie 30 november 1852 gedurende bijna 30 jaren heeft hij dezelve met veel beleid, wijsheid en voorzichtigheid bestuurd. Beminde parochianen. Bidt allen voor mij.

De hardstenen plaat is bij verplaatsing beschadigd, zodanig dat er een nieuwe plaat moet worden gemaakt.

Provincialeweg 87

Woonhuis met achterbouw, is een rentenierwoning tegenover de kerk, gebouwd in 1885 in opdracht van J.W. Beekman met invloeden van de Jugendstijl. Voor het pand bevindt zich een hardstenen stoep in de tuin. Het pand bestaat uit een kelder, een begane grond en een zolderverdieping met een zadeldak, evenwijdig aan de Provincialeweg. In 1930 is er een garage bijgebouwd en in 1966 werd er een wijziging in de indeling van de aanbouw gemaakt, tevens werd er in de rechter zijgevel een venster vergroot.

Redengevende omschrijving van het monument: 24 april 2001

Voorgevel: deze is symmetrisch gebouwd van rode baksteen in staand verband. De voorgevel heeft een geprofileerd hardstenen plint en een cordonlijst, die bij de vensters dienst doet als lekdorpel. De hoofdtoegang wordt gevormd door een authentieke paneeldeur met siersmeedwerk in Jugendstil stijl en een bovenlicht met gekleurd glas-in-lood. In het penant links naast de deur een groene tegel met de afbeelding van Maria en het kind Jezus. Aan beide zijden van deze

toegang twee getoogde T-vensters met gekleurd glas-in-lood in het bovenlicht. Alle gevelopeningen hebben een strekkenlaag met als sluitsteen een diamantkop. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten door een hoofdgewel met geprofileerde consoles, die is omgezet in de zijgevels. Voorts twee sierankers. De nok wordt aan beide zijden beëindigd door een schoorsteen en is gedekt met gesmoorde, opnieuw verbeterde Hollandse pannen. In het dakvlak twee dakramen.

Zijgevels: deze zijn gebouwd van rode baksteen in kruisverband. De linker zijgevel heeft op de verdieping een venster met kalf. Het onderste raam klept. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten met een rollaag en over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar. De rechter zijgevel: heeft op de begane grond getoogd halfvenster met een strekkenlaag en een hardstenen lekdorpel. Voorts een recent vernieuwd venster. Op de verdieping is tussen twee vensters met stolpramen en een keramische lekdorpel, 'n bouwspoor van een venster zichtbaar. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten met een rollaag en over de gevel zijn meerder ankers zichtbaar.

Achterbouw: achter de woning bevindt zich een éénlaagse aanbouw met schilddak, dat gedekt is met gesmoorde geglazuurde Hollandse pannen.

Provincialeweg 90

Woonhuis met achterbouw, gebouwt in 1878 met invloeden van de Jugendstil stijl. Dit pand is in 1920 door een tussenlid met deur, met de woning aan de Provincialeweg 92 verbonden. Het verhaal gaat dat in de ene woning de vrijgezelle broers woonden en in het andere huis de vrijgezelle zusters. Op het erf van het huis werd door Wilhelmus Bossers een

eenvoudige kuipleerlooiërij opgericht. De plotselinge rijkdom in die tijd uitte zich dan ook in de neoclassicistische, rijkversierde voorgevel. Het pand bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping met een zadeldak, evenwijdig aan de Provincialeweg, dat in de nok aan beide zijden wordt beëindigd met een schoorsteen. De kap is gedekt met gesmoorde kruispannen. In 1935 is het woonhuis verbouwd. In 1962 is er verbouwd en zijn de dakkapellen geplaatst. In 1977 zijn de linker- rechter- en achtergevel verbouwd. In 1979 is er een garage, berging en hoge tuinmuur bij gebouwd.

Redengevende omschrijving van het monument: 24 april 2001

Voorgevel: De gevel is gebouwd van rode baksteen in staand verband. Voorts op het maaiveld een hardstenen geprofileerd plint en een cordonlijst, die bij de vensters dienst doet als lekdorpel. Over de gehele gevel bevinden zich enkele gestuukte speklagen met diamantkoppen. Boven de vensters een segmentboog met aanzet- en sluitsteen met diamantkop. De boogvelden zijn gevuld met geel/rode siertegeltjes. De hoofdtoegang, die in een ondiep portiek met 2 hardstenen treden ligt, wordt gevormd door een authentieke paneeldeur in Jugendstilstijl, een boven-

licht met gekleurd glas-in-lood. Aan beide zijden van deze toegang een T-schuifvenster met gekleurd glas-in-lood in het bovenlicht.

Zijgevels: de linker- en rechter zijgevel en de aanbouw zijn gebouwd van gele baksteen in kruisverband. De linker zijgevel is een tuitgevel en heeft op de begane grond een halfraam met schuifvenster met in het bovenlicht glas-in-lood. Voorts een venster met glas-in-lood in het bovenlicht. Op de verdieping een T-venster. Boven de vensters rode strekkenlagen. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten met een geprofileerde gepleisterde band en over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar. De rechter zijgevel is een tuitgevel en heeft op de begane grond een halfraam met schuifvenster met in het bovenlicht glas-in-lood en hardstenen lekdorpel en rode strekkenlaag. Op de begane grond bevindt zich een venster met drie bovenlichten, een keramische lekdorpel en een rollaag. Voorts op de verdieping twee vensters met kalf en klepramen en een keramische lekdorpel en een rollaag. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten met een geprofileerde gepleisterde band en over de gevel zijn enkele ankers zichtbaar. Op de verdieping bevindt zich een ventilatieopening door zeven ingemetselde koppen.

Aanbouw: iets terugliggend ten opzichte van de rechter zijgevel is een eenlaagse aanbouw met zadeldak gebouwd, die gedekt is met gesmoorde Hollandse pannen. De gevel wordt afgesloten met een mastgoot. In de gevel twee vensters met twee ramen, waarvan er één klept, 'n tussenstijl en luiken.

Het plaatje in het portaal is van lood en hoort eigenlijk niet bij de geschiedenis van het huis. Het is door de huidige eigenaar gekocht in Londen. In het Londen van de 17de eeuw waren nog veel huizen met rieten daken en houten wanden.

Het is 'n verzekeringsplaatje. Als een dergelijk 17de eeuws huis afbrandde, dan kon men tussen de afgebrande resten dit plaatje terug vinden en dat was het bewijs dat het huis verzekerd was.

Provincialeweg 92

Woonhuis gebouwd aan het einde van de 19de eeuw met invloeden van de Jugendstijl. Dit pand is door een tussenlid “met deur” met Provincialeweg 90 verbonden. In 1943 trouwden Jan Michielse en Stien Michielse-Jacobs en kochten dit huis. De eerste 4 jaar wonden zij hier samen met broer Frans en zus Lies. Daarna verlieten zij de woning en vertrokken naar het huis van vader Anton, (vlak tegenover de kerk). Jan was koster van St.Jan de Doper in Oosteind. In 1953 werd het postkantoor (van nr.113), hier gevestigd en ging Stien Michielse-Jacobs daar werken.

Redengevende omschrijving van het monument: 24 april 2001

Woning: bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping met een zadeldak, evenwijdig aan de Provincialeweg, dat in de nok aan beide zijden wordt beëindigd door een schoorsteen. Deze schoorstenen hebben verspringend metselwerk, een gepleisterde onderzijde en worden aan de bovenzijde afgedekt met een hardstenen plaat. De kap is gedekt met gesmoorde kruispannen. In de kap zijn recent drie dakkapellen geplaatst met stolpramen en voluten. De gevels zijn gebouwd van rode baksteen in staandverband. Voor het woonhuis een stoep en ter plaatse van de toegang twee hardstenen treden. Voorts een tuin, die wordt

afgeschermd van de weg met een gemetseld muurtje met ijzeren poortpalen en hekje. De voorgevel is symmetrisch gebouwd en heeft een risaliet met de hoofdtoegang en aan beide uiteinden van de gevel lisenen.

Voorts op het maaiveld een hardstenen geprofileerde plint en een cordonlijst, die bij de vensters dienst doet als lekdorpel. Over de gehele gevel bevinden zich enkele gepleisterde speklagen met diamantkoppen. Boven de vensters een segmentboog met aanzet- en sluitsteen met diamantkop. De boogvelden zijn gevuld met rood/gele tegels. De hoofdtoegang in een ondiep portiek wordt gevormd door een authentieke paneeldeur met twee glasstroken en een bovenlicht. Aan beide zijden van deze toegang een T-venster met isolatieglas. De voorgevel wordt aan de bovenzijde afgesloten door een hoofdgestel met architraaf, fries en geprofileerde kroonlijst met mutulus en guttae. De kroonlijst rust op geprofileerde consoles.

Zijgevels: *De linker- en rechterzijgevel zijn gebouwd van rode baksteen in kruisverband. De linkerzijgevel is een tuitgevel en heeft op de begane grond een halfraam met schuifvensters met bovenlicht. Voorts een venster met roeden verdeling en voorzetraam. Op de verdieping een T-venster. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten met een geprofileerde gepleisterde band en over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar. Tegen deze gevel is een garage aangebouwd. De rechterzijgevel is een tuit gevel en heeft op de begane grond een halfraam met schuifvenster, een hardstenen lekdorpel en een opgeklampt luik. Op de verdieping een T-venster. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten met een geprofileerde gepleisterde band en over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar.*

Provincialeweg 93

Langgevelboerderij met naastgelegen schuur. Het stalgedeelte en vrijstaande schuur dateren uit de 18de eeuw. Omdat het woongedeelte gebouwd is in 1947 en onvoldoende monumentale waarde heeft valt het buiten de bescherming.

Redengevende omschrijving van het monument: 24 april 2001

Stalgedeelte en de vrijstaande schuur: *De stal heeft een zadeldak gedekt met riet, de vrijstaande schuur heeft een nooddak van golfplaten. Ter plaatse van de brandmuur tussen het woon- en stalgedeelte bevindt zich in de nok een schoorsteen waaronder in het interieur zich de authentieke schouw bevindt. De linker- en rechter zijgevel zijn deels gebouwd van baksteen en deels van gepotdekselde geteerde houten delen. De rechter zijgevel is ter plaatse van het metselwerk wit geschilderd met zwart plint.*

Gevels van de stal: *In de linker zijgevel bevinden zich twee halfronde ijzeren stalramen met roeden verdeling. Voorts een toegang met opgeklampte deur. In het gepotdekselde deel van de gevel drie vierkante vensters. In de rechter zijgevel van*

de stal een recent geplaatst venster en toegangsdeur. Voorts een kleine deur met glas, een opgeklampte deur en een toegang tot de zolder, waar het riet is opgelicht in de vorm van een dakkapel. In het gepotdekselde deel een venster en een toegang.

Vrijstaande schuur: Deze heeft een schilddak. De voor- en linker zijgevel hebben een gemetselde borstwering van rode baksteen in kruisverband, de overige delen van de gevels en de rechterzij- en achtergevel zijn gebouwd van houten gepotdekselde houten delen. In de linker zijgevel bevindt zich een venster. De toegang bevindt zich in de rechter zijgevel. Naast de toegang bevindt zich een deur die toegang geeft tot een ruimte die diende als toilet en dat daglicht krijgt via een klein raampje in de voorgevel.

Het hekwerk symboliseert de opkomende zon. Het zonneteken is van Germaanse oorsprong.

Vóór 2008 werd de schuur gebruikt als opslagplaats voor hooi, stro en granen en als stalruimte voor koeien en kalveren.

In 2008 is de schuur volledig herbouwd, waarbij de authentieke "Vlaamse stijl" is behouden dankzij gebruikmaking van originele materialen. Momenteel is het een biologisch melkveebedrijf, dat wordt gerund door de familie Muskens.

Provincialeweg 97

Gedeeltelijk onderkelderde 19de eeuwse langgevelboerderij waarvan de huidige verschijningsvorm van de voormalige stal door een ingrijpende verbouwing in 1979 tot stand is gekomen. Het rieten dak is vervangen door een pannendak. In 1931 heeft T. de Wit een vergunning aangevraagd voor het bouwen van een kippenhok. Ook is bekend dat er in 1951 een wijziging is aangebracht aan de voorgevel. Het pand bestaat uit een begane grond en zolder, met zadeldak, dat gedekt is met gesmoorde kruispannen en waarvan de nokrichting evenwijdig loopt aan de straat. Aan de rechterzijde van het dak een wolfeind. In de nok zijn twee schoorstenen geplaatst. Onder de rechter schoorsteen bevindt zich in het interieur de authentieke schouw. De gevels van het woongedeelte zijn gebouwd van rode baksteen met een geel trasraam en het stalgedeelte van rode baksteen, beide in kruisverband. Het kozijnhout en de vensters zijn wit geschilderd, de toegangsdeur en de luiken groen. Het pand wordt van de openbare weg gescheiden door een haag, later is er een muurtje geplaatst met daar bovenop een ijzeren hekje.

Redengevende omschrijving van het monument: 24 april 2001

Woongedeelte: *De voorgevel is symmetrisch gebouwd van rode baksteen in kruisverband en heeft in het midden een paneeldeur met bovenlicht. Aan beide zijden bevindt zich een niet-authentiek schuifvenster met in het onderraam viervlaks roeden verdeling. De vensters kunnen worden geblindeerd met opgeklampte luiken en hebben een strekken laag en een hardstenen lekdorpel. In de bovenlichten glas-in-lood. De gevel wordt afgesloten met een mastgoot. De linker zijgevel van het woongedeelte heeft op de begane grond aan de voorzijde een halfvenster met een opgeklampt luik. In het bovenlicht glas-in-lood. Aan de achterzijde een venster dat zich boven de opkamer bevindt. Op de verdieping bevinden zich twee ongedeelde vensters. alle vensters hebben een strekkenlaag en een hardstenen lekdorpel. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten met vlechtingen en over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar.*

Schuur/stalgedeelte: *In deze gevel aan de wegzijde, die iets vooruit springt ten opzichte van de gevels van het woonhuis, is in een segmentboogvormige opening, waar van de dubbele deuren nog aanwezig zijn, een kozijn geplaatst met toegangsdeur en twee lange glasstroken ter weerszijde. Voorts enkele stalramen met roeden verdeling. De gevel wordt afgesloten met een mastgoot. In de rechter zijgevel op*

de begane grond in het midden een toegang met opgeklampte deur en aan weerszijde een getoogd stalraam met roede. Op de verdieping een rondboogvormige toegang met dubbele opgeklampte deuren en onder het wolfeind twee getoogde stalramen met roede. Boven de stalramen een rollaag. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten met vlechtingen en over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar.

Het oude schoolhuis aan de Hoogstraat 98 voldeed in 1869 niet meer aan de eisen van die tijd. Na veel geharrewar in de gemeenteraad van Oosterhout werd uiteindelijk besloten tot de bouw van een nieuwe school met schoolhuis. Er werd gekozen voor een perceel gelegen aan de Provincialeweg 98. Dit is waar nu de garage Bossers is gevestigd. Naast de school bouwde men het schoolhuis. Boven de deur is een gedenksteen ingemetseld. Het opschrift luidt:

De eerste steen van het schoolgebouw werd gelegd den 2^e oktober 1869 door Mr. W.J.G. Baron van Oldeneel tot Oldenzeel voorzitter der plaatselijke schoolcommissie.

De inwijding van de school ging nogal met veel rumoer gepaard. Dit kwam doordat de hoofdonderwijzer meester Van Nieuwkuyk niet tevreden was met de tuin die bij het nieuwe schoolhuis hoorde. Door de onderwijswet van 9 oktober 1920 werd de eenheidsschool in Nederland ingevoerd. Door deze wet werden het openbaar en het bijzonder onderwijs gelijkgesteld. Hierdoor kwam er voor de meisjes een eigen school. Deze zou worden bestuurd door de zusters uit Dongen. Zij begonnen met lager onderwijs, fröbelschool; naaischool met opleiding voor lingerie, costumière en coupeuse. Het v.m. schoolhuis werd omgebouwd tot klooster en in 1921 kwamen de zusters er wonen. Toen in 1956 de nieuwe school in de omloop werd betrokken en de zusters Oosteind hadden verlaten, werd het schoolhuis gekocht door C. Bossers die daarvoor ook de oude school had gekocht en daar later een garage van maakte. In het schoolhuis en later dus het klooster woont nu nog J. Bossers.

Redengevende omschrijving van het monument: 24 april 2001

Gevelsteen: boven de toegang en direct onder de onderdorpel van een verdiepingsraam in de voorgevel van het pand aan de Provincialeweg 98 te Oosteind. De gevelsteen, waarvan de datum van 2 oktober 1869 nog leesbaar is, herinnert aan het voormalig klooster en de voormalige meisjesschool, die ter plaatse werd gevestigd. In 1958 werd door C. Bossers het voormalig klooster/meisjesschool verbouwd tot garagebedrijf en heeft het pand, waarin de gevelsteen nu zichtbaar is, zijn huidige aanzicht gekregen. In 1970 is er een verbouwing aan de woning

Provincialeweg 101

Woonhuis, gebouwd in 1905 i.o.v. A. Rovers-van Driesen, met invloeden van de neorenaissance. Een gevelsteen herinnert aan de eerste steenlegging door A. Rovers - Driesen op 03-04-1905. Achter het woonhuis bevond zich in het verleden een leerlooierij. De leerlooierij is gebouwd in 1895, waarvan een gedeelte van de bouwmassa nog aanwezig is in de vorm van een vervallen schuur. Aan de Provincialeweg 122 bevindt zich een bouwmassa die herbouwd is, maar oorspronkelijk bij dit pand behoorde. Dit deel heeft drie verdiepingen met een zolderverdieping onder een zadeldak dat haaks op de weg staat en gedekt is met pannen. Dit type huis komt op Oosteind veelvuldig voor. Veel van deze leerlooierijen en burgernswoningen zijn later in gebruik genomen als boerderij.

Redengevende omschrijving van het monument: 6 januari 2004

Woonhuis met werkplaats, het pand bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping en heeft een mansardekap evenwijdig aan de straat. Het dakschild van het staande gedeelte is gedekt met leien in Rijnlandse dekking. In dit schild twee oeil-du-boeufs. Het vlakkere gedeelte met gesmoorde kruispannen. De nok wordt aan beide zijden beëindigd met een schoorsteen. Voor het pand een hardstenen stoep met trede bij de toegang. Het wordt van de straat gescheiden door een ijzeren hek op gemetselde poeren. Het dak van het pand is recent vervangen.

Voorgevel: is gebouwd van rode baksteen in kruisverband met een hardstenen borstwering en is verlevendigd met een natuurstenen band, die tevens dienst doet als lekdorpel en een gepleisterde speklaag. In de risa liet bevindt zich de hoofdtoegang met authentieke toegangsdeur met siersmeedwerk. Boven de risa liet is een gemetselde dakkapel in de goot geplaatst. De voorgevel wordt aan de bovenzijde afgesloten met een hoofdgestel met een gepleisterde band en een fries van siermetselwerk.

Aan beide zijden van de hoofdtoegang bevinden zich twee vensters met ongedeelde schuiframen. De openingen worden afgesloten door een segmentboog met gedecoreerde aanzet en sluitstenen. Het boogveld is gevuld met siermetselwerk met diamantkop. De gemetselde dakkapel heeft aan weerszijden van het venster, dat een kalf en klepraam heeft, gedecoreerde hoekblokken. Het venster heeft een strekkenlaag met gedecoreerde aanzet- en sluitstenen en een hardstenen lekdorpel. De dakkapel wordt beëindigd door een natuurstenen lijst op metselwerk. Aan weerszijden een bolvormig natuurstenen opzetstuk en in de nok een toppilaster.

Linker- en rechter zijgevel: deze gevels zijn gebouwd van rode baksteen en hebben op de begane grond een halfvenster met schuifraam en op de verdieping een venster met twee stolpramen met roeden verdeling. De vensters hebben een segmentboog met gedecoreerde aanzet en sluitstenen en een hardstenen lekdorpel. Het boogveld is gevuld met siermetselwerk en diamantkop. De gevel wordt afgesloten met een gepleisterde rollaag. Over de gevel zijn meerder ankers zichtbaar.

Schuur: achter het woonhuis is een schuur onder een mansardekap aangebouwd, waarvan de gevels gepleisterd zijn en de kap is gedekt met gesmoorde kruispannen. In de gevels zijn meerdere vensters zichtbaar. Op het achterterrein bevindt zich een houten schuur, die op instorten staat.

Provincialeweg 107

Tot woonhuis verbouwt voormalig boerderijencomplex uit het einde van de 19de eeuw, bestaande uit een woonhuis met zadeldak en wolfeind. Het dak is gedekt met leien van eterniet in Rijnlandse dekking. In de nok bevinden zich twee schoorstenen, waarvan één de tuitgevel aan de rechterzijde beëindigt. Het complex wordt door een tuin met (deels) een hek van de weg gescheiden. Het hek is niet beschermd.

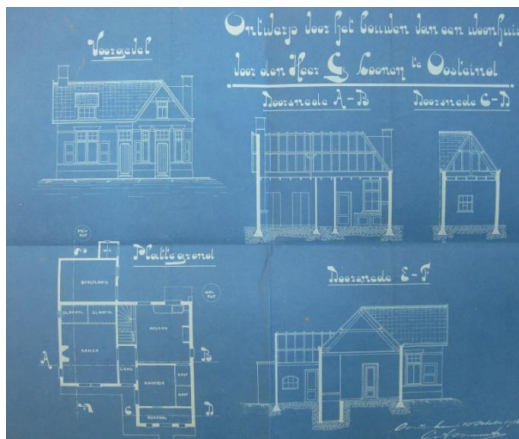
Redengevende omschrijving van het monument: 6 januari 2004.

Gevels: zijn gebouwd van rode baksteen in kruisverband. Het kozijnhout is oker gekleurd, de deuren zijn groen en de ramen zijn wit geschilderd. De voorgevel aan de Provincialeweg ter plaatse van het voormalige woongedeelte van de boerderij ligt iets terug ten opzichte van het voormalig stalgedeelte en heeft een hardstenen plint. Aan weerszijden van de toegang twee ongedeelde schuifvensters met in de bovenlichten glas-

in-lood en lateien en een hardstenen lekdorpel. De toegang wordt gevormd door een portiek met een deur en een bovenlicht en glas-in-lood. Ter plaatse van de voormalige stal heeft deze gevel vier getoogde betonvensters met zesvlak roeden verdeling en een getoogde toegangsdeur. In de linker zijgevel op de verdieping een getoogd kozijn met luiken en openslaande deuren. De rechter zijgevel is blind. De ronde openingen in de achtergevel van deze boerderij worden uilengaten of maangaten genoemd. Voornamelijk bedoelt als ontluchting voor de hooizolder.

Provincialeweg 113

V.m. postkantoor/woonhuis gedeeltelijk onderkeldert, thans geheel woonhuis. Gebouwd in 1917 door architect C. Formantz, i.o.v. Gerardus Loonen. In de eerste wereldoorlog moest Gerardus Loonen zijn schoenmakersvak opgeven en werd in 1917 postmeester in Oosteind. In de voorkamer werd een postkantoor ingericht, compleet met wachtkamer en een telefooncel met dubbele deuren. In het kantoor stond aan de buitenmuur een paneel vol pluggen en knoppen. Van daaruit was Oosteind

met de rest van de wereld verbonden. Deze ruimtes verhuurde de familie Loonen aan de P.T.T. In 1944 stierf de postmeester, die ook de post bezorgde, op 62 jarige leeftijd. De vrouw van de koster, mevr. Stien Michielse-Jacobs, nam zijn taken over van 1953 tot 1978, aan de Provincialeweg 92. Het eerste postkantoor van Oosteind werd daarom in 1953 omgebouwd tot woonhuis. De postkantooringang werd vervangen door een raam. De balie ging eruit en de achterkamer kreeg er een voorkamer bij. In een eerder stadium was er al een woonkeuken, bijkeuken en een serre aangebouwd.

Redengevende omschrijving van het monument: 24 april 2001

Woonhuis: *bestaat uit een deel evenwijdig aan de weg en een naar voren springende deel met topgevel en beide delen hebben een begane grond en een zolderverdieping. Aan de achterzijde is evenwijdig aan het pand een aanbouw gebouwd, die een begane grond en een zolderverdieping heeft. Op de begane grond aan de achterzijde is een eenlaagse serre gebouwd met lessenaarsdak. Het pand is gebouwd van rode baksteen in kruisverband. De haaks op elkaar staande zadeldaken en het dak van de aanbouw zijn gedekt met gesmoorde muldenpannen. De tuin wordt afgeschermd van de weg door een heg. Alle vensters worden afgesloten met een strekkenlaag en hebben een hardstenen lekdorpel. In de bovenlichten bevindt zich roeden verdeling met geel getint glas. Alle onderramen zijn ongedeeld en de bovenlichten hebben roeden verdeling. De onderramen kunnen worden geblindeerd met luiken. Over de gevels zijn meerdere ankers zichtbaar.*

Voorgevel: *die bestaat uit twee delen. Het deel met de topgevel heeft ter hoogte van de onder- en bovendorpel van het venster op de begane grond en de onderdorpel van de verdieping een gemetselde sierlijst. Op de begane grond bevindt zich een venster met kalf en tussenstijl. Op de verdieping een venster met kalf. Het onderraam heeft een stijl en het bovenraam drie verticale roeden. De gevel wordt afgesloten met een windveer. Het terugliggend gelegen deel van de voorgevel heeft ter hoogte van de onder- en bovendorpel van het venster op de begane grond een gemetselde sierstijl. Op de begane grond bevindt zich een venster met kalf en tussenstijl. De bovenlichten hebben viervlaks roeden verdeling. De toegang wordt gevormd door een bovenlicht met zesvlaks roeden verdeling. Voor de voordeur bevindt zich een stoep. De gevel wordt afgesloten met getand metselwerk en een bakgoot.*

Linker zijgevels: *de linkerzijgevel van het naar voren springende deel heeft een T-venster met een bovenlicht met zesvlaks roeden verdeling. De linkerzijgevel van het terug liggende deel bestaat uit een tuitgevel, die wordt afgesloten met een windveer en een schoorsteen in de top. Op de begane grond bevindt zich een halfvenster met kalf en een bovenlicht met viervlaks roeden verdeling. Op de verdieping een venster met kalf. Het onderraam heeft een stijl en het bovenraam drie verticale roeden. De iets terug liggende aanbouw met topgevel heeft op de begane grond een venster met roeden verdeling en op de verdieping een ongedeeld venster. De vensters hebben een rollaag en een gemetselde lekdorpel.*

Rechter zijgevels: *aan de voorzijde is tegen de gevel een maaiveld niveau tot bovendaks een schoorsteen gebouwd. Aan de achterzijde breekt een schoorsteen door het dak heen. In die gevel bevindt zich een venster met kalf met voorzetraam. Het bovenlicht heeft viervlaks roeden verdeling. De gevel wordt afgesloten met een bakgoot. In de terug liggende aanbouw bevindt zich op de begane grond een venster met bovenlicht en een venster met viervlaks roeden verdeling. De gevel wordt afgesloten met een bakgoot. In de terug liggende aanbouw bevindt zich op de begane grond een venster met bovenlicht en een venster met viervlaks roeden verdeling. De vensters hebben een rollaag en een gemetselde lekdorpel. Aangetekend is dat het pand intern een aantal malen is verbouwd en dat er geen herkenningstekens aan of in het pand aanwezig zijn, die herinneren aan de functie van het postkantoor. Het pand heeft grotendeels de oorspronkelijke indeling in zich met bedsteden.*

Provincialeweg 122

Boerderij / leerlooierij, opgericht in 1895 i.o.v. P.J. Driesen, is van oudsher een lederfabriek en groothandel. Een gevelsteen herinnert aan de eerste steenlegging door P.J. Driesen in 1895. Op 11-08-1920 wordt er een benzinemotor van 2-PK geplaatst. In 1935 volgde zoon Anton zijn vader op en bouwde er de achterste hal bij. Aan Anton is op 07-09- 1938 een vergunning verleend voor het maken van 2 slaap- kamers en het optrekken van de achtergevel en

gedeelte platdak. Op 12-08-1941 is er een vergunning voor het wegnemen van gedeelte houtwerk aan west- en oostgevel van de leerlooierij gegeven, dit ter vervanging van het metselwerk. Op 14-01-1942 heeft B. Driesen 2 raamkozijnen geplaatst. Pierre, de zoon van Anton pakt in 1954 de stiel weer op van het looien van huiden. Samen met zijn vrouw Riet (de dochter van een schoenfabrikant uit Dongen) bewerkte hij buffelhuiden voor de textiel-industrie. Hun inzet waarborgde het voort bestaan van het familiebedrijf. In 1983 besloot Gerard, de zoon van Pierre, een vakopleiding te volgen en mede daardoor ontstond er een productietak in binnenzoolleder, ceintuur- leder en opnieuw zoolleder. Na veel ontwikkelingen binnen het bedrijf heeft het op heden een welvarend bestaan met een groot assortiment aan kwalitatief goede artikelen.

Het is een van de laatste in werking zijnde leerlooierijen in Oostende.

Al meer dan 'n eeuw bestaat dit familiebedrijf. P. Driessen ontving in 1995 het predicaat Hofleverancier.

Redengevende omschrijving van het monument: 6 januari 2004

Woonhuis: bestaat uit een begane grond en een zolder-verdieping en heeft een zadeldak evenwijdig aan de straat. Het dak, evenals dat van de aanbouw, is gedekt met gesmoorde kruispannen. De nok wordt aan beiden zijden beëindigd met een schoorsteen. De gevels zijn gebouwd van rode baksteen in kruisverband. De voorgevel heeft een gepleisterd plint en wordt afgesloten met een hoofdgestel met bakgoot. Het woonhuis wordt van de straat gescheiden door een tuin. De toegang

wordt gevormd door een authentieke deur met bovenlicht met glas-in-lood. Aan beide zijden van de hoofdtoegang bevinden zich twee getoogde gevelopeningen met een kalf en ongedeelde vensters. In de bovenlichten glas-in-lood. De openingen worden afgesloten door een gemetselde strekkenlaag met een sluitsteen.

Zijgevels: de linkergevel is een tuitgevel en heeft drie vensters. Op de begane grond aan de voorzijde een halfraam met kalf. Een samengesteld venster en op de verdieping een venster met een kalf. Het onderste deel is een klepraam. Over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar. De rechter zijgevel is eveneens een tuitgevel en heeft op de begane grond een halfraam en een ongedeelde venster. Op de verdieping een zelfde raam als de linker zijgevel. Over de gevel zijn meerder ankers zichtbaar.

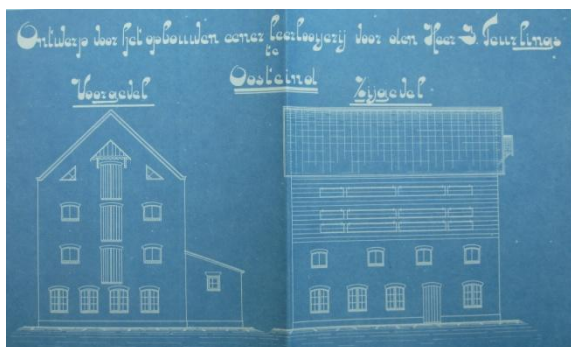
LOOIERIJ

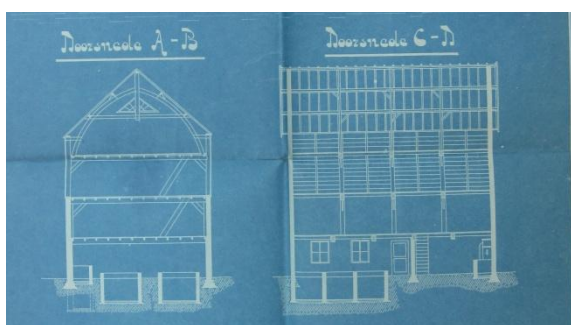
Achter het woonhuis bevindt zich een looierij eveneens gebouwd in 1895. De voor- en achtergevels en de eerste twee bouwlagen van de zijgevels zijn gebouwd van rode baksteen in kruisverband. De twee bovenste bouwlagen van de zijgevels zijn gebouwd van hout. In deze gevels zijn diverse houten luiken aanwezig. Het achterste deel heeft een gepleisterde band ter hoogte van de tweede verdieping. De voorgevel heeft op de begane grond een schuifdeur en op de verdiepingen opgeklampte houten openslaande deuren. Rechts naast de toegang bevindt zich een samengesteld kozijn met kalf en tussenstijl. Links van deze toegang en op de verdiepingen aan beide zijden van de deuren bevinden zich getoogde vensters met vierruits roeden verdeling. Enkele delen zijn gewijzigd in klepramen. In de linkerzijgevel bevinden zich op de begane grond en de verdieping diverse vensters en enkele toegangen.

Provincialeweg 143

Gedeeltelijk onderkeldert woonhuis, met een voormalige leerlooierij, gebouwd in 1890 door J. Teurlings. Johannes Martinus Teurlings, nam met zijn echtgenote Catharina van Riel intrek op nr. 121 aan het Oosteind. Het adres werd later gewijzigd in Uilendonkschestraat A 92 en weer later in Provincialeweg 143 en 143a. Jaar van oprichting is 1903.

J.M. Teurlings werd ook leerlooier, op 27 april 1919 kreeg hij een vergunning voor de bouw van een leerlooierij 144 m², met 2 verdiepingen. Zijn vrouw overleed in 1923. Op 17 juli 1925 wordt de molen en leerlooierij overgenomen door Aug. Adr. Van Gorp. In september 1929 brandde de molen geheel uit. In 1952 werd er een hamermolen aangeschaft om veevoeder te malen. Deze molen is nog steeds aanwezig en staat sinds 2004 op de Rijksmonumentenlijst. In april 2010 zijn de eerste restauratie werkzaamheden voltooid.

Op de achtergrond: De Hoop/Victoria Molen vóór 1929. Type: stellingmolen. Functie: korenmolen, runmolen.

Foto: Database van Verdwenen Molens.

Blauwdruk van de Molen met de tekst: ONTWERP VOOR HET GEDEELTELIJK HERBOUWEN VAN DEN GRAANMOLEN VAN DEN HEER AUG. van GORP aldaar 1:100 OOSTERHOUT 10-10-1929

Woonhuis met reclamebord in de voortuin met daarop de vermelding: Victoria v. Gorp granen-veevoeders-kunstmest 143

Redengevende omschrijving van het monument: 6 januari 2004

Woonhuis: *Het pand bestaat uit een begane grond en een zolderverdieping en heeft een zadeldak evenwijdig aan de straat, gedekt met gesmoorde Hollandse pannen. De nok wordt aan beide zijden beëindigd met een schoorsteen. De gevels zijn gebouwd van rode baksteen in kruisverband met een gepleisterd plint en is verlevendigd met een hardstenen band, die tevens dient als lekdorpel.*

Voorgevel: *wordt afgesloten met een gepleistert hoofdgestel en een kroonlijst. Het woonhuis heeft een stoep en wordt van de straat gescheiden door ijzeren poortpalen met hek in de Jugendstil stijl en een heg. De toegang wordt gevormd door een authentieke deur met smeedwerk en een getoogd drievlaks bovenlicht met glas-in-lood. De gevelopeningen worden afgesloten door een gemetselde strekkenlaag. De linker zijgevel heeft twee ongedeelde getoogde halfvensters met kalf op de begane grond en op de verdieping een ongedeelde getoogd venster met kalf. De vensters hebben een hard stenen lekdorpel en een strekkenlaag. Over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar. De rechter zijgevel heeft een kelderraam op maaiveldniveau. Voorts twee getoogde schuifvensters met vierruits roeden verdeling. Op de verdieping een getoogd vensterstijl en horizontale roeden. De vensters hebben hardstenen lekdorpel en een strekkenlaag. Over de gevel zijn meerdere ankers zichtbaar.*

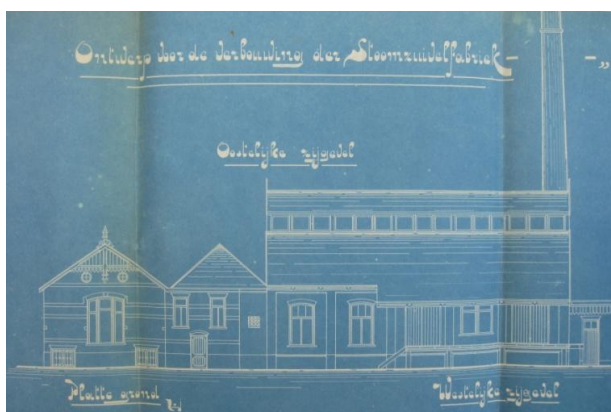
Aan de rechterzijde is het eenlaagse aanbouw onder een zadeldak zichtbaar. Deze is niet beschermingswaardig.

Provincialeweg 151

Melkfabriek “de Eendracht”

Boeren uit Oosteind richtten de melkfabriek eind 19de eeuw op. In 1943 vond een belangrijke uitbreiding plaats, omdat de melkfabriek in Oosterhout sloot en de boeren in Oosteind werden ‘ondergebracht’. De melkfabriek in Oosteind was ook bekend om zijn goede boter. Daarmee zou de producent destijds verschillende prijzen hebben gewonnen. Rond 1970 fuseerde de fabriek met Campina en sloot het gebouw in Oosteind de deuren. De melkfabriek verhuisde naar het onderkomen van Campina in de Bredase wijk Princenhage.

De melkfabriek heeft in 1973 haar deuren in Oosteind definitief gesloten.

Redengevende omschrijving van het monument: 7 mei 2002.

Gevelsteen in de voorgevel van het pand aan de Provincialeweg 151 te Oosteind. De gevelsteen is op 19 mei 1899 aangebracht ter herinnering aan de bouw van de coöperatieve zuivelfabriek in Oosteind en heeft de tekst:

DEZE
GEDENKSTEEN
WERD

NAMENS HET
BESTUUR GELEGD

DEN 19 MEI 1849

DOOR C.OOMEN
VOORZITTER

A.TIMMERMANS SECRETARIS

BOUWKUNDIGE BEGRIPPEN:

A

- Aanbouw: een bouwwerkje tegen een al bestaand gebouw. De verbinding tussen het bestaande gebouw en de aanbouw kan bestaan uit slechts een toegangsdeur, maar ook een groter deel van de bestaande muur gemeenschappelijk hebben en eventueel meer verdiepingen bevatten.
- Afdeklijst: lijst met hellend bovenvlak als afdekking van een muur, veelal bedoeld als bescherming tegen inwatering.
- Afgewolfd dak: term die gebruikt wordt, wanneer een uiteinde van de nok van een zadeldak is afgeschuind.
- Akroterie: (acroterie) is een versierde top of versierd uiteinde, vooral versiering op geveltop.
- Amsterdamse school: is een stijl in de bouwkunst, te plaatsen in de periode van de Moderne Bouwkunst, waartoe ook onder meer De Stijl, het Nieuwe Bouwen, de Chicago School en het Expressionisme gerekend worden. Gebouwen uit de Amsterdamse Schoolperiode zijn vooral grote (sociale) woningbouw projecten, scholen en enkele utilitaire werken. Door de plastische gevels en de speelse indeling hiervan is er binnen deze stijl zelden sprake van massiviteit in de gebouwen. Zij zijn wel groot, maar ogen toch menselijk. Hoofdkenmerkend is het gebruik van veel baksteen en het toepassen van versieringen in de gevels, in baksteen of beeldhouwd natuursteen. Deze stijl beheerste vanaf ca. 1910 tot eind 1920 de architectuur.
- Apsis: nisvormige, halfronde of veelhoekige afsluiting van het koor, het schip of een zijbeuk van een kerk.
- Architraaf: hoofdbalk van het kroonwerk van een gebouw, dat op de kapitelen van de zuilen rust en het verdere lijstwerk draagt.
- Architraaf fries: een hoofdbalk en het onderste dragende deel in een hoofdgestel. Boven de architraaf komt een fries en dan de kroonlijst. De Griekse bouwmethode noemen we de architraaf, omdat over de ondersteuningspunten balken werden gelegd, die 'architraven' genoemd werden. Dit in tegenstelling tot de latere 'gewelfbouw' van de Romeinen.
- Art Nouveau Decoratiestijl: opgekomen tegen het einde van de 19de eeuw als reactie op de neostijlen. Deze stijl wilt geheel oorspronkelijk zijn, vandaar de veelal ongebruikelijke gevormde deur en vensteromlijstingen.

B

- Bakgoot: rechthoekige houten of zinken goot.

- Bakhuis: een in oorsprong 18de eeuwse bouwtype. Het bakhuis is een afzonderlijk gebouwtje op het erf van een boerderij en bevat een oven voor het bakken van brood.
- Baksteen: is een uit klei gebakken steen voor de constructie van onder meer muren of voor het toepassen in bestrating. Deze stenen worden tegenwoordig meestal in steenfabrieken gemaakt
- Balklaag: is een rij houten balken, die dient voor de ondersteuning van de vloer met zijn nuttige belasting. Een samengestelde balklaag bestaat uit kleinere balkjes (kinderbinten), die de vloer dragen, rustend op de moerbalken en de moerbalken kunnen op hun beurt worden ondersteund door een onderslagbalk.
- Balustrade: hekwerk van balusters (speciaal vormgegeven spijlen) met een erop rustende balk of stenen richel.
- Band: horizontale versiering in natuursteen of baksteen, ter verlevendiging van de gevel.
- Basementen: de voet van een zuil, pilaster of pijler.
- Beitel: een wigvormige gemetseld inzetstuk, toegepast bij puntgevels als versteviging van het metselwerk langs de schuine zijkant. De beitel staat loodrecht op het dakvlak en bestaat meestal uit 4 tot 8 lagen baksteen. De vlechting is het geheel van de beitels die op één dakvlak aansluit.
- Beuk: de romp van een kerkgebouw, wordt onderscheiden door een midden- of hoofdbeuk, zijbeuken en dwarsbeuk. Synoniem voor het woord beuk in een relatie tot een kerkgebouw is schip. De term beuk wordt ook gebezigd bij de ruimtelijke indeling van andere gebouwen. Een beuk is dan een door hoofdmuren begrensde ruimte, die in de regel afzonderlijk overkapt is.
- Bladranken: een blad omgevormd tot een rank.
- Blokkeel: eind rib, welk met een zwaluwstaarttip tegen den gebint stijl wordt gewerkt en in den muur draagt.
- Boeiboord: houten dakrand afwerking.
- Boerenvlechting: een gemetselde afwerking van de hellende lijn, die bij een topgevel wordt toegepast.
- Boogfries: reeks van uitgemetselde bogen, steunend op kraagstenen, meestal ter versiering onder een kroonlijst geplaatst.
- Borstwering: het deel van de buitenmuren dat boven de zolder- of dakvloer uitsteekt. Ook een tot borsthoogte opgetrokken muur van een balkon, loggia of dakterras.
- Bovenlicht: raam boven een deur of het bovenste raam van een venster.

C

- Chaletstijl: term die wordt gebruikt voor gebouwen die aan de Zwitserse chaletbouw herinneren door toepassing van overstekende kappen met veel houtsnijwerk en vaak

houten veranda's en vakwerk. Veel toegepast bij villa's en andere gebouwen in bosrijke omgeving ca.1870-1910.

- Compositiekapiteel: deel van een gebouw.
- Console: uit de muur stekende geprofileerd stenen of houten deel dat dient ter ondersteuning van een balk, kroonlijst of balkon. Sinds de renaissance vaak in de vorm van een voluut.
- Cordonlijst: een uitspringende horizontale, veelal geprofileerde lijst langs een gevel, ten einde door schaduwwerking de horizontale geleding van de gevel te onderstrepen.

D

- Dakbedekking: is een beschermende laag die op een plat of hellend dak wordt aangebracht, om dit waterdicht, sneeuwdicht en tochtvrij te maken.
- Dakpan: een dakbedekking van gebakken klei of gevormde beton, die vaak op een hellend dak worden toegepast. Ook kunnen dakpannen verticaal worden verwerkt, hiertoe vormt de verankering een essentieel onderdeel.
- Dakschild: dit is een afdekking van een gebouw, bestaande uit een kapconstructie met verscheidene dakvlakken (m.u.v. een plat dak) de zogenaamde 'dakschilden' waarop de dakbedekking is aangebracht.
- Deel: het middenstuk van het bedrijfsgedeelte van een boerderij. de deel werd vroeger als dorsvloer gebruikt.
- Delftse school: traditionalistische sobere bouwstijl (ca 1925-1955), ontstaan rondom de Delfts hoogleraar Ir. M.J. Grappé Molière (1833-1972). Inspiratie bronnen vormden de traditionele vaderlandse baksteenarchitectuur en bij kerkbouw, de Romaanse bouwkunst. Kenmerkend zijn het vrijwel uitsluitend gebruik van natuursteen op constructief belangrijke punten. De Delftse school heeft de wederopbouw na de tweede wereldoorlog in sterke mate beheerst.
- Deurkalf: horizontale dwarsregel tussen een deur en haar bovenlicht.
- Deuvel: is een houten ronde pen die toegepast wordt bij bv. een raam- of kozijnverbinding waarbij de verbinding via bv. schroeven een lelijk uiterlijk zouden geven.
- Diamantkop: is een 'steen' in piramide vorm of langwerpig zoals een schild die als sluitsteen of geboorte fungeert bij vensterbogen e.d. Ze zijn van natuursteen, pleisterwerk of beton.
- Doken: de dook verbindt steenachtige materialen vergelijkbaar met de deuvel voor houtachtige materialen. De dook is een roestwerend metaal vervaardigde taptoelopende pen die dient om (natuur) stenen delen onderling of met de ondergrond te verbinden. Veelal wordt brons, messing, roestvast staal of kunststof toegepast.

- Donderbezem: kan voorkomen als een metalen muuranker in de vorm van een hamer. Het werd ook als topgevelteken gebruikt. Verschilt per streek.
- Dorpel: de horizontale delen van een deur of raamkozijn.
- Duim: ronde pen als draaipunt voor een geheng, dat als een koker om de duim is geplaatst. Geheng is het deel van het smeedijzeren hang- en sluitwerk van bv. een raamluik dat op het luik bevestigd is en voorzien is van een langwerpige blad.
- Draairaam: raam dat draait op scharnieren of duimen.
- Drie- of vierpas: een pas is een deel van cirkel zoals je die met je passer trekt. Drie elkaar overlappende 'passen' die steeds open zijn aan de kant waar ze elkaar raken, daarbij ontstaat dan tussen de cirkelsegmenten een scherpe punt, dat heet 'de toot'. Een driepas heeft 3 toten. Een driepas kan blind zijn of opengewerkt. Vierpas heeft vier slagen met de passer etc.
- Dwarshuisboerderij: boerderij waarbij het woonhuisgedeelte dwars op het achterhuis van de boerderij is geplaatst. Beide delen zijn voorzien van een eigen dak. Wordt ook wel T-huisboerderij of krukhuisboerderij genoemd.

E

- Eclecticisme: bouwtijd uit het begin van de 19de eeuw, ten tijde van de Franse overheersing, gebaseerd op de hernieuwde kennismaking met de antieken d.m.v. opgravingen e.d. De term wordt vaker toegepast voor de meubel- en interieurkunst uit deze periode.
- Eclectisistiestijl: of romantiek en Nieuw Rococo.
- Eterniet: (leien) asbest met cementlijm.
- Ezelsrug: een schuin aflopende afwaterende muurafdekking die vaak toegepast wordt bij tuinmuren, maar ook bij andere gevelvlakken. Het regenwater kan van het metselwerk aflopen. Soms is de bovenzijde gedekt met een platte steen.

F

- Fries: in de klassieke bouwkunst een onderdeel van het hoofdgestel, tussen architraaf en kroonlijst. In ruimere zin horizontale band met schilder- en beeldhouwwerk, metselmozaïek e.d. om een muurvlak aan de bovenzijde te begrenzen of om het in te delen.
- Fronton: driehoekige of segmentvormige bekroning van een gevel, venster of ingang, naar een klassieke trant.

G

- Gebosseleerde: bewerking van stenen waarbij de voorkant ruw gehakt wordt, vaak bedoeld om de gevelzuil een forse, rustieke uitstraling te geven. Kwam vaak voor bij de Italiaanse renaissance gebouwen.

- Gecanneleerde halfzuilen: = cannelures = verticale aangebrachte groeven (concave) insnijding in de schacht van een zuil. Ook houten beschietingen van gevels zijn soms gecanneleerd.
- Gefigureerd glas/matglas: transparante decoratieve beglazing, waarbij tijdens de productie in het nog warme glas een decoratief motief is gewalst.
- Gekornist: gevelgeleding d.m.v. plint.
- Gemaallijst: overzicht van de bevolking.
- Gepotdekseld: gedeeltelijk over elkaar gespijkerde planken om inwatering tegen te gaan.
- Getoogde vensters: deze bevatten staande, dubbele draairamen met zesdelige uitstalramen.
- Gevelopening: de opening die in de muur is uitgespaard om er een venster in te plaatsen.
- Geveltopteken: dit ornament is van oorsprong een heidens gebruik en stammen uit de Germaanse tijd. De geveltoptekens hebben een onheilafwerende betekenis, bijv: om onweer, bliksem en brand af te wenden. Er zijn verschillende uitvoeringen zoals o.a. de zon, de donderbezem en de levensboom. De zon symboliseert het zonlicht dat de akkers vruchtbaar moest maken.
- Glas-in-lood: de benaming van een vensterraam uit stukken glas, gevat in loodlijsten.
- Guttae: is Latijn en Grieks voor druppels. Deze werden in de steen uitgespaard omdat de triglief eigenlijk een beëindiging van een houten dak is waaronder regendruppels blijven hangen.

H

- Hallenhuis: gebouw met een vrijstaand gebint constructie die het huis in drie beuken verdeelt. Het hallenhuis was in Midden-Nederland het gangbare boerderijtype.
- Halfzuil: is een zuil die voor circa de helft uit een muur of pijler springt. Het is dus een pilaster die half rond is. De zuil is veelvuldig toegepast bij Romeinse- en renaissancistische muurgeleding.
- Hanenkam: is een taps toelopende rollaag boven een raam- of deuropening, waarbij het midden van de strek laag duidelijk verhoogd is.
- Hollandse dakpan (oude): ook wel holle pan of S-pan genoemd, zijn kenmerkend doordat het waterafvoerend gedeelte een gebogen vorm heeft. Zij behoren tot de oudste dakpannen van Nederland. De pan heeft een monumentaal voorkomen doordat hij lang en smal is en een sterke golfing heeft. De kleuren oud-rood en oudblauw geven de pan een extra historisch karakter.
- Hollandse verbeterde dakpan: is een klassiek model. Deze keramische dakpan heeft een gebogen vorm, een bol en hol met een sluiting voor de volgende dakpan. Hierdoor passen de dakpannen perfect in elkaar. Door de licht golvende vorm is de dakpan ook geschikt voor flauw hellende daken. De productietechniek zorgt er voor

dat dit model op zowel rode als op blauwe scherf kan worden geleverd. Vooral de verglaasde varianten van onze VH dakpannen zijn erg bijzonder.

- Hoofdgestel: breed, horizontaal lijstwerk met bepaalde verhoudingen. Een classicistische bekroning bestaande uit: kroonlijst, fries en architraaf.

I

- Imitatievoeg: of schijnvoeg, is een smalle gleuf in een materiaal waardoor het een voeg schijnt te zijn tussen "blokken" of tegels van dat materiaal of ander materiaal. Ze lopen over de zijgevels, althans voor zover het perspectief reikt.

J

- Jugendstil: is een kunststroming dat tussen 1880 en 1940 een grote opmars maakte in Europa. Je zag het voornamelijk terug in de schilderskunst en de architectuur met de daar op aangesloten ornamentale plafonds.

K

- Kalf: tussendorpel van een kozijnconstructie.
- Kapiteel: bekroning van een zuil, pilaster of pijler, veelal voorzien van een beeldhouwwerk volgens de klassieke orde.
- Karrekot: afdak van de kar/wagenberging.
- Karschob: bakhuis
- Karschop: schuurtje of wagenloods.
- Keramische dakpannen: zijn gemaakt van gebakken aarde. Een andere naam voor keramische pannen is de 'stormpan'. Deze pan is groter dan de tegelpan en wordt het meest van alle dakpannen gebruikt in Nederland en België.
- Klamp (binnen): meestal een houten plankje of een deel plaatmateriaal dat gebruikt wordt om delen van bv. een bekisting aan elkaar te bevestigen.
- Klauwstuk: in- en uitgezwenkte zij- of vleugelstuk, gewoonlijk paarsgewijs ter weerszijden van de hals van een gevel of een dakkapel.
- Kopgevel: bij vrijstaande woningen worden de gevels aan de korte kant van het gebouw zo genoemd. Ze zijn veelal hoger dan breed. De gevels aan de lange kanten worden de langsgevels genoemd. Het is ook de eerste en laatste gevel van een huizenrij. Kopgevels worden vaak van karakteristieke kenmerken voorzien, omdat deze het gezicht van de gehele huizenrij vormen.
- Korfboogvormig: is een boog in de vorm van een omgekeerde korf. Het lijkt wat op een platgedrukte gordelboog (halve cirkel), maar neigt meer naar een tudorboog.
- Kruispan: (gesmoorde) een dakpan met een fors verhoogde rand voor betere waterafvoer. Fraaie duidelijke pan.

- Kruisverband: strekkenlagen verspringen elke laag een kop (verschil met staand verband waar niet versprongen wordt).

L

- Langhuisboerderij (langgevelboerderij): boerderij waarbij het woonhuis en het achterhuis onder 1 dak in elkaars verlengde liggen.
- Latei: draagbalk boven gevelopeningen.
- Lateien (beton): dit is een product dat wordt gebruikt om een sterke overspanning mee te maken en worden gebruikt bij het maken van openingen voor raam- en deurkozijnen. Deze zijn er in zelfdragende- of in samenwerkende uitvoering. Een latei kan zichtbaar worden gemaakt in het metselwerk door een band met verticale stenen (rollaag) te metselen boven het kozijn. Een onzichtbare latei wordt gemaakt door de gevelstenen gewoon in hun verband door te metselen. Ook wel de draagbalk boven een gevelopening genoemd.
- Leien in maasdekking: een maasdak is altijd een dubbele dekking: de bovenliggende rij leien overlapt de vorige zoveel dat het spleetje afgedekt is.
- Leien in Rijnlandse dekking: is een dekking op huizen, voornamelijk op het zuidelijke schip en stamt uit de 15de eeuw. Ze zijn minder waard en worden herhaaldelijk vernieuwd. Ze bestaan uit eikenhout en leistein.
- Leistein: is een gesteente dat veel als dakbedekking wordt gebruikt, vooral oude kerken hebben een leistein dak.
- Lessenaarsdak: dak voorzien van slechts 1 hellend dakvlak of dakschild.
- Levensboom: is in de bouwkunde een gietijzeren (of houten) symmetrisch ornament dat in het bovenlicht van een deur is aangebracht en is doorgaans wit geschilderd. In het algemeen vertoont het een rijk versierde recht opstaande stam met een weelderig, gestileerd wortelstelsel en een bescheiden kruin, waarin zich twee belletjes of klokjes bevinden. Het geheel wordt soms gecompleteerd door een viertal eveneens gietijzeren hoekstukken.
- Lisenen: verticale enigszins uit de muur vooruitspringende stroken zonder voetstuk of bekroning met een decoratieve functie, zonder basis of kapiteel.
- Loggia: inpandig balkon.

M

- Maaiveld: hoogte waarop het omliggende terrein aansluit op de woning.
- Maaswerk: (tracering) in baksteen, natuursteen of soms in hout uitgevoerde decoratieve vulling in het bijzonder in de koppen van Gotische vensters, nissen en muurvlakken.
- Mansardedak: dakvorm waarbij het onderste deel van het zadeldak of schilddak steiler is dan het bovenste deel, waardoor een geknikte vorm ontstaat. De naam is

afgeleid van de 17de eeuwse Franse architect Mansard. Vanaf de tweede helft van de 19de eeuw veelvuldig toegepast bij kleine woningen ter verkrijging van een grotere zolderverdieping.

- Mansarde kap: dak dat bestaat uit twee geknikte vlakken.
- Mastgoot: een halfronde dakgoot, oorspronkelijk vervaardigd uit hout, waarvan de doorsnede de vorm heeft van een halve cirkel. De mastgoot is de tegenhanger van de blokgoet. Hij wordt met grootbeugels aan de gevel bevestigd.
- Metopen: deze term wordt gebruikt voor een plaat van gebakken klei of steen, als sierelement bevestigd tussen de trigliefen van een Dorische fries. Ze kunnen zowel beschilderd als gebeeldhouwd zijn.
- Middenrisaliet: vooruit springende middenpartij van een gevel.
- Moer- en kinderbinten (balken): zijn in de bouwkunde bepaalde houten dragende balken waarop een vloer rust. De moerbalk is een zware balk die van muur tot muur loopt. Deze balk draagt de kleinere balken die haaks op de moerbalk liggen. Samen vormen de moer- en kinderbalken (binten), als balklaag de dragende constructie waarop de vloer rust. Onder de moerbalk kan nog een onderslagbalk zijn aangebracht, die dient als extra ondersteuning. Ze kunnen van eiken- dennen en grenenhout zijn.
- Muisrooster: of moprooster van gietijzer/aluminium om de spouwruimte goed te ventileren, zonder dat muizen e.d. zich toegang tot de ruimte kunnen verschaffen.
- Muldenpannen: is een van de meest gebruikte machinale dakpan. Deze zijn niet zo bekend, dit heeft als oorzaak dat ze vaak op schuren en achterschilden gebruikt worden.
- Muuranker (balkanker): smeedijzeren staal om balken en stijlen aan muren te bevestigen bij (oude) huizen, boerderijen en andere gebouwen en deze tegen uitwijken te vrijwaren. Een muuranker bestaat uit een zgn. 'strop' en een 'schieter'. De horizontaal geplaatste strop is voorzien van een oog, waardoor de verticale schieter kan worden gestoken. De schieter drukt dan tegen het muurwerk. Een muuranker kan recht, S-, X- of Y- vormig, maar ook rijk bewerkt zijn. Ook jaartalankers komen voor.

N

- Natuursteen: is in de bouwkunde en civiele techniek een gesteente, dat in de natuur wordt aangetroffen en dat na eventuele bewerking geschikt is als bouw materiaal.
- Neorenaissancestijl: neostijl die in ons land de profane architectuur en o.a. de protestante kerkelijke bouwkunst in het laatste kwart van de 19de eeuw beheerste. Vooral geïnspireerd op de Vlaamse- en Noord-Nederlandse renaissance van het einde van de 16de eeuw, met als doel de 'eigen' stijl van ons land te laten herleven.

- Neostijl: bouwstijlen waarin wordt teruggegrepen op de oude architectuur van de gotiek, renaissance en de barok. Na ca. 1815.
- Nok: horizontale snijlijn van twee dakvlakken, opperste rand van een dak.

O

- Oeil-de-boeufs: is een type raam. Het is een klein rond, ovaal of achthoekig raam in de gevel of het vooraanzicht (fronton) van een gebouw. (Zie uilegat.)
- Opgeklampte deur: deze bestaat uit een bos regelwerk, met halfhouten verbindingen in elkaar gezet met daarop losse planken. Deze komen tegenwoordig alleen nog voor als poort zijnde.
- Opkamer: hoger dan andere kamers op dezelfde verdieping gelegen kamer. Meestal is deze hogere ligging veroorzaakt door een onderliggende half verzonken kelder.
- Opstallen: een bouwwerk, een door de mens op de grond geplaatst object. Een schutting is eveneens een opstal.
- Overstek: het overstekende deel van een dak of groot constructie, ten opzichte van het eronder gelegen deel.

P

- Penant: metselwerk tussen of naast raam of deurkozijn, = muurstijl.
- Pilaster: vierkante halfzuil, evenals een klassieke zuil voorzien van een basement en een kapiteel. Vooral in de gevelarchitectuur van de Renaissance en Barok toegepast, vaak op de hoeken van een gebouw.
- Piron: 1. Loden versiering op dakpunt. 2. Bolvormig op een voetstaand ornament op de uiteinden van een nok.
- Plint: lage lijst onderlangs een muur of wand, zowel binnen als buiten toegepast, vaak uitgevoerd in pleisterwerk.
- Poeren: (gemetselde) deze zijn meestal 50x50 cm en daaraan hangt het toegangs-poortje.
- Portaal: onmiddellijk aan een ingang grenzende ruimte, waardoor men een gebouw binnentreedt
- Prefab-woning: is de op een andere plaats vervaardigd bouwelement, dat op de bouwplaats gemonteerd wordt. Dus van te voren pasklaar gemaakt.
- Puntgevel: gevel eindigend met een driehoekig bovendeel, overeenkomend met de vorm van het aansluitende zadeldak.
- Pijler: pilaar, vrijstaande drager van een boog, hoofdgestel, gewelf of balk.

R

- Raamtravee: is de gewelfvlak tussen twee gordelbogen.

- Retrobouwstijl: een woningbouwstijl uit de eerste decennia van de 20ste eeuw, met detail als grotere dakoverstekken en kleinere ramen, soms in delen verdeelt.
- Risalië: een iets vooruitspringend gedeelte van de gevel met minstens één raamtravee breed en over de gehele hoogte doorlopend. De risalië is vaak versierd met pilasters. In de middenrisalië bevindt zich meestal de ingangspartij. Bijna altijd omvat een risalië meerdere vensterassen.
- Roeden verdeling: is bij een venster de verschillende kleine ruitjes die binnen 1 kozijn op hun plaats worden gehouden met behulp van houten latten of roeden.
- Rollaag: een aantal gemetselde laag stenen die rechtop geplaatst wordt.
- Roosvenster: oorspronkelijk uit de Gotische bouwkunst, rond venster voorzien van maaswerk in de vorm van rozetten, drie- of vierpas etc. Later in kleine vorm ook toegepast in gevels van woonhuizen en boerderijen.
- Ruilverkaveling: ook wel kavelruil, is een proces waarbij eigenaren van een stuk land, kavels met elkaar ruilen. Het doel is dan dat er alle grondgebruikers er op vooruit gaan.

S

- Schamppaal: paal die hoek van een gebouw, brugleuning, boom, deurpost enz. beschermt tegen aanrijding.
- Schilddak: dak met twee driehoekige schilden aan de smalle zijden en twee trapeziumvormige aan de lange zijden. Deze daken hebben over het algemeen een korte noklijn.
- Schuifvenster: het geheel van kozijn, raam en ruiten, waarbij het boven- en benedendeel van het raam verticaal langs elkaar kunnen schuiven.
- Segmentboog: is een gedeelte van een cirkel. De segmentboog oefent een sterke zijwaartse druk uit en wordt om die reden alleen voor kleine inspanningen gebruikt, zoals raam- of deuropeningen.
- Sleutelstuk: een vaak hardhouten ondersteuningsconstructie, die toegepast werd om balken die stuk tegen elkaar werden gezet of die in de muur geplaatst werden en toch meer steun nodig hadden.
- Sluitsteen: de middelste steen van een gemetselde boog, dat als laatste afsluiting geplaatst wordt. Evenals de aanzetsteen is de sluitsteen vaak in natuursteen uitgevoerd.
- Spitsboog: wordt gevormd door twee snijdende bogen met een gelijke straal. Is veelvuldig toegepast in gotische en neogotische kerkelijke bouwkunst.
- Staandverband: een laag strekken boven enkele laag koppen en andersom, (verschil met kruisverband waarbij de strekkenlagen een kop verspringen) - alle strekkenlagen liggen boven elkaar - alle koppenlagen liggen boven elkaar
- Steunbeer: verticale gemetselde muurverzwaring om zijwaartse druk van de kap en eventuele gewelven op te vangen.

- Stolpraam: deze bestaat uit twee te openen ramen naast elkaar zonder middenstijl. Als allebei de ramen open staan, ontstaat er 1 groot gat. De ramen vallen in elkaar met een stolp er tussen die ervoor zorgt dat de ramen over elkaar heen vallen.
- Strek: verticale bovenafsluiting van een venster of deur om de druk van het muurwerk erboven op te vangen, wanneer een strek aan de bovenzijde getrapt is, wordt hij ook 'hanenkam' genoemd.
- Strengpers: een machine waarin de kleimassa in de vorm van een doorlopende, zuiver rechthoekige vorm wordt geperst. Deze streng wordt machinaal op regelmatige afstanden doorgesneden in plakken ter dikte van een baksteen en ieder stuk vormt een baksteen met vier betrekkelijk gladde zijden, als gevolg van het glijden door de persmond, en twee snij- vlakken die meestal wat ruwer zijn.
- Strengpersstenen: een baksteen die gemaakt wordt door de klei in een lange rechthoekige vorm te persen, die vervolgens versneden wordt tot baksteenformaat.

T

- Tasruimte: ruimte in de boerderij om de oogst op te slaan.
- Telmerken: zijn de volgordetekens op de onderdelen van een constructie werden gekerfd, geslagen of geschreven om aan te geven in welke volgorde de constructie opgebouwd moet worden.
- Tentdak: dak met vier of meer gelijkbenige, driehoekige schilden, die samenkomen in één punt.
- T-huisboerderij: boerderij van het hallenhuistype, waar bij het woonhuisgedeelte (voorhuis) dwars op het achterhuis is geplaatst. Beide delen zijn voorzien van een eigen dak.
- Toot: de scherpe punt tussen de (niet complete) cirkels van een vierpas, tootboog, drielob etc. Het is een kenmerkend element van de Gotiek. In veel gevallen ligt het middendeel van de toot wat dieper.
- Topgevel: gevel met een in een punt uitlopende geveldeel. Een topgevel staat meestal aan de kortste zijde van een gebouw of vormt de hoofdgevel van een risaliet.
- Trasraam: onderste deel, vanaf een gevelpartij, vanaf fundering tot ca. 40 cm. Boven maaiveld, dat wordt gemetseld van extra harde (dubbel gebakken) stenen om optrekkend vocht tegen te gaan.
- Travee: is de breedte eenheid die wordt gebruikt bij het ontwerpen van woningen. Het is de horizontale afstand tussen twee dragende wanden.
- Triglifien: is de term voor een met verticale sleuven versierd natuurstenen gevelement.
- Tudorboog: is een spitsboog, waarvan elke booghelft niet enkel uit een cirkelsegment bestaat, maar uit een cirkelsegment met aan de bovenzijde een rechte raaklijn of zeer flauw gebogen lijn. De tudorboog heeft een top met een zeer stompe hoek.

De tudorboog werd veel toegepast in de Engelse gotiek en vond in de zestiende eeuw op grote schaal navolging in de Vlaamse en Noord- Franse architectuur.

- Tuile-du-Nord: machinaal vervaardigde platte keramische en/of betondakpan met rechts aan de zijkant een bolle rand die over de aangrenzende pan komt te liggen. Deze is herkenbaar aan de twee halve maantjes. Wordt ook wel 'sluitpan' genoemd.
- Tuitgevel: puntgevel met links- en rechtsonder een klein horizontaal gedeelte en aan de bovenzijde eindigend in een smalle, rechthoekige hals.
- T-venster: schuifvenster waarvan het onderste deel van een middenstijl is voorzien. Deze stijl en de dwarsregel vormen de letter T.
- Tympaan: een muurpaneel, aangebracht boven een ingang van een voornaam gebouw.

U

- Uilegat: een raam in het dakschild. (Zie Oeil-de-boeufs)
- Uitbouw: wanneer de aanbouw een groot gedeelte met het bestaande gebouw gemeen heeft terwijl het slechts om één verdieping gaat. (bijna altijd de begane grond)
- Uitkragen: geleidelijk overstekend uitmetselen van steenlagen.

V

- Verblendsteen: een holle, zeer gladde baksteen (strengperssteen) van klei met scherpe randen en perforaties, met doorlopend grote gaten in de hoogte van de steen, wordt vervaardigd met een strengpers, waarna hij gedroogd en gebakken wordt. De verblend steen wordt meestal uitgevoerd in heldere kleuren zoals geel, rood en wit en vaak geglazuurd.
- Verpondingboek: vermelding van eigenaren met landgrootte.
- Vlechtingen: wigvormig gemetselde inzetstukken toegepast bij puntgevels als versteviging van het metselwerk langs de schuine zijanten, meestal met 4 tot 8 lagen breed.
- Voluut: spiraal of kruisvormige versiering van Ionische of Korinthische kapitelen: ook toegepast als krul voor klauw- of vleugelstukken van gevels, deuren of vensteromlijstingen.

W

- Windveer: plank aan weerskanten van een rieten- of pannendak ter afdekking van de voorrand, veelal voorzien van decoratief houtsnijwerk.
- Wolfsdak: dak met afgeschuinde kanten aan de korte zijden.

IJ

- IJsselsteen: is een soort baksteen, 16x8x4 cm, met een gele kleur.

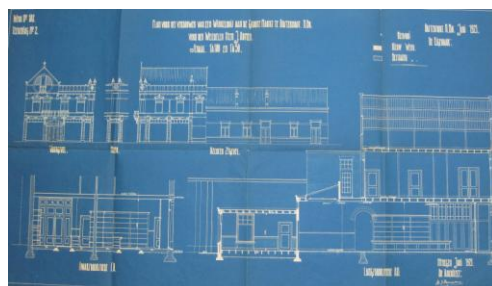
Z

- Zadeldak: dak met twee dakschilden, die aan de bovenzijde bij de nok samenkomen. Dit is de meest voorkomende dakvorm.
- Zuil: kolom of drager met een schacht, die op een voetstuk of basement rust en bekroond wordt door een kapiteel.

Bij vele panden is een blauwdruk aanwezig en de betekenis daarvan is:

Blauwdruk is een met behulp van cyanotypie gemaakte directe fotografische kopie in witte lijnen op een blauwe achtergrond, waarbij de achtergrond blauw kleurt door het gebruik van cyanidezouten. Daarnaast is blauwdruk in de loop van de tijd ook de term geworden waarmee een nog niet uitgevoerd ontwerp van iets wordt aangeduid. Blauwdruk betekent in figuurlijke zin: “plan van uitvoering”

Cyanotypie of blauwdruk werd omstreeks 1840 uitgevonden door John Herschel, astronoom en universeel geleerde. Hij was ondermeer de ontdekker van de werking van natriumthiosulfaat (fixeer) bij het houdbaar maken van foto's. Cyanotypie is gebaseerd op de lichtgevoeligheid van ijzerzouten. Twee oplosbare ijzerzouten worden gemengd en de oplossing wordt over een vel papier uitgestreken. Na belichting met veel ultraviolet licht ontstaat een derde ijzerzout dat onoplosbaar en na spoelen en oxidatie aan de lucht blauw van kleur is. Belicht men door een negatief, dan ontstaat een blauw positief beeld. Het is een snelle en simpele techniek. Door deze eenvoud is ze in de vorige eeuw vooral gebruikt als proefdrukmethode. Ook vond ze uitgebreide toepassing bij de reproductie van kaarten en bouwtekeningen. Hier komt ook de spreekwoordelijke “blauwdruk” vandaan.

BESCHERMTEGEL

De terracotta kleurige gevelsteen en/of beschermtegel komt men op vele huizen tegen, als dank voor de ondervonden bescherming van Maria tijdens de oorlog. De ondertekst is dan ook: “ O.L.Vrouw van Altijddurende Bijstand Bescherm ons gezin”. De voorstelling is afgeleid van een icoon, die oorspronkelijk afkomstig is van Kreta. Links en rechts van Moeder en kind zien we de aartsengelen Michaël en Gabriel, die de lijdenswerktuigen van Jezus in hun handen dragen. Het Christuskind lijkt zich daarbij van schrik tegen zijn Moeder aan te drukken, die op haar beurt haar hand beschermend om die van haar kind vouwt. Het kind verliest daarbij een van zijn sandalen. *Zie Julianalaan 10.*

BRONNEN

Antoniusparochie	Boek "100 jaar Antoniusparochie"
Bewoners/eigenaren van de panden	Ingezonden per mail; foto's en tekst.
BN de Stem	Foto's en teksten uit krantenartikelen.
database van Verdwenen Molens	Molen Provincialeweg 143.
Dhr. B. van Oerle	Aanvullende informatie m.b.t. Den Hout.
Dhr. Braat, Utrecht	Informatie over Hespelaar 25.
Dhr. P. van Etten	Informatie m.b.t. Markt 4, 5 en 6.
Dhr. J. Smits	Krantenartikelen, foto's en dia's.
Dhr. C. Huijben	Tekst uit boek " Als de schaduw schijnt".
Dhr. J. Oomen - auteur	Uit de collectie van oude boerderijen.
Dhr. J.J.C. de Jong	Boekje-privécollectie m.b.t. Laan.
Dhr. R. Kuijpers	Informatie over Vrachelen en Den Hout.
Dr. P. Gerlach	Boek: gesch. m.b.t.: Zr.Franciscanessen - St.Vincentiusstraat.
Fam. Coojmans	Informatie m.b.t. Willemstraat 33, Nieuwstraat 11 en 22.
Fam. Etman	Uit privécollectie m.b.t. Kruisstraat 3.
Fam. Huijben	Uit privécollectie m.b.t. Zandheuvel 2.
Fietsroute 2003, open monumentendag	Boerenbouw: Den Hout, Oosterhout en Oosteind-Heikant.
Funda-makelaardij	Foto's van koophuizen.
Gemeente Oosterhout	Statussen; behorende bij monument.
Heemkundekring "de Heerlijkheid"	Archief.
Heemkundekring "Ulendonc"Oosteind	Archief.
J.W.A. Verhulst	Boek "duizend en een bijzonderheden". Oud-Oosterhout.
Jaarboek 1986	Grenspaal Breda-Oosterhout.
Jeroen Oomen	Uit privécollectie m.b.t. Markt 22.
Mariakapel, Helleke	Fietsroutebeschr. de H.maagd en H.Dymphna kapel, Breda.
Mevr. A. van den Hout	Uit privécollectie m.b.t. St.Janstraat 56.
Oosterhoutse Tijdmaschine	Website over de geschiedenis van Oosterhout.
Regionaal Archief Tilburg	Foto's; oude panden/ blauwdrukken en krantenberichten.
Regionaal Archief Tilburg	Inventaris van collectie: J.Oomen, dossier 2076.
Regionaal Archief Tilburg	Inv. van collectie: van der Vaart- van Loon, dossier 2082.
reliwiki: Monumentenhuis Brabant	De kerken, klooster en kapel.
Staatsbosbeheer	m.b.t. de boswachterwoningen in Dorst.
Staatsbosbeheer Beheers ,eenheid Breda	
t.a.v. John Bastiaanse,	Brandtoren.
Tauw bv-Waterbouw / Jaap van Raaij	Groenendijk, Poldergemaal.
Van der Laan-stichting	Architect abdij.

Alle inwoners van Oosterhout en de kerkdorpen die, na het lezen van een oproep, gehoor hebben gegeven en mij informatie hebben aangeleverd.

